

Nr. 9 – 2013
Side 1471–1618

NORSK LOVTIDEND

Avd. I

Lover og sentrale forskrifter mv.

Nr. 9
Utgitt 8. august 2013

Innhold

Side

Lover og ikrafttredelser. Delegering av myndighet

2013

Juni.	21.	Lov nr. 55 om endr. i lov 9. mai 1997 nr. 26 om Statens investeringsfond for næringsvirksomhet i utviklingsland	1471
Juni.	21.	Lov nr. 56 om lønnsnemndbehandling av arbeidstvisten mellom EL & IT Forbundet og Atea AS våren 2013	1474
Juni.	21.	Lov nr. 57 om endr. i markedsføringsloven	1474
Juni.	21.	Lov nr. 58 om forbud mot diskriminering på grunn av seksuell orientering, kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk (diskrimineringsloven om seksuell orientering)	1475
Juni.	21.	Lov nr. 59 om likestilling mellom kjønnene (likestillingsloven)	1477
Juni.	21.	Lov nr. 60 om forbud mot diskriminering på grunn av etnisitet, religion og livssyn (diskrimineringsloven om etnisitet)	1481
Juni.	21.	Lov nr. 61 om forbud mot diskriminering på grunn av nedsatt funksjonsevne (diskriminerings- og tilgjengelighetsloven)	1484
Juni.	21.	Lov nr. 62 om endr. i barnelova (barneperspektivet i foreldretvister)	1489
Juni.	21.	Lov nr. 63 om endr. i barnevernloven	1491
Juni.	21.	Lov nr. 64 om endr. i barnelova (farskap og morskap)	1495
Juni.	21.	Lov nr. 65 om endr. i stortingsgodtgjørelsesloven (reisedekning, utbetaling av feriepenger og krav om opplysninger)	1498
Juni.	21.	Lov nr. 66 om endr. i lov 13. juni 1975 nr. 35 om skattlegging av undersjøiske petroleumforekomster m.v.	1498
Juni.	21.	Lov nr. 67 om endr. i lov 13. juni 1980 nr. 24 om ligningsforvaltningen	1499
Juni.	21.	Lov nr. 68 om endr. i lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd	1500
Juni.	21.	Lov nr. 69 om endr. i lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt	1500
Juni.	21.	Lov nr. 70 om endr. i lov 21. desember 2007 nr. 119 om toll og vareførsel	1501
Juni.	21.	Lov nr. 71 om endr. i lov 19. juni 2009 nr. 58 om merverdiavgift	1501
Juni.	21.	Lov nr. 72 om endr. i lov 22. juni 2012 nr. 41 om endringer i lov 17. juni 2005 nr. 67 om betaling og innkreving av skatte- og avgiftskrav	1502
Juni.	21.	Lov nr. 73 om endr. i lov 26. april 2013 nr. 16 om endringer i ligningsloven og merverdiavgiftsloven mv. (kontrollbestemmelser og personalliste)	1502
Juni.	21.	Lov nr. 74 om endr. i akvakulturloven	1503
Juni.	21.	Lov nr. 75 om førstehandsomsetning av viltlevande marine ressurser (fiskesalslagslova)	1506
Juni.	21.	Lov nr. 76 om endr. i kirkeloven	1509
Juni.	21.	Lov nr. 77 om endr. i forsvarspersonelloven	1510
Juni.	21.	Lov nr. 78 om endr. i bioteknologiloven (straffebestemmelsen og assistert befruktning til personer med seksuelt overførbare sykdommer)	1511
Juni.	21.	Lov nr. 79 om endr. i pasient- og brukerrettighetsloven mv. (rett til nødvendig helsehjelp og pasientrettighetsdirektivet m.m.)	1511
Juni.	21.	Lov nr. 80 om endr. i helseregisterloven (Krefregisteret)	1513
Juni.	21.	Lov nr. 81 om endr. i lov 3. februar 1995 nr. 7 om kontroll med etterretnings-, overvåkings- og sikkerhetstjeneste (EOS-utvalgets innsynsrett)	1513
Juni.	21.	Lov nr. 82 om endr. i politiregisterloven mv.	1513
Juni.	21.	Lov nr. 83 om endr. i politiloven	1519
Juni.	21.	Lov nr. 84 om endr. i straffeprosessloven (bording av skip ved terrorhandlinger m.m.)	1519
Juni.	21.	Lov nr. 85 om endr. i straffeloven 1902 og straffeloven 2005 mv. (forberedelse av terror m.m.)	1520
Juni.	21.	Lov nr. 86 om endr. i straffeprosessloven mv. (behandling og beskyttelse av informasjon)	1525
Juni.	21.	Lov nr. 87 om endr. i passloven (politiets adgang til å benytte passregisteret)	1530
Juni.	21.	Lov nr. 88 om endr. i lov 22. juni 1962 nr. 8 om Stortingets ombudsmann for forvaltningen	1530
Juni.	21.	Lov nr. 89 om endr. i sivilombudsmannsloven (nasjonal forebyggende mekanisme)	1531
Juni.	21.	Lov nr. 90 om endr. i utlendingsloven	1532
Juni.	21.	Lov nr. 91 om endr. i utlendingsloven (misbruk av aupairordningen mv.)	1532
Juni.	21.	Lov nr. 92 om endr. i utlendingsloven mv. (behandling av sikkerhetssaker)	1533
Juni.	21.	Lov nr. 93 om endr. i rettsgebyrloven og lov om notarius publicus (gebyr for	

	notarialforretninger og testamentoppbevaring).....	1538
Juni.	21. Lov nr. 94 om endr. i inndelingslova	1538
Juni.	21. Lov nr. 95 om endr. i lov om folkebibliotek	1540
Juni.	21. Lov nr. 96 om omsetning av bøker (bokloven).....	1541
Juni.	21. Lov nr. 97 om endr. i medieeierskapsloven	1543
Juni.	21. Lov nr. 98 om endr. i opplæringslova og privatskolelova (spesialundervisning m.m.)	1544
Juni.	21. Lov nr. 99 om endr. i barnehageloven (politiattest m.m.).....	1546
Juni.	21. Lov nr. 100 om fastsetjing og endring av egedoms- og rettshøve på fast egedom m.m. (jordskiftelova).....	1546
Juni.	21. Lov nr. 101 om endr. i småbåtloven (bruk av vannscooter).....	1568
Juni.	21. Lov nr. 102 om stillingsvern mv. for arbeidstakere på skip (skipsarbeidsloven).....	1568
Juni.	21. Lov nr. 103 om endr. i vegtrafikkloven (miljøfartsgrenser).....	1585
Juni.	21. Lov nr. 104 om endr. i yrkestransportlova (gjennomføring av forordning (EF) nr. 1071/2009, 1072/2009 og 1073/2009 og endringer i organiseringa av løyvestyresmaktene mv.).....	1585
Juni	14. Ikrafts. av lov 14. juni 2013 nr. 50 om endringer i naturmangfoldloven (Nr. 673).....	1587
Juni	14. Ikrafts. av lov 14. juni 2013 nr. 51 om endringer i naturmangfoldloven og friluftsløva (Nr. 674)	1587
Juni	21. Ikrafts. av lov 21. juni 2013 nr. 98 om endringer i opplæringslova og privatskolelova (spesialundervisning m.m.) (Nr. 685)	1598
Juni	21. Ikrafts. av lov 21. juni 2013 nr. 85 om endringer i straffeloven 1902 og straffeloven 2005 mv. (forberedelse av terror m.m.) (Nr. 687)	1599
Juni	21. Ikrafts. av lov 21. juni 2013 nr. 99 om endringer i barnehageloven (politiattest m.m.) (Nr. 688).....	1599
Juni	21. Tilsyn med Justis- og beredskapsdepartementets arbeid med samfunnsikkerhet og beredskap (Nr. 689)	1599
Juni	21. Ikrafts. av lov 21. juni 2013 nr. 77 om endringer i forsvarspersonelloven (Nr. 690)	1599
Juni	21. Ikrafts. av lov 21. juni 2013 nr. 103 om endringer i vegtrafikkloven (miljøfartsgrenser) (Nr. 691)	1600
Juni	21. Ikrafts. av lov 21. juni 2013 nr. 101 om endringer i småbåtloven (bruk av vannscooter) (Nr. 699)	1603
Juni	21. Ikrafts. av lov 21. juni 2013 nr. 78 om endringer i bioteknologiloven (straffebestemmelsen og assistert befruktning til personer med seksuelt overførbare sykdommer) (Nr. 702)	1604
Juni	21. Ikrafts. av lov 21. juni 2013 nr. 64 om endringer i barnelova (farskap og morskap) (Nr. 703)	1604
Juni	21. Ikrafts. av lov 21. juni 2013 nr. 58 om forbud mot diskriminering på grunn av seksuell orientering, kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk (diskrimineringsloven om seksuell orientering) (Nr. 704).....	1604
Juni	21. Ikrafts. av lov 21. juni 2013 nr. 59 om likestilling mellom kjønnene (likestillingsloven) (Nr. 705)	1605
Juni	21. Ikrafts. av lov 21. juni 2013 nr. 60 om forbud mot diskriminering på grunn av etnisitet, religion og livssyn (diskrimineringsloven om etnisitet) (Nr. 706)	1605
Juni	21. Ikrafts. av lov 21. juni 2013 nr. 61 om forbud mot diskriminering på grunn av nedsatt funksjonsevne (diskriminerings- og tilgjengelighetsloven) (Nr. 707)	1605
Juni	21. Delvis ikrafts. av lov 21. juni 2013 nr. 92 om endringer i utlendingsloven mv. (behandling av sikkerhetssaker) (Nr. 709).....	1605
Juni	21. Ikrafts. av lov 21. juni 2013 nr. 90 om endringer i utlendingsloven (Nr. 711)	1606
Juni	21. Ikrafts. av lov 21. juni 2013 nr. 91 om endringer i utlendingsloven (misbruk av aupairordningen mv.) (Nr. 712)	1606
Juni	21. Ikrafts. av lov 21. juni 2013 nr. 87 om endringer i passloven (politiets adgang til å benytte passregisteret) (Nr. 713).....	1606
Juni	21. Ikrafts. av lov 21. juni 2013 nr. 57 om endring i markedsføringsloven (Nr. 714)	1606
Juni	21. Deleg. av myndighet til Samferdselsdepartementet etter lov om merking av forbruksvarer m.v. (Nr. 715)	1606
Juni	21. Ikrafts. av lov 21. juni 2013 nr. 76 om endringer i kirkeloven (Nr. 716).....	1607
Juni	21. Deleg. av Kongens myndighet etter lov 20. juni 2008 nr. 42 om forbud mot diskriminering på grunn av nedsatt funksjonsevne (diskriminerings- og tilgjengelighetsloven) § 11 fjerde ledd og § 16 andre ledd til Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet (Nr. 717)	1607

Juni	21. Ikrafttr. av lov 21. juni 2013 nr. 75 om førstehandsomsetning av villlevande marine ressurser (fiskesalslagslova) (Nr. 726).....	1614
Juni	21. Delt ikrafttr. av lov 21. juni 2013 nr. 102 om stillingsvern mv. for arbeidstakere på skip (skipsarbeidsloven), delt opph. av sjømannslov 30. mai 1975 nr. 18 og delt ikrafttr. av lov 19. desember 2008 nr. 123 om endringer i sjømannslov 30. mai 1975 nr. 18 mv. (Nr. 730)	1615
Juni	21. Deleg. av tilsynsmyndighet til Sjøfartsdirektoratet etter lov 21. juni 2013 nr. 102 om stillingsvern mv. for arbeidstakere på skip (skipsarbeidsloven) (Nr. 731).....	1615
Juni	21. Ikrafts. av lov 21. juni 2013 nr. 94 om endringer i inndelingslova (Nr. 735)	1618
Juni	21. Ikrafts. av lov 21. juni 2013 nr. 100 om fastsetjing og endring av egedoms- og rettshøve på fast egedom m.m. (jordskiftelova) (Nr. 736).....	1618
Juni	21. Deleg. av Kongens myndighet etter lov 21. juni 2013 nr. 100 om fastsetjing og endring av egedoms- og rettshøve på fast egedom m.m. (jordskiftelova) (Nr. 737).....	1618

Kunngjøring av stortingsvedtak

2013

Juni	17. Endr. i Stortingets vedtak 27. november 2012 nr. 1213 om fastsetting av avgifter mv. til folketrygden for 2013 (Nr. 695).....	1600
Juni	17. Endr. i Stortingets vedtak 27. november 2012 nr. 1215 om produktavgift til folketrygden for fiskeri-, hval- og selfangstnæringen for 2013 (Nr. 696).....	1600
Juni	17. Endr. i Stortingets vedtak 27. november 2012 nr. 1217 om særavgifter til statskassen for budsjettåret 2013 (Nr. 697)	1600

Forskrifter

2013

Juni	8. Forskrift om sertifikat etter sjøloven § 182a (Nr. 672)	1587
Juni	21. Forskrift om ekstern kvalitetssikring og vedtaksmyndighet etter energiloven (Nr. 681)	1596
Juni	20. Forskrift om at minstemål på 35 cm ikke lenger skal gjelde for notfanget sei i området mellom 62° N og 66° 33' N i 2013 (Nr. 698).....	1602
Juni	21. Forskrift om bruk av vannscooter og lignende (Nr. 701).....	1603
Juni	19. Forskrift om eksport av forsvarsmateriell, flerbruksvarer, teknologi og tjenester (Nr. 718)	1607
Juni	21. Forskrift om stopp i det ordinære fisket etter tobis i EU-sonen i 2013 (Nr. 725)	1613
Juni	21. Forskrift om universell utforming av informasjons- og kommunikasjonsteknologiske (IKT)-løsninger (Nr. 732)	1616

Endringsforskrifter

2013

April	29. Endr. i forskrift om opptak, studier og eksamen ved Det teologiske Menighetsfakultetet (Nr. 671)	1587
Juni	17. Endr. i forskrift om kontroll av Salmonella og andre matbårne zoonotiske smittestoffer og forskrift om kontroll med Salmonella i fjørfe, fjørfefôr, fjørfekjøtt og egg (Nr. 675)	1588
Juni	19. Endr. i forskrift om bustøtte (Nr. 676)	1593
Juni	19. Endr. i diverse forskrifter som følge av endringer i klagesystemet på medieområdet (Nr. 677)	1594
Juni	19. Endr. i forskrift om gebyr og avgift i forbindelse med akvakulturvirksomhet (Nr. 678)	1595
Juni	20. Endr. i forskrift om bruk av kjøretøy og forskrift om tekniske krav og godkjenning av kjøretøy, deler og utstyr (kjøretøyforskriften) (Nr. 679).....	1595
Juni	20. Endr. i forskrift om spesialistgodkjenning av helsepersonell og turnusstillinger for leger (Nr. 680)	1596
Juni	21. Endr. i forskrift om maskiner (Nr. 682)	1597
Juni	21. Endr. i forskrift 13. oktober 2006 nr. 1157 om spesielle tillatelser til å drive enkelte former for fiske og fangst (konesjonsforskriften) (Nr. 683).....	1597
Juni	21. Endr. i forskrift 13. oktober 2006 nr. 1157 om spesielle tillatelser til å drive enkelte former for fiske og fangst (konesjonsforskriften) (Nr. 684).....	1598
Juni	21. Endr. i merverdiavgiftsforskriften og bokføringsforskriften (Nr. 686)	1599
Juni	21. Endr. i forskrift for sykehjem og boform for heldøgns omsorg og pleie og forskrift om behandling av helseopplysninger i nasjonal database for elektroniske resepter (Reseptformidlerforskriften) (Nr. 708)	1605

Juni	21.	Endr. i forskrift 30. juni 2006 nr. 749 om bruk av politiarrest (Nr. 710)	1606
Juni	19.	Endr. i forskrift om regulering av fisket etter norsk vårgytende sild i 2013 (Nr. 719)	1611
Juni	20.	Endr. i forskrift om regulering av fisket etter sild i Nordsjøen og Skagerrak i 2013 (Nr. 721)	1612
Juni	21.	Endr. i forskrift om eiendomsmegling (dokumentasjon av budrunder) (Nr. 722)	1612
Juni	21.	Endr. i forskrift om engangsvgift på motorvogner (Nr. 723)	1613
Juni	21.	Endr. i forskrift om utøvelse av fisket i sjøen (Nr. 724)	1613
Juni	21.	Endr. i forskrift 15. desember 1995 nr. 989 om forbud mot tobakksreklame m.v. (Nr. 727)	1614
Juni	21.	Endr. i forskrift 1. desember 1995 nr. 928 om miljørettet helsevern i barnehager og skoler m.v. (Nr. 728)	1615
Juni	21.	Endr. i forskrift 3. mai 2002 nr. 418 om notarius publicus (Nr. 733)	1617

**Diverse
2013**

Juni	21.	Opph. av forskrift 22. juni 2012 nr. 567 om bruk av vannscooter og lignende (Nr. 700).....	1603
Juni	19.	Opph. av instruks for helseråd, politi og tollvesenets tjenestemenn og instruks om prøvetaking (Nr. 720).....	1612
Juni	21.	Endr. i instruks for departementenes arbeid med samfunnsikkerhet og beredskap, Justis- og beredskapsdepartementets samordningsrolle, tilsynsfunksjon og sentral krisehåndtering (Nr. 729)	1615
Juni	21.	Vedtak om sammenslåing av Norges veterinærhøgskole og Universitetet for miljø- og biovitenskap (Nr. 734)	1618

Rettelser

Nr. 7/2010 s. 1230 (i forskrift 3. mai 2010 nr. 763 om endring i forskrift 18. august 2009 nr. 1117 om rester av plantevernmidler i næringsmidler og fôrvarer)	1618
---	------

Oversikt over rettelser	3. omslagsside
Bestillinger, adresseendringer m.v.	4. omslagsside

NORSK LOVTIDEND

Avd. I Lover og sentrale forskrifter mv.

Utgitt i henhold til lov 19. juni 1969 nr. 53.

Utgitt 8. august 2013

Nr. 9

21. juni. Lov nr. 55 2013

Lov om endringer i lov 9. mai 1997 nr. 26 om Statens investeringsfond for næringsvirksomhet i utviklingsland

Prop.86 L (2012–2013), Innst.301 L (2012–2013), Lovvedtak 103 (2012–2013). Stortingets første og andre gangs behandling hhv. 12. og 20. juni 2013. Fremmet av Utenriksdepartementet. Kunngjort 21. juni 2013 kl. 15.35.

Endringer i følgende lov:

Lov 9. mai 1997 nr. 26 om Statens investeringsfond for næringsvirksomhet i utviklingsland.

I

I lov 9. mai 1997 nr. 26 om Statens investeringsfond for næringsvirksomhet i utviklingsland gjøres følgende endringer:

Lovens tittel skal lyde:

Lov om Statens investeringsfond for næringsvirksomhet i utviklingsland (Norfundloven).

§ 1 tredje ledd skal lyde:

Fondet kan samarbeide med andre for å oppnå sitt formål, herunder blant annet delta i norske og utenlandske selskaper. Fondet kan etablere og utøve sin virksomhet gjennom datterselskaper. Generalforsamlingen kan i vedtektene etter § 8 fastsette nærmere betingelser og retningslinjer for slik etablering og utøvelse av virksomhet gjennom datterselskaper.

Ny § 2 skal lyde:

§ 2. *Konsern*

Fondet utgjør sammen med et datterselskap eller datterselskaper et konsern.

Fondet er morselskap hvis det på grunn av avtale eller som eier av aksjer eller selskapsandeler har bestemmende innflytelse over et annet selskap. Fondet skal alltid anses å ha bestemmende innflytelse hvis fondet:

1. eier så mange aksjer eller andeler i et annet selskap at det representerer flertallet av stemmene i det andre selskapet, eller
2. har rett til å velge eller avsette et flertall av medlemmene i det andre selskapets styre.

Et selskap som står i forhold som nevnt i annet ledd til fondet anses som datterselskap.

Ved beregningen av stemmerettigheter og rettigheter til å velge eller avsette styremedlemmer skal rettigheter som fondet og fondets datterselskaper innehar, regnes med. Det samme gjelder rettigheter som innehas av noen som handler i eget navn, men for morselskapets eller et datterselskaps regning.

Nåværende §§ 2 til 4 blir nye §§ 3 til 5.

Ny § 6 skal lyde:

§ 6. *Registrering i Foretaksregisteret*

Fondet skal registreres i Foretaksregisteret.

Nåværende § 5 blir ny § 7.

§ 8 skal lyde:

§ 8. *Vedtekter*

Generalforsamlingen kan fastsette vedtekter for fondets saksbehandling, organisasjon og virksomhet.

§ 9 skal lyde:

§ 9. Fondets styre

Fondet skal ha et styre med minst tre medlemmer. Medlemmene av styret velges av generalforsamlingen, som også bestemmer om det skal velges varamedlemmer. Daglig leder kan ikke være medlem av styret.

Reglene i aksjeloven § 20–6 om representasjon av begge kjønn i styret gjelder tilsvarende.

Styremedlemmene tjenestegjør i to år. I vedtektene kan det fastsettes kortere eller lengre tjenestetid, likevel ikke lengre enn fire år. Ved suppleringsvalg kan kortere tjenestetid fastsettes. Tjenestetiden regnes fra valget når noe annet ikke er bestemt. Den opphører ved utløpet av den ordinære generalforsamlingen i det år tjenestetiden utløper. Selv om tjenestetiden er utløpt, skal styremedlemmet bli stående i vervet inntil et nytt medlem er valgt.

Tredje ledd gjelder ikke styremedlem som er valgt etter § 10.

Et styremedlem har rett til å tre tilbake før tjenestetiden er ute dersom særlig grunn foreligger. Styret og den som har valgt styremedlemmet, skal gis rimelig forhåndsvarsel. Et styremedlem kan avsettes av den som har valgt styremedlemmet. Dette gjelder ikke et styremedlem valgt etter § 10.

Godtgjørelse til styremedlemmer, varamedlemmer og observatører fastsettes av generalforsamlingen.

§ 10 skal lyde:

§ 10. Ansattes rett til å velge styremedlemmer

Har fondet flere enn 30 ansatte, kan et flertall av de ansatte kreve at ett styremedlem og en observatør med vararepresentanter velges av og blant de ansatte.

Har fondet flere enn 50 ansatte, kan et flertall av de ansatte kreve at inntil en tredel og minst to av styrets medlemmer med vararepresentanter velges av og blant de ansatte.

Har fondet flere enn 200 ansatte, skal de ansatte velge ett styremedlem med varamedlem eller to observatører med varamedlemmer i tillegg til den representasjon som følger av annet ledd.

Kongen kan gi forskrift om beregningen av antall ansatte, herunder om bruk av gjennomsnittstall. Kongen kan også gi forskrift om valget, herunder om vilkår for stemmerett og valgbarhet, valgmåten og om avgjørelse av tvister om valget. Kongen kan gjøre unntak fra første, annet eller tredje ledd.

Når fondet tilhører et konsern, kan Kongen etter søknad fra konsernet, fra fagforeninger som omfatter to tredeler av dets ansatte, eller fra et flertall av de ansatte i konsernet, bestemme at de ansatte i konsernet ved anvendelse av første, annet eller tredje ledd skal regnes som ansatt i fondet.

Kongen kan bestemme at femte ledd skal gjelde for deler av et konsern.

§ 11 skal lyde:

§ 11. Styrets myndighet

Forvaltningen av fondet hører under styret. Styret skal sørge for forsvarlig organisering av fondets virksomhet.

Styret skal i nødvendig utstrekning fastsette planer og budsjetter for fondets virksomhet. Styret kan også fastsette retningslinjer for virksomheten.

Styret skal holde seg orientert om fondets økonomiske stilling og plikter å påse at dets virksomhet, regnskap og formuesforvaltning er gjenstand for betryggende kontroll.

Styret skal føre tilsyn med den daglige ledelse og selskapets virksomhet for øvrig.

Styret kan fastsette instruks for den daglige ledelse.

Styret fastsetter styreinstruks. Instruksen skal blant annet inneholde regler om hvilke saker som skal styrebehandles og daglig leders arbeidsoppgaver og plikter overfor styret. Instruksen skal også inneholde regler for innkalling og møtebehandling.

Styret iverksetter de undersøkelser det finner nødvendig for å kunne utføre sine oppgaver. Styret skal iverksette slike undersøkelser dersom dette kreves av ett eller flere av styremedlemmene.

§ 13 skal lyde:

§ 13. Vedtaksførhet og flertallskrav

Styret er vedtaksført når mer enn halvdel av samtlige styremedlemmer er til stede.

Som styrets beslutning gjelder det som flertallet blant de møtende har stemt for eller ved stemmelikhet det som møtelederen har stemt for.

Ved valg eller tilsetning anses den valgt eller tilsatt som får flest stemmer. Styret kan på forhånd bestemme at det skal holdes ny avstemning dersom ingen får flertall av de avgitte stemmer. Står stemmene likt ved valg av møteleder, avgjøres valget ved loddtrekning.

Nåværende § 6 blir ny § 14 og skal lyde:

§ 14. Taushetsplikt

Styremedlemmer, tilsatte og personer som utfører oppdrag for fondet, har taushetsplikt om det de i stillings medfør får kjennskap til om andres forretningsmessige eller private forhold, med mindre de etter lov har plikt til å gi opplysningene. Taushetsplikten gjelder ikke meddelelser som styret eller noen som har fullmakt fra styret, gir på vegne av fondet til departementet.

Nåværende § 7 blir ny § 15 og skal lyde:

§ 15. Forbud mot å motta gaver m.m.

Styremedlemmer, tilsatte og personer som utfører oppdrag for fondet, må ikke for seg selv eller andre motta gaver, provisjoner, tjenester eller andre ytelser fra andre enn fondet som er egnet til, eller av giveren ment, å påvirke deres handlinger for fondet.

Gaver, tjenester eller andre ytelser som nevnt i første ledd må heller ikke mottas av vedkommendes ektefelle, person som vedkommende lever sammen med, noen som er beslektet eller besvogret med dem i rett opp- eller nedadstigende linje, eller av selskap hvor noen som nevnt i første ledd har en framtreddende interesse.

Den som har mottatt ytelser i strid med forbudet i paragrafen her, plikter å betale fondet et beløp som tilsvarer det som urettmessig er mottatt.

Nåværende § 14 blir ny § 16.

Nåværende § 15 blir ny § 17 og skal lyde:

§ 17. Daglig leders myndighet

Daglig leder står for den daglige ledelse av fondets virksomhet og skal følge de retningslinjer og pålegg styret har gitt.

Den daglige ledelse omfatter ikke saker som etter fondets forhold er av uvanlig art eller stor betydning.

Daglig leder kan ellers avgjøre en sak etter fullmakt fra styret i det enkelte tilfellet eller når styrets beslutning ikke kan avventes uten vesentlig ulempe for fondet. Styret skal snarest underrettes om avgjørelsen.

Daglig leder skal sørge for at fondets regnskap er i samsvar med lov og forskrifter, og at formuesforvaltningen er ordnet på en betryggende måte.

Styret kan til enhver tid kreve at daglig leder gir styret en nærmere redegjørelse om bestemte saker. Slik redegjørelse kan også kreves av det enkelte styremedlem.

Nåværende § 16 blir ny § 18 og skal lyde:

§ 18. Fondets representasjon utad

Styret representerer fondet utad. Styret kan bestemme at styremedlem eller daglig leder alene eller flere i fellesskap kan forplikte fondet. Vedtekter etter § 8 kan begrense styrets myndighet etter annet punktum og også selv gi bestemmelser om adgangen til å forplikte fondet.

Daglig leder representerer fondet utad i saker som omfattes av daglig leders myndighet etter § 17.

Nåværende § 17 blir ny § 19 og skal lyde:

§ 19. Overskridelse av representasjonsretten

Har noen som etter § 18 representerer fondet utad, ved handlinger på vegne av fondet overskredet sin myndighet, er handlingen ikke bindende for fondet dersom medkontrahenten innså eller burde innse at myndigheten er overskredet, og at det derfor ville stride mot redelighet å gjøre rett etter handlingen gjeldende.

I nytt kapittel 3 skal kapitteloverskriften lyde:

Kapittel 3. Generalforsamling

I nytt kapittel 3 skal §§ 20 til 24 lyde:

§ 20. Generalforsamlingens myndighet og rett og plikt til å være til stede på generalforsamlingen

Gjennom generalforsamlingen utøver departementet den øverste myndighet i fondet.

Rett til å være til stede i generalforsamlingen og til å uttale seg har, i tillegg til departementet, fondets styre, daglig leder og revisor. Daglig leder og styrets leder har plikt til å være til stede med mindre dette er åpenbart unødvendig eller det foreligger gyldig forfall. I sistnevnte tilfelle skal utpekes en stedfortreder. Fondets revisor har plikt til å være til stede for så vidt de saker som skal behandles er av en slik art at hans nærvær kan anses nødvendig.

§ 21. Ordinær generalforsamling

Ordinær generalforsamling avholdes innen 6 måneder etter utgangen av hvert regnskapsår.

På den ordinære generalforsamlingen skal følgende saker behandles og avgjøres:

1. Godkjenning av fondets årsregnskap og årsberetning, herunder anvendelse av årsoverskudd eller dekning av årsunderskudd.
2. Godkjenning av konsernregnskap.
3. Andre saker som etter loven eller vedtektene hører under generalforsamlingen.

Årsregnskapet, årsberetningen og revisjonsberetningen skal vedlegges innkallingen til ordinær generalforsamling.

§ 22. Ekstraordinær generalforsamling

Ekstraordinær generalforsamling avholdes når departementet, styret eller revisor finner det nødvendig.

§ 23. Innkalling til generalforsamling

Departementet står for innkallingen til både ordinær og ekstraordinær generalforsamling og bestemmer innkallingsmåten. Innkallingen skal være sendt senest én uke før møtet skal avholdes, med mindre kortere varsel i særlige tilfelle er helt nødvendig.

Til møtet innkalles de som etter § 20 annet ledd har rett til å være til stede på generalforsamlingen. I tillegg innkalles Riksrevisjonen.

Innkallingen skal bestemt angi de saker som skal behandles på møtet. Saker som ikke er meddelt dem som har krav på innkalling etter annet ledd, kan bare avgjøres av generalforsamlingen når de møtende medlemmer av styret enstemmig samtykker i det. Er daglig leder eller et medlem av styret uenig i den beslutningen som treffes av departementet i generalforsamlingen, skal vedkommende kreve sin dissens tilført protokollen.

§ 24. Møteledelse og protokollasjon

Generalforsamlingen ledes av styrets leder eller av den styret har utpekt.

Møtelederen skal sørge for at det føres protokoll for generalforsamlingen. I protokollen skal generalforsamlingens beslutninger inntas. Protokollen skal underskrives av møtelederen og en annen person valgt av generalforsamlingen blant dem som er til stede.

Nåværende kapittel 3 blir nytt kapittel 4.

I nytt kapittel 4 blir nåværende § 18 ny § 25 og skal lyde:

§ 25. Regnskap og revisjon

Fondet er regnskapspliktig etter regnskapsloven.

Fondet skal ha statsautorisert revisor som velges av generalforsamlingen. Revisors godtgjørelse skal godkjennes av generalforsamlingen.

Nåværende § 19 blir ny § 26 og skal lyde:

§ 26. Årsrapport

Fondet skal hvert år utarbeide en årsrapport om sin virksomhet, som inneholder årsregnskap og årsberetning for morselskap og konsern.

I nytt kapittel 4 blir nåværende § 20 ny § 27.

Nåværende kapittel 4 blir nytt kapittel 5.

I nytt kapittel 5 blir nåværende §§ 21 til 24 nye §§ 28 til 31.

II

Loven gjelder fra det tidspunkt Kongen bestemmer.

21. juni. Lov nr. 56 2013**Lov om lønnsnemndbehandling av arbeidstvisten mellom EL & IT Forbundet og Atea AS våren 2013**

Prop.163 L (2012–2013), Innst.473 L (2012–2013), Lovvedtak 130 (2012–2013). Stortingets første og andre gangs behandling hhv. 17. og 21. juni 2013. Fremmet av Arbeidsdepartementet. Kunngjort 21. juni 2013 kl. 15.35.

§ 1. Tvisten mellom EL & IT Forbundet og Atea AS i forbindelse med spørsmålet om opprettelse av tariffavtale skal avgjøres av Rikslønnsnemnda.

§ 2. Det er forbudt å iverksette eller opprettholde arbeidsstans. Reglene i lønnsnemndloven gjelder så langt de passer.

§ 3. Loven trer i kraft straks. Loven opphører å gjelde når Rikslønnsnemnda har avsagt kjennelse i tvisten.

21. juni. Lov nr. 57 2013**Lov om endring i markedsføringsloven**

Prop.76 L (2012–2013), Innst.274 L (2012–2013), Lovvedtak 80 (2012–2013). Stortingets første og andre gangs behandling hhv. 6. og 10. juni 2013. Fremmet av Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet. Kunngjort 21. juni 2013 kl. 15.35.

Endring i følgende lov:

Lov 9. januar 2009 nr. 2 om kontroll med markedsføring og avtalevilkår mv. (markedsføringsloven).

I

I lov 9. januar 2009 nr. 2 om kontroll med markedsføring og avtalevilkår mv. skal § 18 lyde:

§ 18. Tilleggsfordel ved markedsføring til forbrukere

Næringsdrivende som i markedsføring tilbyr forbrukerne en tilleggsfordel eller en mulighet for å oppnå en slik fordel, eksempelvis i form av rabatter, gaver, deltakelse i konkurranser eller spill, skal sikre at vilkårene for å benytte seg av tilbudet er klare og lett tilgjengelige for forbrukerne.

II

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer.

21. juni. Lov nr. 58 2013**Lov om forbud mot diskriminering på grunn av seksuell orientering, kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk (diskrimineringsloven om seksuell orientering)**

Prop.88 L (2012–2013), Innst.441 L (2012–2013), Lovvedtak 93 (2012–2013). Stortingets første og andre gangs behandling hhv. 10. og 13. juni 2013. Fremmet av Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet. Kunngjort 21. juni 2013 kl. 15.35.

Kapittel 1 Formål og virkeområde**§ 1. Formål**

Lovens formål er å fremme likestilling uavhengig av seksuell orientering, kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk. Likestilling innebærer:

1. likeverd,
2. like muligheter og rettigheter,
3. tilgjengelighet og
4. tilrettelegging.

§ 2. Lovens saklige virkeområde

Loven gjelder på alle områder i samfunnet, med unntak av familieliv og andre rent personlige forhold.

§ 3. Lovens stedlige virkeområde

Loven gjelder i hele landet, herunder på Svalbard og Jan Mayen. Loven gjelder også på faste og flyttbare installasjoner i virksomhet på norsk kontinentalsokkel, på norske skip og norske luftfartøyer.

Kongen gir forskrift om lovens anvendelse for utsendte arbeidstakere, jf. arbeidsmiljøloven § 1–7.

§ 4. Ufravikelighet

Bestemmelsene i denne loven kan ikke fravikes ved avtale.

Kapittel 2 Forbud mot diskriminering**§ 5. Hovedregel om forbud mot diskriminering**

Diskriminering på grunn av seksuell orientering, kjønnsidentitet eller kjønnsuttrykk er forbudt. Forbudet gjelder diskriminering på grunn av faktisk, antatt, tidligere eller fremtidig seksuell orientering, kjønnsidentitet eller kjønnsuttrykk. Forbudet gjelder også diskriminering på grunn av seksuell orientering, kjønnsidentitet eller kjønnsuttrykk til en person som den som diskrimineres har tilknytning til.

Med diskriminering menes direkte og indirekte forskjellsbehandling som ikke er lovlig etter § 6 eller § 7. Med direkte forskjellsbehandling menes en handling eller unnlattelse som har som formål eller virkning at en person blir behandlet dårligere enn andre i tilsvarende situasjon, og at dette skyldes seksuell orientering, kjønnsidentitet eller kjønnsuttrykk. Med indirekte forskjellsbehandling menes enhver tilsynelatende nøytral bestemmelse, betingelse, praksis, handling eller unnlattelse som fører til at personer stilles dårligere enn andre, og at dette skjer på grunn av seksuell orientering, kjønnsidentitet eller kjønnsuttrykk.

§ 6. Lovlig forskjellsbehandling

Forskjellsbehandling er ikke i strid med forbudet i § 5 når:

- a) den har et saklig formål,
- b) den er nødvendig for å oppnå formålet og
- c) det er et rimelig forhold mellom det man ønsker å oppnå og hvor inngripende forskjellsbehandlingen er for den eller de som stilles dårligere.

§ 7. Positiv særbehandling

Positiv særbehandling på grunn av seksuell orientering, kjønnsidentitet eller kjønnsuttrykk er ikke i strid med forbudet i § 5 dersom:

- a) særbehandlingen er egnet til å fremme lovens formål,
- b) det er et rimelig forhold mellom det man ønsker å oppnå og hvor inngripende forskjellsbehandlingen er for den eller de som stilles dårligere og
- c) særbehandlingen opphører når formålet med den er oppnådd.

§ 8. Forbud mot trakassering

Trakassering på grunn av seksuell orientering, kjønnsidentitet eller kjønnsuttrykk er forbudt. Med trakassering menes handlinger, unnlater eller ytringer som virker eller har til formål å virke krenkende, skremmende, fiendtlige, nedverdiggende eller ydmykende.

§ 9. Forbud mot gjengjeldelse

Det er forbudt å gjøre gjengjeld mot noen som har fremmet klage om brudd på denne loven, eller som har gitt uttrykk for at klage kan bli fremmet. Dette gjelder ikke dersom klageren har opptrådt grovt uaktsomt. Forbudet gjelder også overfor vitner i en klagesak.

Det er forbudt å gjøre gjengjeld mot noen som unnlater å følge en instruks som er i strid med § 10.

§ 10. Forbud mot instruks

Det er forbudt å instruere noen om å diskriminere, trakassere eller gjøre gjengjeld i strid med denne loven.

§ 11. Forbud mot medvirkning

Det er forbudt å medvirke til å diskriminere, trakassere, gjøre gjengjeld eller instruere i strid med denne loven.

Kapittel 3 Aktivt likestillingsarbeid**§ 12. Offentlige myndigheters plikt til aktivt likestillingsarbeid**

Offentlige myndigheter skal arbeide aktivt, målrettet og planmessig for likestilling uavhengig av seksuell orientering, kjønnsidentitet eller kjønnsuttrykk.

§ 13. Arbeidslivets organisasjoners aktivitetsplikt

Arbeidslivets organisasjoner skal arbeide aktivt, målrettet og planmessig for å fremme lovens formål innenfor sitt virkefelt.

§ 14. Organisasjoners og utdanningsinstitusjoners plikt til å forebygge og forhindre trakassering

Ledelsen i organisasjoner og utdanningsinstitusjoner skal innenfor sitt ansvarsområde forebygge og søke å hindre at det forekommer trakassering i strid med § 8.

Kapittel 4 Supplerende regler i arbeidsforhold**§ 15. Diskrimineringsforbudet i arbeidsforhold**

Forbudene i kapittel 2 gjelder alle sider av et ansettelsesforhold. Dette omfatter blant annet:

- a) utlysning av stilling,
- b) ansettelse, omplassering og forfremmelse,
- c) opplæring og kompetanseutvikling,
- d) lønns- og arbeidsvilkår og
- e) opphør av ansettelsesforholdet.

Første ledd gjelder tilsvarende for arbeidsgiveres valg og behandling av selvstendig næringsdrivende og innleide arbeidstakere.

§ 16. Forbud mot innhenting av opplysninger ved ansettelse

En arbeidsgiver må ikke i ansettelsesprosessen, herunder under intervju eller på annen måte, innhente opplysninger om søkerens seksuelle orientering, kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk. Dette gjelder likevel ikke opplysninger om søkerens samlivsform dersom:

- a) innhenting av opplysningene er begrunnet i stillingens karakter eller
- b) det inngår i formålet for virksomheten å fremme bestemte religiøse, kulturelle eller politiske syn, og arbeidstakerens stilling vil være av betydning for gjennomføringen av formålet.

Dersom slike opplysninger vil bli krevet, må dette angis i utlysningen av stillingen.

§ 17. Arbeidsgivers opplysningsplikt overfor arbeidssøker

En arbeidssøker som mener seg forbigått i strid med denne loven, kan kreve at arbeidsgiveren skriftlig gir opplysninger om den som ble ansatt. Arbeidsgiver skal opplyse om utdanning, praksis og andre formelle kvalifikasjoner.

§ 18. Arbeidsgivers opplysningsplikt om lønn

En arbeidstaker som har mistanke om diskriminering ved lønnsfastsettelsen, kan kreve at arbeidsgiver skriftlig opplyser om lønnsnivå og kriteriene for fastsettelsen av lønn for den eller de vedkommende sammenlikner seg med.

Den som mottar opplysninger om lønn i medhold av denne bestemmelsen, har taushetsplikt og skal underskrive en taushetserklæring. Dette gjelder ikke opplysninger som omfattes av offentleglova.

Arbeidsgiver som utleverer lønnsopplysninger om en ansatt etter denne bestemmelsen skal samtidig informere vedkommende om hvilke opplysninger som er utlevert, og til hvem.

§ 19. Arbeidsgivers aktivitetsplikt

Arbeidsgivere skal arbeide aktivt, målrettet og planmessig for å fremme lovens formål innenfor sin virksomhet. Aktivitetsplikten omfatter blant annet rekruttering, lønns- og arbeidsvilkår, forfremmelse, utviklingsmuligheter og beskyttelse mot trakassering. Aktivitetsplikten gjelder for:

- a) arbeidsgivere i privat sektor som jevnlig sysselsetter mer enn 50 ansatte og
- b) arbeidsgivere i offentlig sektor.

§ 20. *Arbeidsgivers redegjøringsplikt*

Arbeidsgivere skal redegjøre for likestillingstiltak som er iverksatt og som planlegges iverksatt for å oppfylle aktivitetsplikten etter § 19.

Redegjøringsplikten gjelder for virksomheter som har aktivitetsplikt etter § 19 og som i lov er pålagt å utarbeide årsberetning. Disse skal ta redegjørelsen inn i virksomhetens årsberetning.

Redegjøringsplikten gjelder også for offentlige myndigheter og offentlige virksomheter som ikke er pålagt å utarbeide årsberetning. Disse skal ta redegjørelsen inn i årsbudsjettet.

§ 21. *Arbeidsgivers plikt til å forebygge og forhindre trakassering*

Arbeidsgivere skal forebygge og søke å hindre at det forekommer trakassering i strid med § 8.

Kapittel 5 Håndheving, bevisbyrde og reaksjoner

§ 22. *Håndheving av loven*

Likestillings- og diskrimineringsombudet og Likestillings- og diskrimineringsnemnda skal håndheve og medvirke til gjennomføringen av denne loven, jf. diskrimineringsombudsloven. Ombudet og nemnda skal likevel ikke håndheve reglene om:

- a) aktivt likestillingsarbeid i kapittel 3 og § 19,
- b) behandling av lønnsopplysninger i § 18 andre ledd eller
- c) oppreisning og erstatning i § 24.

§ 23. *Bevisbyrde*

Det skal legges til grunn at diskriminering har funnet sted hvis:

- a) det foreligger omstendigheter som gir grunn til å tro at det har skjedd diskriminering og
- b) den ansvarlige ikke sannsynliggjør at diskriminering likevel ikke har funnet sted.

Dette gjelder ved påståtte brudd på bestemmelsene i kapittel 2 og §§ 15 og 16.

§ 24. *Oppreisning og erstatning*

Den som er blitt diskriminert kan kreve oppreisning og erstatning. Dette gjelder ved brudd på bestemmelsene i kapittel 2 og §§ 15 og 16.

I ansettelsesforhold gjelder ansvaret uavhengig av om arbeidsgiveren kan bebreides for diskrimineringen. På andre samfunnsområder gjelder ansvaret dersom den som har diskriminert kan bebreides for dette.

Erstatningen skal dekke økonomisk tap som følge av diskrimineringen. Oppreisning for ikke-økonomisk skade fastsettes til det som er rimelig ut fra skadens omfang og art, partenes forhold og omstendighetene for øvrig.

Disse reglene begrenser ikke personens rett til å kreve oppreisning og erstatning etter alminnelige erstatningsregler.

§ 25. *Organisasjoners adgang til å opptre som fullmektig*

I saker som behandles av Likestillings- og diskrimineringsombudet og Likestillings- og diskrimineringsnemnda, kan en organisasjon som helt eller delvis har til formål å arbeide mot diskriminering brukes som fullmektig.

I saker for domstolene kan en person utpekt av og med tilknytning til en organisasjon som helt eller delvis har til formål å arbeide mot diskriminering, brukes som prosessfullmektig. Dette gjelder ikke for Høyesterett. Retten kan nekte å godta en prosessfullmakt hvis det etter rettens skjønn er fare for at prosessfullmektigen ikke har tilstrekkelige kvalifikasjoner til å ivareta partens interesser på en tilfredsstillende måte. En prosessfullmektig skal ved siden av fullmakt som nevnt i tvisteloven § 3–4 til samme tid fremlegge skriftlig orientering fra organisasjonen om prosessfullmektigens kvalifikasjoner.

Kapittel 6 Ikrafttredelse m.m.

§ 26. *Ikrafttredelse*

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer.

§ 27. *Videreføring av forskrifter*

Forskrifter gitt i medhold av lov 17. juni 2005 nr. 62 om arbeidsmiljø, arbeidstid og stillingsvern mv. og lov 9. juni 1978 nr. 45 om likestilling mellom kjønnene gjelder også etter at loven her har trådt i kraft.

21. juni. Lov nr. 59 2013

Lov om likestilling mellom kjønnene (likestillingsloven)

Prop.88 L (2012–2013), Innst.441 L (2012–2013), Lovvedtak 94 (2012–2013). Stortingets første og andre gangs behandling hhv. 10. og 13. juni 2013. Fremmet av Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet. Kunngjort 21. juni 2013 kl. 15.35.

Følgende lov oppheves:

Lov 9. juni 1978 nr. 45 om likestilling mellom kjønnene (likestillingsloven).

Kapittel 1 Formål og virkeområde

§ 1. Formål

Lovens formål er å fremme likestilling uavhengig av kjønn. Likestilling innebærer:

- a) likeverd,
- b) like muligheter og rettigheter,
- c) tilgjengelighet og
- d) tilrettelegging.

Loven tar særlig sikte på å bedre kvinners stilling.

§ 2. Lovens saklige virkeområde

Loven gjelder på alle områder i samfunnet.

Kongen kan gi forskrift om at kvinners tjeneste i Forsvaret helt eller delvis skal unntas fra lovens virkeområde.

§ 3. Lovens stedlige virkeområde

Loven gjelder i hele landet, herunder på Svalbard og Jan Mayen. Loven gjelder også på faste og flyttbare installasjoner i virksomhet på norsk kontinentalsokkel, på norske skip og norske luftfartøyer.

Kongen gir forskrift om lovens anvendelse for utsendte arbeidstakere, jf. arbeidsmiljøloven § 1–7.

§ 4. Ufravikelighet

Bestemmelsene i denne loven kan ikke fravikes ved avtale.

Kapittel 2 Forbud mot diskriminering

§ 5. Hovedregel om forbud mot diskriminering

Diskriminering på grunn av kjønn er forbudt. Diskriminering på grunn av graviditet og permisjon ved fødsel eller adopsjon regnes som diskriminering på grunn av kjønn. Forbudet gjelder diskriminering på grunn av en persons faktiske, antatte, tidligere eller fremtidige graviditet eller permisjon. Forbudet gjelder også diskriminering på grunn av kjønn til en person som den som diskrimineres har tilknytning til.

Med diskriminering menes direkte og indirekte forskjellsbehandling som ikke er lovlig etter § 6 eller § 7. Med direkte forskjellsbehandling menes en handling eller unnlattelse som har som formål eller virkning at en person blir behandlet dårligere enn andre i tilsvarende situasjon, og at dette skyldes kjønn. Med indirekte forskjellsbehandling menes enhver tilsynelatende nøytral bestemmelse, betingelse, praksis, handling eller unnlattelse som fører til at personer stilles dårligere enn andre, og at dette skjer på grunn av kjønn.

§ 6. Lovlig forskjellsbehandling

Forskjellsbehandling er ikke i strid med forbudet i § 5 når:

- a) den har et saklig formål,
- b) den er nødvendig for å oppnå formålet og
- c) det er et rimelig forhold mellom det man ønsker å oppnå og hvor inngripende forskjellsbehandlingen er for den eller de som stilles dårligere.

§ 7. Positiv særbehandling

Positiv særbehandling av det ene kjønn er ikke i strid med forbudet i § 5 dersom:

- a) særbehandlingen er egnet til å fremme lovens formål,
- b) det er et rimelig forhold mellom det man ønsker å oppnå og hvor inngripende forskjellsbehandlingen er for den eller de som stilles dårligere og
- c) særbehandlingen opphører når formålet med den er oppnådd.

Kongen kan gi forskrift om hvilke former for særbehandling som tillates i medhold av denne loven, herunder bestemmelser om særbehandling av menn i forbindelse med undervisning av og omsorg for barn.

§ 8. Forbud mot trakassering

Trakassering på grunn av kjønn og seksuell trakassering er forbudt.

Med trakassering på grunn av kjønn menes handlinger, unnlattelser eller ytringer som virker eller har til formål å virke krenkende, skremmende, fiendtlige, nedverdiggende eller ydmykende. Med seksuell trakassering menes uønsket seksuell oppmerksomhet som er plagsom for den oppmerksomheten rammer.

§ 9. Forbud mot gjengjeldelse

Det er forbudt å gjøre gjengjeld mot noen som har fremmet klage om brudd på denne loven, eller som har gitt uttrykk for at klage kan bli fremmet. Dette gjelder ikke dersom klageren har opptrådt grovt uaktsomt. Forbudet gjelder også overfor vitner i en klagesak.

Det er forbudt å gjøre gjengjeld mot noen som unnlater å følge en instruks som er i strid med § 10.

§ 10. Forbud mot instruks

Det er forbudt å instruere noen om å diskriminere, trakassere eller gjøre gjengjeld i strid med denne loven.

§ 11. Forbud mot medvirkning

Det er forbudt å medvirke til å diskriminere, trakassere, gjøre gjengjeld eller instruere i strid med denne loven.

Kapittel 3 Aktivt likestillingsarbeid

§ 12. Offentlige myndigheters plikt til aktivt likestillingsarbeid

Offentlige myndigheter skal arbeide aktivt, målrettet og planmessig for likestilling mellom kjønnene.

§ 13. Kjønnsbalanse i offentlige utvalg

Når et offentlig organ oppnevner eller velger utvalg, styrer, råd, nemnder, delegasjoner mv., skal begge kjønn være representert på følgende måte:

- a) Har utvalget to eller tre medlemmer, skal begge kjønn være representert.
- b) Har utvalget fire eller fem medlemmer, skal hvert kjønn være representert med minst to.
- c) Har utvalget seks til åtte medlemmer, skal hvert kjønn være representert med minst tre.
- d) Har utvalget ni medlemmer, skal hvert kjønn være representert med minst fire.
- e) Har utvalget flere medlemmer, skal hvert kjønn være representert med minst 40 prosent.

Første ledd gjelder også ved valg av varamedlemmer.

Departementet kan gi dispensasjon når det foreligger særlige forhold som gjør det åpenbart urimelig å oppfylle kravene.

Første ledd gjelder ikke for utvalg mv. som etter lov bare skal ha medlemmer fra direkte valgte forsamlinger. For utvalg mv. valgt av folkevalgte organer i kommuner og fylkeskommuner, gjelder bestemmelsene i kommuneloven.

Kongen gir forskrift om håndheving og rapportering. Kongen kan også gi forskrift med utfyllende bestemmelser etter denne bestemmelsen.

§ 14. Arbeidslivets organisasjoners aktivitetsplikt

Arbeidslivets organisasjoner skal arbeide aktivt, målrettet og planmessig for å fremme lovens formål innenfor sitt virkefelt.

§ 15. Organisasjoners og utdanningsinstitusjoners plikt til å forebygge og forhindre trakassering

Ledelsen i organisasjoner og utdanningsinstitusjoner skal innenfor sitt ansvarsområde forebygge og søke å hindre at det forekommer trakassering i strid med § 8.

§ 16. Læremidlers innhold

I skoler og andre undervisningsinstitusjoner skal læremidlene bygge på likestilling uavhengig av kjønn.

Kapittel 4 Supplerende regler i arbeidsforhold

§ 17. Diskrimineringsforbudet i arbeidsforhold

Forbudene i kapittel 2 gjelder alle sider av et ansettelsesforhold. Dette omfatter blant annet:

- a) utlysning av stilling,
- b) ansettelse, omplassering og forfremmelse,
- c) opplæring og kompetanseutvikling,
- d) lønns- og arbeidsvilkår og
- e) opphør av ansettelsesforholdet.

Første ledd gjelder tilsvarende for arbeidsgivers valg og behandling av selvstendig næringsdrivende og innleide arbeidstakere.

§ 18. Forbud mot innhenting av opplysninger ved ansettelse

En arbeidsgiver må ikke i ansettelsesprosessen, herunder under intervju eller på annen måte, innhente opplysninger om graviditet, adopsjon eller planer om å få barn.

§ 19. Arbeidsgivers opplysningsplikt overfor arbeidssøker

En arbeidssøker som mener seg forbigått i strid med denne loven, kan kreve at arbeidsgiveren skriftlig gir opplysninger om den som ble ansatt. Arbeidsgiver skal opplyse om utdanning, praksis og andre formelle kvalifikasjoner.

§ 20. Arbeidstakeres rettigheter ved foreldrepermisjon

En arbeidstaker som er eller har vært i foreldrepermisjon etter arbeidsmiljøloven § 12–5 har rett til å:

- a) vende tilbake til samme, eventuelt tilsvarende, stilling,
- b) nyte godt av forbedringer av arbeidsvilkårene som arbeidstakeren ellers ville vært berettiget til under fraværet og
- c) fremme lønnskrav og å bli vurdert i lønnsforhandlinger på samme måte som de øvrige arbeidstakerne i virksomheten.

Første ledd regulerer ikke fastsettelse eller endringer av lønns- og arbeidsvilkår som er en følge av andre forhold enn foreldrepermisjon.

Paragrafen her gjelder tilsvarende ved andre permisjoner knyttet til graviditet og fødsel, jf. arbeidsmiljøloven § 12–2 til § 12–8.

§ 21. Lik lønn for arbeid av lik verdi

Kvinner og menn i samme virksomhet skal ha lik lønn for samme arbeid eller arbeid av lik verdi. Lønnen skal fastsettes på samme måte for kvinner og menn uten hensyn til kjønn.

Retten til lik lønn for samme arbeid eller arbeid av lik verdi gjelder uavhengig av om arbeidene tilhører ulike fag eller om lønnen reguleres i ulike tariffavtaler.

Om arbeidene er av lik verdi, avgjøres etter en helhetsvurdering der det legges vekt på den kompetanse som er nødvendig for å utføre arbeidet og andre relevante faktorer, som for eksempel anstrengelse, ansvar og arbeidsforhold.

Med lønn menes det alminnelige arbeidsvederlag samt alle andre tillegg eller fordeler eller andre goder som ytes av arbeidsgiveren.

Kongen kan i forskrifter gi nærmere regler om hva som regnes som samme virksomhet i stat og kommune.

§ 22. Arbeidsgivers opplysningsplikt om lønn

En arbeidstaker som har mistanke om diskriminering ved lønnsfastsettelsen, kan kreve at arbeidsgiver skriftlig opplyser om lønnsnivå og kriteriene for fastsettelsen av lønn for den eller de vedkommende sammenlikner seg med.

Den som mottar opplysninger om lønn i medhold av denne bestemmelsen har taushetsplikt og skal underskrive en taushetserklæring. Dette gjelder ikke opplysninger som omfattes av offentleglova.

Arbeidsgiver som utleverer lønnsopplysninger om en ansatt etter denne bestemmelsen skal samtidig informere vedkommende om hvilke opplysninger som er utlevert, og til hvem.

§ 23. Arbeidsgivers aktivitetsplikt

Arbeidsgivere skal arbeide aktivt, målrettet og planmessig for å fremme lovens formål innenfor sin virksomhet. Aktivitetsplikten omfatter blant annet rekruttering, lønns- og arbeidsvilkår, forfremmelse, utviklingsmuligheter og beskyttelse mot trakassering.

§ 24. Arbeidsgivers redegjøringsplikt

Arbeidsgivere skal redegjøre for:

- den faktiske tilstanden når det gjelder kjønnslikestilling i virksomheten og
- likestillingstiltak som er iverksatt og som planlegges iverksatt for å oppfylle aktivitetsplikten etter § 23.

Redegjøringsplikten gjelder for virksomheter som i lov er pålagt å utarbeide årsberetning. Disse skal ta redegjørelsene inn i virksomhetens årsberetning.

Redegjøringsplikten gjelder også for offentlige myndigheter og offentlige virksomheter som ikke er pålagt å utarbeide årsberetning. Disse skal ta redegjørelsene inn i årsbudsjettet.

§ 25. Arbeidsgivers plikt til å forebygge og forhindre trakassering

Arbeidsgivere skal forebygge og søke å hindre at det forekommer trakassering i strid med § 8.

Kapittel 5 Håndheving, bevisbyrde og reaksjoner

§ 26. Håndheving av loven

Likestillings- og diskrimineringsombudet og Likestillings- og diskrimineringsnemnda skal håndheve og medvirke til gjennomføringen av denne loven, jf. diskrimineringsombudsloven. Ombudet og nemnda skal likevel ikke håndheve reglene om:

- seksuell trakassering i § 8,
- aktivt likestillingsarbeid i kapittel 3 og § 23,
- behandling av lønnsopplysninger i § 22 andre ledd og
- oppreisning og erstatning i § 28.

Ombudet og nemnda skal ikke håndheve forbudet mot diskriminering i familieliv og andre rent personlige forhold.

§ 27. Bevisbyrde

Det skal legges til grunn at diskriminering har funnet sted hvis:

- det foreligger omstendigheter som gir grunn til å tro at det har skjedd diskriminering og
- den ansvarlige ikke sannsynliggjør at diskriminering likevel ikke har funnet sted.

Dette gjelder ved påståtte brudd på bestemmelsene i kapittel 2 og §§ 17, 18, 20 og 21.

§ 28. Oppreisning og erstatning

Den som er blitt diskriminert kan kreve oppreisning og erstatning. Dette gjelder ved brudd på bestemmelsene i kapittel 2 og §§ 17, 18, 20 og 21.

I ansettelsesforhold gjelder ansvaret uavhengig av om arbeidsgiveren kan bebreides for diskrimineringen. På andre samfunnsområder gjelder ansvaret dersom den som har diskriminert kan bebreides for dette.

Erstatningen skal dekke økonomisk tap som følge av diskrimineringen. Oppreisning for ikke-økonomisk skade fastsettes til det som er rimelig ut fra skadens omfang og art, partenes forhold og omstendighetene for øvrig.

Disse reglene begrenser ikke personens rett til å kreve oppreisning og erstatning etter alminnelige erstatningsregler.

§ 29. Organisasjoners adgang til å opptre som fullmektig

I saker som behandles av Likestillings- og diskrimineringsombudet og Likestillings- og diskrimineringsnemnda, kan en organisasjon som helt eller delvis har til formål å arbeide mot diskriminering brukes som fullmektig.

I saker for domstolene kan en person utpekt av og med tilknytning til en organisasjon som helt eller delvis har til formål å arbeide mot diskriminering, brukes som prosessfullmektig. Dette gjelder ikke for Høyesterett. Retten kan nekte å godta en prosessfullmakt hvis det etter rettens skjønn er fare for at prosessfullmektigen ikke har tilstrekkelige kvalifikasjoner til å ivareta partens interesser på en tilfredsstillende måte. En prosessfullmektig skal ved siden av

fullmakt som nevnt i tvisteloven § 3–4 til samme tid fremlegge skriftlig orientering fra organisasjonen om prosessfullmektigens kvalifikasjoner.

Kapittel 6 Ikrafttredelse m.m.

§ 30. Ikrafttredelse

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer. Fra samme tid oppheves lov 9. juni 1978 nr. 45 om likestilling mellom kjønnene.

§ 31. Videreføring av forskrifter

Forskrifter gitt i medhold av lov 9. juni 1978 nr. 45 om likestilling mellom kjønnene § 2 fjerde ledd gjelder også etter at loven her har trådt i kraft.

21. juni. Lov nr. 60 2013

Lov om forbud mot diskriminering på grunn av etnisitet, religion og livssyn (diskrimineringsloven om etnisitet)

Prop.88 L (2012–2013), Innst.441 L (2012–2013), Lovvedtak 95 (2012–2013). Stortingets første og andre gangs behandling hhv. 10. og 13. juni 2013. Fremmet av Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet. Kunngjort 21. juni 2013 kl. 15.35.

Følgende lov oppheves:

Lov 3. juni 2005 nr. 33 om forbud mot diskriminering på grunn av etnisitet, religion mv. (diskrimineringsloven).

Kapittel 1 Formål og virkeområde

§ 1. Formål

Lovens formål er å fremme likestilling uavhengig av etnisitet, religion og livssyn. Likestilling innebærer:

- a) likeverd,
- b) like muligheter og rettigheter,
- c) tilgjengelighet og
- d) tilrettelegging.

§ 2. Lovens saklige virkeområde

Loven gjelder på alle områder i samfunnet, med unntak av familieliv og andre rent personlige forhold.

§ 3. Lovens stedlige virkeområde

Loven gjelder i hele landet, herunder på Svalbard og Jan Mayen. Loven gjelder også på faste og flyttbare installasjoner i virksomhet på norsk kontinentalsokkel, på norske skip og norske luftfartøyer.

Kongen gir forskrift om lovens anvendelse for utsendte arbeidstakere, jf. arbeidsmiljøloven § 1–7.

§ 4. Ufravikelighet

Bestemmelsene i denne loven kan ikke fravikes ved avtale.

§ 5. FNs rasediskrimineringskonvensjon

De forente nasjoners internasjonale konvensjon 21. desember 1965 om avskaffelse av alle former for rasediskriminering skal gjelde som norsk lov.

Kapittel 2 Forbud mot diskriminering

§ 6. Hovedregel om forbud mot diskriminering

Diskriminering på grunn av etnisitet, religion eller livssyn er forbudt. Diskriminering på grunn av nasjonal opprinnelse, avstamning, hudfarge og språk regnes også som diskriminering på grunn av etnisitet. Forbudet gjelder diskriminering på grunn av faktisk, antatt, tidligere eller fremtidig etnisitet, religion eller livssyn. Forbudet gjelder også diskriminering på grunn av etnisitet, religion eller livssyn til en person som den som diskrimineres har tilknytning til.

Med diskriminering menes direkte og indirekte forskjellsbehandling som ikke er lovlig etter § 7 eller § 8. Med direkte forskjellsbehandling menes en handling eller unnlattelse som har som formål eller virkning at en person eller et foretak blir behandlet dårligere enn andre i tilsvarende situasjon, og at dette skyldes etnisitet, religion eller livssyn. Med indirekte forskjellsbehandling menes enhver tilsynelatende nøytral bestemmelse, betingelse, praksis, handling eller unnlattelse som fører til at personer stilles dårligere enn andre, og at dette skjer på grunn av etnisitet, religion eller livssyn.

§ 7. Lovlig forskjellsbehandling

Forskjellsbehandling er ikke i strid med forbudet i § 6 når:

- a) den har et saklig formål,
- b) den er nødvendig for å oppnå formålet og
- c) det er et rimelig forhold mellom det man ønsker å oppnå og hvor inngripende forskjellsbehandlingen er for den eller de som stilles dårligere.

§ 8. Positiv særbehandling

Positiv særbehandling på grunn av etnisitet, religion eller livssyn er ikke i strid med forbudet i § 6 dersom:

- a) særbehandlingen er egnet til å fremme lovens formål,
- b) det er et rimelig forhold mellom det man ønsker å oppnå og hvor inngripende forskjellsbehandlingen er for den som stilles dårligere og
- c) særbehandlingen opphører når formålet med den er oppnådd.

§ 9. Forbud mot trakassering

Trakassering på grunn av etnisitet, religion eller livssyn er forbudt. Med trakassering menes handlinger, unnlatelser eller ytringer som virker eller har til formål å virke krenkende, skremmende, fiendtlige, nedverdiggende eller ydmykende.

§ 10. Forbud mot gjengjeldelse

Det er forbudt å gjøre gjengjeld mot noen som har fremmet klage om brudd på denne loven, eller som har gitt uttrykk for at klage kan bli fremmet. Dette gjelder ikke dersom klageren har opptrådt grovt uaktsomt. Forbudet gjelder også overfor vitner i en klagesak.

Det er forbudt å gjøre gjengjeld mot noen som unnlater å følge en instruks som er i strid med § 11.

§ 11. Forbud mot instruks

Det er forbudt å instruere noen om å diskriminere, trakassere eller gjøre gjengjeld i strid med denne loven.

§ 12. Forbud mot medvirkning

Det er forbudt å medvirke til å diskriminere, trakassere, gjøre gjengjeld eller instruere i strid med denne loven.

Kapittel 3 Aktivt likestillingsarbeid**§ 13. Offentlige myndigheters plikt til aktivt likestillingsarbeid**

Offentlige myndigheter skal arbeide aktivt, målrettet og planmessig for likestilling uavhengig av etnisitet, religion eller livssyn.

§ 14. Arbeidslivets organisasjoners aktivitetsplikt

Arbeidslivets organisasjoner skal arbeide aktivt, målrettet og planmessig for å fremme lovens formål innenfor sitt virkefelt.

§ 15. Organisasjoners og utdanningsinstitusjoners plikt til å forebygge og forhindre trakassering

Ledelsen i organisasjoner og utdanningsinstitusjoner skal innenfor sitt ansvarsområde forebygge og søke å hindre at det forekommer trakassering i strid med § 9.

Kapittel 4 Supplerende regler i arbeidsforhold**§ 16. Diskrimineringsforbudet i arbeidsforhold**

Forbudene i kapittel 2 gjelder alle sider av et ansettelsesforhold. Dette omfatter blant annet:

- a) utlysning av stilling,
- b) ansettelse, omplassering og forfremmelse,
- c) opplæring og kompetanseutvikling,
- d) lønns- og arbeidsvilkår og
- e) opphør av ansettelsesforholdet.

Første ledd gjelder tilsvarende for arbeidsgivers valg og behandling av selvstendig næringsdrivende og innleide arbeidstakere.

§ 17. Forbud mot innhenting av opplysninger ved ansettelser

En arbeidsgiver må ikke i ansettelsesprosessen, herunder under intervju eller på annen måte, innhente opplysninger om hvordan de stiller seg til religiøse eller kulturelle spørsmål. Dette gjelder likevel ikke dersom:

- a) innhentingene av opplysningene er begrunnet i stillingens karakter eller
- b) det inngår i formålet for vedkommende virksomhet å fremme bestemte religiøse eller kulturelle syn, og arbeidstakerens stilling vil være av betydning for gjennomføringen av formålet.

Dersom slike opplysninger vil bli krevet, må dette angis i utlysningen av stillingen.

§ 18. Arbeidsgivers opplysningsplikt overfor arbeidssøker

En arbeidssøker som mener seg forbigått i strid med denne loven, kan kreve at arbeidsgiver skriftlig gir opplysninger om den som ble ansatt. Arbeidsgiver skal opplyse om utdanning, praksis og andre formelle kvalifikasjoner.

§ 19. Arbeidsgivers opplysningsplikt om lønn

En arbeidstaker som har mistanke om diskriminering ved lønnsfastsettelsen, kan kreve at arbeidsgiver skriftlig opplyser om lønnsnivå og kriteriene for fastsettelsen av lønn for den eller de vedkommende sammenlikner seg med.

Den som mottar opplysninger om lønn i medhold av denne bestemmelsen, har taushetsplikt og skal underskrive en taushetserklæring. Dette gjelder ikke opplysninger som omfattes av offentleglova.

Arbeidsgiver som utleverer lønnsopplysninger om en ansatt etter denne bestemmelsen skal samtidig informere vedkommende om hvilke opplysninger som er utlevert, og til hvem.

§ 20. Arbeidsgivers aktivitetsplikt

Arbeidsgivere skal arbeide aktivt, målrettet og planmessig for å fremme lovens formål innenfor sin virksomhet. Aktivitetsplikten omfatter blant annet rekruttering, lønns- og arbeidsvilkår, forfremmelse, utviklingsmuligheter og beskyttelse mot trakassering. Aktivitetsplikten gjelder for:

- a) arbeidsgivere i privat sektor som jevnlig sysselsetter mer enn 50 ansatte og
- b) arbeidsgivere i offentlig sektor.

§ 21. Arbeidsgivers redegjøringsplikt

Arbeidsgivere skal redegjøre for likestillingstiltak som er iverksatt og som planlegges iverksatt for å oppfylle aktivitetsplikten etter § 20.

Redegjøringsplikten gjelder for virksomheter som har aktivitetsplikt etter § 20 og som i lov er pålagt å utarbeide årsberetning. Disse skal ta redegjørelsene inn i virksomhetens årsberetning.

Redegjøringsplikten gjelder også for offentlige myndigheter og offentlige virksomheter som ikke er pålagt å utarbeide årsberetning. Disse skal ta redegjørelsene inn i årsbudsjettet.

§ 22. Arbeidsgivers plikt til å forebygge og forhindre trakassering

Arbeidsgivere skal forebygge og søke å hindre at det forekommer trakassering i strid med § 9.

Kapittel 5 Håndheving, bevisbyrde og reaksjoner

§ 23. Håndheving av loven

Likestillings- og diskrimineringsombudet og Likestillings- og diskrimineringsnemnda skal håndheve og medvirke til gjennomføringen av denne loven, jf. diskrimineringsombudsloven. Ombudet og nemnda skal likevel ikke håndheve reglene om:

- a) aktivt likestillingsarbeid i kapittel 3 og § 20,
- b) behandling av lønnsopplysninger i § 19 andre ledd,
- c) oppreisning og erstatning i § 25 og
- d) straff for grov overtredelse av diskrimineringsforbudet begått av flere i fellesskap i § 26.

§ 24. Bevisbyrde

Det skal legges til grunn at diskriminering har funnet sted hvis:

- a) det foreligger omstendigheter som gir grunn til å tro at det har skjedd diskriminering, og
- b) den ansvarlige ikke sannsynliggjør at diskriminering likevel ikke har funnet sted.

Dette gjelder ved påståtte brudd på bestemmelsene i kapittel 2 og §§ 16 og 17.

§ 25. Oppreisning og erstatning

Den som er blitt diskriminert kan kreve oppreisning og erstatning. Dette gjelder ved brudd på bestemmelsene i kapittel 2 og §§ 16 og 17.

I ansettelsesforhold gjelder ansvaret uavhengig av om arbeidsgiveren kan bebreides for diskrimineringen. På andre samfunnsområder gjelder ansvaret dersom den som har diskriminert kan bebreides for dette.

Erstatningen skal dekke økonomisk tap som følge av diskrimineringen. Oppreisning for ikke-økonomisk skade fastsettes til det som er rimelig ut fra skadens omfang og art, partenes forhold og omstendighetene for øvrig.

Disse reglene begrenser ikke personens rett til å kreve oppreisning og erstatning etter alminnelige erstatningsregler.

§ 26. Straff for grov overtredelse av diskrimineringsforbudet som er begått av flere i fellesskap

Den som forsettlig i fellesskap med minst to andre personer grovt overtrer eller medvirker til grov overtredelse av §§ 6 til 12, straffes med bøter eller fengsel inntil tre år. Den som tidligere er ilagt straff for overtredelse av denne bestemmelsen, kan straffes selv om overtredelsen ikke er grov.

Ved vurderingen av om en overtredelse er grov skal det særlig legges vekt på graden av utvist skyld, om overtredelsen er rasistisk motivert, om den har karakter av trakassering, om den innebærer en legemskrenkelse eller alvorlig krenkelse av noens psykiske integritet, om den er egnet til å skape frykt og om den er begått mot en person som er under 18 år.

Før tiltale tas ut for forhold som nevnt i første ledd, skal det vurderes om det vil være tilstrekkelig å ilegge en administrativ reaksjon.

Reglene om bevisbyrde i § 24 kommer ikke til anvendelse ved håndhevingen av denne bestemmelse.

Dersom overtredelsen er ledd i virksomheten til en organisert kriminell gruppe, gjelder straffeloven §§ 162 c og 60 a.

§ 27. Organisasjoners adgang til å opptre som fullmektig

I saker som behandles av Likestillings- og diskrimineringsombudet og Likestillings- og diskrimineringsnemnda, kan en organisasjon som helt eller delvis har til formål å arbeide mot diskriminering brukes som fullmektig.

I saker for domstolene kan en person utpekt av og med tilknytning til en organisasjon som helt eller delvis har til formål å arbeide mot diskriminering, brukes som prosessfullmektig. Dette gjelder ikke for Høyesterett. Retten kan nekte å godta en prosessfullmakt hvis det etter rettens skjønn er fare for at prosessfullmektigen ikke har tilstrekkelige

kvalifikasjoner til å ivareta partens interesser på en tilfredsstillende måte. En prosessfullmektig skal ved siden av fullmakt som nevnt i tvisteloven § 3–4 til samme tid fremlegge skriftlig orientering fra organisasjonen om prosessfullmektigens kvalifikasjoner.

Kapittel 6 Ikrafttredelse m.m.

§ 28. Ikrafttredelse

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer. Fra samme tid oppheves lov 3. juni 2005 nr. 33 om forbud mot diskriminering på grunn av etnisitet, religion mv.

§ 29. Videreføring av forskrifter

Forskrifter gitt i medhold av lov 3. juni 2005 nr. 33 om forbud mot diskriminering på grunn av etnisitet, religion mv. gjelder også etter at loven her har trådt i kraft.

21. juni. Lov nr. 61 2013

Lov om forbud mot diskriminering på grunn av nedsatt funksjonsevne (diskriminerings- og tilgjengelighetsloven)

Prop.88 L (2012–2013), Innst.441 L (2012–2013), Lovvedtak 96 (2012–2013). Stortingets første og andre gangs behandling hhv. 10. og 13. juni 2013. Fremmet av Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet. Kunngjort 21. juni 2013 kl. 15.35.

Følgende lov oppheves:

Lov 20. juni 2008 nr. 42 om forbud mot diskriminering på grunn av nedsatt funksjonsevne (diskriminerings- og tilgjengelighetsloven).

Endringer i følgende lover:

- 1 Lov 23. mai 1997 nr. 31 om eierseksjoner (eierseksjonsloven).
- 2 Lov 26. mars 1999 nr. 17 om husleieavtaler (husleieloven).
- 3 Lov 6. juni 2003 nr. 38 om bustadbyggjelag (bustadbyggjelagslova).
- 4 Lov 6. juni 2003 nr. 39 om burettslag (burettslagslova).
- 5 Lov 10. juni 2005 nr. 40 om Likestillings- og diskrimineringsombudet og Likestillings- og diskrimineringsnemnda (diskrimineringsombudsloven).
- 6 Lov 17. juni 2005 nr. 62 om arbeidsmiljø, arbeidstid og stillingsvern mv. (arbeidsmiljøloven).

Kapittel 1 Formål og virkeområde

§ 1. Formål

Lovens formål er å fremme likestilling uavhengig av funksjonsevne. Likestilling innebærer:

- a) likeverd,
- b) like muligheter og rettigheter,
- c) tilgjengelighet og
- d) tilrettelegging.

Loven skal bidra til nedbygging av samfunnsskapt funksjonshemmende barrierer og hindre at nye skapes.

§ 2. Lovens saklige virkeområde

Loven gjelder på alle områder i samfunnet, med unntak av familieliv og andre rent personlige forhold.

§ 3. Lovens stedlige virkeområde

Loven gjelder i hele landet, herunder på Svalbard og Jan Mayen. Loven gjelder også på faste og flyttbare installasjoner i virksomhet på norsk kontinentalsokkel, på norske skip og norske luftfartøyer.

Kapittel 3 og §§ 18, 19, 24, 25 og 26 om universell utforming, individuell tilrettelegging, aktivt likestillingsarbeid og arbeidsgivers aktivitets- og redegjørelsesplikt gjelder likevel ikke på Svalbard og Jan Mayen, på installasjoner i virksomhet på norsk kontinentalsokkel, på norske skip i utenriks fart og norske luftfartøyer i internasjonal trafikk. Kongen kan gi forskrift om anvendelsen av lovens bestemmelser på disse områdene.

Kongen gir forskrift om lovens anvendelse for utsendte arbeidstakere, jf. arbeidsmiljøloven § 1–7.

§ 4. Ufravikelighet

Bestemmelsene i denne loven kan ikke fravikes ved avtale.

Kapittel 2 Forbud mot diskriminering

§ 5. Hovedregel om forbud mot diskriminering

Diskriminering på grunn av nedsatt funksjonsevne er forbudt. Forbudet gjelder diskriminering på grunn av faktisk, antatt, tidligere eller fremtidig nedsatt funksjonsevne. Forbudet gjelder også diskriminering på grunn av nedsatt funksjonsevne hos en person som den som diskrimineres har tilknytning til.

Med diskriminering menes direkte og indirekte forskjellsbehandling som ikke er lovlig etter § 6 eller § 7. Med direkte forskjellsbehandling menes en handling eller unnlattelse som har som formål eller virkning at en person blir behandlet dårligere enn andre i tilsvarende situasjon, og at dette skyldes nedsatt funksjonsevne. Med indirekte forskjellsbehandling menes enhver tilsynelatende nøytral bestemmelse, betingelse, praksis, handling eller unnlattelse som fører til at personer stilles dårligere enn andre, og at dette skjer på grunn av nedsatt funksjonsevne.

§ 6. Lovlig forskjellsbehandling

Forskjellsbehandling er ikke i strid med forbudet i § 5 når:

- a) den har et saklig formål,
- b) den er nødvendig for å oppnå formålet og
- c) det er et rimelig forhold mellom det man ønsker å oppnå og hvor inngripende forskjellsbehandlingen er for den eller de som stilles dårligere.

§ 7. Positiv særbehandling

Positiv særbehandling på grunn av nedsatt funksjonsevne er ikke i strid med forbudet i § 5 dersom:

- a) særbehandlingen er egnet til å fremme lovens formål,
- b) det er et rimelig forhold mellom det man ønsker å oppnå og hvor inngripende forskjellsbehandlingen er for den eller de som stilles dårligere og
- c) særbehandlingen opphører når formålet med den er oppnådd.

§ 8. Forbud mot trakassering

Trakassering på grunn av nedsatt funksjonsevne er forbudt. Med trakassering menes handlinger, unnlater eller ytringer som virker eller har til formål å virke krenkende, skremmende, fiendtlige, nedverdiggende eller ydmykende.

§ 9. Forbud mot gjengjeldelse

Det er forbudt å gjøre gjengjeld mot noen som har fremmet klage om brudd på denne lov, eller som har gitt uttrykk for at klage kan bli fremmet. Dette gjelder ikke dersom klageren har opptrådt grovt uaktsomt. Forbudet gjelder også overfor vitner i en klagesak.

Det er forbudt å gjøre gjengjeld mot noen som unnlater å følge en instruks som er i strid med § 10.

§ 10. Forbud mot instruks

Det er forbudt å instruere noen om å diskriminere, trakassere eller gjøre gjengjeld i strid med denne loven.

§ 11. Forbud mot medvirkning

Det er forbudt å medvirke til å diskriminere, trakassere, gjøre gjengjeld eller instruere i strid med denne loven.

§ 12. Brudd på plikten til universell utforming eller individuell tilrettelegging

Brudd på plikten til universell utforming etter § 13 eller plikten til individuell tilrettelegging i §§ 16, 17 og 26 regnes som diskriminering.

Diskriminering som skyldes mangelfull fysisk tilrettelegging er uttømmende regulert i §§ 13 til 17 og § 26 for de rettssubjekter og på de områder disse bestemmelsene gjelder.

Kapittel 3 Universell utforming og individuell tilrettelegging**§ 13. Universell utforming**

Offentlige virksomheter skal arbeide aktivt og målrettet for å fremme universell utforming innenfor virksomheten. Tilsvarende gjelder for private virksomheter rettet mot allmennheten.

Med universell utforming menes utforming eller tilrettelegging av hovedløsningen i de fysiske forholdene, inkludert informasjons- og kommunikasjonsteknologi (IKT), slik at virksomhetens alminnelige funksjon kan benyttes av flest mulig.

Offentlige og private virksomheter rettet mot allmennheten har plikt til å sikre universell utforming av virksomhetens alminnelige funksjon så langt det ikke medfører en uforholdsmessig byrde for virksomheten. Ved vurderingen av om utformingen eller tilretteleggingen medfører en uforholdsmessig byrde skal det særlig legges vekt på tilretteleggingens effekt for å nedbygge funksjonshemmende barrierer, hvorvidt virksomhetens alminnelige funksjon er av offentlig art, de nødvendige kostnadene ved tilretteleggingen, virksomhetens ressurser, sikkerhetsmessige hensyn og vernehensyn.

Det er ikke plikt til universell utforming etter denne loven dersom virksomheten oppfyller nærmere bestemmelser i lov eller forskrift om innholdet i plikten til universell utforming.

Kongen kan gi forskrift om innholdet i plikten til universell utforming på områder som ikke er omfattet av krav i eller i medhold av annet lovverk.

§ 14. Særlig om universell utforming av IKT

Med informasjons- og kommunikasjonsteknologi (IKT) menes teknologi og systemer av teknologi som anvendes til å uttrykke, skape, omdanne, utveksle, lagre, mangfoldiggjøre og publisere informasjon, eller som på annen måte gjør informasjon anvendbar.

Nye IKT-løsninger skal være universelt utformet. Denne plikten inntreer tolv måneder etter at det foreligger standarder eller retningslinjer for innholdet i plikten, jf. fjerde ledd. Alle IKT-løsninger skal være universelt utformet fra 1. januar 2021. Håndhevingsorganet utpekt etter § 29 kan gi dispensasjon fra fristene dersom det foreligger særlig tungtveiende grunner.

Plikten gjelder IKT-løsninger som underbygger virksomhetens alminnelige funksjoner og som er hovedløsninger rettet mot eller stillet til rådighet for allmennheten.

Kongen gir forskrifter med nærmere bestemmelser om avgrensning av virkeområdet og innholdet i plikten til universell utforming av IKT-løsninger.

§ 15. Universell utforming av bygninger, anlegg mv.

For bygninger, anlegg og uteområder rettet mot allmennheten gjelder kravene til universell utforming i eller i medhold av plan- og bygningsloven.

§ 16. Rett til individuell tilrettelegging av kommunale tjenester

Barn med nedsatt funksjonsevne har rett til egnet individuell tilrettelegging av kommunale barnehage tilbud for å sikre likeverdige utviklings- og aktivitetsmuligheter. Personer med nedsatt funksjonsevne har rett til egnet individuell tilrettelegging av kommunale tjenestetilbud etter helse- og omsorgstjenesteloven av varig karakter for den enkelte, for å sikre at personer med nedsatt funksjonsevne får et likeverdig tilbud.

Retten gjelder tilrettelegging som ikke innebærer en uforholdsmessig byrde. Ved vurderingen av om tilretteleggingen innebærer en uforholdsmessig byrde skal det særlig legges vekt på tilretteleggingens effekt for å nedbygge funksjonshemmende barrierer, de nødvendige kostnadene ved tilretteleggingen og virksomhetens ressurser.

§ 17. Rett til individuell tilrettelegging i skole- og utdanningsinstitusjoner

Elever og studenter med nedsatt funksjonsevne ved skole- og utdanningsinstitusjoner har rett til egnet individuell tilrettelegging av lærested, undervisning, læremidler og eksamen for å sikre likeverdige opplærings- og utdanningsmuligheter.

Retten gjelder tilrettelegging som ikke innebærer en uforholdsmessig byrde. Ved vurderingen av om tilretteleggingen innebærer en uforholdsmessig byrde skal det særlig legges vekt på tilretteleggingens effekt for å nedbygge funksjonshemmende barrierer, de nødvendige kostnadene ved tilretteleggingen og virksomhetens ressurser.

Kapittel 4 Aktivt likestillingsarbeid**§ 18. Offentlige myndigheters plikt til aktivt likestillingsarbeid**

Offentlige myndigheter skal arbeide aktivt, målrettet og planmessig for likestilling uavhengig av nedsatt funksjonsevne.

§ 19. Arbeidslivets organisasjoners aktivitetsplikt

Arbeidslivets organisasjoner skal arbeide aktivt, målrettet og planmessig for å fremme lovens formål innenfor sitt virkefelt.

§ 20. Organisasjoners og utdanningsinstitusjoners plikt til å forebygge og forhindre trakassering

Ledelsen i organisasjoner og utdanningsinstitusjoner skal innenfor sitt ansvarsområde forebygge og søke å hindre at det forekommer trakassering i strid med § 8.

Kapittel 5 Supplerende regler i arbeidsforhold**§ 21. Diskrimineringsforbudet i arbeidsforhold**

Forbudene i kapittel 2 gjelder alle sider av et ansettelsesforhold. Dette omfatter blant annet:

- a) utlysning av stilling,
- b) ansettelse, omplassering og forfremmelse,
- c) opplæring og kompetanseutvikling,
- d) lønns- og arbeidsvilkår og
- e) opphør av ansettelsesforholdet.

Første ledd gjelder tilsvarende for arbeidsgivers valg og behandling av selvstendig næringsdrivende og innleide arbeidstakere.

§ 22. Arbeidsgivers opplysningsplikt overfor arbeidssøker

En arbeidssøker som mener seg forbigått i strid med denne loven, kan kreve at arbeidsgiver skriftlig gir opplysninger om den som ble ansatt. Arbeidsgiver skal opplyse om utdanning, praksis og andre formelle kvalifikasjoner.

§ 23. Arbeidsgivers opplysningsplikt om lønn

En arbeidstaker som har mistanke om diskriminering ved lønnsfastsettelsen, kan kreve at arbeidsgiver skriftlig opplyser om lønnsnivå og kriteriene for fastsettelsen av lønn for den eller de vedkommende sammenlikner seg med.

Den som mottar opplysninger om lønn i medhold av denne bestemmelsen har taushetsplikt og skal underskrive en taushetserklæring. Dette gjelder ikke opplysninger som omfattes av offentleglova.

Arbeidsgiver som utleverer lønnsopplysninger om en ansatt etter denne bestemmelsen skal samtidig informere vedkommende om hvilke opplysninger som er utlevert, og til hvem.

§ 24. Arbeidsgivers aktivitetsplikt

Arbeidsgivere skal arbeide aktivt, målrettet og planmessig for å fremme lovens formål innenfor sin virksomhet. Aktivitetsplikten omfatter blant annet rekruttering, lønns- og arbeidsvilkår, forfremmelse, utviklingsmuligheter og beskyttelse mot trakassering. Aktivitetsplikten gjelder for:

- a) arbeidsgivere i privat sektor som jevnlig sysselsetter mer enn 50 ansatte og
- b) arbeidsgivere i offentlig sektor.

§ 25. Arbeidsgivers redegjøringsplikt

Arbeidsgivere skal redegjøre for likestillingstiltak som er iverksatt og som planlegges iverksatt for å oppfylle aktivitetsplikten etter § 24.

Redegjøringsplikten gjelder for virksomheter som har aktivitetsplikt etter § 24 og som i lov er pålagt å utarbeide årsberetning. Disse skal ta redegjørelsene inn i virksomhetens årsberetning.

Redegjøringsplikten gjelder også for offentlige myndigheter og offentlige virksomheter som ikke er pålagt å utarbeide årsberetning. Disse skal ta redegjørelsene inn i årsbudsjettet.

§ 26. Rett til individuell tilrettelegging

Arbeidstakere og arbeidssøkere med nedsatt funksjonsevne har rett til egnet individuell tilrettelegging av arbeidsplass og arbeidsoppgaver for å sikre at de kan få eller beholde arbeid, ha tilgang til opplæring og annen kompetanseutvikling samt utføre og ha mulighet til fremgang i arbeidet på lik linje med andre.

Retten gjelder tilrettelegging som ikke innebærer en uforholdsmessig byrde. Ved vurderingen av om tilretteleggingen innebærer en uforholdsmessig byrde skal det særlig legges vekt på tilretteleggingens effekt for å nedbygge funksjonshemmende barrierer, de nødvendige kostnadene ved tilretteleggingen og virksomhetens ressurser.

§ 27. Arbeidsgivers plikt til å forebygge og forhindre trakassering

Arbeidsgivere skal forebygge og søke å hindre at det forekommer trakassering i strid med § 8.

Kapittel 6 Håndheving, bevisbyrde og reaksjoner**§ 28. Håndheving av loven**

Likestillings- og diskrimineringsombudet og Likestillings- og diskrimineringsnemnda skal håndheve og medvirke til gjennomføringen av denne loven, jf. diskrimineringsombudsloven. Ombudet og nemnda skal likevel ikke håndheve reglene om:

- a) universell utforming av IKT i § 14,
- b) universell utforming av bygg, anlegg mv. i § 15,
- c) behandling av lønnsopplysninger i § 23 andre ledd,
- d) aktivt likestillingsarbeid i kapittel 4 og § 24 eller
- e) oppreisning og erstatning i § 31.

§ 29. Håndheving av reglene om universell utforming av IKT

Kongen utpeker hvilket organ som skal føre tilsyn med at kravene i § 14 om universell utforming av IKT overholdes.

Organet kan gi pålegg om retting mot en virksomhet som ikke oppfyller kravene gitt i medhold av § 14 fjerde ledd, og kan treffe vedtak om tvangsmulkt for å sikre gjennomføring av pålegg dersom fristen for å etterkomme pålegget er oversittet. Reglene i diskrimineringsombudsloven § 8 første til tredje ledd gjelder tilsvarende.

Organet kan kreve de opplysningene som er nødvendige for å gjennomføre sine oppgaver etter loven, samt kreve adgang til IKT-løsninger som nevnt i § 15. Det samme gjelder klageinstansen ved klage over vedtak etter annet ledd.

Søksmål om gyldigheten av vedtak truffet av dette organet eller av klageinstansen, må reises innen tre måneder etter at underretning om vedtaket er mottatt. Vedtaket kan ikke bringes inn for domstolene uten at klageadgangen er utnyttet og klagen er avgjort.

Kongen kan gi forskrift om fastsettelse og gjennomføring av vedtak om tvangsmulkt.

§ 30. Bevisbyrde

Det skal legges til grunn at diskriminering har funnet sted hvis:

- a) det foreligger omstendigheter som gir grunn til å tro at det har skjedd diskriminering og
- b) den ansvarlige ikke sannsynliggjør at diskriminering likevel ikke har funnet sted.

Dette gjelder ved påståtte brudd på:

- a) bestemmelsene i §§ 5 til 11 og § 21,
- b) reglene om universell utforming i § 13 og
- c) reglene om individuell tilrettelegging i §§ 16, 17 og 26.

§ 31. Oppreisning og erstatning

Den som er blitt diskriminert kan kreve oppreisning og erstatning. Dette gjelder ved brudd på:

- a) bestemmelsene i §§ 5 til 11 og § 21 og
- b) reglene om individuell tilrettelegging i §§ 16, 17 og 26.

I ansettelsesforhold gjelder ansvaret uavhengig av om arbeidsgiveren kan bebreides for diskrimineringen. På andre samfunnsområder gjelder ansvaret dersom den som har diskriminert kan bebreides for dette.

Erstatningen skal dekke økonomisk tap som følge av diskrimineringen. Oppreisning for ikke-økonomisk skade fastsettes til det som er rimelig ut fra skadens omfang og art, partenes forhold og omstendighetene for øvrig.

Disse reglene begrenser ikke personens rett til å kreve oppreisning og erstatning etter alminnelige erstatningsregler.

§ 32. Organisasjoners adgang til å opptre som fullmektig

I saker som behandles av Likestillings- og diskrimineringsombudet og Likestillings- og diskrimineringsnemnda, kan en organisasjon som helt eller delvis har til formål å arbeide mot diskriminering brukes som fullmektig.

I saker for domstolene kan en person utpekt av og med tilknytning til en organisasjon som helt eller delvis har til formål å arbeide mot diskriminering, brukes som prosessfullmektig. Dette gjelder ikke for Høyesterett. Retten kan nekte å godta en prosessfullmakt hvis det etter rettens skjønn er fare for at prosessfullmektigen ikke har tilstrekkelige kvalifikasjoner til å ivareta partens interesser på en tilfredsstillende måte. En prosessfullmektig skal ved siden av fullmakt som nevnt i tvisteloven § 3–4 til samme tid fremlegge skriftlig orientering fra organisasjonen om prosessfullmektigens kvalifikasjoner.

Kapittel 7 Ikrafttredelse og endringer i andre lover m.m.

§ 33. Ikrafttredelse

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer. Fra samme tid oppheves lov 20. juni 2008 nr. 42 om forbud mot diskriminering på grunn av nedsatt funksjonsevne.

§ 34. Videreføring av forskrifter

Forskrifter gitt i medhold av lov 20. juni 2008 nr. 42 om forbud mot diskriminering på grunn av nedsatt funksjonsevne gjelder også etter at loven her har trådt i kraft.

§ 35. Endringer i andre lover

Fra den tid loven trer i kraft gjøres følgende endringer i andre lover:

1. I lov 23. mai 1997 nr. 31 om eierseksjoner skal § 3 a lyde:

§ 3 a. Forbud mot diskriminering

I vedtektene kan det ikke settes vilkår for å være sameier som tar hensyn til kjønn, etnisitet, religion, livssyn, nedsatt funksjonsevne, seksuell orientering, kjønnsidentitet eller kjønnsuttrykk. Slike omstendigheter kan ikke regnes som saklig grunn til å nekte godkjenning av en sameier eller bruker av eiendommen eller tillegges vekt ved bruk av eventuell forkjøpsrett. Ved diskriminering gjelder likestillingsloven, diskrimineringsloven om etnisitet, diskriminerings- og tilgjengelighetsloven og diskrimineringsloven om seksuell orientering.

2. I lov 26. mars 1999 nr. 17 om husleieavtaler skal § 1–8 lyde:

§ 1–8. Forbud mot diskriminering

Ved utleie av husrom kan det ikke tas hensyn til kjønn, etnisitet, religion, livssyn, nedsatt funksjonsevne, seksuell orientering, kjønnsidentitet eller kjønnsuttrykk. Slike omstendigheter kan ikke regnes som saklig grunn til å nekte opptak i husstand, framleie, personsifte eller tillegges vekt ved opphør av leieforholdet. Ved diskriminering gjelder likestillingsloven, diskrimineringsloven om etnisitet, diskriminerings- og tilgjengelighetsloven og diskrimineringsloven om seksuell orientering.

3. I lov 6. juni 2003 nr. 38 om bustadbyggjelag skal § 1–4 lyde:

§ 1–4. Forbud mot diskriminering

I vedtektene kan det ikke settes vilkår for å vere andelseigar som tek omsyn til kjønn, etnisitet, religion, livssyn, nedsett funksjonsevne, seksuell orientering, kjønnsidentitet eller kjønnsuttrykk. Slike omstende kan ikke reknast som sakleg grunn til å nekte godkjenning av ein andelseigar eller ha vekt ved tildeling av bustad. Ved diskriminering gjeld likestillingsloven, diskrimineringsloven om etnisitet, diskriminerings- og tilgjengelighetsloven og diskrimineringsloven om seksuell orientering.

4. I lov 6. juni 2003 nr. 39 om burettslag skal § 1–5 lyde:

§ 1–5. Forbud mot diskriminering

I vedtektene kan det ikke settes vilkår for å vere andelseigar som tek omsyn til kjønn, etnisitet, religion, livssyn, nedsett funksjonsevne, seksuell orientering, kjønnsidentitet eller kjønnsuttrykk. Slike omstende kan ikke reknast som sakleg grunn til å nekte godkjenning av ein andelseigar eller brukar eller ha vekt ved bruk av forkjøpsrett. Ved diskriminering gjeld likestillingsloven, diskrimineringsloven om etnisitet, diskriminerings- og tilgjengelighetsloven og diskrimineringsloven om seksuell orientering.

5. I lov 10. juni 2005 nr. 40 om Likestillings- og diskrimineringsombudet og Likestillings- og diskrimineringsnemnda gjøres følgende endringer:

§ 1 andre ledd skal lyde:

Ombudet og nemnda skal føre tilsyn med og medvirke til gjennomføringen av følgende lover:

1. Likestillingsloven, hvis ikke annet fremgår av denne loven.
2. Diskrimineringsloven om etnisitet, hvis ikke annet fremgår av denne loven.
3. Diskriminerings- og tilgjengelighetsloven, hvis ikke annet fremgår av denne loven.
4. Diskrimineringsloven om seksuell orientering, hvis ikke annet fremgår av denne loven.
5. Arbeidsmiljøloven kapittel 13, med unntak av § 13–1 tredje ledd og § 13–9.
6. Eierseksjonsloven § 3 a annet ledd.
7. Husleieloven § 1–8 annet ledd.

8. Budstadbyggjelagslova § 1–4 annet ledd.

9. Burettslagslova § 1–5 annet ledd.

§ 3 første ledd skal lyde:

Ombudet skal arbeide for å fremme reell likestilling uavhengig av kjønn, nedsatt funksjonsevne, etnisitet, religion, livssyn, seksuell orientering, kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk på alle samfunnsområder. På arbeidslivets område skal ombudet også arbeide for å fremme likebehandling uavhengig av politisk syn, medlemskap i arbeidstakerorganisasjon og alder.

§ 5 første ledd skal lyde:

Likestillings- og diskrimineringsnemnda skal bestå av en leder, en nestleder og åtte øvrige medlemmer. Det skal i tillegg være seks varamedlemmer. Nemnda inndeles i to avdelinger. Lederen og nestlederen deltar i hver sin avdeling.

6. I lov 17. juni 2005 nr. 62 om arbeidsmiljø, arbeidstid og stillingsvern mv. gjøres følgende endringer:

§ 13–1 skal lyde:

§ 13–1. Forbud mot diskriminering

(1) Direkte og indirekte diskriminering på grunn av politisk syn, medlemskap i arbeidstakerorganisasjon eller alder er forbudt.

(2) Trakassering og instruks om å diskriminere personer av grunner nevnt i første ledd anses som diskriminering.

(3) Bestemmelsene i dette kapittel gjelder tilsvarende ved diskriminering av arbeidstaker som arbeider deltid eller er midlertidig ansatt.

(4) Ved diskriminering på grunn av kjønn gjelder likestillingsloven.

(5) Ved diskriminering på grunn av etnisitet, religion og livssyn gjelder diskrimineringsloven om etnisitet.

(6) Ved diskriminering på grunn av nedsatt funksjonsevne gjelder diskriminerings- og tilgjengelighetsloven.

(7) Ved diskriminering på grunn av seksuell orientering, kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk gjelder diskrimineringsloven om seksuell orientering.

§ 13–4 skal lyde:

§ 13–4. Innhenting av opplysninger ved ansettelse

(1) Arbeidsgiver må ikke i utlysning etter nye arbeidstakere eller på annen måte be om at søkerne skal gi opplysninger om hvordan de stiller seg til politiske spørsmål eller om de er medlemmer av arbeidstakerorganisasjoner. Arbeidsgiver må heller ikke iverksette tiltak for å innhente slike opplysninger på annen måte.

(2) Forbudet i første ledd gjelder ikke dersom innhenting av opplysninger om hvordan søkerne stiller seg til politiske spørsmål eller om de er medlemmer av arbeidstakerorganisasjon er begrunnet i stillingens karakter eller det inngår i formålet for vedkommende virksomhet å fremme bestemte politiske syn og arbeidstakerens stilling vil være av betydning for gjennomføringen av formålet. Dersom slike opplysninger vil bli krevet, må dette angis i utlysingen av stillingen.

(3) Arbeidsgiver kan heller ikke innhente opplysninger som angitt i likestillingsloven § 18, diskrimineringsloven om etnisitet § 17 og diskrimineringsloven om seksuell orientering § 16.

§ 13–9 første ledd skal lyde:

(1) Den som er blitt diskriminert i strid med § 13–1 kan kreve oppreisning og erstatning uavhengig av om arbeidsgiveren kan bebreides for diskrimineringen. Erstatningen skal dekke økonomisk tap som følge av diskrimineringen. Oppreisning for ikke-økonomisk skade fastsettes til det som er rimelig ut fra skadens omfang og art, partenes forhold og omstendighetene for øvrig.

§ 13–9 andre ledd oppheves.

§ 13–9 tredje ledd blir nytt andre ledd.

21. juni. Lov nr. 62 2013

Lov om endringer i barnelova (barneperspektivet i foreldretvister)

Prop.85 L (2012–2013), Innst.374 L (2012–2013), Lovvedtak 81 (2012–2013). Stortingets første og andre gangs behandling hhv. 6. og 10. juni 2013. Fremmet av Bane-, likestillings- og inkluderingsdepartementet. Kunngjort 21. juni 2013 kl. 15.35.

Endringer i følgende lov:

Lov 8. april 1981 nr. 7 om barn og foreldre (barnelova).

I

I lov 8. april 1981 nr. 7 om barn og foreldre gjøres følgende endringer:

§ 31 skal lyde:

§ 31. Rett for barnet til å vere med på avgjerd

Etter kvart som barnet blir i stand til å danne seg egne synspunkt på det saka dreiar seg om, skal foreldra høyre kva barnet har å seie før dei tek avgjerd om personlege forhold for barnet. Dei skal leggje vekt på det barnet meiner alt etter kor gammalt og modent barnet er. Det same gjeld for andre som barnet bur hos eller som har med barnet å gjere.

Eit barn som er fylt sju år, og yngre barn som er i stand til å danne seg egne synspunkt, skal få informasjon og høve til å seie meininga si før det blir teke avgjerd om personlege forhold for barnet, mellom anna om foreldreansvaret, kvar barnet skal bu fast og samvær. Meininga til barnet skal bli vektlagt etter alder og modning. Når barnet er fylt 12 år, skal det leggjast stor vekt på kva barnet meiner.

§ 43 tredje ledd skal lyde:

Det kan i avtale eller i dom setjast vilkår for samvær. Dersom tilsyn blir sett som vilkår, kan retten utpeike ein person som skal føre tilsyn under samværet, eller be foreldra gjere det. Den av foreldra som skal ha samvær, dekkjer kostnadene til tiltaka som er sett som vilkår for samvær etter denne føresegna.

Ny § 43 a skal lyde:

§ 43 a. Samvær under tilsyn av offentleg oppnemnt person

Dersom tilsyn blir sett som vilkår for samværet, kan retten i særlege høve og der omsynet til barnet sine behov talar for det, påleggje kommunal barnevernsteneste eller departementet å oppnemne ein person som skal føre tilsyn under samvær. Retten kan gje pålegg om beskytta tilsyn eller støtta tilsyn.

Pålegget skal fastsetje dei nødvendige vilkåra for samværet, under dette timetalet og avgrensa varigheit.

Den kommunale barnevernstenesta oppnemner dei personane som skal føre tilsyn, og følgjer opp saka ved pålegg om beskytta tilsyn. Departementet oppnemner dei personane som skal føre tilsyn, og følgjer opp saka ved støtta tilsyn.

Før avgjerda blir fatta, skal retten hente inn ei konkret vurdering frå den kommunale barnevernstenesta eller departementet om korleis pålegget kan gjennomførast.

Eit pålegg kan følgje av ein dom, ei førebels avgjerd etter § 60 eller av eit rettsforlik. Dom og førebels avgjerd skal retten grunngi som nemnt i tvisteloven § 19–6. Om rettsavgjerda blir heva ved rettsforlik, skal retten gjere greie for føremålet med tilsynet og behovet til barnet.

Det offentlege dekkjer kostnadene til tiltaka etter denne føresegna.

Den som skal oppnemnast til å føre tilsynet etter andre ledd, skal leggje fram tilfredsstillande politiattest som nemnt i politiregisterloven § 39 første ledd.

Departementet kan gje forskrifter med nærare føresegner om mellom anna oppnemning av personar som skal føre tilsynet, utøvinga av tilsynet, godtgjering, rapportering og kravet om politiattest.

§ 60 første ledd nytt fjerde punktum skal lyde:

Etter krav frå ein part skal retten i alle høve ta førebels avgjerd dersom det er ein risiko for at barnet blir utsett for vald eller på anna vis handsama slik at den fysiske eller psykiske helsa blir utsett for skade eller fare.

§ 61 første ledd nr. 1 første punktum skal lyde:

1. Retten skal som hovudregel innkalle partane til eitt eller fleire førebuande møte for mellom anna å klarleggje tvistepunkta mellom dei, drøfte vidare handsaming av saka og eventuelt mekle mellom partane der saka er eigna for det.

§ 61 første ledd nr. 3, 4 og 5 skal lyde:

3. Der det trengst, bør retten oppnemne sakkunnig til å uttale seg om eitt eller fleire av spørsmåla som saka reiser. Der det er sett fram påstandar om vald, overgrep, rus eller psykisk liding og saka ikkje er tilstrekkeleg opplyst på anna måte, kan retten oppnemne ein sakkunnig.
4. Dommaren kan gjennomføre samtalar med barnet, jf. § 31. Retten kan oppnemne ein sakkunnig eller annan eigna person til å hjelpe seg, eller la ein sakkunnig ha samtale med barnet aleine. Der barnet har formidla meininga si, skal dommaren eller den dommaren peiker ut orientere barnet om utfallet av saka og korleis meininga til barnet har blitt teke omsyn til.
5. Retten kan i særlege høve, mellom anna når det er grunn til å tru at barnet er utsett for vald eller på anna vis blir handsama slik at den fysiske eller psykiske helsa blir utsett for skade eller fare, oppnemne ein advokat eller annan representant til å ta vare på interessene til barnet i samband med søksmålet. Den som er oppnemnd, kan samtale med barnet og skal gje slik informasjon og støtte som er naturleg. Advokaten eller representanten skal få saksdokumenta. Han kan kome med framlegg om handsaminga av saka og skriftleg eller i rettsmøte gje råd om korleis sakshandsaminga best kan ta vare på interessene til barnet. Retten avgjer om og eventuelt kor lenge han skal vere til stades under rettsmøta i saka. Når advokaten eller representanten er til stades i rettsmøta, kan han stille spørsmål til partar og vitne.

§ 61 andre ledd første punktum skal lyde:

Staten ber kostnadene til dei tiltaka som er nemnde i første stykket nr. 1, 2, 3, 4, 5 og 7.

Ny § 61 a skal lyde:

§ 61 a. Fritak for teieplikt for barnevernstenesta

Barnevernstenesta kan uhindra av teieplikta etter barnevernloven § 6–7 gi opplysningar til domstolen i sak om foreldreansvar, kvar barnet skal bu fast og samvær.

§ 65 andre ledd skal lyde:

Avgjerd om samværsrett kan tvangsfullførast ved tvangsbót etter tvangsfullbyrdesloven kap. 13. Det skal ikkje fastsetjast tvangsbót dersom oppfyllinga av samværsretten er umogleg, mellom anna der det er ein risiko for at barnet blir utsett for vald eller på anna vis handsama slik at den fysiske eller psykiske helsa blir utsett for skade eller fare. Tingretten kan fastsetje ei ståande tvangsbót som for ei viss tid skal gjelde for kvar gong samværsretten ikkje vert respektert. Vedtak av fylkesmannen eller departementet er særleg tvangsgrunnlag. Første stykket andre, tredje og femte punktum gjeld tilsvarande.

II

Lova gjeld frå den tid Kongen fastset. Kongen kan setje i verk dei einskilde føresegnene til ulik tid.

21. juni. Lov nr. 63 2013**Lov om endringer i barnevernloven**

Prop.106 L (2012–2013), Innst.395 L (2012–2013), Lovvedtak 92 (2012–2013). Stortingets første og andre gangs behandling hhv. 10. og 13. juni 2013. Fremmet av Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet. Kunngjort 21. juni 2013 kl. 15.35.

Endringer i følgende lov:

Lov 17. juli 1992 nr. 100 om barneverntjenester (barnevernloven).

I

I lov 17. juli 1992 nr. 100 om barneverntjenester gjøres følgende endringer:

Overskriften til kapittel 1 skal lyde:

Kapittel 1. Lovens formål og virkeområde mv.

Ny § 1–4 skal lyde:

§ 1–4. Krav til forsvarlighet

Tjenester og tiltak etter denne loven skal være forsvarlige.

§ 2–2 skal lyde:

§ 2–2. Statlige barnevernmyndigheters organisatoriske inndeling

De statlige barnevernmyndighetene består av departementet, Barne-, ungdoms- og familieetaten og fylkesmennene. De statlige barnevernmyndighetene ledes av departementet.

Barne-, ungdoms- og familieetaten er inndelt i sentralt, regionalt og lokalt nivå. Etatens sentrale nivå leder etatens virksomhet.

§ 2–3 annet og tredje ledd skal lyde:

Barne-, ungdoms- og familieetaten skal

- a) etter anmodning fra kommunen bistå barneverntjenesten i kommunen med plassering av barn utenfor hjemmet,
- b) ha ansvar for rekruttering og formidling av fosterhjem,
- c) ha ansvar for at fosterhjemmene får nødvendig opplæring og generell veiledning.

Barne-, ungdoms- og familieetaten skal ha internkontroll for å sikre at oppgavene utføres i samsvar med krav fastsatt i lov eller i medhold av lov. Barne-, ungdoms- og familieetaten må kunne gjøre rede for hvordan den oppfyller kravet til internkontroll. Departementet kan i forskrift gi nærmere bestemmelser om internkontroll.

§ 2–3 a første ledd skal lyde:

Lovens bestemmelser om Barne-, ungdoms- og familieetatens oppgaver og myndighet kommer ikke til anvendelse i Oslo kommune. I Oslo kommune skal Barne-, ungdoms- og familieetatens oppgaver og myndighet ivaretas av kommunen. Kommunens vedtak om godkjenning etter § 5–8 kan påklages til sentralt nivå i Barne-, ungdoms- og familieetaten.

§ 2–3 b skal lyde:

§ 2–3 b. Statlig tilsyn på barnevernområdet

Statens helsetilsyn har det overordnede faglige tilsyn med barnevernvirksomheten i de enkelte kommuner, med institusjoner, sentre for foreldre og barn og omsorgssentre for mindreårige samt med andre statlige tjenester og tiltak etter denne loven. Statens helsetilsyn skal utøve myndighet i samsvar med det som er bestemt i barnevernloven og forskrifter til denne.

Fylkesmannen skal føre tilsyn med lovligheten av kommunens oppfyllelse av plikter etter barnevernloven kap. 1 til 9. Reglene i lov 25. september 1992 nr. 107 om kommuner og fylkeskommuner kapittel 10A gjelder for denne tilsynsvirksomheten.

Fylkesmannen skal også føre tilsyn med institusjoner og sentre for foreldre og barn etter kapittel 5 og omsorgssentre for mindreårige etter kapittel 5A.

Fylkesmannen skal videre føre tilsyn med lovligheten av andre statlige tjenester og tiltak etter denne loven. Fylkesmannen kan gi pålegg til Barne-, ungdoms- og familieetaten om å rette forhold som er i strid med bestemmelser etter denne loven. Det skal gis en rimelig frist til å rette forhold før pålegg benyttes. Pålegg kan påklages til Statens helsetilsyn.

Tilsynsmyndighetenes plikt til å føre tilsyn og adgang til å gi pålegg etter de foregående ledd omfatter også private som utfører tjenester og tiltak etter denne loven.

§ 3–5 nytt annet ledd skal lyde:

Når barn under 18 år sitter i varetekt eller gjennomfører fengselsstraff, skal barneverntjenesten holde jevnlig kontakt med kriminalomsorgen og barnet. Barneverntjenesten skal delta i planleggingen og tilretteleggelsen av tiltak etter endt opphold. Slik oppfølging under varetekt og straffegjennomføring skal regnes som et tiltak som er iverksatt før barnet har fylt 18 år, jf. § 1–3 annet ledd.

§ 4–1 skal lyde:

§ 4–1. Hensynet til barnets beste

Ved anvendelse av bestemmelsene i dette kapitlet skal det legges avgjørende vekt på å finne tiltak som er til beste for barnet. Herunder skal det legges vekt på å gi barnet stabil og god voksenkontakt og kontinuitet i omsorgen.

Barnet skal gis mulighet til medvirkning og det skal tilrettelegges for samtaler med barnet. Barn som barnevernet har overtatt omsorgen for kan gis anledning til å ha med seg en person barnet har særlig tillit til. Departementet kan gi nærmere forskrifter om medvirkning og om tillitspersonens oppgaver og funksjon.

§ 4–4 første og annet ledd skal lyde:

Barneverntjenesten skal bidra til å gi det enkelte barn gode levekår og utviklingsmuligheter ved råd, veiledning og hjelpetiltak. Hjelpetiltak skal ha som formål å bidra til positiv endring hos barnet eller i familien.

Barneverntjenesten skal, når barnet på grunn av forholdene i hjemmet eller av andre grunner har særlig behov for det, sørge for å sette i verk hjelpetiltak for barnet og familien.

§ 4–4 tredje ledd oppheves. Nåværende fjerde og femte ledd blir tredje og fjerde ledd.

§ 4–16 skal lyde:

§ 4–16. Oppfølging av vedtak om omsorgsovertakelse

Barneverntjenesten har etter omsorgsovertakelsen et løpende og helhetlig ansvar for oppfølgingen av barnet, herunder et ansvar for å følge utviklingen til barnet og foreldrene. Barneverntjenesten skal der hensynet til barnet ikke taler imot det, legge til rette for samvær med søsken. Barneverntjenesten skal kort tid etter omsorgsovertakelsen kontakte foreldrene med tilbud om veiledning og oppfølging. Dersom foreldrene ønsker det, skal barneverntjenesten som en del av oppfølgingen formidle kontakt med øvrige hjelpeinstanser.

§ 4–22 fjerde ledd oppheves. Nåværende femte ledd blir fjerde ledd.

§ 4–22 nytt femte og sjettede ledd skal lyde:

Kommunen skal føre tilsyn med hvert enkelt barn i fosterhjem fra plasseringstidspunktet og frem til barnet fyller 18 år. Formålet med tilsynet er å føre kontroll med at barnet får forsvarlig omsorg i fosterhjemmet og at de forutsetninger som ble lagt til grunn for plasseringen blir fulgt opp.

Kommunen skal sørge for at de som skal utøve tilsynet gis nødvendig opplæring og veiledning.

§ 4–25 annet ledd skal lyde:

Et vedtak etter § 4–24 første og annet ledd skal treffes av fylkesnemnda etter reglene i kapittel 7. Midlertidig vedtak kan treffes av barnevernadministrasjonens leder og av påtalemyndigheten. § 4–6 annet, fjerde og femte ledd gjelder tilsvarende. Plasseringstiden etter det midlertidige vedtaket skal inngå i den totale plasseringstiden som gjelder for vedtak etter § 4–24 første og annet ledd.

§ 4–27 skal lyde:

§ 4–27. Plasseringsalternativer ved vedtak om særlige tiltak for barn og unge med alvorlige atferdsvansker

Barne-, ungdoms- og familieetaten skal utpeke hvilke institusjoner som skal ta imot barn på grunnlag av vedtak som nevnt i § 4–24, jf. § 4–26.

§ 4–28 tredje ledd skal lyde:

Når plasseringen skjer med bistand fra Barne-, ungdoms- og familieetaten, jf. § 2–3, skal Barne-, ungdoms- og familieetaten etter anmodning fra barneverntjenesten i kommunen bistå barneverntjenesten med utarbeidelse av tiltaksplanen.

§ 5–1 skal lyde:

§ 5–1. Ansvar for institusjoner

Barne-, ungdoms- og familieetaten har ansvaret for etablering og drift av institusjoner, eventuelt med tilknyttede spesialisttjenester for omsorg og behandling av barn. Ansvaret gjelder institusjoner som hører under denne loven.

§ 5–4 første ledd skal lyde:

Barne-, ungdoms- og familieetaten skal gi regler for hvordan inntak og utskrivning skal besluttes.

§ 5–6 skal lyde:

§ 5–6. Samarbeid med institusjoner som hører under andre lover

For barn som det blir vurdert å plassere i en institusjon under en annen lov, skal Barne-, ungdoms- og familieetaten sørge for at det blir etablert et samarbeid med barneverntjenesten og disse institusjonene. Kongen kan gi regler om samarbeidsordninger, herunder om plikt til å delta i samarbeidsgrupper, inntaksteam o.l.

§ 5–7 annet ledd skal lyde:

Finner fylkesmannen at institusjonen eller senteret drives uforsvarlig, kan fylkesmannen gi pålegg om å rette på forholdet, eller å nedlegge driften. Pålegget kan gis til institusjonens leder eller institusjonens eier.

§ 5–8 første ledd skal lyde:

Private og kommunale institusjoner og private og kommunale sentre for foreldre og barn kan bare benyttes for barn som omfattes av loven dersom institusjonen eller senteret er godkjent av regionalt nivå i Barne-, ungdoms- og familieetaten. Institusjonen eller senteret kan bare godkjennes dersom det drives i samsvar med denne loven og de forskrifter som gjelder for den, og ellers drives på en forsvarlig måte. Avgjørelser om godkjenning etter denne loven er enkeltvedtak og kan påklages til sentralt nivå i Barne-, ungdoms- og familieetaten. Departementet kan gi nærmere forskrifter om godkjenningsordningen, herunder om vilkår for godkjenning, og om klageordningen.

Ny § 5–8 a skal lyde:

§ 5–8 a. Institusjoner med hjem

Institusjoner som etter § 4–27 skal ta imot barn på grunnlag av vedtak eller samtykke som nevnt i § 4–24 eller § 4–26 kan omfatte institusjoner med hjem.

Hjemmene må ha særlige forutsetninger til å ta imot barn med alvorlige adferdsvansker og må være knyttet opp mot en oppfølgingsenhet.

Oppfølgingsenheten har ansvaret for oppfølgingen av hjemmene, herunder ansvaret for opplæring, behandling og veiledning.

Departementet kan gi forskrifter om institusjoner med hjem.

§ 5A–1 første og annet ledd skal lyde:

Barne-, ungdoms- og familieetaten skal gi barn som har kommet til riket og søkt asyl uten foreldre eller andre med foreldreansvar, tilbud om opphold på et omsorgssenter for mindreårige.

Tilbudet skal gjelde fra barnet blir overført fra utlendingsmyndighetene til Barne-, ungdoms- og familieetaten frem til det blir bosatt i en kommune eller forlater riket.

§ 5A–2 første ledd skal lyde:

Når barnet har opphold på et omsorgssenter, har Barne-, ungdoms- og familieetaten omsorgen for barnet. På vegne av Barne-, ungdoms- og familieetaten skal omsorgssenteret utøve omsorgen.

§ 5A–4 første ledd skal lyde:

Omsorgssenteret skal i samarbeid med barnet utrede barnets situasjon og behov og utarbeide et forslag til oppfølging av barnet mens det oppholder seg på omsorgssenteret. Forslaget skal oversendes Barne-, ungdoms- og familieetaten innen tre uker etter barnets ankomst til senteret. Barne-, ungdoms- og familieetaten skal innen seks uker etter barnets ankomst til senteret treffe vedtak om oppfølging av barnet mens det oppholder seg på senteret.

§ 5A–5 første ledd skal lyde:

Omsorgssenteret og Barne-, ungdoms- og familieetaten skal følge barnets utvikling nøye. Ved vesentlige endringer i barnets behov for oppfølging skal det om nødvendig treffes nytt oppfølgingsvedtak i tråd med § 5A–4 første ledd.

§ 5A–8 skal lyde:

§ 5A–8. Ansvar for etablering og drift

Barne-, ungdoms- og familieetaten har ansvar for at det etableres og drives omsorgssentre for mindreårige.

§ 5A–9 skal lyde:

§ 5A–9. Økonomisk ansvar

Utgiftene forbundet med opphold i omsorgssenter i medhold av § 5A–1 dekkes av Barne-, ungdoms- og familieetaten.

§ 6–5 skal lyde:

§ 6–5. Klage over barneverntjenestens og Barne-, ungdoms- og familieetatens vedtak

Enkeltvedtak som barneverntjenesten har truffet, og oppfølgingsvedtak som Barne-, ungdoms- og familieetaten har truffet, kan påklages til fylkesmannen.

Første ledd gjelder ikke saker som etter kapittel 7 hører under fylkesnemnda, med mindre noe annet er sagt i denne loven.

§ 6–10 første ledd skal lyde:

Den som skal ansettes i barneverntjenesten, jf. § 2–1, skal legge fram politiattest som nevnt i politiregisterloven § 39 første ledd. Tilsvarende gjelder for støttekontakter og andre som utfører oppgaver for barneverntjenesten som ledd i hjelpetiltak etter § 4–4. Det skal også legges fram politiattest for tillitspersoner etter § 4–1 annet ledd og personer som skal utøve tilsyn med barn i fosterhjem etter § 4–22.

§ 7–24 annet ledd skal lyde:

Fristen for å reise søksmål er en måned fra den dag den som har rett til å reise søksmål, fikk melding om vedtaket. Det kan gis oppfriskning mot oversittelse av søksmålsfristen.

§ 8–2 skal lyde:

§ 8–2. Barne-, ungdoms- og familieetatens ansvar

Barne-, ungdoms- og familieetaten skal yte tjenester etter denne loven til alle som oppholder seg i riket. Regionalt nivå i Barne-, ungdoms- og familieetaten skal yte tjenester etter denne loven til alle som oppholder seg i regionen.

§ 8–4 nytt annet ledd skal lyde:

Endring i barnets tilknytning til kommunen i tidsrommet mellom begjæring om tiltak er sendt fylkesnemnda og vedtak er fattet, medfører ingen endring i ansvarsforholdet. Dette gjelder med mindre den kommunen som har reist saken ikke får medhold i fylkesnemnda, eller det blir inngått avtale som nevnt i første ledd annet punktum.

§ 8–4 nåværende annet ledd blir tredje ledd.

§ 9–4 skal lyde:

§ 9–4. Barne-, ungdoms- og familieetatens økonomiske ansvar for tiltak etter loven

Barne-, ungdoms- og familieetaten skal dekke utgiftene til institusjoner og sentre for foreldre og barn som overstiger den andel av utgiftene som kommunen plikter å betale etter § 9–5. Barne-, ungdoms- og familieetaten skal dekke en andel av kommunens utgifter til fosterhjem etter satser som fastsettes av departementet.

Barne-, ungdoms- og familieetatens økonomiske ansvar gjelder for barn under 20 år.

Departementet kan gi forskrifter om betalingsordningen, herunder forskrifter som fastsetter nærmere rammer for statens betalingsansvar.

§ 9–5 skal lyde:

§ 9–5. Kommunens økonomiske ansvar ved bruk av institusjoner mv.

Ved bruk av institusjon og sentre for foreldre og barn, kan Barne-, ungdoms- og familieetaten kreve kommunen for egenbetaling for oppholdsutgifter etter satser som fastsettes av departementet. Egenbetalingen skal ytes av den kommunen som har søkt om inntak for et barn i tiltaket. Departementet kan gi forskrifter om egenbetalingen.

§ 9–6 skal lyde:

§ 9–6. Rett for regionalt nivå i Barne-, ungdoms- og familieetaten til å kreve refusjon fra en annen region

De utgiftene regionalt nivå i Barne-, ungdoms- og familieetaten har for et barn som ved innskrivningstidspunktet har bosted i en annen region, skal dekkes av Barne-, ungdoms- og familieetaten i den regionen der barnet bor. Departementet kan gi nærmere forskrifter om retten til å kreve refusjon.

II

1. Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer. Kongen kan sette i kraft de enkelte bestemmelsene til forskjellig tid.
2. Departementet kan gi overgangsregler.

21. juni. Lov nr. 64 2013**Lov om endringer i barnelova (farskap og morskap)**

Prop.105 L (2012–2013), Innst.373 L (2012–2013), Lovvedtak 82 (2012–2013). Stortingets første og andre gangs behandling hhv. 6. og 10. juni 2013. Fremmet av Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet. Kunngjort 21. juni 2013 kl. 15.35.

Endringer i følgende lov:

Lov 8. april 1981 nr. 7 om barn og foreldre (barnelova).

I

I lov 8. april 1981 nr. 7 om barn og foreldre gjøres følgende endringer:

Overskriften til kapittel 1 skal lyde:

Kapittel 1. Fødselsmelding

§ 1 a oppheves.

Overskriften til kapittel 2 skal lyde:

Kapittel 2. Kven som er foreldra til barnet

§ 4 skal lyde:

§ 4. Erklæring av farskap eller medmorskap

Når farskap ikkje følgjer av reglane i § 3, kan faren erklære farskap under svangerskapet eller etter at barnet er født.

Faren skal erklære farskapen skriftleg anten i fødselsmeldinga, eller ved personleg frammøte for

- a) jordmor eller lækjar ved svangerskapskontroll,
- b) folkeregistermyndigheita,
- c) tilskotsfuten, dommaren eller arbeids- og velferdsetaten, eller
- d) norsk diplomatisk eller konsulær tenestemann, dersom faren er i utlandet.

Farskap kan òg erklærast ved retur av skjema frå Arbeids- og velferdsdirektoratet, jf. § 11 andre ledd. Arbeids- og velferdsdirektoratet må sende skjema i rekommandert brev eller ved bruk av elektronisk kommunikasjon dersom det er nytta ein betryggande metode for å sikre at skjemaet er mottatt. Erklæringa gjeld berre når ho er gjeven av den som mora har gjeve opp som far, eller når mora skriftleg har godteke erklæringa.

Er den som vil erklære farskapen under 18 år, må også dei som har foreldreansvaret for han, skrive under på erklæringa.

Er eit barn fødd etter assistert befruktning, kan moras kvinnelege sambuar erklære medmorskap etter reglane i paragrafen her. Den assisterte befruktninga må ha skjedd innafor godkjent helsestell, og moras kvinnelege sambuar må ha gjeve samtykke til befruktninga. Berre myndige personar kan gi slikt samtykke. Regelen i § 3 andre ledd andre punktum gjeld tilsvarende.

§ 4 a skal lyde:

§ 4 a. Medmorskap til barnet

Som medmor til barnet skal reknast moras kvinnelege ektefelle eller sambuar, dersom medmorskapen følgjer av ekteskap, erklæring eller dom.

Eit barn kan ikkje ha både ein far og ei medmor.

Reglar i lov eller forskrift som gjeld om eller for ein far, gjeld på same vis om eller for ei medmor. Reglane om etablering og endring av farskap i §§ 6 til 9 og kapitla 3 og 4 gjeld så langt dei høver for fastsetjing og endring av medmorskap.

Departementet kan ved forskrift gje utfyllande reglar om fastsetjing av medmorskap etter §§ 3 og 4 i denne lova.

§ 5 skal lyde:

§ 5. Ansvar for det offentlege for å få fastsett foreldreskap

Dersom barnet korkje har far eller medmor i samsvar med reglane i §§ 3 og 4, skal det offentlege ta seg av å få fastsett kven som er faren eller medmora, jf. kapittel 3 og 4.

Dersom ein utanlandsk farskap eller medmorskap ikkje vert lagt til grunn etter § 85, har det offentlege ansvar etter første stykket.

Det offentlege skal klargjere kven som er mor til barnet når dette ikkje er kjent.

Departementet kan ved forskrift gje utfyllande reglar om gjennomføring av reglane i paragrafen her.

§ 6 skal lyde:

§ 6. Endring av farskap etter §§ 3 og 4 for domstolane

Barnet kan alltid reise sak for domstolane om farskap etter ekteskap eller erklæring. Er barnet mindreårig, vert saka reist av oppnemnd verje. Er barnet fylt 15 år, kan verja ikkje reise sak utan samtykke frå barnet. Når særlege grunnar taler for det, kan Arbeids- og velferdsdirektoratet reise saka.

Kvar av foreldra kan reise sak om farskapen dersom vedkomande legg fram opplysningar som tyder på at ein annan kan vere far til barnet. Saka må reisast innan eitt år etter at vedkomande vart kjend med opplysningane, likevel slik at fristen tidlegast vert rekna frå tidspunktet då barnet vart født. Retten avgjer i orskurd om vilkåra for å reise sak ligg føre, og kan i orskurd gjere unntak frå eittårsfristen når særlege grunnar talar for det.

Den som meiner at han er far til barnet, kan fram til barnet fyller tre år, reise sak om farskapen dersom han legg fram opplysningar som tyder på at han kan vere far. Retten kan i orskurd gjere unntak frå treårsfristen når særlege grunnar talar for det. Reglane i andre stykket andre og tredje punktum gjeld tilsvarende.

Ny § 6 a skal lyde:

§ 6 a. Barnet sin rett til å få kunnskap om sin biologiske far

Barnet har frå det fyller 18 år rett til å skaffe seg kunnskap om kven som er den biologiske faren, jf. andre stykket, utan at dette endrar farskapen.

Barnet kan krevje at Arbeids- og velferdsdirektoratet gjev pålegg om å levere eigna prøve til DNA-analyse etter § 11 første stykket, og har rett til å få vite resultatet av analysene. Dersom nokon ikkje rettar seg etter pålegget, kan retten gjere vedtak etter § 24 tredje stykket.

Departementet kan ved forskrift gje utfyllande reglar om gjennomføring av reglane i paragrafen her.

§ 7 skal lyde:

§ 7. Endring av farskap etter §§ 3 og 4 når ein annan mann erklærer farskap

Farskap i samsvar med § 3 eller § 4 kan endrast ved at ein annan mann erklærer farskapen i samsvar med § 4, når erklæringa er godteken skriftleg av mora og den som har vore rekna for far. Ei slik erklæring gjeld likevel berre når Arbeids- og velferdsdirektoratet finn at DNA-analyse godtgjer at den andre mannen er far til barnet. Dersom barnet er fylt 18 år, kan farskapen ikkje endrast etter denne paragrafen utan samtykke frå barnet.

§ 10 skal lyde:

§ 10. Oppgåvene til tilskotsfuten

Når tilskotsfuten får fødselsmelding etter § 1 fjerde stykket fordi farskapen ikkje er fastsett, skal han melde frå til den oppgjevne faren. Erklærer han ikkje farskapen i samsvar med § 4, skal tilskotsfuten om råd få han til å seia kva han meiner om farskapsspørsmålet. Erklærer han farskapen, skal tilskotsfuten melde frå om det til folkeregistermyndigheita. Elles skal arbeids- og velferdsetaten handsame saka vidare.

Tilskotsfuten skal sjølvbedd gjere både mora og den oppgjevne faren kjend med kva for økonomiske og andre rettar og plikter dei har når det gjeld barnet.

Departementet peikar ut tilskotsfut.

§ 11 skal lyde:

§ 11. Sakshandsaminga i arbeids- og velferdsetaten

Arbeids- og velferdsdirektoratet kan krevje at mora og den eller dei som kan vere far til barnet, gjev forklaring, og kan gje pålegg om at dei og barnet skal gje frå seg ei eigna prøve til DNA-analyse. I særlege tilfelle kan den som kan vere far, bli pålagt å gje frå seg ei eigna prøve til DNA-analyse før barnet er født.

Arbeids- og velferdsdirektoratet skal oppmode den mannen som analysen utpeikar som far, til å erklære farskapen.

Døyr barnet kort tid etter fødselen eller andre sterke grunnar talar for det, kan Arbeids- og velferdsdirektoratet leggje bort saka når mora er samd i det.

Dersom Arbeids- og velferdsdirektoratet legg bort saka, kan barnet, mora eller den mannen som meiner at han er far til barnet, sjølv reise sak om farskapen for domstolane.

Departementet kan ved forskrift gje utfyllande reglar om prøvetaking, eigna biologisk materiale og DNA-analyse til bruk i saker om farskap eller slektskap.

§ 12 oppheves.

§ 13 skal lyde:

§ 13. Når saka går til retten m.m.

Arbeids- og velferdsdirektoratet skal sende stemming til tingretten til avgjerd etter kapittel 4 dersom han som er oppgjeven som far, ikkje har erklært farskapen eller mora ikkje har godteke ei erklæring skriftleg, og saka ikkje er lagd bort etter § 11 tredje stykket.

Endar ei rettssak utan at farskapen vert fastsett, og han heller ikkje vert fastsett seinare, kan Arbeids- og velferdsdirektoratet sende saka til retten på nytt dersom det kjem fram nye opplysningar som tyder på at faren kan vere ein mann som tidlegare ikkje har vore part i saka.

§ 15 nytt andre ledd skal lyde:

Dersom mora eller barnet bur på sperra adresse, jf. lov 16. januar 1970 nr. 1 om folkeregistrering med forskrifter, eller det er søkt om eller gjeve løyve til å nytte fiktive personopplysningar for mora eller barnet, jf. lov 4. august 1995 nr. 53 om politiet § 14 a, kan saka reisast for Oslo tingrett.

§ 22 oppheves.

§ 24 skal lyde:

§ 24. Prøvetaking og DNA-analyse

Retten kan gje mora, barnet og kvar mann som er part i saka, pålegg om å gje frå seg ei eigna prøve til DNA-analyse. Er det grunn til å tru at ein mann som ikkje er part, har hatt samlege med mora på den tid ho kan ha blitt med barnet, kan retten vedta slik gransking også hos han når han først har fått sagt si meining. Kommunelækjaren peiker ut ein lækjar som har plikt til å ta dei prøvene som trengst.

Er ein som kan vere far til barnet død eller utilgjengeleg av annan grunn, kan retten som prov i ei farskapssak innhente og gjere bruk av biologisk materiale eller prøver som tidlegare er tatt av han. Departementet kan ved forskrift gje utfyllande reglar om innhenting og bruk av slikt materiale.

Lèt nokon vere å rette seg etter påbod etter første stykket eller § 11 første stykket om å kome sjølv eller med barn vedkomande har omsorg for, til prøvetaking og DNA-analyse, kan retten i orskurd vedta at vedkomande skal gripast av politiet og førast til lækjar for prøvetaking.

§ 26 skal lyde:

§ 26. Heving av saka

Retten kan heve saka i orskurd når

- a) ein mann erklærer i samsvar med § 4 at han er far til barnet, eller
- b) den oppgjevne faren bur i utlandet og det er uråd å få nok opplysningar til å fastsetje farskapen.

§ 29 b nytt tredje ledd skal lyde:

Når det er naudsynt for å oppfylle pliktene etter § 5 tredje stykket, kan Arbeids- og velferdsdirektoratet reise sak om kven som er mor til barnet.

Gjeldende § 29 b tredje og fjerde ledd blir fjerde og femte ledd.

§ 70 sjuende ledd skal lyde:

Foreldra har plikt til å opplyse det organet som skal handsame fastsetjinga av tilskotet, om kva arbeid, utdanning, inntekt og formue dei har, og elles om alt anna som kan ha noko å seie for fastsetjinga av fostringstilskotet. For å fastsetje tilskotet kan organet utan omsyn til teieplikta krevje dei opplysningane som trengst frå arbeidsgjevarar, likningsstell, arbeids- og velferdsetaten og forsikringsselskap, bankar og andre som forvarer eller forvaltar formueverdiar.

§ 78 fjerde ledd skal lyde:

Vert tilskot som er gjort opp, sett ned etter § 74 eller § 76, kan den tilskotspliktige krevje at Innkrevjingssentralen for fostringstilskot gjer frådrag i pålagt lønnstrekk m.m. på den måten og for dei terminane som sentralen finn rimeleg.

§ 80 første ledd femte punktum skal lyde:

Kravet kan setjast ned eller falle bort dersom det er klart at han ikkje hadde rimeleg grunn til å vedgå eller erklære farskapen, eller at han burde ha reist sak til endring tidlegare.

§ 81 første ledd skal lyde:

Farskap og medmorskap kan fastsetjast i Noreg etter § 4, § 7 og kapitla 3 og 4

- a) dersom mora var busett i Noreg då barnet vart født,
- b) dersom barnet seinare har busett seg i Noreg, eller
- c) dersom den oppgjevne faren eller medmora er busett i Noreg.

Ny § 81 a skal lyde:

§ 81 a. Når sak om morskap kan handsamast av norsk doms- eller styresmakt

Ei sak om morskap kan handsamast etter kapittel 4A og § 5 tredje stykket

- a) dersom barnet er busett i Noreg,
- b) dersom mora var busett i Noreg då barnet vart født, eller
- c) dersom mora seinare har busett seg i Noreg.

II

1. Lova gjeld frå den tid Kongen fastset. Kongen kan setje i verk dei einskilde føresegnene til ulik tid.
2. Fristane i § 6 andre og tredje stykket startar tidlegast å løpe når lova tek til å gjelde.

21. juni. Lov nr. 65 2013**Lov om endringer i stortingsgodtgjørelsesloven (reisedekning, utbetaling av feriepenger og krav om opplysninger)**

Innst.334 L (2012–2013), Lovvedtak 73 (2012–2013). Stortingets første og andre gangs behandling hhv. 3. og 10. juni 2013. Fremmet av Finansdepartementet. Kunngjort 21. juni 2013 kl. 15.35.

Endringer i følgende lov:

Lov 16. desember 2011 nr. 61 om godtgjørelse for stortingsrepresentanter (stortingsgodtgjørelsesloven).

I

I lov 16. desember 2011 nr. 61 om godtgjørelse for stortingsrepresentanter gjøres følgende endringer:

§ 7 første ledd skal lyde:

Stortinget kan gi nærmere regler om dekning av utgifter til flytting, kost, hjemreiser og andre særlige utgifter i forbindelse med representantenes fravær fra hjemstedet.

§ 10 skal lyde:

§ 10. Feriepenger

Stortingsrepresentanter som etter valg ikke fortsetter på Stortinget, utbetales i januar året deretter feriepenger etter satsene fastsatt i Hovedtariffavtalen i staten. Feriepengegrunnlaget beregnes på grunnlag av godtgjørelsen utbetalt i siste kalenderår i valgperioden, inkludert eventuell fratredelsesytelse etter § 8 i loven her. Leddet her gjelder tilsvarende for fast møtende vararepresentanter som trer ut av Stortinget mellom 1. juli og 31. desember.

Innkalte vararepresentanter får siste ordinære utbetalingsdag før avbrytelse av Stortingets forhandlinger i juni, utbetalt feriepenger etter satsene fastsatt i Hovedtariffavtalen i staten. Feriepengegrunnlaget beregnes på grunnlag av godtgjørelsen utbetalt i foregående kalenderår. Leddet her gjelder tilsvarende for fast møtende vararepresentanter som trer ut av Stortinget mellom 1. januar og 30. juni.

For valgte stortingsrepresentanter som trer ut av Stortinget utenom valg eller innvilges permisjon ut valgperioden, gjelder samme regler som for fast møtende vararepresentanter som trer ut av Stortinget.

Feriepenger utbetales ikke til stortingsrepresentanter som trer inn i regjeringen. Feriepenger utbetales heller ikke til innkalte vararepresentanter som etter beslutning av Stortingets presidentskap beholder godtgjørelsen i perioden etter at Stortinget har avsluttet forhandlingene i juni. Disse får beregnet feriepenger etter første ledd, med utbetaling i januar året etter fratredelse som vararepresentant.

Stortinget kan gi nærmere bestemmelser om beregning og utbetaling av feriepenger.

Ny § 11 a skal lyde:

§ 11 a. Innhenting av opplysninger

Stortingets administrasjon har rett til å innhente de opplysninger som er nødvendige for å kontrollere om vilkårene for fratredelsesytelse og etterlønn etter denne loven med forskrifter er oppfylt eller har vært oppfylt i tilbakelagte perioder. Opplysninger kan innhentes fra nåværende og tidligere arbeidsgivere, pensjonsordninger, folketrygdens organer samt skatteetaten.

Den som blir pålagt å gi opplysninger, plikter å gjøre dette uten godtgjørelse og uten hinder av taushetsplikt.

II

Loven trer i kraft 1. oktober 2013.

21. juni. Lov nr. 66 2013**Lov om endringer i lov 13. juni 1975 nr. 35 om skattlegging av undersjøiske petroleumsforekomster m.v.**

Prop.150 LS (2012–2013), Innst.475 L (2012–2013), Lovvedtak 113 (2012–2013). Stortingets første og andre gongs behandling hv. 17. og 21. juni 2013. Fremja av Finansdepartementet. Kunngjort 21. juni 2013 kl. 15.35.

Endringer i følgende lov:

Lov 13. juni 1975 nr. 35 om skattlegging av undersjøiske petroleumsforekomster m.v.

I

I lov 13. juni 1975 nr. 35 om skattlegging av undersjøiske petroleumsforekomster m.v. skal § 5 fjerde ledd første punktum lyde:

Friinntekten settes til 5,5 pst. av kostpris for driftsmiddel som nevnt i § 3 b.

II

I lov 13. juni 1975 nr. 35 om skattlegging av undersjøiske petroleumsforekomster m.v. skal § 5 femte ledd fjerde punktum lyde:

Friinntekten settes til 5,5 pst. av beregningsgrunnlaget, og medregnes i 4 år fra og med realisasjonsåret.

III

Endringa under I tek til å gjelde straks med verknad for kostnader til erverv av driftsmiddel pådratt frå og med 5. mai 2013.

Endringa under II tek til å gjelde straks med verknad for realisasjon eller uttak av driftsmiddel frå og med 5. mai 2013.

IV

Ved iverksetjing av endringa under I gjeld følgende overgangsføresegner:

(1) Endringen under I gjelder ikke for kostnader til erverv av driftsmiddel som nevnt i petroleumsskatteloven § 3 b omfattet av

- a. plan for utbygging og drift etter petroleumsloven § 4–2 innkommet til Olje- og energidepartementet før 5. mai 2013, eller
- b. plan for anlegg og drift etter petroleumsloven § 4–3 innkommet til Olje- og energidepartementet før 5. mai 2013, eller
- c. søknad om fritak for plan etter petroleumsloven § 4–2 sjette ledd og § 4–3 fjerde ledd, jf. § 4–2 sjette ledd, innkommet til Olje- og energidepartementet før 5. mai 2013, eller
- d. skriftlig underretning (søknad) om vesentlig avvik eller endring av forutsetningene for fremlagt eller godkjent plan for utbygging og drift etter petroleumsloven § 4–2 syvende ledd, eller plan for anlegg og drift etter § 4–3 fjerde ledd, jf. § 4–2 syvende ledd, innkommet til Olje- og energidepartementet før 5. mai 2013.

(2) Første ledd gjelder bare kostnader pådratt senest i året for produksjonsstart for petroleumsforekomsten eller året for driftsstart for innretningen. Hvis plan eller søknad etter første ledd gjelder tilleggsinvestering på petroleumsforekomst som allerede er i produksjon, omfatter første ledd bare kostnader pådratt senest i året for driftsstart for tilleggsinvesteringen.

(3) Departementet kan gi forskrift til utfylling og gjennomføring av denne overgangsbestemmelsen, herunder fastsette hva som skal regnes som produksjonsstart eller driftsstart etter annet ledd for plan eller søknad som omfatter flere trinn eller petroleumsforekomster.

21. juni. Lov nr. 67 2013

Lov om endringar i lov 13. juni 1980 nr. 24 om ligningsforvaltningen

Prop.150 LS (2012–2013), Innst.475 L (2012–2013), Lovvedtak 114 (2012–2013). Stortingets første og andre gongs behandling hv. 17. og 21. juni 2013. Fremja av Finansdepartementet. Kunngjort 21. juni 2013 kl. 15.35.

Endringar i følgjande lov:

Lov 13. juni 1980 nr. 24 om ligningsforvaltning (ligningsloven).

I

I lov 13. juni 1980 nr. 24 om ligningsforvaltning gjer ein følgjande endringar:

§ 4–9 nr. 2 skal lyde:

2. Selskapsoppgaven skal inneholde spesifisering av selskapets brutto formue og inntekt, fradragposter og ellers andre opplysninger som har betydning for ligningen av deltakerne, herunder for fastsettelsen av personinntekt etter skatteloven § 12–2 bokstav f, og tillegg i alminnelig inntekt etter skatteloven § 10–42. Selskapet plikter ikke å føre opp beløp for poster som må ansettes ved skjønn, men skal gi de opplysninger som er nødvendige for at ligningsmyndighetene kan fastsette beløpet. §§ 4–3 nr. 2 og 4–4 gjelder tilsvarende.

§ 9–8 nr. 1 nytt andre punktum skal lyde:

Skattekontoret kan avgjøre klage etter § 9–2 nr. 1 bokstav b når det finner klagen begrunnet.

§ 9–11 nr. 1 skal lyde:

1. Når skatteklagenemnda endrer en ligningsavgjørelse til gunst for skattyteren, skal skattekontoret tilkjenne skattyteren helt eller delvis dekning av statskassen for sakskostnader. Det samme gjelder når skattekontoret i medhold av § 9–8 nr. 1 annet punktum endrer en ligningsavgjørelse til gunst for skattyteren. Skattyteren må fremme krav om dekning av sakskostnader innen tre uker etter at meldingen om vedtaket er kommet fram.

II

Endringane under I tek til å gjelde straks.

21. juni. Lov nr. 68 2013**Lov om endring i lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd**

Prop.150 LS (2012–2013), Innst.475 L (2012–2013), Lovvedtak 115 (2012–2013). Stortingets første og andre gongs behandling hv. 17. og 21. juni 2013. Fremja av Finansdepartementet. Kunngjort 21. juni 2013 kl. 15.35.

Endring i følgjande lov:

Lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd (folketrygdloven).

I

I lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd skal § 23–3 andre ledd nr. 2 ny bokstav f lyde:

- f) godtgjørelse til deltaker for arbeidsinnsats i deltakerlignet selskap i næring der det svares produktavgift som nevnt i § 23–5.

II

Endringa under I tek til å gjelde straks med verknad frå og med inntektsåret 2013.

21. juni. Lov nr. 69 2013**Lov om endringer i lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt**

Prop.150 LS (2012–2013), Innst.475 L (2012–2013), Lovvedtak 116 (2012–2013). Stortingets første og andre gongs behandling hv. 17. og 21. juni 2013. Fremja av Finansdepartementet. Kunngjort 21. juni 2013 kl. 15.35.

Endringer i følgjande lov:

Lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt (skatteloven).

I

I lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt gjer ein følgjande endringar:

§ 2–30 første ledd bokstav e nr. 2 blir oppheva. Noverande nr. 3 til 7 blir nr. 2 til 6.

§ 5–43 første ledd bokstav f skal lyde:

- f. husleiestøtte etter lov om bustøtte og kommunal bostøtte utenfor arbeidsforhold,

§ 5–50 andre ledd bokstav e skal lyde:

- e) offentlig tilgjengelige tiltak arrangert av massemedier. Departementet kan gi forskrift for å utfylle forrige punktum.

§ 9–14 trettande ledd skal lyde:

(13) Departementet kan gi regler til utfylling og gjennomføring av denne paragraf, herunder om plikt til å levere oppgave med beregning av gevinst eller tap.

§ 14–64 tredje ledd nytt tredje punktum skal lyde:

Ved uttak av driftsmiddel gjennom overføring av andel i selskap som nevnt i § 10–40, jf. § 14–60 tredje ledd fjerde punktum bokstav a, skal inntekten ved inntektsoppgjøret tas med ved beregning av årets overskudd eller underskudd på andelen uten fordeling mellom overdrager og erverver etter § 10–41 tredje ledd.

II

I lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt gjer ein følgjande endringar:

§ 9–14 andre ledd fjerde punktum og nytt femte og sjette punktum skal lyde:

Eiendel som tilhører eller forpliktelse som påhviler selskap som nevnt i § 10–40 anses tatt ut av norsk beskatningsområde

- a. ved overføring av andel i selskapet fra deltaker som har skatteplikt etter §§ 2–1 eller 2–2, til deltaker som ikke har slik skatteplikt og
- b. når eiendelen eller forpliktelsen på annen måte mister tilknytning til Norge slik at norsk skattelovgivning ikke får virkning for inntekter og kostnader knyttet til eiendelen eller forpliktelsen.

Eiendel eller forpliktelse som nevnt i foregående punktum anses tatt ut av beskatningsområdet med en forholdsmessig del, svarende til den overførte andelen. Den forholdsmessige delen av gevinsten eller tapet skal tas med ved beregning av årets overskudd eller underskudd på andelen uten fordeling mellom overdrager og erverver etter § 10–41 tredje ledd.

§ 9–14 niande ledd andre punktum skal lyde:

Retten til utsettelse etter denne paragraf begrenses til årets netto utlignede skatt på inntekten.

§ 14–60 tredje ledd fjerde punktum og nytt femte punktum skal lyde:

Driftsmiddel som tilhører selskap som nevnt i § 10–40 anses tatt ut av norsk beskatningsområde

- a. ved overføring av andel i selskapet fra deltaker som har skatteplikt etter §§ 2–1 eller 2–2, til deltaker som ikke har slik skatteplikt og
- b. når driftsmidlet på annen måte mister tilknytning til Norge slik at norsk skattelovgivning ikke får virkning for inntekter og kostnader knyttet til driftsmidlet.

Driftsmiddel som nevnt i foregående punktum anses tatt ut av beskatningsområdet med en forholdsmessig del, svarende til den overførte andelen.

III

Endringane under I tek til å gjelde straks.

Endringane under II § 9–14 andre ledd og § 14–60 tredje ledd tek til å gjelde straks med verknad for uttak frå norsk skattleggingsområde frå og med 22. juni 2012.

Endringane under II § 9–14 niande ledd tek til å gjelde straks med verknad for uttak frå norsk skattleggingsområde frå og med 15. mai 2012.

21. juni. Lov nr. 70 2013

Lov om endringar i lov 21. desember 2007 nr. 119 om toll og vareførsel

Prop.150 LS (2012–2013), Innst.475 L (2012–2013), Lovvedtak 117 (2012–2013). Stortingets første og andre gongs behandling hv. 17. og 21. juni 2013. Fremja av Finansdepartementet. Kunngjort 21. juni 2013 kl. 15.35.

Endringar i følgjande lov:

Lov 21. desember 2007 nr. 119 om toll og vareførsel (tolloven).

I

I lov 21. desember 2007 nr. 119 om toll og vareførsel gjer ein følgjande endringar:

§ 9–5 skal lyde:

§ 9–5. *Nedsettelse av toll*

(1) Departementet kan treffe enkeltvedtak om nedsettelse av toll dersom det oppstår tilfeller eller situasjoner som ikke var overveid da Stortingets vedtak om toll ble truffet, og tollene i det enkelte tilfellet får en utilsiktet og klart urimelig virkning.

(2) Departementet kan gi forskrift om nedsettelse av toll etter denne paragraf, herunder om søknadsbehandling, frister og vilkår for nedsettelsen.

Ny § 13–10 skal lyde:

§ 13–10. *Planlegging, målretting og gjennomføring av kontroller*

(1) Ved planlegging, målretting og gjennomføring av kontroller kan tollmyndighetene innhente, lagre, sammenstille og bruke nødvendige personopplysninger, herunder sensitive personopplysninger som nevnt i personopplysningsloven § 2 nr. 8 bokstav b og c.

(2) Kildene for personopplysningene kan være anonyme. Det er ikke krav om at personopplysningene er fullstendige og verifiserte. Tollmyndighetene må innen fire måneder avklare om ikke-verifiserte personopplysninger er korrekte og relevante.

(3) Personopplysninger skal ikke lagres lenger enn det som er nødvendig ut fra formålet med behandlingen. Personopplysninger knyttet til resultatene av analyser av varer og substanser, kan lagres i inntil fem år eller inntil rettskraftig dom foreligger.

(4) Departementet kan gi forskrift til utfylling og gjennomføring av reglene i denne paragraf.

II

Endringane under I tek til å gjelde straks.

21. juni. Lov nr. 71 2013

Lov om endring i lov 19. juni 2009 nr. 58 om merverdiavgift

Prop.150 LS (2012–2013), Innst.475 L (2012–2013), Lovvedtak 118 (2012–2013). Stortingets første og andre gongs behandling hv. 17. og 21. juni 2013. Fremja av Finansdepartementet. Kunngjort 21. juni 2013 kl. 15.35.

Endringar i følgjande lov:

Lov 19. juni 2009 nr. 58 om merverdiavgift (merverdiavgiftsloven).

I

I lov 19. juni 2009 nr. 58 om merverdiavgift skal § 11–1 tredje ledd nytt andre punktum lyde:

Representanten er likevel ikke ansvarlig for betaling av merverdiavgift dersom den næringsdrivende er hjemmehørende i et land som Norge har inngått avtale med om utveksling av opplysninger og gjensidig bistand til innfordring mv. av merverdiavgiftskrav.

II

Endringa under I tek til å gjelde 1. juli 2013.

21. juni. Lov nr. 72 2013**Lov om endring i lov 22. juni 2012 nr. 41 om endringer i lov 17. juni 2005 nr. 67 om betaling og innkreving av skatte- og avgiftskrav**

Prop.150 LS (2012–2013), Innst.475 L (2012–2013), Lovvedtak 119 (2012–2013). Stortingets første og andre gongs behandling hv. 17. og 21. juni 2013. Fremja av Finansdepartementet. Kunngjort 21. juni 2013 kl. 15.35.

Endringer i følgjande lov:

Lov 22. juni 2012 nr. 41 om endringer i lov 17. juni 2005 nr. 67 om betaling og innkreving av skatte- og avgiftskrav.

I

I lov 22. juni 2012 nr. 41 om endringer i lov 17. juni 2005 nr. 67 om betaling og innkreving av skatte- og avgiftskrav skal § 5–1 tredje ledd lyde:

(3) Før inntektsårets begynnelse utarbeider skattekontoret en skattetreksmelding for skattyter, som viser beregnet forskuddstrekk, beregningsgrunnlaget for skattetrekket, og opplysninger om hvem som har etterspurt skattekort for skattyteren i foregående inntektsår. Skattekontoret skal utarbeide nye skattetreksmeldinger dersom det blir gjort endringer i skattekortet. Skattekontoret skal i tillegg gi melding til skattyter når nye arbeidivere etterspør skattekortet.

II

Endringa under I tek til å gjelde straks.

21. juni. Lov nr. 73 2013**Lov om endringer i lov 26. april 2013 nr. 16 om endringer i ligningsloven og merverdiavgiftsloven mv. (kontrollbestemmelser og personalliste)**

Prop.150 LS (2012–2013), Innst.475 L (2012–2013), Lovvedtak 120 (2012–2013). Stortingets første og andre gongs behandling hv. 17. og 21. juni 2013. Fremja av Finansdepartementet. Kunngjort 21. juni 2013 kl. 15.35.

Endringer i følgjande lov:

Lov 26. april 2013 nr. 16 om endringer i ligningsloven og merverdiavgiftsloven mv. (kontrollbestemmelser og personalliste).

I

I lov 26. april 2013 nr. 16 om endringer i ligningsloven og merverdiavgiftsloven mv. (kontrollbestemmelser og personalliste) gjer ein følgjande endringar:

Likningslova § 5–5 nr. 3 andre punktum skal lyde:

Utbetaler av erstatning for personskade og tap av forsørger skal gi opplysninger om slike utbetalinger siste år, unntatt når fysiske personer er utbetaler.

Andre og tredje punktum blir tredje og nytt fjerde punktum.

Likningslova § 6–2 ny nr. 2 skal lyde:

2. Advokater og andre tredjeparter plikter, uten hinder av lovbestemt taushetsplikt, etter krav fra ligningsmyndighetene å gi opplysninger om pengeoverføringer, innskudd og gjeld, herunder hvem som er parter i overføringene, på deres konti tilhørende skattyter.

Nr. 2 til 5, blir ny nr. 3 til 6.

Meirverdiavgiftslova § 16–2 nytt andre ledd skal lyde:

(2) Advokater og andre tredjeparter plikter, uten hinder av lovbestemt taushetsplikt, etter krav fra avgiftsmyndighetene å gi opplysninger om pengeoverføringer, innskudd og gjeld, herunder hvem som er parter i overføringene, på deres konti tilhørende avgiftssubjektet.

Andre til femte ledd blir nytt tredje til sjette ledd.

II

Endringane under I tek til å gjelde straks.

21. juni. Lov nr. 74 2013

Lov om endringer i akvakulturloven

Prop.103 L (2012–2013), Innst.406 L (2012–2013), Lovvedtak 100 (2012–2013). Stortingets første og andre gangs behandling hhv. 10. og 13. juni 2013. Fremmet av Fiskeri- og kystdepartementet. Kunngjort 21. juni 2013 kl. 15.35.

Endringer i følgende lov:

Lov 17. juni 2005 nr. 79 om akvakultur (akvakulturloven).

I

I lov 17. juni 2005 nr. 79 om akvakultur gjøres følgende endringer:

§ 2 nytt annet ledd skal lyde:

Loven gjelder også anlegg ment for akvakultur, herunder anlegg uten akvatiske organismer.

Nåværende annet til fjerde ledd blir tredje til femte ledd.

§ 2 fjerde ledd skal lyde:

Departementet kan i forskrift bestemme at aktiviteter som nevnt i første til tredje ledd ikke skal omfattes av hele eller deler av loven.

§ 7 nytt tredje ledd skal lyde:

Departementet kan i forskrift bestemme hvor stor andel av produksjonskapasiteten et foretak kan kontrollere, herunder hvilke vilkår som skal gjelde for kontroll med en gitt andel mv.

Nåværende § 7 tredje ledd blir nytt fjerde ledd.

§ 10 annet ledd skal lyde:

Departementet kan i enkeltvedtak eller forskrift gi nærmere bestemmelser for å sikre miljømessig forsvarlig akvakultur, herunder stille krav til forebyggende tiltak, krav om merking av akvatiske organismer, bruk av akvatiske organismer som ikke kan formere seg og bruk av fremmede organismer.

§ 11 skal lyde:

§ 11. Miljøovervåking

Departementet kan i enkeltvedtak eller forskrift kreve at den som har eller søker om akvakulturtiltattelse skal foreta eller bekoste nødvendige miljøundersøkelser for å dokumentere miljøtilstanden innenfor lokalitetens influensområde ved etablering, drift og avvikling av akvakultur.

Miljøundersøkelser etter denne bestemmelsen kan blant annet omfatte undersøkelser for å klarlegge om og hvordan akvakulturvirksomheten forårsaker, har forårsaket eller kan forårsake påvirkning på miljøet.

Departementet kan gi forskrift om gebyr og avgift for gjennomføring av miljøundersøkelser i regi av det offentlige. Skyldig gebyr og avgift er tvangsgrunnlag for utlegg.

§ 12 skal lyde:

§ 12. Krav til vare- og tjenesteprodusenter, innretninger, utstyr mv.

Vare- og tjenesteprodusenter til akvakulturnæringen skal utføre sine oppdrag og tjenester på en miljømessig forsvarlig måte. Departementet kan i forskrift gi nærmere bestemmelser for å sikre forsvarlig gjennomføring av aktiviteter utført av vare- og tjenesteprodusenter.

Innretninger og utstyr som nyttes til aktiviteter som omfattes av denne lov skal være forsvarlig utformet, ha forsvarlige egenskaper og brukes med nødvendig aktsomhet.

Departementet kan gi forskrift om krav til tilvirkning, bruk og egenskaper ved innretninger og utstyr som nevnt i annet ledd, herunder fastsette godkjennings- og sertifiseringsordninger.

Ny § 13 a skal lyde:

§ 13 a. Fellesansvar for fjerning av rømte organismer

Innehaver av akvakulturtiltattelse plikter å delta i en sammenslutning opprettet av departementet og å betale avgift til sammenslutningen.

Sammenslutningen skal, med de begrensninger som er fastsatt i forskrift, dekke utgifter det offentlige eller private har med fjerning av organismer som har rømt eller på annen uønsket måte har spredt seg fra en lokalitet for akvakultur. Sammenslutningen skal også dekke utgifter til fjerning av organismer som innehaver av tillattelse er pliktig til å dekke

etter § 13, dersom den ansvarlige er ukjent. Dersom den rømte akvatiske organismen kan spores tilbake til en innehaver av akvakulturtillatelse, kan sammenslutningen kreve regress hos den ansvarlige.

Innehavere av akvakulturtillatelse svarer én for alle og alle for én på objektivt grunnlag for sammenslutningens utgifter.

Departementet kan i forskrift gi nærmere bestemmelser om sammenslutningens ikrafttrede, organisering og virksomhet, herunder om unntak fra plikten til medlemskap, årlig avgift for deltakelse i sammenslutningen og tilleggsinnbetalinger, begrensninger i ansvaret etter annet og tredje ledd og utbetaling.

Manglende innbetaling av avgift for deltakelse i sammenslutningen er tvangsgrunnlag for utlegg.

§ 20 fjerde ledd skal lyde:

Staten har panterett foran alle andre heftelser i tillatelsen for krav på tvangsmulkt etter § 28, krav om dekning av utgifter til iverksetting etter § 29, inndragning etter § 29 a og overtredelsesgebyr etter § 30.

§ 24 nytt fjerde ledd skal lyde:

Departementet kan i forskrift gi bestemmelser om at den som driver aktiviteter som omfattes av denne lov, skal ha og bruke utstyr og programvare med bestemt funksjon for rapportering etter denne bestemmelsen.

Ny 25 a skal lyde:

§ 25 a. *Utveksling av opplysninger mellom myndigheter*

Tildelings- og tilsynsmyndigheter etter denne loven kan uten hinder av taushetsplikt gi opplysninger til kontroll-, politi- eller påtalemyndigheter dersom avgivelsen har sammenheng med deres oppgaver etter loven.

Taushetsplikt for andre kontroll-, politi- eller påtalemyndigheter hindrer ikke at disse gir tilsynsmyndigheter etter denne loven opplysninger som har naturlig sammenheng med deres oppgaver etter denne loven.

Kongen kan i forskrift gi nærmere bestemmelser om utveksling av opplysninger etter denne bestemmelsen.

§ 26 overskriften skal lyde:

Gebyr og avgift

Kapittel 7 overskriften skal lyde:

Kapittel VII Reaksjoner og sanksjoner ved overtredelse

§ 28 skal lyde:

§ 28. *Tvangsmulkt*

For å sikre at bestemmelser gitt i eller i medhold av denne lov blir gjennomført, kan tilsynsmyndigheten fatte vedtak om løpende tvangsmulkt overfor den ansvarlige. Det kan også vedtas tvangsmulkt som forfaller for hver overtredelse. Tvangsmulkt kan vedtas samtidig med pålegg etter § 27 eller senere.

Tvangsmulkten begynner å løpe dersom den ansvarlige oversitter den frist for retting av forholdet som tilsynsmyndigheten har fastsatt i vedtaket om tvangsmulkt, og løper så lenge det ulovlige forholdet varer. Tvangsmulkt kan ikke fastsettes, og den løper heller ikke, så langt det på grunn av forhold som ikke skyldes den ansvarlige, er umulig å oppfylle eller å etterleve det pålegget som tvangsmulkten er knyttet til.

Der flere er ansvarlige etter vedtak om tvangsmulkt, hefter de ansvarlige solidarisk for betaling av tvangsmulkten. Dersom den ansvarlige for påløpt tvangsmulkt er et selskap som inngår i et konsern, hefter selskapets morselskap og morselskapet i det konsern selskapet er en del av, subsidiært for beløpet. Tvangsmulkt er tvangsgrunnlag for utlegg. Departementet kan i særlige tilfeller frafalle påløpt tvangsmulkt.

Departementet kan i forskrift gi nærmere bestemmelser om tvangsmulkt, herunder tvangsmulktenes størrelse og varighet, fastsettelse av tvangsmulkt og frafall av påløpt tvangsmulkt.

Ny § 29 a skal lyde:

§ 29 a. *Administrativ inndragning av utbytte*

Tilsynsmyndigheten kan helt eller delvis inndra utbytte som er oppnådd gjennom overtredelse av bestemmelser gitt i eller i medhold av loven. Inndragning foretas overfor den som utbyttet har tilfalt. Inndragning kan bare skje så langt dette ikke vil være klart urimelig.

Dersom den som utbyttet har tilfalt er et selskap som inngår i et konsern, hefter selskapets morselskap og morselskapet i det konsern selskapet er en del av, subsidiært for beløpet.

Endelig vedtak om inndragning av utbytte er tvangsgrunnlag for utlegg. Inndratt utbytte tilfaller statskassen.

Retten kan prøve alle sider av saken. Retten kan avsi dom for realitet i saken, dersom den finner det hensiktsmessig og forsvarlig.

Departementet kan i forskrift gi nærmere bestemmelser om inndragning, herunder om standardisert eller skjønnsmessig utmåling av utbytte og fradrag for utgifter.

§ 30 skal lyde:

§ 30. Overtredelsesgebyr

Et foretak kan ilegges overtredelsesgebyr dersom foretaket eller noen som har handlet på foretakets vegne overtrer bestemmelser gitt i eller i medhold av loven. Dette gjelder selv om ansvaret for overtredelsen ikke kan rettes mot noen enkeltperson.

Ved avgjørelsen av om foretaket skal ilegges overtredelsesgebyr og ved utmålingen av gebyret kan det særlig legges vekt på:

- a) overtredelsesgebyrets preventive virkning,
- b) overtredelsens grovhet,
- c) om foretaket ved internkontroll, retningslinjer, instruksjon, opplæring eller andre tiltak kunne ha forebygget overtredelsen,
- d) om overtredelsen er begått for å fremme foretakets interesser,
- e) om foretaket har hatt eller kunne oppnådd noen fordel ved overtredelsen,
- f) foretakets økonomiske evne,
- g) om det foreligger gjentakelse,
- h) hvilke tiltak som er iverksatt for å forebygge eller avbøte virkningene av overtredelsen og
- i) om overtredelsen innebærer fare for eller har ført til alvorlig eller uopprettelig miljøskade.

Dersom den ansvarlige for overtredelsesgebyret er et foretak som inngår i et konsern, hefter foretakets morselskap og morselskapet i det konsern selskapet er en del av, subsidiært for beløpet.

Overtredelsesgebyret forfaller til betaling 2 måneder fra vedtak er fattet. Endelig vedtak om overtredelsesgebyr er tvangsgrunnlag for utlegg. Dersom foretaket går til søksmål mot staten for å prøve vedtaket, suspenderes tvangskraften.

Retten kan prøve alle sider av saken. Retten kan avsi dom for realitet i saken, dersom den finner det hensiktsmessig og forsvarlig.

Adgangen til å ilegge overtredelsesgebyr foreldes 2 år etter at overtredelsen er opphørt. Fristen avbrytes ved at tilsynsmyndigheten gir forhåndsvarsel eller fatter vedtak om overtredelsesgebyr.

Departementet skal i forskrift fastsette et øvre tak for overtredelsesgebyr ilagt etter denne bestemmelsen. Departementet kan i forskrift fastsette nærmere regler om utmålingen av overtredelsesgebyr.

§ 31 skal lyde:

§ 31. Straff

Den som forsettlig eller grovt uaktsomt vesentlig overtrer bestemmelsene gitt i eller i medhold av §§ 4, 5, 10, 12, 13, 14, 17, 19, 22, 23, 24 og 25, straffes med bøter eller fengsel inntil 1 år eller begge deler, dersom forholdet ikke rammes av strengere straffebestemmelse.

Grov overtredelse av første ledd straffes med bot eller fengsel inntil 2 år eller begge deler, om ikke strengere straffebestemmelse får anvendelse. Ved avgjørelsen av om overtredelsen er grov, skal det særlig legges vekt på om den økonomiske eller potensielle økonomiske verdien av overtredelsen er stor, om overtredelsen har skjedd systematisk og over tid, om overtredelsen har skjedd som ledd i organisert virksomhet, om overtredelsen har medført eller voldt fare for en betydelig miljøskade og om miljøskade som følge av overtredelsen er uopprettelig.

Medvirkning og forsøk straffes på samme måte.

Departementet kan i forskrift gitt i medhold av denne loven fastsette at overtredelse av forskriften ikke er straffbar.

Ny § 31 a skal lyde:

§ 31 a. Samordning av tilsyn og reaksjoner i saker om akvakultur

Myndighetene etter denne lov og etter lovene som er nevnt i § 6 første ledd bokstav d skal så langt det er hensiktsmessig, samordne tilsyn og ileggelse av reaksjoner eller sanksjoner ved lovbrudd innen akvakulturnæringen.

Departementet kan i forskrift gi nærmere bestemmelser om samordningen, herunder bestemmelser om varsling ved mulig reaksjons- eller sanksjonsileggelse.

Ny § 33 a skal lyde:

§ 33 a. Søksmålsfrist

Departementet kan i forskrift bestemme at parten må reise søksmål om gyldigheten av forvaltningsvedtak med hjemmel i denne lov eller krav om erstatning som følge av vedtaket, innen seks måneder fra det tidspunkt da melding om endelig vedtak kom fram til vedkommende part. Det kan gis oppfriskning for oversittelse av fristen etter reglene i tvisteloven §§ 16–12 til 16–14.

§ 34 oppheves.

II

Loven gjelder fra den tid Kongen fastsetter.

Kongen kan gi nærmere overgangsregler.

21. juni. Lov nr. 75 2013**Lov om førstehandsomsetning av viltlevande marine ressurser (fiskesalslagslova)**

Prop.93 L (2012–2013), Innst.417 L (2012–2013), Lovvedtak 101 (2012–2013). Stortingets første og andre gongs behandling hv. 10. og 13. juni 2013. Fremja av Fiskeri- og kystdepartementet. Kunngjort 21. juni 2013 kl. 15.35.

Følgjande lov opphevast:

Lov 14. desember 1951 nr. 3 om omsetning av råfisk.

Endringar i følgjande lover:

- 1 Lov 28. juni 1957 nr. 12 om pensjonstrygd for fiskere.
- 2 Lov 29. juni 2007 nr. 81 om samvirkeforetak (samvirkelova).
- 3 Lov 6. juni 2008 nr. 37 om forvaltning av viltlevande marine ressurser (havressurslova).
- 4 Lov 19. juni 2009 nr. 58 om merverdiavgift (merverdiavgiftsloven).

Kapittel 1. Innleiande føresegner**§ 1. Formål**

Formålet med lova er å medverke til ei berekraftig og samfunnsøkonomisk lønsam forvaltning av viltlevande marine ressurser ved å leggje til rette for gode rammer for førstehandsomsetning og ved å sikre dokumentasjon av ressursuttaket.

§ 2. Sakleg verkeområde

Lova gjeld førstehandsomsetning av viltlevande marine ressurser, krav til råstoffkvalitet, stifting og godkjenning av fiskesalslag og kontrollansvaret og vedtaksretten deira. Lova gjeld likevel ikkje førstehandsomsetning av fangst i medhald av havbeiteløyve som er gjeve med heimel i akvakulturloven eller forskrift fastsett i medhald av denne. Departementet kan i forskrift fastsetje at slik førstehandsomsetning likevel skal vere omfatta av lova her.

Førstehandsomsetning er omsetning av viltlevande marine ressurser frå den som har hausta dei, og den første omsetninga etter ilandføring dersom fangsten ikkje tidlegare er omsett gjennom eller med godkjenning av eit fiskesalslag. Sal frå eit fiskesalslag er uansett å rekne som førstehandsomsetning.

Viltlevande marine ressurser er fisk, sjøpattedyr med heilt eller delvis tilhald i sjøen, andre marine organismar og plantar med tilhald i sjøen eller på eller under havbotnen. Lova gjeld likevel ikkje hausting og anna utnytting av anadrome laksefiskar slik det er definert i lakse- og innlandsfiskloven § 5 bokstav a.

§ 3. Stadleg verkeområde

Lova gjeld på norsk landterritorium unnateke Jan Mayen og Svalbard, i norsk sjøterritorium og indre farvatn, på den norske kontinentalsokkelen og i område oppretta etter lov 17. desember 1976 nr. 91 om Norges økonomiske sone §§ 1 og 5.

Kongen kan fastsetje at heile eller delar av lova skal gjelde på norsk landterritorium på Jan Mayen, Svalbard, Peter Is øy og Dronning Maud Land.

For fartøy som fell inn under deltakerloven, gjeld lova også utanfor områda i første ledd. Departementet kan i forskrift fastsetje at lova skal gjelde for andre fartøy som fell inn under sjøloven §§ 1 og 4 og lov 12. juni 1987 nr. 48 om norsk internasjonalt skipsregister § 1.

Lova gjeld ikkje førstehandsomsetning av viltlevande marine ressurser som er hausta med utanlandsk fartøy når fangsten vert ført til utanlandsk hamn.

Kapittel 2. Stifting og godkjenning av fiskesalslag**§ 4. Godkjenning av fiskesalslag**

Departementet kan godkjenne eit samvirkeforetak, jf. samvirkelova, som fiskesalslag. Berre fiskarar eller organisasjonar av fiskarar kan vere medlemmer i eit fiskesalslag.

Vedtektene til fiskesalslaget skal ha føresegner om følgjande:

- a) at fiskesalslaget skal ha ein kontrollkomité,
- b) at verksemd som fiskesalslaget driv, og som ikkje direkte er organisering av førstehandsomsetninga, skal skje gjennom eigne selskap,
- c) at føresegner som vert fastsette om bruk av formuen ved oppløysing av fiskesalslaget skal godkjennast av departementet,
- d) at tvistar mellom fiskesalslaget og medlemmene skal løysast på nærare fastsett måte.

Departementet kan i forskrift gje nærare føresegner om ansvarsområda til fiskesalslaga, medrekna geografiske område og kva for viltlevande marine ressurser det enkelte fiskesalslaget skal ha einerett til å omsetje.

Fiskesalslag har revisjonsplikt.

§ 5. Offentlege kontrollørar

Departementet skal nemne opp ein offentlig kontrollør i kvart fiskesalslag som skal utføre dei tilsynsoppgåvene som departementet fastset i forskrift. Salslaget betalar honorar til kontrolløren etter satsar fastsette av departementet.

Kontrolløren skal ha uhindra tilgang til og innsyn i alle bøker og protokollar og all korrespondanse i salslaget og på førespurnad ha tilgang til andre opplysningar. Kontrolløren har rett til å vere til stades på styremøte og årsmøte i fiskesalslaget.

§ 6. Tilbakekalling av godkjenning

Departementet kan kalle tilbake godkjenninga permanent eller mellombels dersom

- a) fiskesalslaget ikkje oppfyller dei krava som er fastsette i eller etter samvirkelova,
- b) statens kontrollør har vorte hindra i arbeidet sitt,
- c) fiskesalslaget grovt eller gjenteke har brote føresegner som er fastsette i eller etter lova her, eller
- d) organiseringa og strukturen til fiskesalslaga ikkje er tenleg ut frå formålet med lova.

Ved tilbakekalling av godkjenning kan departementet fastsetje at eit anna fiskesalslag skal overta ansvarsområdet til det fiskesalslaget som fekk godkjenninga si kalla tilbake.

§ 7. Overføring av ansvar

Fiskesalslag kan føre over ansvar etter lova her eller ansvar etter havressurslova til eit felles organ for to eller fleire godkjende fiskesalslag. Fellesorganet skal ha vedtekter som er godkjende av departementet.

Kapittel 6 gjeld tilsvarande for eit slikt fellesorgan som er oppretta for å utføre kontroll.

Kapittel 3. Førstehandsomsetning av viltlevande marine ressursar**§ 8. Førstehandsomsetning**

Førstehandsomsetning av viltlevande marine ressursar skal skje gjennom eller med godkjenning av eit fiskesalslag.

Det er forbode å utføre eller tilverke viltlevande marine ressursar som ikkje er omsette i første hand med godkjenning av eit fiskesalslag, med mindre det er til eige forbruk.

Departementet kan i forskrift gje nærare føresegner om unntak frå føresegnene i første og andre ledd, under dette unntak for delar, produkt eller biprodukt av viltlevande marine ressursar og for sjølvtilverking av eigen fangst.

§ 9. Fastsetjing av avgift

Eit fiskesalslag kan fastsetje avgift for førstehandsomsetning av viltlevande marine ressursar. Avgifta skal fastsetjast på årsmøtet til fiskesalslaget. Kapittel VII i forvaltningsloven gjeld ikkje for fastsetjing av avgifta.

Avgifta skal brukast til verksemd som anten direkte knyter seg til førstehandsomsetning av viltlevande marine ressursar, eller som står i rimeleg nær samanheng med fremme av dette formålet.

§ 10. Fastsetjing av salsvilkår og omsetningsformer

Eit fiskesalslag skal fastsetje allmenne salsvilkår for førstehandsomsetning av viltlevande marine ressursar, og kan avgjere kva omsetningsformer som kan nyttast.

Endringar i salsvilkår eller omsetningsformer skal leggjast fram for partane før endeleg avgjerd vert teken.

Kjøpar og seljar er bundne av dei fastsette salsvilkåra og omsetningsformene.

Kapittel VII i forvaltningsloven gjeld ikkje ved fastsetjing av salsvilkår og omsetningsformer.

§ 11. Fastsetjing av minstepris

Det kan fastsetjast minstepris for førstehandsomsetning av viltlevande marine ressursar. Formålet med minstepris er å få til ei rimeleg fordeling mellom fiskar og industri av inntekt frå marknaden.

Minstepris vert bestemt etter forhandlingar mellom fiskesalslaget og dei andre partane, og fiskesalslaget skal fastsetje den minsteprisen det er oppnådd semje om. Ved usemje om minsteprisen skal den fastsetjast etter dei prosedyrar som framgår av § 12. Kapittel VII i forvaltningsloven gjeld ikkje ved fastsetjing av minstepris.

Det er forbode å omsetje til lågare pris enn den fastsette minsteprisen.

§ 12. Framgangsmåte ved usemje

Dersom partane gjennom forhandlingar ikkje vert samde om minstepris, skal spørsmålet om minstepris leggjast fram for mekling. Departementet kan i forskrift gje nærare føresegner om samansetjing av meklingsnemnda og korleis meklinga skal gjennomførast.

Dersom mekling ikkje fører fram, kan fiskesalslaget fastsetje minstepris.

Kapittel 4. Regulering av hausting og dirigering av fangstar**§ 13. Rett til å regulere hausting**

Når det er nødvendig av omsyn til avtaket kan fiskesalslag fastsetje mellombels forbod mot hausting eller gjennomføre andre reguleringar. Det same gjeld dersom reguleringar er nødvendige for å kunne utnytte fangstane på ein tenleg måte.

Reguleringane kan avgrensast til enkelte viltlevande marine ressursar, fartøygrupper og distrikt.

Departementet kan i forskrift gje nærare føresegner om fiskesalslaga sin reguleringsrett etter første og andre ledd.

Kapittel VII i forvaltningsloven gjeld ikkje ved avgjerder etter første ledd.

§ 14. Rett til å dirigere fangstar

Når det er nødvendig for å få fangstar omsette på den mest tenlege måten, kan fiskesalslag dirigere fangstane til bestemte kjøparar og til bestemt bruk.

Kapittel V og VII i forvaltningsloven gjeld ikkje ved avgjerder etter første ledd.

§ 15. Orientering

Partane skal orienterast før det vert sett i verk regulering eller dirigering etter §§ 13 og 14.

Kapittel 5. Kvalitetskrav

§ 16. Kvalitetskrav til hausting og handtering av råstoff

Departementet kan påleggje fiskesalslaga oppgåver for å fremme og ha tilsyn med kvalitet ved hausting og handtering av råstoff, og sjå til at dette skjer i samsvar med forskrifter om kvalitet fastsette etter matlova § 9.

Kapittel 6. Kontrollansvaret til fiskesalslaga

§ 17. Kontrolloppgåver

Fiskesalslaga skal kontrollere at føresegner som er fastsette i eller etter lova her vert haldne.

Departementet kan påleggje fiskesalslag å kontrollere opplysningar om fangstar sjølv om fangsten ikkje fell inn under fiskesalslaga sin omsetningsrett.

Departementet kan i forskrift gje nærare føresegner om korleis fiskesalslaga skal organisere og gjennomføre kontrollarbeidet og om rapporteringsrutinar.

§ 18. Tilgang og bistandsplikt

Ved kontroll etter § 17 kan fiskesalslaga krevje uhindra tilgang til haustings- eller transportfartøy og til kontora, lagera og produksjonsanlegga til kjøparen eller mottakaren. I denne samanhengen kan salslaga krevje uhindra tilgang til fangstdagbok, landingsjournal, setlar og rekneskapar. Det same gjeld når fangst vert overført frå eller til steng eller merd.

Dei som vert kontrollerte i samsvar med føresegner gjevne i eller i medhald av lova, har plikt til å samarbeide ved kontrollen.

Politiet skal yte salslaget nødvendig hjelp og vern ved gjennomføring av kontroll.

§ 19. Utveksling av informasjon

Fiskesalslag skal gje og ta imot dei opplysningane som Fiskeridirektoratet meiner er nødvendige for å gjennomføre kontroll etter lova her og havressurslova.

§ 20. Utveksling av opplysningar mellom kontrollstyresmakter

Eit fiskesalslag kan utan hinder av teieplikta gje andre kontrollstyresmakter, politi eller påtalemakt opplysningar som har naturleg samanheng med oppgåvene deira etter lova her.

Teieplikta for personell i andre kontrollstyresmakter, politi eller påtalemakt hindrar ikkje at dei gjev fiskesalslaga opplysningar etter første ledd.

Kongen kan i forskrift gje nærare føresegner om utveksling av opplysningar.

§ 21. Fangst som er omsett i strid med lova

Fangst eller verdien av fangst tilfell vedkomande salslag når fangsten er hausta eller omsett i første hand i strid med føresegner som er fastsette i eller etter lova her.

Departementet kan i forskrift fastsetje reglar om handsaming av slike saker, korleis verdien av fangsten skal fastsetjast, om det kan gjevast vederlag for kostnader ved ilandføring og om kva fiskesalslaga kan bruke slike midlar til.

Endeleg vedtak er tvangsgrunnlag for utlegg, og verdien av fangsten kan krevjast inn ved motrekning i fangstoppgjjer.

Departementet kan fastsetje forskrift om mellombels tilbakehald av fangstverdi.

Kapittel 7. Reaksjonar ved lovbrøt

§ 22. Straffansvar

Den som med vilje eller aktaust bryt føresegner eller let vere å etterkomme pålegg fastsette i eller etter §§ 5 andre ledd, 8, 10 tredje ledd, 11 tredje ledd, 13, 14 og 18, vert straffa med bøter eller fengsel i inntil eitt år.

Grovt brot på føresegnene etter første ledd, som er gjort med grov aktløyse eller med vilje, kan straffast med fengsel i inntil seks år. Ved vurderinga av om brotet er grovt, skal det særleg leggjast vekt på om den økonomiske eller potensielle økonomiske verdien av brotet er stor, om brotet har skjedd systematisk og over tid, om brotet er grenseoverskridande og om brotet har skjedd som ledd i organisert verksemd.

Når straffansvar etter første ledd kan gjerast gjeldande mot fartøyføraren for ei handling nokon av mannskapet på eit fartøy står for, kan den underordna berre straffast dersom han har brote føresegner med vilje. Ved avgjerda av om ein underordna skal straffast, skal det særleg takast omsyn til den preventive verknaden av straffa, kor grovt brotet er og om vedkommande har hatt eller kunne ha oppnådd fordel ved brotet.

Fartøyføraren kan vedta førelegg på vegner av oppdragsgjeveren. Oppdragsgjeveren kan også straffast i sak som vert reist mot fartøyføraren.

Forsøk og medverknad vert straffa på same måte.

§ 23. Inndraging

Ved brot på føresegner etter § 22 første ledd kan fangsten inndragast. Det same gjeld reiskapar, gjenstandar, eigedomar, anlegg eller fartøy som er brukte ved lovbrøtet. Dette gjeld utan omsyn til kven som er eigar. I staden for tingen kan verdien heilt eller delvis inndragast hos den skuldige eller den det er handla på vegner av, eller hos eigaren.

Det kan fastsetjast at panterett og andre rettar i ting som vert inndregne, heilt eller delvis fell bort. Føresegnene i straffeloven § 37 c gjeld tilsvarande.

Når lovleg og ulovleg fangst er blanda saman, kan heile fangsten inndragast.

Kapittel 8. Iverksetjing, overgangsregel og endringar i andre lover

§ 24. Iverksetjing

Lova gjeld frå den tid Kongen fastset. Frå same tid vert lov 14. desember 1951 nr. 3 om omsetning av råfisk oppheva.

Forskrifter og enkeltvedtak som er fastsette i eller i medhald av lov 14. desember 1951 nr. 3 om omsetning av råfisk, gjeld framleis inntil dei vert oppheva.

§ 25. Overgangsregel

Fiskesalslag som har godkjende vedtekter etter lov 14. desember 1951 nr. 3 om omsetning av råfisk, kan utan ny godkjenning halde fram med verksemda i inntil to år etter at lova her vert sett i verk.

§ 26. Endringar i andre lover

Frå den tid lova vert sett i verk, vert det gjort følgjande endringar i andre lover:

1. I lov 29. juni 2007 nr. 81 om samvirkeforetak vert det gjort følgjande endringar:

§ 27 andre ledd første punktum skal lyde:

Berre medlemmer kan ha krav på etterbetaling. I salsorganisasjonar av fiskarar som nemnt i fiskesalslagslova § 4 kan også andre som har omsett med organisasjonen, ha krav på etterbetaling.

§ 37 andre ledd tredje punktum skal lyde:

Likestilt med medlemmer som er representerte ved utsendingar, er fiskarar eller organisasjonar av fiskarar, jf. fiskesalslagslova § 4.

2. I lov 6. juni 2008 nr. 37 om forvaltning av viltlevande marine ressursar skal § 48 første ledd lyde:

Fiskesalslag etter fiskesalslagslova skal kontrollere at føresegner som er fastsette i eller i medhald av lova vert følgde. Kontrollen skal avgrensast til opplysningar som naturleg følgjer av salslaget si verksemd etter fiskesalslagslova, særleg kontroll med at fangstuttak og landa fangst er i samsvar med føresegner som er fastsette i eller i medhald av lova her. Departementet kan påleggje salsorganisasjonane å kontrollere opplysningar om fangstar som ikkje kjem inn under den retten salslaget har til førstehandsomsetning.

3. I lov 28. juni 1957 nr. 12 om pensjonstrygd for fiskere skal § 19 første ledd lyde:

Avgift som nevnt i § 15 bokstav c skal betales av fiskesalgslagene jf. fiskesalslagslova.

4. I lov 19. juni 2009 nr. 58 om merverdiavgift skal § 5–8 lyde:

§ 5–8. Førstehandsomsetning av viltlevande marine ressursar

Det skal beregnes merverdiavgift med redusert sats ved fiskeres omsetning til eller gjennom fiskesalgslag som er opprettet i medhold av av fiskesalslagslova. Det skal beregnes merverdiavgift med redusert sats ved fiskesalgslagets formidling eller godkjenning av slik omsetning.

21. juni. Lov nr. 76 2013

Lov om endringer i kirkeloven

Prop.78 L (2012–2013), Innst.363 L (2012–2013), Lovvedtak 90 (2012–2013). Stortingets første og andre gangs behandling hhv. 7. og 10. juni 2013. Fremmet av Fornyings-, administrasjons- og kirke departementet. Kunngjort 21. juni 2013 kl. 15.35.

Endringer i følgende lov:

Lov 7. juni 1996 nr. 31 om Den norske kirke (kirkeloven).

I

I lov 7. juni 1996 nr. 31 om Den norske kirke gjøres følgende endringer:

§ 4 overskriften skal lyde:

§ 4. Stemmerett og valg

§ 4 første ledd skal lyde:

Hvert medlem av Den norske kirke som bor i soknet og som senest i det år det stemmes vil ha fylt 15 år, har kirkelig stemmerett.

§ 4 nytt fjerde ledd skal lyde:

Kirkelige valg holdes samtidig med, og i lokaler i umiddelbar nærhet av, valg til Stortinget eller fylkesting og kommunestyre.

Nåværende § 4 fjerde ledd blir nytt femte ledd.

§ 6 tredje ledd skal lyde:

Valgbar til menighetsråd og pliktig til å ta imot valg, er den som har rett til å stemme ved valget og som senest i det år det stemmes vil ha fylt 18 år.

§ 23 første ledd bokstav d skal lyde:

- d) sju andre leke valgt ved flertalls- eller forholdstallsvalg, hvorav minst fire velges direkte av bispedømmets stemmeberettigede medlemmer,

§ 23 andre ledd første punktum skal lyde:

Presten og de leke medlemmene velges sammen med et tilsvarende antall varamedlemmer for fire år.

§ 24 første ledd første punktum skal lyde:

Kirkemøtet består av medlemmene av bispedømmerådene og ett medlem valgt etter nærmere regler fastsatt av Kirkemøtet.

§ 24 sjuende ledd første punktum skal lyde:

Kirkemøtet kan uten hinder av bestemmelsene i loven her godkjenne forsøk med valgperiode på to år og direkte valg til kirkelig fellesråd og bispedømmeråd.

§ 24 åttende ledd oppheves.

II

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer.

21. juni. Lov nr. 77 2013

Lov om endringer i forsvarspersonelloven

Prop.57 L (2012–2013), Innst.383 L (2012–2013), Lovvedtak 112 (2012–2013). Stortingets første og andre gangs behandling hhv. 14. og 20. juni 2013. Fremmet av Forsvarsdepartementet. Kunngjort 21. juni 2013 kl. 15.35.

Endringer i følgende lov:

Lov 2. juli 2004 nr. 59 om personell i Forsvaret.

I

I lov 2. juli 2004 nr. 59 om personell i Forsvaret gjøres følgende endringer:

Lovens tittel skal lyde:

Lov 2. juli 2004 nr. 59 om forsvarspersonell (forsvarspersonelloven)

§ 3 syvende ledd skal lyde:

Med forsvarspersonell menes militært personell og sivilt tilsatt personell i Forsvarsdepartementet og underliggende etater.

§ 3 nåværende syvende ledd blir nytt åttende ledd.

Kapittel II overskriften skal lyde:

Kapittel II. Forvaltningsbestemmelser

§ 4 fjerde ledd skal lyde:

Departementet har instruksjons- og organisasjonsmyndighet og kan utforme nødvendige tilpasninger og regelverk innenfor hovedlinjene av befalsordningen.

§ 4 nåværende fjerde ledd blir nytt femte ledd.

Ny § 4 a skal lyde:

§ 4 a. *Forsvarspersonellets adgang til å ta oppdrag utenfor forsvarssektoren*

Forsvarspersonell plikter å utvise særlig aktsomhet med å påta seg oppdrag utenfor forsvarssektoren.

Forsvarspersonell plikter av eget tiltak å gi opplysninger til hovedarbeidsgiver om lønnede og ulønnede oppdrag utenfor forsvarssektoren som er nært beslektet med arbeidet vedkommende utfører hos hovedarbeidsgiver.

Det skal gis opplysning om aktivitetens art, oppdragsgiver og omfanget av forsvarspersonellets oppdrag utenfor forsvarssektoren.

Forsvarsdepartementet kan for enkelte stillinger og avdelinger innføre særskilt krav om samtykke fra arbeidsgiver for at forsvarspersonell skal kunne ta lønnede og ulønnede oppdrag utenfor forsvarssektoren.

Denne bestemmelsen begrenser ikke arbeidstakers plikt til å opplyse om oppdrag som følger av avtale eller andre rettsregler.

§ 7 første ledd skal lyde:

Yrkesbefal og avdelingsbefal plikter å la seg disponere til stilling i Norge og i utlandet i samsvar med Forsvarets behov. Disponering fra stilling kan skje når dette åpenbart er påkrevd av helsemessige, sikkerhetsmessige eller særskilte grunner. Disponering fra stilling av slike særskilte grunner kan ikke skje hvor grunnlaget for disponeringen faller inn under tjenestemannsloven §§ 15 og 16 eller lov 20. mai 1988 nr. 32 om militær disiplinærmyndighet § 1.

§ 7 annet ledd skal lyde:

For tjenestegjøring i internasjonale operasjoner gjelder bestemmelsene i kapittel III.

§ 7 nåværende annet ledd blir nytt tredje ledd.

§ 10 annet ledd skal lyde:

Tilsatt militært personell og vernepliktige skal heller ikke møte til tjeneste påvirket av alkohol eller annet berusende eller bedøvende middel. Som påvirket av alkohol regnes en person som har alkoholkonsentrasjon i blodet som er større enn 0,2 promille, eller en alkoholmengde i kroppen som kan føre til en så stor alkoholkonsentrasjon i blodet, eller større alkoholkonsentrasjon i utåndingsluften enn 0,1 milligram per liter luft.

II

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer.

21. juni. Lov nr. 78 2013

Lov om endringer i bioteknologiloven (straffebestemmelsen og assistert befruktning til personer med seksuelt overførbare sykdommer)

Prop.95 L (2012–2013), Innst.313 L (2012–2013), Lovvedtak 63 (2012–2013). Stortingets første og andre gangs behandling hhv. 27. mai og 3. juni 2013. Fremmet av Helse- og omsorgsdepartementet. Kunngjort 21. juni 2013 kl. 15.35.

Endringer i følgende lov:

Lov 5. desember 2003 nr. 100 om humanmedisinsk bruk av bioteknologi m.m. (bioteknologiloven).

I

I lov 5. desember 2003 nr. 100 om humanmedisinsk bruk av bioteknologi m.m. gjøres følgende endringer:

§ 2–3 nytt andre ledd skal lyde:

Inseminasjon kan også finne sted når mannen eller kvinnen er smitteførende med en alvorlig og kronisk seksuelt overførbart infeksjon.

Nåværende andre ledd blir nytt tredje ledd.

§ 7–5 nytt andre ledd skal lyde:

Første ledd gjelder ikke for:

- a) privatpersoner som søker eller benytter tilbud som er i strid med denne loven,
- b) den som donerer egg, sæd eller befruktete egg eller
- c) forskningsdeltakere.

II

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer. Kongen kan sette i kraft de enkelte bestemmelsene til forskjellig tid.

21. juni. Lov nr. 79 2013

Lov om endringer i pasient- og brukerrettighetsloven mv. (rett til nødvendig helsehjelp og pasientrettighetsdirektivet m.m.)

Prop.118 L (2012–2013), Innst.388 L (2012–2013), Lovvedtak 121 (2012–2013). Stortingets første og andre gangs behandling hhv. 17. og 21. juni 2013. Fremmet av Helse- og omsorgsdepartementet. Kunngjort 21. juni 2013 kl. 15.35.

Endringer i følgende lover:

- 1 Lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd (folketrygdloven).
- 2 Lov 2. juli 1999 nr. 61 om spesialisthelsetjenesten m.m. (spesialisthelsetjenesteloven).

- 3 Lov 2. juli 1999 nr. 63 om pasient- og brukerrettigheter (pasient- og brukerrettighetsloven).
4 Lov 24. juni 2011 nr. 30 om kommunale helse- og omsorgstjenester m.m. (helse- og omsorgstjenesteloven).

I

I lov 2. juli 1999 nr. 63 om pasient- og brukerrettigheter gjøres følgende endringer:

§ 2–1 b andre ledd skal lyde:

Pasienten har rett til nødvendig helsehjelp fra spesialisthelsetjenesten. Spesialisthelsetjenesten skal i løpet av vurderingsperioden, jf. pasient- og brukerrettighetsloven § 2–2 første ledd, fastsette en frist for når pasienten senest skal få nødvendig helsehjelp. Fristen skal fastsettes i samsvar med det faglig forsvarlighet krever. De regionale helseforetakene kan bestemme hvilke institusjoner som skal fastsette tidsfrist når pasienten er henvist til tverrfaglig spesialisert behandling for rusmiddelmisbruk.

§ 2–2 skal lyde:

§ 2–2. Rett til vurdering

Pasient som henvises til spesialisthelsetjenesten, skal innen 10 virkedager etter at henvisningen er mottatt av spesialisthelsetjenesten, få informasjon om han eller hun har rett til nødvendig helsehjelp, jf. § 2–1 b andre ledd. Vurderingen skal skje på grunnlag av henvisningen. Ved mistanke om alvorlig eller livstruende sykdom har pasienten rett til raskere vurdering. Dersom pasienten vurderes til å ha rett til nødvendig helsehjelp, skal pasienten samtidig informeres om tidspunkt for når utredning eller behandling skal settes i gang.

Tidspunktet for oppstart av utredning eller behandling skal settes før fristen for når nødvendig helsehjelp senest skal gis, jf. § 2–1 b andre ledd. Dersom spesialisthelsetjenesten ikke kan gi pasienten et tidspunkt før fristen for når nødvendig helsehjelp senest skal gis, eller tidspunktet senere må endres slik at fristen ikke overholdes, skal spesialisthelsetjenesten umiddelbart kontakte HELFO, jf. § 2–1 b fjerde ledd.

Pasienten skal opplyses om klageadgang, klagefrist og den nærmere fremgangsmåten ved klage.

Henvissende instans skal gis samme informasjon som pasienten får etter første og andre ledd.

Spesialisthelsetjenesten kan uten hinder av taushetsplikten gi nødvendige helseopplysninger til HELFO dersom det er nødvendig for å sikre at pasienten får nødvendig helsehjelp innen forsvarlig tid, jf. andre ledd.

Departementet kan i forskrift gi nærmere bestemmelser om tidspunktet etter første ledd og om at visse pasientgrupper skal ha rett til vurdering raskere enn innen 10 virkedager.

§ 2–4 første ledd skal lyde:

Pasienten har rett til å velge på hvilket sykehus, distriktspsykiatrisk senter, privat radiologisk institusjon eller institusjon som tilbyr tverrfaglig spesialisert behandling for rusmiddelmisbruk, eller behandlingssted i en slik institusjon, behandlingen skal foretas. Det er en forutsetning at institusjonen eies av et regionalt helseforetak eller har avtale med et regionalt helseforetak.

II

I lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd skal § 5–24 a andre ledd bokstav c ledd lyde:

- c) vilkår for stønad, herunder forhåndsgodkjenning og krav til tjenesteyteren

III

I lov 2. juli 1999 nr. 61 om spesialisthelsetjenesten m.m. gjøres følgende endringer:

§ 5–3 første ledd skal lyde:

Pasient som ikke har bosted i riket, skal dekke behandlings- og forpleiningsutgiftene selv. Før planlagt spesialisthelsetjeneste ytes, kan helseinstitusjonen eller tjenesteyteren kreve dokumentasjon på at pasienten kan dekke behandlings- og forpleiningsutgiftene. Helseinstitusjonen eller tjenesteyteren skal sørge for at pasienten mottar en spesifisert regning som viser hvilke ytelser pasienten har mottatt, og hvilken pris som er beregnet for ytelsene. Dersom pasienten ikke kan dekke utgiftene selv, skal de dekkes av vedkommende helseinstitusjon eller tjenesteyter.

§ 5–3 nytt fjerde ledd skal lyde:

Departementet kan gi forskrift om beregning av behandlings- og forpleiningsutgifter som nevnt i første ledd.

IV

I lov 24. juni 2011 nr. 30 om kommunale helse- og omsorgstjenester m.m. skal § 11–2 andre ledd lyde:

Departementet kan i forskrift gi nærmere bestemmelser om vederlag for helse- og omsorgstjenester og stille krav om at det utstedes spesifisert regning til pasienten.

V

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer. Kongen kan sette i kraft de enkelte bestemmelsene til forskjellig tid.

21. juni. Lov nr. 80 2013**Lov om endringer i helseregisterloven (Kreftregisteret)**

Prop.160 L (2012–2013), Innst.485 L (2012–2013), Lovvedtak 122 (2012–2013). Stortingets første og andre gangs behandling hhv. 17. og 21. juni 2013. Fremmet av Helse- og omsorgsdepartementet. Kunngjort 21. juni 2013 kl. 15.35.

Endring i følgende lov:

Lov 18. mai 2001 nr. 24 om helseregistre og behandling av helseopplysninger (helseregisterloven).

I

I lov 18. mai 2001 nr. 24 om helseregistre og behandling av helseopplysninger gjøres følgende endringer:

§ 8 nytt sjuende ledd skal lyde:

Kreftregisteret kan inneholde helseopplysninger om personer som har deltatt i undersøkelsesprogram for tidlig diagnose og kontroll for kreftsykdom. Ved negativt funn kan opplysninger om navn, fødselsnummer, adresse, bostedskommune og sivilstand registreres permanent, med mindre den registrerte reserverer seg mot det. Dersom den registrerte har reservert seg, skal opplysningene slettes etter at de er kvalitetssikret og senest seks måneder etter innsamlingen.

II

Loven gjelder fra det tidspunkt Kongen bestemmer. Endringen i helseregisterloven § 8 gjelder også for opplysninger som er innsamlet før loven trer i kraft.

21. juni. Lov nr. 81 2013**Lov om endring i lov 3. februar 1995 nr. 7 om kontroll med etterretnings-, overvåkings- og sikkerhetstjeneste (EOS-utvalgets innsynsrett)**

Dok.nr.8:130 L (2012–2013), Innst.371 L (2012–2013), Lovvedtak 102 (2012–2013). Stortingets første og andre gangs behandling hhv. 10. og 13. juni 2013. Fremmet av Justis- og beredskapsdepartementet. Kunngjort 21. juni 2013 kl. 15.35.

Endring i følgende lov:

Lov 3. februar 1995 nr. 7 om kontroll med etterretnings-, overvåkings- og sikkerhetstjeneste.

I

I lov 3. februar 1995 nr. 7 om kontroll med etterretnings-, overvåkings- og sikkerhetstjeneste skal § 4 første ledd nytt tredje punktum lyde:

Utvalgets rett til innsyn og adgang etter første punktum gjelder tilsvarende overfor virksomheter som bistår ved utførelse av etterretnings-, overvåkings- og sikkerhetstjeneste.

II

Loven trer i kraft 1. juli 2013.

21. juni. Lov nr. 82 2013**Lov om endringer i politiregisterloven mv.**

Prop.114 L (2012–2013), Innst.344 L (2012–2013), Lovvedtak 71 (2012–2013). Stortingets første og andre gangs behandling hhv. 30. mai og 3. juni 2013. Fremmet av Justis- og beredskapsdepartementet. Kunngjort 21. juni 2013 kl. 15.35.

Følgende lov oppheves:

Lov 11. juni 1971 nr. 52 om strafferegistrering.

Endringer i følgende lover:

- 1 Lov 13. august 1915 nr. 5 om domstolene (domstolloven).
- 2 Lov 1. juni 1917 nr. 1 om skjønn og ekspropriasjonssaker.
- 3 Lov 17. juli 1953 nr. 28 om Heimevernet.
- 4 Lov 17. juli 1953 nr. 29 om verneplikt.
- 5 Lov 18. juni 1965 nr. 4 om vegtrafikk (vegtrafikkloven).
- 6 Lov 22. mai 1981 nr. 25 om rettergangsmåten i straffesaker (Straffeprosessloven).
- 7 Lov 28. februar 1986 nr. 8 om adopsjon.
- 8 Lov 13. mai 1988 nr. 26 om inkassovirksomhet og annen inndrivning av forfalte pengekrav (inkassoloven)
- 9 Lov 15. mars 1991 nr. 3 om meglings- og konfliktråd (konfliktrådsloven).
- 10 Lov 4. desember 1992 nr. 126 om arkiv.
- 11 Lov 4. desember 1992 nr. 132 om legemidler m.v. (legemiddeloven).
- 12 Lov 24. februar 1995 nr. 11 om lotterier m.v. (lotteriloven).
- 13 Lov 4. august 1995 nr. 53 om politiet (politiloven).
- 14 Lov 2. juli 1999 nr. 64 om helsepersonell m.v. (helsepersonelloven).
- 15 Lov 2. juli 2004 nr. 59 om personell i Forsvaret.

- 16 Lov 1. april 2005 nr. 15 om universiteter og høyskoler (universitets- og høyskoleloven).
17 Lov 21. desember 2007 nr. 119 om toll og vareførsel (tolloven).
18 Lov 28. mai 2010 nr. 16 om behandling av opplysninger i politiet og påtalemyndigheten (politiregisterloven)
19 Lov 24. juni 2011 nr. 30 om kommunale helse- og omsorgstjenester m.m. (helse- og omsorgstjenesteloven).

I

I lov 13. august 1915 nr. 5 om domstolene gjøres følgende endringer:

§ 55 nytt fjerde ledd skal lyde:

Tilsettingsmyndigheten kan kreve fremleggelse av uttømmende politiattest i forbindelse med utnevning av faste og midlertidige dommere og tilsetting av dommerfullmektiger.

Nåværende fjerde ledd blir femte ledd.

§ 73 nytt annet ledd skal lyde:

For kontroll etter § 72 kan det foretas vandelsvurdering etter reglene i politiregisterloven § 45.

§ 76 første ledd nytt fjerde punktum skal lyde:

Bestemmelsen i § 73 annet punktum gjelder tilsvarende.

§ 77 skal lyde:

Kongen kan gi forskrift om at Domstoladministrasjonen hvert halvår skal kontrollere om medlemmene av utvalgene av lagrettemedlemmer og meddommere og skjønnsmedlemmer er innført i fortegnelsen i strid med § 72, herunder om adgang for Domstoladministrasjonen til å begjære vandelsvurdering etter reglene i politiregisterloven § 45.

§ 78 nytt annet punktum skal lyde:

Retten kan i den forbindelse begjære at det foretas vandelsvurdering etter reglene i politiregisterloven § 45.

Nåværende § 78 annet og tredje punktum blir tredje og fjerde punktum.

I kapittel 4 skal ny § 79 lyde:

§ 79. Etter anmodning fra en domstol, kommune eller fylkeskommune skal politiet gi opplysning om siktelse, tiltale eller dom mot personer som er aktuelle ved valg av lagrettemedlemmer, meddommere, skjønnsmedlemmer eller jordskiftemeddommere. Dersom det er gitt opplysning om siktelse eller tiltale, skal det også gis underretning om sakens avgjørelse.

§ 91 tredje ledd nytt tredje punktum skal lyde:

Bestemmelsen i § 78 annet punktum gjelder tilsvarende.

§ 91 nytt femte ledd skal lyde:

Bestemmelsen i § 79 gjelder tilsvarende.

§ 220 fjerde ledd skal lyde:

Advokatbevilling kan bare gis til personer som har fylt 20 år og som godtgjør ved ordinær politiattest at de har ført en hederligandel. Videre må det ikke foreligge noe forhold som etter § 230 ville ført til at advokatbevillingen ville blitt satt ut av kraft eller kalt tilbake. Er en tidligere advokatbevilling kalt tilbake av grunner som nevnt i § 230 første ledd nr. 2 til 4, må ny bevilling ikke gis før det forhold som førte til tilbakekallingen er brakt i orden.

§ 223 annet ledd skal lyde:

Autorisasjon gis av Tilsynsrådet for advokatvirksomhet. Fullmektigen må ha juridisk embetseksamen eller mastergrad i rettsvitenskap, og det må godtgjøres ved ordinær politiattest at vedkommende har ført en hederligandel. Videre må det ikke foreligge noe forhold som etter § 230 ville ført til at autorisasjonen ville blitt satt ut av kraft eller kalt tilbake. Er en tidligere autorisasjon kalt tilbake av grunner som nevnt i § 230 første ledd nr 4, jf. femte ledd, må ny autorisasjon ikke gis før det forhold som førte til tilbakekallingen er brakt i orden.

II

I lov 1. juni 1917 nr. 1 om skjønn og ekspropriasjonssaker gjøres følgende endringer:

§ 14 annet ledd skal lyde:

Ved oppnevningen skal det tas sikte på at utvalget får en allsidig sammensetning, og at de som oppnevnes har kyndighet på et eller flere områder som vanligvis berøres ved skjønn. Reglene i domstolloven § 70, unntatt annet ledd nr. 1 om en øvre aldersgrense, §§ 71 til 74 og § 79 gjelder tilsvarende. Det samme gjelder retten til fritak på grunn av utført tjeneste etter domstolloven § 90 første ledd annet punktum.

III

I lov 17. juli 1953 nr. 28 om Heimevernet skal § 29 nytt annet ledd lyde:

Lokale heimevernsnemnder kan kreve fremleggelse av uttømmende politiattest i forbindelse med opptak av frivillige til Heimevernet.

IV

I lov 17. juli 1953 nr. 29 om verneplikt skal ny § 46 a lyde:

§ 46 a. Militære myndigheter kan begjære at det foretas vandelsvurdering etter reglene i politiregisterloven § 45 av personer som tilhører rikets krigsmakt og om personer som ennå ikke er utskrevet, til bruk for utskrivning, rulleføring og innkalling, og ved behandling av fritakssak etter lov 19. mars 1965 nr. 3 om fritaking for militærtjeneste av overbevisningsgrunner. Ved behandling av fritakssak etter militærnekte-loven kan slik begjæring også fremsettes av siviltjenesten.

V

I lov 18. juni 1965 nr. 4 om vegtrafikk skal § 27 første ledd lyde:

Personer som skal ha offentlig godkjenning som trafikklærere, må være fylt 21 år. De må være edruelige og godtgjøre med ordinær politiattest at de har slik vandel at de finnes skikket som trafikklærere. De må ha gyldig førerkort for motorvogn av den gruppe som det skal gis undervisning i, samt ha bestått en trafikklærerprøve. Departementet kan fastsette tilleggskrav for visse motorvogngrupper.

VI

Lov 11. juni 1971 nr. 52 om strafferegistrering oppheves.

VII

I lov 22. mai 1981 nr. 25 om rettergangsmåten i straffesaker gjøres følgende endringer:

§ 28 skal lyde:

§ 28. Utskrift av rettsbøker og andre dokumenter i en avsluttet straffesak kan kreves av

- a) den siktede,
- b) fornærmede,
- c) etterlatte, og
- d) enhver annen som det har rettslig interesse for.

Bestemmelsen i første ledd gjelder ikke personalrapport og andre dokumenter som kongen i forskrift bestemmer skal arkiveres særskilt. Bestemmelsen gjelder heller ikke for dokumenter som inneholder taushetsbelagte personopplysninger fra annet offentlig organ som organet ikke har innhentet for bruk i straffesaken. Personer som nevnt i første ledd, kan ikke uten rettslig interesse kreve utskrift av andre dokumenter med personopplysninger som ikke går frem av dom i saken.

Enhver kan kreve utskrift av en dom i en bestemt straffesak så langt som det ikke gjelder forbud mot offentlig gjengivelse av dommen, eller, dersom det gjelder slikt forbud eller utskrift nektes etter fjerde ledd, innsyn i domslutningen. Tilsvarende gjelder også for kjennelser som avgjør anker og kjennelser om habilitet, avvising, gjenopptakelse, erstatning i anledning forfølgning og heving. Kravet kan alltid avslås hvis avgjørelsen er eldre enn fem år eller den som krever utskrift bare identifiserer avgjørelsen ved siktedes navn. Utskrift av dom eller kjennelse kan gis selv om de inneholder gjengivelser fra psykiatriske erklæringer, personundersøkelser eller andre personopplysninger. Utskrift av kjennelser i saker som nevnt i § 100 a skal ikke gis.

Utskrift skal nektes når det av hensyn til rikets sikkerhet eller forhold til fremmed stat ville være betenkelig å gi utskrift, eller når det er grunn til å frykte at utskriften vil bli nyttet på urettmessig vis. Overfor andre enn partene gjelder det samme når retten har gitt pålegg om hemmelighold. Utskrift kan nektes på de vilkår som er fastsatt i § 242 a første ledd, jf. annet ledd. Reglene i § 242 a tredje til syvende ledd gjelder tilsvarende så langt de passer. Det kan ikke gis utskrift av dokumenter som retten tidligere har nektet innsyn i etter reglene i § 28 fjerde ledd, § 242 a, § 264 sjette ledd, eller § 267 første ledd tredje punktum, jf. § 264 sjette ledd. Det kan heller ikke gis utskrift av dokumenter som inneholder opplysninger som påtalemyndigheten tidligere har begjært unntatt fra innsyn etter disse bestemmelsene, dersom påtalemyndigheten har innstilt forfølgningen etter § 72 første ledd annet punktum annet alternativ fordi den ikke fikk medhold i begjæringen.

Det kan ikke gis utskrift av den delen av rettsboken som er nevnt i §§ 21 a, 40 sjette ledd eller 52 tredje ledd.

Spørsmålet om retten til utskrift bedømmes i forhold til hvert enkelt dokument.

Avslås en begjæring om utskrift etter paragrafen her, kan spørsmålet begjæres forelagt retten til avgjørelse.

Kongen kan gi forskrifter om gjennomsyn og utlån av dokumentene i en straffesak, og om rett til utskrift av dokumentene i tilfeller som ikke omfattes av første eller tredje ledd. Reglene i fjerde og femte ledd gjelder tilsvarende for slike forskrifter. Forskriften kan på samme vilkår regulere gjennomføringen av allmennhetens innsynsrett ved bruk av informasjonsteknologi.

§ 55 nytt tredje ledd skal lyde:

Tilsettingsmyndigheten kan kreve fremleggelse av uttømmende politiattest i forbindelse med utnevning og tilsetting av embets- og tjenestemenn i påtalemyndigheten.

§§ 61 a til 61 e oppheves.

§ 161 a tredje ledd skal lyde:

Kriminalomsorgens behandling av personopplysninger ved personundersøkelsen reguleres av straffegjennomføringsloven kapittel 1 a, jf. personopplysningsloven. Politiets behandling av personopplysninger ved personundersøkelsen, herunder sletting av slike personopplysninger, reguleres av politiregisterloven.

§ 242 nytt femte ledd skal lyde:

Den som har fremmet et borgerlig krav i saken, skal på begjæring gis adgang til å gjøre seg kjent med sakens dokumenter i den utstrekning det er nødvendig for at han skal kunne ivareta sine interesser i saken, og så fremt det kan skje uten skade eller fare for etterforskningens øyemed eller for tredjemann.

Nåværende femte ledd blir sjettede ledd.

§ 468 annet ledd nytt annet punktum skal lyde:

For kontroll etter § 72 kan militære myndigheter begjære at det foretas vandelsvurdering etter reglene i politiregisterloven § 45.

VIII

I lov 28. februar 1986 nr. 8 om adopsjon skal ny § 3 a lyde:

§ 3 a. Departementet skal kreve fremleggelse av uttømmende politiattest ved behandling av søknad om adopsjon.

IX

I lov 13. mai 1988 nr. 26 om inkassovirksomhet og annen inndrivning av forfalte pengekrav skal § 5 sjettede ledd lyde:

Politiattest etter paragrafen her skal bare vise merknader om strafferettslige reaksjoner for overtredelse av straffeloven kapittel 15, 18, 22, 24 til 28 og 31, inkassoloven, konkurranselovgivningen, konkurslovgivningen, regnskapslovgivningen, selskapslovgivningen, skatte- og avgiftslovgivningen og verdipapirlovgivningen. Overtredelsene skal anmerkes i samsvar med politiregisterloven § 41 nr. 1. Fornyet vandelskontroll kan foretas i samsvar med politiregisterloven § 43.

X

I lov 15. mars 1991 nr. 3 om megling i konfliktråd skal § 17 lyde:

§ 17. Avgjørelse om overføring av en straffesak til megling i konfliktrådet anmerkes ikke på ordinær politiattest, jf. politiregisterloven § 40 nr. 3 bokstav e. Avgjørelsen anmerkes likevel på uttømmende politiattest i samsvar med politiregisterloven § 41 nr. 1 bokstav a.

XI

I lov 4. desember 1992 nr. 126 om arkiv skal § 21 nytt annet ledd lyde:

Riksarkivaren kan krevje framlegging av ordinær politiattest ved tilsetting i Riksarkivet eller statsarkiva.

XII

I lov 4. desember 1992 nr. 132 om legemidler m.v. skal ny § 30 a kapittel IX lyde:

§ 30 a. Farmasøytisk industri, legemiddelgrossister og apotek kan kreve fremleggelse av ordinær politiattest, jf. politiregisterloven § 40. Attesten avgrenses til å omfatte overtredelser av narkotikalovgivningen.

XIII

I lov 24. februar 1995 nr. 11 om lotterier m.v. skal § 4 c annet ledd nytt annet punktum lyde:

Lotteritilsynet kan kreve fremleggelse av ordinær politiattest i forbindelse med autorisasjon som nevnt i første ledd.

XIV

I lov 4. august 1995 nr. 53 om politiet skal § 24 lyde:

§ 24. Taushetsplikt

For politiets behandling av opplysninger til politimessige formål, jf. politiregisterloven § 2 nr. 13, gjelder taushetsplikten i kapittel 5 og 6 i politiregisterloven. For politiets øvrige virksomhet gjelder forvaltningsloven §§ 13 til 13 f med de tillegg og begrensninger som følger av paragrafen her.

Taushetsplikten gjelder for enhver som utfører tjeneste eller arbeid for politiet. Politiet kan pålegge personer, private institusjoner og andre offentlige organer taushetsplikt når det innhentes opplysninger med hjemmel i § 14 d eller dersom reell identitet til en person som benytter fiktive personopplysninger, er eller vil bli avslørt.

Forvaltningsloven § 13 a nr. 1 gjelder ikke for opplysninger som kan skade politiets arbeid med å forebygge eller avdekke lovbrudd eller opprettholde ro og orden dersom de blir gjort kjent.

Taushetsplikt etter forvaltningsloven § 13 er ikke til hinder for at opplysninger fra politiets forvaltningsvirksomhet og sivile gjøremål gjøres kjent for andre tjenestemenn i politiet og påtalemyndigheten i den utstrekning tjenestemessige behov tilsier det, med mindre formålet med behandlingen av opplysningene er begrenset i lov eller i forskrift gitt i medhold av lov.

XV

I lov 2. juli 1999 nr. 64 om helsepersonell m.v. skal § 20 a lyde:

§ 20 a. *Krav om politiattest*

Helsepersonell som skal yte helse- og omsorgstjenester til barn skal fremlegge politiattest som nevnt i politiregisterloven § 39 første ledd ved tilbud om stilling, ved inngåelse av avtale etter helse- og omsorgstjenesteloven § 3–1 femte ledd, tannhelsetjenesteloven § 4–2 første ledd og spesialisthelsetjenesteloven § 2–1 a sjette ledd, samt ved melding om åpning, overtagelse og inntreden i privat virksomhet, jf. § 18.

Helsepersonell som skal yte helse- og omsorgstjenester til personer med utviklingshemming skal i tilfeller som nevnt i første ledd fremlegge politiattest som viser om vedkommende er siktet, tiltalt, ilagt forelegg eller er dømt for brudd på overtredelse av straffeloven §§ 192, 193, 194, 195, 196, 197, 199, 200 annet ledd, 201 bokstav c, 203 eller 204 a. Overtredelsene skal anmerkes i samsvar med politiregisterloven § 41 nr. 1.

Plikten etter første og annet ledd omfatter ikke personell som bare sporadisk yter slike tjenester og som i alminnelighet ikke vil være alene med barn eller personer med utviklingshemming.

Politiattest som nevnt i første og annet ledd skal ikke være eldre enn tre måneder.

Den som har vedtatt forelegg eller er dømt for overtredelser som nevnt i annet ledd, er utelukket fra å yte helse- og omsorgstjeneste til barn eller personer med utviklingshemming.

XVI

I lov 2. juli 2004 nr. 59 om personell i Forsvaret skal ny § 15 a lyde:

§ 15 a. *Vandelskontroll*

Forsvaret kan kreve fremleggelse av uttømmende politiattest i forbindelse med uttak av personell i internasjonale operasjoner.

Militære myndigheter kan begjære om at det foretas vandelsvurdering etter reglene i politiregisterloven § 45 av personer som tilhører rikets krigsmakt eller som er i sivil tjeneste i Forsvaret, dersom opplysningene kan ha betydning for avgjørelsen av om det skal reageres mot vedkommende ved disiplinær refselse eller påtale eller hvor det ellers er av særlig viktighet for de militære myndigheter å få slike opplysninger på grunn av den tjeneste vedkommende utfører eller som man overveier å pålegge vedkommende.

XVII

I lov 1. april 2005 nr. 15 om universiteter og høyskoler skal § 4–9 første og annet ledd lyde:

(1) I studier der studenter kommer i kontakt med pasienter, klienter, barnehagebarn, elever eller andre som del av klinisk undervisning eller praksisopplæring, kan det kreves at studentene legger frem politiattest ved opptak til, eller underveis i studiet. I studier der studenter kommer i kontakt med mindreårige, skal det kreves at studentene legger frem politiattest som nevnt i politiregisterloven § 39 første ledd.

(2) Politiattesten som nevnt i første ledd første punktum skal vise om vedkommende er siktet, tiltalt eller dømt for seksuelle overgrep, grove voldsforbrytelser eller straffbare forhold vedrørende besittelse og bruk eller omsetning av narkotiske stoffer eller medikamenter. Hvis det er gitt særlige regler om politiattest for bestemte typer yrkesutøving, gjelder disse tilsvarende for studenter som deltar i praksisopplæring eller klinisk undervisning.

XVIII

I lov 21. desember 2007 nr. 119 om toll og vareførsel skal ny § 12–15 lyde:

§ 12–15. *Politiattest*

(1) Tollmyndighetene kan kreve fremleggelse av ordinær politiattest i forbindelse med tilsettinger.

(2) Departementet bestemmer i forskrift hvilke typer tilsettinger det kan kreves fremlagt politiattest for.

XIX

I lov 28. mai 2010 nr. 16 om behandling av opplysninger i politiet og påtalemyndigheten gjøres følgende endringer:

§ 5 første ledd annet punktum nr. 2 nytt annet punktum skal lyde:

Bokstav d får også anvendelse i straffesaker.

§ 8 første ledd skal lyde:

Opplysninger kan uansett behandles i 4 måneder dersom det er nødvendig for å avklare om kravene i § 4, § 5 nr. 1 og 2 og § 6 første ledd nr. 1 er oppfylt.

§ 10 første ledd skal lyde:

Politiet skal føre registre som gir en fortløpende og døgkontinuerlig oversikt over alle vesentlige opplysninger om ordning og utførelse av polititjenesten på vedkommende sted. Registeret kan brukes til politimessige, forvaltningsmessige og administrative formål.

§ 20 skal lyde:

§ 20. Særlige regler for utlevering av ikke-verifiserte opplysninger

Opplysningene skal så vidt mulig verifiseres før de utleveres. Opplysningene skal fortrinnsvis utleveres i skriftlig form, og i så fall skal det fremgå at de er ikke-verifiserte. Dersom ikke-verifiserte opplysninger utleveres muntlig, bør det gjøres oppmerksom på at opplysningene er ikke-verifiserte.

Ikke-verifiserte opplysninger kan utleveres når det er nødvendig for å verifisere opplysningene.

Ved utlevering til bruk i den enkelte straffesak og ved avvergende og forebyggende virksomhet, jf. §§ 26 og 27, gjelder kun første ledd annet punktum.

Bestemmelsen i § 53 gjelder tilsvarende.

§ 22 annet ledd skal lyde:

Opplysninger kan for øvrig utleveres til eller på annen måte gjøres tilgjengelig for utenlandske myndigheter eller internasjonale organisasjoner når dette følger av lov eller konvensjon eller avtale som er bindende for Norge, eller av avtale inngått mellom norske og andre nordiske myndigheter.

§ 27 fjerde ledd skal lyde:

Taushetsplikten er heller ikke til hinder for at politiet utleverer opplysninger til andre offentlige organer og institusjoner som inngår i et kriminalitetsforebyggende samarbeid når det er nødvendig for å forebygge kriminalitet. Bestemmelsen i tredje ledd kommer til anvendelse.

§ 28 første ledd skal lyde:

Taushetsplikten er ikke til hinder for at opplysninger utleveres til offentlige organer og private i den utstrekning det er nødvendig for utøvelsen av ordenstjenesten og politiets service- og bistandsfunksjon.

§ 31 tredje ledd annet punktum oppheves.

§ 35 første ledd skal lyde:

Politiet eller påtalemyndigheten kan pålegge taushetsplikt når mottaker får opplysninger undergitt taushetsplikt i forbindelse med at de uttaler seg til eller på annen måte bistår politiet eller påtalemyndigheten. Det samme gjelder når fornærmede, etterlatte og deres representanter får opplysninger undergitt taushetsplikt, jf. § 25 første ledd.

§ 42 første ledd skal lyde:

Den Kongen bemyndiger, kan beslutte at færre opplysninger skal anmerkes på politiattesten, dersom dette ikke strider mot formålet med politiattesten.

§ 48 første ledd skal lyde:

Den behandlingsansvarlige har plikt til å informere den registrerte om at det er utlevert personopplysninger til offentlige organer og private i deres interesse, jf. §§ 30 og 31.

§ 50 tredje ledd oppheves.

§ 51 fjerde ledd oppheves.

§ 57 syvende ledd annet punktum oppheves.

§ 69 første ledd nr. 2, 9 og 23 skal lyde:

2. særregler for behandling av opplysninger i straffesaker,
9. tilgang, herunder til formål som nevnt i politiregisterloven § 29, og hvem som har tjenestemessig behov for opplysninger, jf. § 21,
23. ansvarsfordelingen av tilsynsmyndighet etter § 58 mellom Datatilsynet og andre kontrollorganer, som har tilsynsmyndighet fastsatt i lov eller i forskrift gitt i medhold av lov,

§ 69 første ledd nåværende nr. 23 blir nr. 24.

§ 70 nytt annet ledd skal lyde:

Kongen kan gi nærmere overgangsregler.

XX

I lov 24. juni 2011 nr. 30 om kommunale helse- og omsorgstjenester m.m. skal § 5–4 lyde:

§ 5–4. *Politiattest*

Kommunen eller annen arbeidsgiver som yter tjenester etter loven her, skal ved tilbud om stilling eller oppdrag kreve politiattest i samsvar med helsepersonelloven § 20 a fra personell som skal yte helse- og omsorgstjenester til barn eller personer med utviklingshemning. Plikten omfatter ikke personell som bare sporadisk yter slike tjenester og som i alminnelighet ikke vil være alene med barn eller personer med utviklingshemming.

Den som har vedtatt forelegg eller er dømt for overtredelser som nevnt i straffeloven §§ 192, 193, 194, 195, 196, 197, 199, 200 andre ledd, 201 bokstav c, 203 eller 204 a, er utelukket fra å utføre arbeid eller oppgaver som omhandlet i første ledd.

XXI

Ikraftsettings- og overgangsregler

Loven trer i kraft fra den tid Kongen bestemmer. Kongen kan bestemme at ulike bestemmelser i loven skal tre i kraft til forskjellig tid.

Kongen kan gi nærmere overgangsregler.

21. juni. Lov nr. 83 2013**Lov om endring i politiloven**

Prop.152 L (2012–2013), Innst.427 L (2012–2013), Lovvedtak 98 (2012–2013). Stortingets første og andre gangs behandling hhv. 10. og 13. juni 2013. Fremmet av Justis- og beredskapsdepartementet. Kunngjort 21. juni 2013 kl. 15.35.

Endring i følgende lov:

Lov 4. august 1995 nr. 53 om politiet (politiloven).

I

I lov 4. august 1995 nr. 53 om politiet skal § 14 første ledd nytt nr. 8 lyde:

8. om eller overlates til politiet nærmere å utforme bestemmelser om vilkår for å opprettholde den offentlige ro og orden, herunder med hensyn til tid og sted, for den som vil samle inn penger på offentlig sted til egne eller andres formål. Adgangen til å sette vilkår kan også omfatte den som vil framføre sang og musikk eller stille til oppvisning eller fremvisning. Politiet kan gis adgang til å pålegge meldeplikt og føre et register over dem som har meldt at de vil samle inn penger på offentlig sted. Kongen gir forskrift om registeret i henhold til politiregisterloven § 14.

II

Loven trer i kraft straks.

21. juni. Lov nr. 84 2013**Lov om endringer i straffeprosessloven (bording av skip ved terrorhandlinger m.m.)**

Prop.132 L (2012–2013), Innst.411 L (2012–2013), Lovvedtak 108 (2012–2013). Stortingets første og andre gangs behandling hhv. 13. og 20. juni 2013. Fremmet av Justis- og beredskapsdepartementet. Kunngjort 21. juni 2013 kl. 15.35.

Endringer i følgende lov:

Lov 22. mai 1981 nr. 25 om rettergangsmåten i straffesaker (Straffeprosessloven).

I

I lov 22. mai 1981 nr. 25 om rettergangsmåten i straffesaker gjøres følgende endringer:

Første del overskriften skal lyde:

Første del. Domstolene og deres avgjørelser mv.

Kapittel 1 overskriften skal lyde:

Kap 1. Lovens virkekrets mv.

I kapittel 1 skal ny § 4 a lyde:

Påtalemyndigheten kan gi tillatelse til at utenlandske myndigheter border et norsk fartøy og gjør bruk av tvangsmidler mv. i samsvar med protokoll 2005 til konvensjon 10. mars 1988 om bekjempelse av ulovlige handlinger mot sikkerheten ved skipsfart artikkel 8bis. Tillatelse bør normalt ikke gis hvis de aktuelle bestemmelser om bruk av

tvangsmidler i vedkommende stat er vesentlig mindre betryggende enn de tilsvarende norske bestemmelsene. Det kan stilles vilkår for tillatelsen.

Påtalemyndigheten avgjør om Norge skal opptre som anmodende stat etter protokollen artikkel 8bis nr. 4 og nr. 5.

Kongen bestemmer hvem som skal anses som påtalemyndighet etter denne bestemmelsen og kan gi nærmere regler om den kompetente myndighetens arbeid og oppgaver.

Ny § 446 a skal lyde:

Skade som skjer i forbindelse med en aksjon som norske myndigheter foretar ombord på et fartøy i samsvar med protokoll 2005 til konvensjon 10. mars 1988 om bekjempelse av ulovlige handlinger mot sikkerheten ved skipsfart, skal erstattes av norske myndigheter dersom:

- a) tiltak er gjennomført på en måte som ikke er hjemlet i protokollen, eller går ut over det som med rimelighet kan anses som nødvendig, eller
- b) mistanken om ulovlige handlinger mot sikkerheten ved skipsfart viser seg å være ugrunnet, forutsatt at fartøyet, rederen eller besetningen ikke har foretatt seg noe som gir grunn til mistanken.

II

Loven trer i kraft fra den tid Kongen bestemmer.

21. juni. Lov nr. 85 2013

Lov om endringer i straffeloven 1902 og straffeloven 2005 mv. (forberedelse av terror m.m.)

Prop.131 L (2012–2013), Innst.442 L (2012–2013), Lovvedtak 104 (2012–2013). Stortingets første og andre gangs behandling hhv. 13. og 20. juni 2013. Fremmet av Justis- og beredskapsdepartementet. Kunngjort 21. juni 2013 kl. 15.35.

Endringer i følgende lover:

- 1 Almindelig borgerlig Straffelov (Straffeloven) 22. mai 1902 nr. 10.
- 2 Lov 22. mai 1981 nr. 25 om rettergangsmåten i straffesaker (Straffeprosessloven).
- 3 Lov 4. august 1995 nr. 53 om politiet (politiloven).
- 4 Lov 20. mai 2005 nr. 28 om straff (straffeloven).
- 5 Lov 3. juni 2005 nr. 33 om forbud mot diskriminering på grunn av etnisitet, religion mv. (diskrimineringsloven).
- 6 Lov 6. mars 2009 nr. 11 om tiltak mot hvitvasking og terrorfinansiering mv. (hvitvaskingsloven).

I

I Almindelig borgerlig Straffelov 22. mai 1902 nr. 10 gjøres følgende endringer:

§ 12 første ledd nr. 3 bokstav a skal lyde:

- a) hører blant de som omhandles i denne lov kapittel 8, 9, 10, 11, 12, 14, 17, 18, 20, 23, 24, 25, 26 eller 33, eller §§ 135, 135 a, 140, 141, 142, 144, 145 annet ledd, 145 b, 169, 192 til 199, 202, 202 a, 203, 204 a, 222 til 225, 227 til 235, 238, 239, 242 til 245, 291, 292, 294 nr. 2, 317, 326 til 328, 330 siste ledd, 338, 342, 367 til 370, eller 423, og i hvert fall når den

§ 12 første ledd nr. 4 bokstav a skal lyde:

- a) hører blant dem som omhandles i denne lov §§ 83, 88, 89, 90, 91, 91 a, 93, 94, 98 til 104 a, 110 til 132, 147 a til 147 d, 148, 149, 150, 151 a, 152 første jf. annet ledd, 152 a, 152 b, 153 første til fjerde ledd, 154, 159, 160, 161, 162 c, 169, 174 til 178, 182 til 185, 187, 189, 190, 192 til 195, 217, 220 annet og tredje ledd, 221, 222 til 225, 227 til 229, 231 til 235, 238, 239, 243, 244, 256, 258, 266 til 269, 271, 276 til 276 c, 291, 292, 324, 325, 328, 415 eller 423 eller loven om forsvarshemmeligheter §§ 1, 2, 3 eller 5,

§ 17 første ledd bokstav b skal lyde:

- b) i tilfelle hvor det er særlig bestemt, inntil 21 eller 30 år.

§ 60 a første og annet ledd skal lyde:

Dersom en straffbar handling er utøvet som ledd i aktivitetene til en organisert kriminell gruppe, forhøyes maksimumsstraffen i straffebudet til det dobbelte, likevel ikke med mer enn 5 års fengsel.

Med organisert kriminell gruppe menes et samarbeid mellom tre eller flere personer som har som et hovedformål å begå en handling som kan straffes med fengsel i minst 3 år, eller som går ut på at en ikke ubetydelig del av aktivitetene består i å begå slike handlinger.

§ 66 nytt tredje ledd skal lyde:

Straffansvar etter § 147 a første jf. annet ledd foreldes ikke.

§ 71 nytt femte ledd skal lyde:

Idømt straff etter § 147 a første jf. annet ledd foreldes ikke.

§ 135 a annet ledd skal lyde:

Med diskriminerende eller hatefulle ytring menes det å true eller forhåne noen, eller fremme hat, forfølgelse eller ringeakt overfor noen på grunn av deres

- a) hudfarge eller nasjonale eller etniske opprinnelse,
- b) religion eller livssyn,
- c) homofile legning, leveform eller orientering, eller
- d) nedsatte funksjonsevne.

§ 145 b skal lyde:

Med bot eller fengsel inntil 1 år straffes den som med forsett om å begå en straffbar handling uberettiget fremstiller, anskaffer, besitter eller gjør tilgjengelig for en annen

- a) passord eller andre opplysninger som kan gi tilgang til databasert informasjon eller datasystem, eller
- b) dataprogram eller annet som er særlig egnet som middel til å begå straffbare handlinger som retter seg mot databasert informasjon eller datasystem. På samme måte straffes den som uten forsett om å begå en straffbar handling besitter et selvspredende dataprogram, og besittelsen skyldes uberettiget fremstilling eller anskaffelse av programmet.

Medvirkning straffes på samme måte.

Ny § 145 c skal lyde:

Med bot eller fengsel inntil 2 år straffes den som ved å overføre, skade, slette, forringe, endre, tilføye eller fjerne informasjon uberettiget voldrer fare for avbrudd eller vesentlig hindring av driften av et datasystem.

Medvirkning straffes på samme måte.

§ 147 a nytt annet ledd skal lyde:

Grov terrorhandling straffes med fengsel inntil 30 år. Ved avgjørelsen av om terrorhandlingen er grov, skal det særlig legges vekt på om den

- a) har medført tap av flere menneskeliv eller svært omfattende ødeleggelse av eiendom eller miljø, eller særlig nærliggende fare for det,
- b) er utført med særlig skadelige midler,
- c) er begått av en person som i kraft av sin stilling nyter en særlig tillit som kan utnyttes til å gjennomføre en terrorhandling.

Nåværende annet og tredje ledd blir nytt tredje og fjerde ledd.

§ 147 a nytt femte ledd skal lyde:

Den som har forsett om å fullbyrde et lovbrudd som nevnt i første eller annet ledd, og foretar handlinger som legger til rette for og peker mot gjennomføringen, straffes for forsøk som etter § 51. § 50 gjelder tilsvarende.

§ 147 c første ledd skal lyde:

Med fengsel inntil 6 år straffes den som

- a) offentlig oppfordrer noen til å iverksette en handling som nevnt i §§ 147 a første eller tredje ledd eller 147 b første eller annet ledd, eller lov 20. mai 2005 nr. 28 §§ 138 til 144,
- b) rekrutterer noen til å begå en handling som nevnt i §§ 147 a første eller tredje ledd eller 147 b første eller annet ledd, eller lov 20. mai 2005 nr. 28 §§ 138 til 144,
- c) gir opplæring i metoder eller teknikker som er særlig egnet til å utføre eller bidra til utførelsen av en handling som nevnt i §§ 147 a første eller tredje ledd eller 147 b første eller annet ledd, eller lov 20. mai 2005 nr. 28 §§ 138 til 144, med forsett om at ferdighetene skal brukes til dette, eller
- d) lar seg lære opp i metoder eller teknikker som er særlig egnet til å utføre eller bidra til utførelsen av en handling som nevnt i §§ 147 a første eller tredje ledd eller 147 b første eller annet ledd, eller lov 20. mai 2005 nr. 28 §§ 138 til 144, med forsett om å bruke ferdighetene til dette eller med forsett om at opplæringen gis med dette for øyet.

Ny § 147 d skal lyde:

Med fengsel inntil 6 år straffes den som danner, deltar i, rekrutterer medlemmer eller yter økonomisk eller annen materiell støtte til en terrororganisasjon, når organisasjonen har tatt skritt for å realisere formålet med ulovlige midler.

§ 150 første ledd bokstav e skal lyde:

- e) ved å forstyrre den sikre drift av skip, buss, jernbane, luftfartøy eller innretninger eller anlegg på kontinentalsokkelen eller

§ 152 b nytt tredje ledd skal lyde:

Med fengsel inntil 2 år straffes den som i en væpnet konflikt forsettlig eller grovt uaktsomt bruker et kulturminne eller et kulturmiljø av særlig nasjonal eller internasjonal betydning til støtte for militære handlinger og ved det skaper fare for at kulturminnet eller kulturmiljøet skades. Straff kommer likevel ikke til anvendelse dersom det var tvingende militært nødvendig å handle på denne måten.

Nåværende tredje ledd blir nytt fjerde ledd.

§ 161 skal lyde:

Med fengsel inntil 6 år straffes den som i hensikt å begå en forbrytelse, anskaffer, tilvirker eller oppbevarer

- a) skytevåpen, våpendeler, ammunisjon eller sprengstoff, eller
- b) bestanddeler, utstyr eller andre gjenstander som alene eller samlet er av vesentlig betydning for å tilvirke eller anvende gjenstander som nevnt i bokstav a.

Under særdeles skjerpende omstendigheter, eller når forbrytelsen som nevnt i første ledd kan straffes med fengsel i 10 år eller mer, kan fengsel inntil 10 år idømmes.

Medvirkning straffes på samme måte.

§ 162 c skal lyde:

Den som inngår forbund med noen om å begå en handling som kan straffes med fengsel i minst 3 år, og som skal begås som ledd i aktivitetene til en organisert kriminell gruppe, straffes med fengsel inntil 3 år, med mindre forholdet går inn under en strengere straffebestemmelse. Forhøyelse av maksimumsstraffen ved gjentakelse eller sammenstøt av forbrytelser kommer ikke i betraktning.

Med organisert kriminell gruppe menes et samarbeid mellom tre eller flere personer som har som et hovedformål å begå en handling som kan straffes med fengsel i minst 3 år, eller som går ut på at en ikke ubetydelig del av aktivitetene består i å begå slike handlinger.

§ 232 tredje punktum skal lyde:

Ved avgjørelsen av om andre særdeles skjerpende omstendigheter foreligger, skal det særlig legges vekt på om overtredelsen er begått mot en forsvarsløs person, om den er motivert av fornærmedes hudfarge, nasjonale eller etniske opprinnelse, religion, livssyn, homofile orientering eller nedsatte funksjonsevne, om den er skjedd uprovosert, om den er begått av flere i fellesskap, og om den har karakter av mishandling.

§ 291 nytt annet ledd skal lyde:

For skadeverk straffes også den som uberettiget endrer, gjør tilføyelser til, ødelegger, sletter eller skjuler andres data.

Nåværende annet og tredje ledd blir nytt tredje og fjerde ledd.

I kapittel 28 skal ny § 294 a lyde:

Med bot eller fengsel inntil 2 år straffes den som ved å overføre, skade, slette, forringe, endre, tilføye eller fjerne informasjon uberettiget volder fare for avbrudd eller vesentlig hindring av driften av et datasystem.

Medvirkning straffes på samme måte.

§ 349 a første ledd annet punktum skal lyde:

På samme måte straffes den som i slik virksomhet nekter en person varer eller tjenester som nevnt på grunn av hans homofile legning, leveform eller orientering eller nedsatte funksjonsevne, såfremt nektelsen ikke skyldes manglende fysisk tilrettelegging.

II

I lov 22. mai 1981 nr. 25 om rettergangsmåten i straffesaker gjøres følgende endringer:

§ 64 annet ledd nr. 1 skal lyde:

- 1) forbrytelser som kan straffes med fengsel inntil 21 eller 30 år,

§ 65 nr. 1 skal lyde:

- 1) forbrytelser som kan straffes med fengsel inntil 21 eller 30 år,

§ 200 a første ledd første punktum skal lyde:

Når noen med skjellig grunn mistenkes for en handling eller forsøk på en handling som etter loven kan medføre straff av fengsel i 10 år eller mer, eller som rammes av straffeloven §§ 90, 91, 91 a, 94 jf. 90, 104 a første ledd annet punktum, eller 104 a annet ledd jf. første ledd annet punktum, § 147 d, eller av §§ 162 eller 317, jf. § 162, kan retten ved kjennelse beslutte at ransaking kan settes i verk uten underretning til den mistenkte eller andre.

§ 202 c skal lyde:

Når noen med skjellig grunn mistenkes for en handling eller forsøk på handling som etter loven kan medføre straff av fengsel i 10 år eller mer, eller som rammes av straffeloven §§ 90, 91, 91 a, 94 jf. 90, 104 a første ledd annet punktum, eller 104 a annet ledd jf. første ledd annet punktum, § 147 d, eller som rammes av lov om kontroll med eksport av strategiske varer, tjenester og teknologi m.v. § 5, kan retten ved kjennelse gi politiet tillatelse til å

- a) plassere teknisk peileutstyr i klær eller gjenstander som den mistenkte bærer på seg,
- b) plassere teknisk peileutstyr i veske eller annen håndbagasje som den mistenkte bærer med seg, eller
- c) foreta innbrudd for å plassere teknisk peileutstyr som nevnt i bestemmelsen her eller i § 202 b.

§ 216 a første ledd bokstav b skal lyde:

- b) som rammes av straffeloven §§ 90, 91, 91 a, 94 jf. 90, 104 a første ledd annet punktum, eller 104 a annet ledd jf. første ledd annet punktum, § 147 d, eller av § 162 eller § 317, jf. § 162 eller av lov om kontroll med eksport av strategiske varer, tjenester og teknologi m.v. § 5.

§ 216 m første ledd bokstav a skal lyde:

- a) straffeloven § 147 a første eller tredje ledd,

§ 222 d første ledd bokstav a skal lyde:

- a) straffeloven § 147 a første eller tredje ledd,

§ 222 d annet ledd bokstav a skal lyde:

- a) straffeloven §§ 83, 84, 86, 86 b, 88, 90, 91, 91 a, kapittel 9, §§ 104 a første ledd annet punktum eller annet ledd, jf. første ledd annet punktum, 147 a fjerde ledd, 147 b, § 147 d, 152 a eller 153 a,

III

I lov 4. august 1995 nr. 53 om politiet skal § 17 b første ledd nr. 5 første punktum lyde:

5. sabotasje og politisk motivert vold eller tvang, eller overtredelser av straffeloven §§ 147 a, 147 b, 147 c og 147 d.

IV

I lov 20. mai 2005 nr. 28 om straff gjøres følgende endringer:

§ 79 første ledd bokstav c skal lyde:

- c) når en straffbar handling er utøvet som ledd i aktivitetene til en organisert kriminell gruppe.
Med organisert kriminell gruppe menes et samarbeid mellom tre eller flere personer som har som et hovedformål å begå en handling som kan straffes med fengsel i minst 3 år, eller som går ut på at en ikke ubetydelig del av aktivitetene består i å begå slike handlinger.

§ 131 nytt tredje ledd skal lyde:

Den som har forsett om å fullbyrde et lovbrudd som nevnt i første ledd eller § 132, og foretar handlinger som legger til rette for og peker mot gjennomføringen, straffes for forsøk. Forsøket straffes mildere enn fullbyrdet overtredelse. § 16 annet ledd gjelder tilsvarende.

Nåværende tredje ledd blir nytt fjerde ledd.

§ 136 skal lyde:

§ 136. Oppfordring, rekruttering og opplæring til terrorhandlinger

Med fengsel inntil 6 år straffes den som

- a) offentlig oppfordrer noen til å iverksette en straffbar handling som nevnt i §§ 131, 134, 135 eller §§ 137 til 144,
b) rekrutterer noen til å begå en straffbar handling som nevnt i §§ 131, 134, 135 eller §§ 137 til 144,
c) gir opplæring i metoder eller teknikker som er særlig egnet til å utføre eller bidra til utførelsen av en straffbar handling som nevnt i §§ 131, 134, 135 eller §§ 137 til 144, med forsett om at ferdighetene skal brukes til dette, eller
d) lar seg lære opp i metoder eller teknikker som er særlig egnet til å utføre eller bidra til utførelsen av en straffbar handling som nevnt i §§ 131, 134, 135 eller §§ 137 til 144, med forsett om å bruke ferdighetene til dette eller med forsett om at opplæringen gis med dette for øyet.

Ny § 136 a skal lyde:

§ 136 a. Straff for deltakelse mv. i en terrororganisasjon

Med fengsel inntil 6 år straffes den som danner, deltar i, rekrutterer medlemmer eller yter økonomisk eller annen materiell støtte til en terrororganisasjon, når organisasjonen har tatt skritt for å realisere formålet med ulovlige midler. Medvirkning straffes ikke.

§ 158 annet ledd skal lyde:

Er lovbruddet begått som ledd i aktivitetene til en organisert kriminell gruppe, eller handlingen gjennomføres ved trusler om eller bruk av våpen, er straffen fengsel i minst 1 år.

§ 191 annet ledd skal lyde:

Ved avgjørelsen av om befatningen er grov, skal det særlig legges vekt på

- a) hvilken type og hvor stort omfang overtredelsen gjelder, og
b) om den av andre grunner er særlig farlig eller samfunnsskadelig.

Ny § 191 a skal lyde:

§ 191 a. *Befatning med skytevåpen eller eksplosiver i den hensikt å begå en straffbar handling*

Med fengsel inntil 6 år straffes den som i hensikt å begå en straffbar handling, anskaffer, tilvirker eller oppbevarer

- a) skytevåpen, våpendeler, ammunisjon eller sprengstoff, eller
- b) bestanddeler, utstyr eller andre gjenstander som alene eller samlet er av vesentlig betydning for å tilvirke eller anvende gjenstander som nevnt i bokstav a.

Ny § 191 b skal lyde:

§ 191 b. *Befatning med skytevåpen mv. i den hensikt å begå en grov straffbar handling*

Grov overtredelse av § 191 a straffes med fengsel inntil 10 år.

Ved avgjørelsen av om overtredelsen er grov, skal det særlig legges vekt på om den straffbare handling nevnt i § 191 a som befatningen tok sikte på

- a) ville volde fare for betydelig skade på kropp, eiendom eller miljø, og
- b) ville være særlig farlig eller samfunnsskadelig.

Når den straffbare handling som nevnt i § 191 a kan straffes med fengsel i 10 år eller mer, skal overtredelsen alltid anses som grov.

§ 198 skal lyde:

§ 198. *Forbund om alvorlig organisert kriminalitet*

Den som inngår forbund med noen om å begå en handling som kan straffes med fengsel i minst 3 år, og som skal begås som ledd i aktivitetene til en organisert kriminell gruppe, straffes med fengsel inntil 3 år, med mindre forholdet går inn under en strengere straffebestemmelse. Forhøyelse av maksimumsstraffen ved gjentakelse eller sammenstøt av lovbrudd kommer ikke i betraktning.

Med organisert kriminell gruppe menes et samarbeid mellom tre eller flere personer som har som et hovedformål å begå en handling som kan straffes med fengsel i minst 3 år, eller som går ut på at en ikke ubetydelig del av aktivitetene består i å begå slike handlinger.

V

I lov 3. juni 2005 nr. 33 om forbud mot diskriminering på grunn av etnisitet, religion mv. skal § 15 femte ledd lyde:

Dersom overtredelsen er ledd i aktivitetene til en organisert kriminell gruppe, gjelder straffeloven §§ 162 c og 60 a.

VI

I lov 6. mars 2009 nr. 11 om tiltak mot hvitvasking og terrorfinansiering mv. gjøres følgende endringer:

§ 5 første ledd annet punktum skal lyde:

Kundekontroll og løpende oppfølging skal foretas på grunnlag av en vurdering av risiko for transaksjoner med tilknytning til utbytte av straffbare handlinger eller forhold som rammes av straffeloven §§ 147 a, 147 b, 147 c eller 147 d, der risikoen vurderes ut fra type kunde, kundeforhold, produkt eller transaksjon.

§ 6 første ledd nr. 3 skal lyde:

3. mistanke om at en transaksjon har tilknytning til utbytte av straffbar handling eller forhold som rammes av straffeloven §§ 147 a, 147 b, 147 c eller 147 d, eller

§ 9 annet ledd nr. 1 skal lyde:

1. Bekreftelse av identiteten til kunder og reelle rettighetshavere skal kunne foretas under etablering av kundeforhold, dersom etableringen av kundeforholdet er nødvendig for ikke å hindre den alminnelige forretningsdrift og det er liten risiko for transaksjoner med tilknytning til en straffbar handling eller forhold som rammes av straffeloven §§ 147 a, 147 b, 147 c eller 147 d.

§ 10 første ledd annet punktum skal lyde:

Et etablert kundeforhold skal avvikles hvis fortsettelse av kundeforholdet medfører risiko for transaksjoner med tilknytning til utbytte av straffbare handlinger eller forhold som rammes av straffeloven §§ 147 a, 147 b, 147 c eller 147 d.

§ 15 første ledd skal lyde:

I situasjoner som etter sin art innebærer høy risiko for transaksjoner med tilknytning til utbytte av straffbare handlinger eller forhold som rammes av straffeloven §§ 147 a, 147 b, 147 c eller 147 d, skal rapporteringspliktige ut fra en risikovurdering anvende andre kontrolltiltak i tillegg til de tiltak som følger av §§ 5 til 14.

§ 15 fjerde ledd skal lyde:

Rapporteringspliktige skal vie særlig oppmerksomhet til produkter og transaksjoner som fremmer anonymitet, og om nødvendig iverksette tiltak for å forebygge transaksjoner med tilknytning til utbytte av straffbare handlinger eller forhold som rammes av straffeloven §§ 147 a, 147 b, 147 c eller 147 d.

§ 17 første ledd skal lyde:

Dersom rapporteringspliktige har mistanke om at en transaksjon har tilknytning til utbytte av en straffbar handling eller forhold som rammes av straffeloven §§ 147 a, 147 b, 147 c eller 147 d, skal det foretas nærmere undersøkelser for å få bekreftet eller avkreftet mistanken.

§ 26 annet ledd nr. 2 skal lyde:

2. iverksette andre tiltak som er egnet til å motvirke risikoen for transaksjoner med tilknytning til utbytte av straffbare handlinger eller forhold som beskrevet i straffeloven §§ 147 a, 147 b, 147 c eller 147 d.

§ 30 første ledd skal lyde:

Økokrim kan gi opplysninger som Økokrim mottar etter § 18, til andre offentlige myndigheter enn politiet som har oppgaver knyttet til forebygging av forhold som rammes av straffeloven §§ 147 a, 147 b, 147 c eller 147 d.

VII

1. Loven trer i kraft fra den tid Kongen bestemmer. Kongen kan sette i kraft de enkelte bestemmelsene til forskjellig tid.
2. Kongen kan gi nærmere overgangsregler.

21. juni. Lov nr. 86 2013

Lov om endringer i straffeprosessloven mv. (behandling og beskyttelse av informasjon)

Prop.147 L (2012–2013), Innst.445 L (2012–2013), Lovvedtak 105 (2012–2013). Stortingets første og andre gangs behandling hhv. 13. og 20. juni 2013. Fremmet av Justis- og beredskapsdepartementet. Kunngjort 21. juni 2013 kl. 15.35.

Endringer i følgende lover:

- 1 Lov 13. august 1915 nr. 5 om domstolene (domstolloven).
- 2 Lov 22. mai 1981 nr. 25 om rettergangsmåten i straffesaker (Straffeprosessloven).

I

I lov 22. mai 1981 nr. 25 om rettergangsmåten i straffesaker gjøres følgende endringer:

§ 28 fjerde ledd skal lyde:

Utskrift skal nektes når det av hensyn til rikets sikkerhet eller forhold til fremmed stat ville være betenkelig å gi utskrift, eller når det er grunn til å frykte at utskriften vil bli nyttet på urettmessig vis. Overfor andre enn partene gjelder det samme når retten har gitt pålegg om hemmelighet. Utskrift kan nektes på de vilkår som er fastsatt i § 242 a første ledd. Reglene i § 242 a annet til sjetten ledd gjelder tilsvarende så langt de passer. Det kan ikke gis utskrift av dokumenter som inneholder opplysninger som kan føre til at identiteten til vitner som har forklart seg anonymt, jf. § 130 a eller § 234 a, blir kjent, eller som inneholder opplysninger som tidligere er unntatt fra innsyn etter reglene i § 28 fjerde ledd, § 242 a, § 264 sjetten ledd eller § 267 første ledd tredje punktum, jf. § 264 sjetten ledd. Det kan heller ikke gis utskrift av dokumenter som inneholder opplysninger som påtalemyndigheten tidligere har begjært unntatt fra innsyn etter disse bestemmelsene, dersom påtalemyndigheten har innstilt forfølgningen etter § 72 første ledd annet punktum annet alternativ fordi den ikke fikk medhold i begjæringen.

§ 52 tredje ledd skal lyde:

Er det besluttet anonym vitneførsel, jf. § 130 a eller § 234 a, skal den siktede opplyses om dette. For øvrig skal han ikke gjøres kjent med innholdet i kjennelsen. Kjennelsen skal i stedet meddeles forsvareren, hvis ikke forsvareren har motsatt seg å få opplysninger om vitnets identitet, og advokat oppnevnt etter § 100 a. Opplysninger i kjennelsen som det er besluttet at forsvareren ikke skal opplyses om, jf. § 130 a annet ledd fjerde punktum, skal ikke meddeles forsvareren. Forsvareren kan anke avgjørelsen på den siktedes vegne. Kjennelsen skal oppbevares på en strengt betryggende måte i samsvar med forskrift som Kongen gir.

§ 55 nytt fjerde ledd skal lyde:

Påtalemyndighetens tjenestemenn skal opptre objektivt i hele sin virksomhet, herunder på etterforskningsstadiet, når det treffes påtalevedtak og ved irettføring av saken.

§ 100 a første ledd nytt fjerde punktum skal lyde:

Retten skal på samme måte oppnevne offentlig advokat for den mistenkte dersom det er begjært at forsvarer ikke skal opplyses om vitnets navn eller gis andre opplysninger som kan føre til at vitnets identitet blir kjent, jf. § 130 a tredje ledd fjerde punktum.

Ny § 106 a skal lyde:

Forsvareren eller andre som utfører tjeneste eller arbeid for forsvareren eller et advokatkontor denne er tilknyttet, plikter å hindre at andre får adgang eller kjennskap til det han i straffesaker får vite om:

- 1) noens personlige forhold, eller

- 2) tekniske innretninger og framgangsmåter samt drifts- eller forretningsforhold som det vil være av konkurransemessig betydning å hemmeligholde av hensyn til den som opplysningen angår.

Taushetsplikten er ikke til hinder for at opplysningene brukes i den utstrekning det er nødvendig for å ivareta klientens tarv i saken.

Overtredelse av taushetsplikten etter første ledd kan straffes etter straffeloven § 121.

I kapittel 9 a skal ny § 107 i lyde:

Bistandsadvokaten eller andre som utfører tjeneste eller arbeid for bistandsadvokaten eller et advokatkontor denne er tilknyttet, plikter å hindre at andre får adgang eller kjennskap til det han i straffesaker får vite om:

- 1) noens personlige forhold, eller
- 2) tekniske innretninger og framgangsmåter samt drifts- eller forretningsforhold som det vil være av konkurransemessig betydning å hemmeligholde av hensyn til den som opplysningen angår.

Taushetsplikten er ikke til hinder for at opplysningene brukes i den utstrekning det er nødvendig for å ivareta klientens tarv i saken.

Overtredelse av taushetsplikten etter første ledd kan straffes etter straffeloven § 121.

§ 127 annet ledd nytt tredje punktum skal lyde:

Tilsvarende kan påtalemyndigheten bekrefte med forsikring at et vitne ikke kan gi forklaring eller svare på et spørsmål.

§ 130 a skal lyde:

I saker om overtredelse av straffeloven §§ 132 a, 147 a, 151 a, 162 annet eller tredje ledd, 192, 224, 229 tredje straffalternativ, 231, 233, 266, 268 jf. § 267, § 317 jf. § 162 annet eller tredje ledd eller § 317 jf. § 268 jf. § 267 eller ved overtredelser som nevnt i alkoholloven § 10–1 tredje ledd – eller forsøk på slik forbrytelse – eller ved overtredelse av lov 20. mai 2005 nr. 28 om straff §§ 101 til 107 – eller forsøk på eller medvirkning til slik forbrytelse – eller ved forbund om eller tilskynding til eller overordnede ansvar for slik forbrytelse, jf. §§ 108 til 109 – kan retten etter begjæring fra statsadvokaten ved kjennelse bestemme anonym vitneførsel når det om vitnets identitet blir kjent, kan være fare

- a) for en alvorlig forbrytelse som krenker livet, helsen eller friheten til vitnet eller til noen vitnet står i et slikt forhold til som nevnt i § 122, eller
- b) for at muligheten for et vitne til å delta skjult i etterforskningen av andre saker av den art som er nevnt foran, blir vesentlig vanskeliggjort.

Anonym vitneførsel kan besluttes bare dersom det er strengt nødvendig og det ikke medfører vesentlige betenkeligheter av hensyn til den siktedes forsvar.

Anonym vitneførsel kan gå ut på ett eller flere av følgende tiltak:

- a) at vitnets navn ikke opplyses,
- b) at det ikke gis andre opplysninger som kan føre til at vitnets identitet blir kjent, eller
- c) at det settes i verk fysiske eller tekniske tiltak for å holde vitnets identitet hemmelig.

Dommere, lagrettemedlemmer, aktor, forsvarer eller advokat oppnevnt etter § 100 a og bistandsadvokat skal opplyses om vitnets navn og gjøres kjent med andre forhold som er av betydning for saken. Opplysningene skal likevel ikke gis til forsvareren dersom han motsetter seg det. Dersom det foreligger et særlig behov for å begrense kretsen av personer som kjenner vitnets identitet, kan retten etter begjæring fra statsadvokaten bestemme at lekdommere, lagrettemedlemmer, bistandsadvokat eller forsvarer ikke skal opplyses om vitnets navn eller gis andre opplysninger som kan føre til at vitnets identitet blir kjent.

De som får opplysninger etter tredje ledd, plikter å bevare taushet om alle opplysninger som kan føre til at vitnets identitet blir kjent. Avslår retten begjæringen om anonym vitneførsel, faller taushetsplikten bare bort når det er klart at påtalemyndigheten likevel vil føre vitnet under full identitet, jf. § 130. Polititjenestemenn som kjenner vitnets identitet, har tilsvarende taushetsplikt.

En avgjørelse under saksforberedelsen av om anonym vitneførsel skal tillates, treffes i lagmannsretten av tre fagdommere. I tingretten tar rettens leder avgjørelsen. Har statsadvokaten begjært at lekdommerne ikke skal opplyses om vitnets navn eller gis andre opplysninger som kan føre til at vitnets identitet blir kjent, treffes også avgjørelse under hovedforhandling av fagdommerne alene.

En kjennelse som tillater anonym vitneførsel, skal angi det saksforholdet som retten har funnet bevist som grunnlag for avgjørelsen. Retten skal også opplyse de grunner den har lagt vekt på ved avgjørelsen av om vilkårene i bestemmelsen her er oppfylt.

Retten kan beslutte at en person som nevnt i tredje ledd annet punktum skal forlate rettssalen under behandling av en begjæring om anonym vitneførsel, dersom statsadvokaten har begjært at vedkommende ikke skal opplyses om vitnets navn eller gis andre opplysninger som kan føre til at vitnets identitet blir kjent. Dette gjelder likevel bare i den utstrekning det er nødvendig for å forhindre at vitnets identitet blir kjent. Ved behandling av begjæring om anonym vitneførsel under saksforberedelsen gjelder § 284 første ledd annet punktum tilsvarende.

Dersom en kjennelse som tillater anonym vitneførsel omgjøres, kan vitnet ikke føres under full identitet, jf. § 130, med mindre vitnet samtykker til det.

§ 160 a oppheves.

§ 202 a nytt fjerde ledd skal lyde:

Reglene om sletting og sperring i § 216 g med tilhørende forskrifter gjelder tilsvarende så langt de passer.

§ 202 c nytt syvende ledd skal lyde:

Reglene om sletting og sperring i § 216 g med tilhørende forskrifter gjelder tilsvarende så langt de passer.

§ 216 c annet ledd skal lyde:

Dersom den telefon den mistenkte antas å ville bruke er tilgjengelig for et større antall personer, kan tillatelse til kommunikasjonskontroll bare gis når det foreligger særlige grunner. Det samme gjelder ved kontroll av telefon som tilhører advokat, lege, prest eller andre som erfaringsmessig fører samtaler av svært fortrolig art over telefon eller redaktør eller journalist, såfremt vedkommende ikke selv er mistenkt i saken. Første og annet punktum gjelder tilsvarende for andre kommunikasjonsanlegg.

§ 216 g skal lyde:

Opptak, kopier, notater eller annen gjengivelse fra kommunikasjonskontrollen som ikke er fremlagt som bevis i saken, skal slettes når saken er avgjort ved rettskraftig dom dersom de åpenbart er uten betydning for saken, og ellers sperres. Med sperring menes markering av materiale i den hensikt å begrense den fremtidige behandlingen av dette.

Dersom saken henlegges, skal materiale fra kommunikasjonskontrollen slettes etter at klagefristen i § 59 a er utløpt. Klages det over henleggelsesbeslutningen, skal sletting utsettes til etter at klagen er endelig avgjort. Påtalemyndigheten kan likevel beslutte at materialet i stedet skal sperres, dersom det er grunn til å regne med at siktede vil kreve erstatning i anledning av forfølgning eller at materialet kan få vesentlig betydning for senere etterforskning eller forebygging av en straffbar handling.

Opplysninger fra kommunikasjonskontrollen som retten etter §§ 117 til 120 er avskåret fra å motta forklaring om, og opplysninger fra personer som etter §§ 122 er fritatt fra forklaringsplikt, skal slettes så snart som mulig etter at det er fastslått at materialet omfatter slike opplysninger. Dette gjelder likevel ikke dersom vedkommende kan mistenkes for en straffbar handling som opplysningene kan ha betydning for.

Kongen kan ved forskrift gi nærmere bestemmelser om sletting og sperring av materiale fra kommunikasjonskontroll.

§ 216 i første ledd tredje punktum skal lyde:

Taushetsplikten er ikke til hinder for at opplysningene brukes

- a) som ledd i etterforskningen av et straffbart forhold, herunder i avhør av de mistenkte,
- b) som bevis for det straffbare forholdet som begrunnet kontrollen,
- c) som bevis for et annet straffbart forhold som etter sin art kunne ha begrunnet den form for kommunikasjonskontroll som opplysningene stammer fra,
- d) som bevis for et annet straffbart forhold som etter sin art ikke kunne ha begrunnet den form for kommunikasjonskontroll som opplysningene stammer fra, såfremt slik bruk etter sakens art og forholdene ellers ikke vil være et uforholdsmessig inngrep, og oppklaring av forholdet uten bruk av opplysningene i vesentlig grad ville ha blitt vanskeliggjort. Er det andre forholdet påtalt som en overtredelse som kunne ha begrunnet den form for kommunikasjonskontroll som opplysningene stammer fra, eller belyser opplysningene også et straffbart forhold som etter sin art kunne ha begrunnet slik kontroll, kan opplysningene uansett brukes som bevis,
- e) for å forebygge at noen uskyldig blir straffet,
- f) for å avverge en straffbar handling som kan medføre frihetsstraff, eller
- g) for å gi opplysninger til kontrollutvalget.

§ 216 m fjerde ledd skal lyde:

Tillatelse til romavlytting kan bare gis for sted hvor det må antas at den mistenkte vil oppholde seg. Tillatelse til avlytting av offentlig sted eller annet sted som er tilgjengelig for et større antall personer, kan bare gis når det foreligger særlige grunner. Det samme gjelder ved avlytting av sted hvor advokat, lege, prest eller andre erfaringsmessig fører samtaler av svært fortrolig art eller av redaksjonslokale eller tilsvarende sted hvor redaktør eller journalist fører samtaler av yrkesmessig art, såfremt vedkommende ikke selv er mistenkt i saken. Romavlytting må innrettes slik at den i minst mulig grad fanger opp samtaler hvor den mistenkte ikke er part.

§ 242 skal lyde:

Mistenkte, hans forsvarer, fornærmede, etterlatte i lovbestemt rekkefølge og bistandsadvokaten skal på begjæring gis adgang til å gjøre seg kjent med sakens dokumenter såfremt det kan skje uten skade eller fare for etterforskningens øyemed eller for tredjemann. Innsyn i opptak, notater og andre dokumenter som inneholder opplysninger om eller fra bruk av tvangsmidler som nevnt i §§ 200 a, 202 a, 202 b, 202 c, 202 e, 208 a, 210 a, 210 c, 216 a, 216 b, 216 m og 222 d kan også nektes dersom innsyn kan skade etterforskningen av andre saker. Offentlig forsvarer kan ikke nektes adgang til dokumenter som fremlegges eller har vært fremlagt i rettsmøte, unntatt rettsmøte som holdes for å avsi kjennelse etter tredje ledd. Disse regler gjelder likevel ikke dokumenter som bør holdes hemmelig av hensyn til rikets sikkerhet eller forhold til fremmed stat.

Mistenktes forsvarer kan gis innsyn selv om mistenkte nektes innsyn etter første ledd. I så tilfelle plikter forsvareren å bevare taushet om opplysningene han får innsyn i.

Er det begjært anonym vitneførsel, jf. §§ 130 a eller 234 a, kan mistenkte eller fornærmede ikke få innsyn i opplysninger som kan føre til at vitnets identitet blir kjent. Avslår retten begjæringen, gjelder reglene i første ledd likevel bare dersom påtalemyndigheten fører vitnet under full identitet, jf. § 130. Forsvareren kan anke et avslag om innsyn etter første punktum på den siktedes vegne.

Blir adgang til dokumentene nektet, kan spørsmålet kreves avgjort ved kjennelse av retten.

Når det er flere mistenkte i en sak, gjelder retten for den enkelte mistenkte og hans forsvarer til å gjøre seg kjent med sakens dokumenter, ikke dokumenter som bare gjelder andre mistenktes forhold.

Mistenkte har rett til å gjøre seg kjent med dokumenter fra andre saker i den utstrekning de er av betydning for avgjørelsen av skyld- eller straffespørsmålet i mistenktes sak.

Den som har fremmet et borgerlig krav i saken skal på begjæring gis adgang til å gjøre seg kjent med sakens dokumenter i den utstrekning det er nødvendig for at han skal kunne ivareta sine interesser i saken, og så fremt det kan skje uten skade eller fare for etterforskingens øyemed eller for tredjemann.

Kongen kan gi forskrifter om hvordan dokumentene skal gjøres tilgjengelig etter denne paragraf.

§ 242 a skal lyde:

Etter begjæring fra statsadvokaten skal den særskilte dommeren, jf. § 272 a, ved kjennelse beslutte at påtalemyndigheten kan nekte den mistenkte og forsvareren innsyn i opplysninger som påtalemyndigheten ikke vil påberope som bevis i saken, når det om innsyn gis, kan være fare for

- a) en alvorlig forbrytelse mot noens liv, helse eller frihet,
- b) at muligheten for en person til å delta skjult i etterforskningen av andre saker blir vesentlig vanskeliggjort,
- c) at muligheten for politiet til å forebygge eller etterforske forbrytelser blir vesentlig vanskeliggjort fordi informasjon om andre saker eller om politiets metodebruk blir kjent,
- d) at politiets samarbeid med et annet lands myndigheter blir vesentlig vanskeliggjort, eller
- e) at identiteten til en person som har gitt opplysninger til politiet blir avslørt.

Unntak fra dokumentinnsyn kan bare besluttes dersom det er strengt nødvendig og det ikke medfører vesentlige betenkeligheter av hensyn til den mistenktes forsvar.

Første ledd gjelder tilsvarende for opplysninger som er fremlagt for retten som grunnlag for avgjørelse om bruk av tvangsmidler som nevnt i §§ 200 a, 202 c, 202 e, 208 a, 210 a, 210 c, 216 a, 216 b, 216 m og 222 d.

Bestemmelsen i § 130 a sjette ledd gjelder tilsvarende så langt den passer. Foreligger det rettskraftig kjennelse om at det skal gis innsyn i opplysninger som er begjært unntatt etter paragrafen her, kan påtalemyndigheten likevel nekte innsyn dersom den innstiller strafforfølgningen.

Retten kan ikke motta forklaring om innholdet i opplysninger som er unntatt fra innsyn etter denne paragrafen.

Retten kan bare omgjøre en kjennelse om å nekte innsyn etter paragrafen her, dersom det har kommet til nye opplysninger som tilsier at vilkårene for å nekte innsyn ikke lenger er oppfylt. Tredje ledd annet punktum gjelder tilsvarende. Rettens avgjørelse etter paragrafen her kan ikke brukes som ankegrunn.

Statsadvokatens begjæring etter første ledd og andre dokumenter knyttet til behandlingen av begjæringen inngår ikke i straffesaksdokumentene i den sak begjæringen knytter seg til, og skal ikke gjøres kjent for mistenkte og forsvareren. §§ 216 e annet ledd og 216 i første ledd første punktum gjelder tilsvarende. Kjennelsen skal meddeles den advokat som er særskilt oppnevnt etter § 100 a.

§ 248 første ledd nytt annet punktum skal lyde:

Begjæringen skal uttrykkelig angi eventuelle opplysninger som nevnt i straffeprosessloven § 216 i første ledd tredje punktum bokstav d første punktum, jf. § 216 m sjette ledd, og begrunne hvorfor vilkårene for å føre disse som bevis anses oppfylt.

§ 262 første ledd skal lyde:

Når påtalemyndigheten har besluttet å reise tiltale, sender den retten kopi av tiltalebeslutningen med oppgave over de bevis den vil føre. Bevisoppgaven skal uttrykkelig angi eventuelle opplysninger som nevnt i straffeprosessloven § 216 i første ledd tredje punktum bokstav d første punktum, jf. § 216 m sjette ledd, og begrunne hvorfor vilkårene for å føre disse som bevis anses oppfylt. Dersom påtalemyndigheten mener at saken bør behandles med fagkyndige meddommere, skal den samtidig opplyse om dette. Rettens leder kan om han finner behov for det, be om utlån av sakens dokumenter.

§ 262 fjerde ledd oppheves.

§ 264 skal lyde:

Samtidig med at tiltalebeslutningen går til forkynning for tiltalte, sender påtalemyndigheten kopi av tiltalebeslutningen og bevisoppgaven til forsvareren sammen med sakens dokumenter. Saksdokumentene kan sendes i kopi i stedet for i original. Er det sterke hensyn som taler mot å oversende saksdokumenter, kan de gjøres tilgjengelig for forsvareren på annen forsvarlig og hensiktsmessig måte.

Vil påtalemyndigheten begjære at et vitne forklarer seg anonymt, jf. §§ 130 a eller 234 a, skal det opplyses om dette i bevisoppgaven. Vitnets navn og andre opplysninger som kan føre til at vitnets identitet blir kjent,

skal ikke nevnes. Avslår retten en begjæring om anonym vitneførsel, skal vitnets navn opplyses snarest mulig etter at avgjørelsen er rettskraftig dersom påtalemyndigheten likevel vil føre vitnet under full identitet, jf. § 130.

Dokumenter som inneholder opplysninger som det er nektet innsyn i etter reglene i § 242 a, skal ikke oversendes til forsvareren, med mindre grunnen til at det ble nektet innsyn er bortfalt. Inneholder dokumentene også opplysninger som forsvareren har krav på innsyn i, skal disse opplysningene gjøres tilgjengelige for forsvareren på en hensiktsmessig måte.

Dokumenter som bør holdes hemmelig av hensyn til rikets sikkerhet eller forhold til fremmed stat, har tiltalte og hans forsvarer bare krav på å gjøre seg kjent med i den utstrekning og på den måte som retten finner påkrevd for tiltaltes forsvar. Når særlige grunner taler for det, kan for øvrig påtalemyndigheten sette forbud mot at dokumentene blir lånt ut til tiltalte eller at de blir mangfoldiggjort.

Er det begjært anonym vitneførsel, jf. § 130 a eller § 234 a, kan den tiltalte ikke få innsyn i opplysninger som kan føre til at vitnets identitet blir kjent. Avslår retten begjæringen, gjelder reglene i første og annet ledd bare dersom påtalemyndigheten likevel fører vitnet under full identitet, jf. § 130. Forsvareren kan anke et avslag om innsyn etter første punktum på den tiltaltes vegne.

Dokumentinnsyn kan også nektes på de vilkår som er fastsatt i § 242 a første ledd. Reglene i § 242 a annet til sjette ledd gjelder tilsvarende.

Er det flere tiltalte i en sak, har én forsvarer ikke rett til å få oversendt dokumenter som bare gjelder andre tiltaltes forhold.

Tiltalte har rett til å gjøre seg kjent med dokumenter fra andre saker i den utstrekning de er av betydning for avgjørelsen av skyld- eller straffespørsmålet i tiltaltes sak.

§ 267 første ledd tredje punktum skal lyde:

Reglene i § 242 femte ledd og § 264 annet, femte og sjette ledd gjelder tilsvarende.

§ 272 a annet ledd oppheves.

Nåværende tredje ledd blir nytt annet ledd.

Nytt annet ledd annet punktum skal lyde:

Den særskilte dommerens beslutning om ikke å omgjøre en kjennelse, kan ikke ankes.

§ 292 a skal lyde:

Etter begjæring fra aktor skal den særskilte dommeren, jf. § 272 a, ved kjennelse beslutte at et vitne ikke skal forklare seg om forhold som påtalemyndigheten ikke vil påberope som bevis i saken, når det om forklaring gis, kan være fare for

- a) en alvorlig forbrytelse mot noens liv, helse eller frihet,
- b) at muligheten for en person til å delta skjult i etterforskningen av andre saker blir vesentlig vanskeliggjort,
- c) at muligheten for politiet til å forebygge eller etterforske forbrytelser blir vesentlig vanskeliggjort fordi informasjon om andre saker eller om politiets metodebruk blir kjent,
- d) at politiets samarbeid med et annet lands myndigheter blir vesentlig vanskeliggjort, eller
- e) at identiteten til en person som har gitt opplysninger til politiet blir avslørt.

Bevisavskjæring kan bare besluttes dersom det er strengt nødvendig og det ikke medfører vesentlige betenkeligheter av hensyn til den siktedes forsvar.

Første ledd gjelder tilsvarende for vitneforklaring om forhold som kan røpe opplysninger som er fremlagt for retten som grunnlag for avgjørelse om bruk av tvangsmidler som nevnt i §§ 200 a, 202 c, 202 e, 208 a, 210 a, 210 c, 216 a, 216 b, 216 m og 222 d.

Reglene i § 242 a tredje til sjette ledd gjelder tilsvarende så langt de passer.

§ 314 annet ledd annet punktum skal lyde:

§ 264 annet ledd gjelder tilsvarende.

II

I lov 13. august 1915 nr. 5 om domstolene gjøres følgende endringer:

§ 125 nytt tredje ledd skal lyde:

Muntlige forhandlinger om bevisavskjæring av opplysninger som nevnt i straffeprosessloven § 216 i første ledd tredje punktum bokstav d første punktum, jf. § 216 m sjette ledd, skal holdes for lukkede dører.

§ 128 nytt annet punktum skal lyde:

Ved muntlige forhandlinger om bevisavskjæring av opplysninger som nevnt i straffeprosessloven § 216 i første ledd tredje punktum bokstav d første punktum, jf. § 216 m sjette ledd, skal de tilstedeværende bevare taushet om det som fremkommer der, frem til det eventuelt avsies kjennelse som tillater opplysningene ført som bevis.

§ 130 nytt fjerde ledd skal lyde:

Kjennelse som forbyr bruk av opplysninger som nevnt i straffeprosessloven § 216 i første ledd tredje punktum bokstav d første punktum, jf. § 216 m sjette ledd, som bevis, kan bare gjengis offentlig i anonymisert form.

III

Ikraftredelses- og overgangsregler

1. Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer. Kongen kan sette i kraft de enkelte bestemmelser til forskjellig tid.
2. Kongen kan gi nærmere overgangsregler.

21. juni. Lov nr. 87 2013

Lov om endringer i passloven (politiets adgang til å benytte passregisteret)

Prop.153 L (2012–2013), Innst.452 L (2012–2013), Lovvedtak 106 (2012–2013). Stortingets første og andre gangs behandling hhv. 13. og 20. juni 2013. Fremmet av Justis- og beredskapsdepartementet. Kunngjort 21. juni 2013 kl. 15.35.

Endringer i følgende lov:

Lov 19. juni 1997 nr. 82 om pass (passloven).

I

I lov 19. juni 1997 nr. 82 om pass gjøres følgende endringer:

§ 1 annet ledd skal lyde:

Med unntak av § 8 og § 8 a gjelder loven ikke diplomatpass, spesialpass og tjenestepass utstedt etter regler gitt i medhold av lov om utenriktjenesten § 1.

§ 8 fjerde ledd skal lyde:

Bare passmyndigheten, Kripos og norsk grensekontrollmyndighet skal ha tilgang til passregisteret med mindre annet er bestemt i lov eller i forskrift i medhold av lov.

Ny § 8 a skal lyde:

§ 8 a. Utlevering av opplysninger fra passregisteret til andre formål

Foruten til de formål som ligger innenfor loven her, kan politiet hente ut opplysninger fra passregisteret til bruk

- a) i arbeid med å finne en savnet person eller med å identifisere en død person eller en person som det hører under politiets oppgaver å hjelpe
- b) i arbeid med å identifisere en person som kan innbringes eller skal pågripes eller anbringes i politiarrest
- c) ved forebygging eller etterforskning av en handling som etter loven kan medføre høyere straff enn fengsel i seks måneder
- d) i arbeid etter utlendingsloven med å avklare identiteten til en person som har plikt til å gi opplysninger om egen identitet
- e) ved kontroll av opplysninger som skal føres inn i det sentrale registeret over strafferettslige reaksjoner
- f) når den som opplysningene gjelder har gitt et uttrykkelig samtykke som er basert på frivillighet og informasjon.

Uthenting etter første ledd kan skje ved direkte tilgang.

Opplysninger som er hentet fra passregisteret på grunnlag av bestemmelsen her, skal ikke lagres ut over det som er nødvendig for å oppfylle formålet med behandlingen av opplysningene eller dokumentere behandlingen av den saken som opplysningene er innhentet for.

Til oppgaver nevnt i første ledd kan opplysninger fra passregisteret utleveres til utenlandske samarbeidende politimyndigheter og sikkerhetstjenester når utleveringen ikke anses uforholdsmessig. Utleveringen skal besluttes av den som Politidirektoratet utpeker. Første og annet punktum innebærer ingen begrensning i adgangen til å utlevere opplysninger på annet grunnlag.

II

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer.

21. juni. Lov nr. 88 2013

Lov om endringer i lov 22. juni 1962 nr. 8 om Stortingets ombudsmann for forvaltningen

Dok.nr.8:135 L (2012–2013), Innst.378 L (2012–2013), Lovvedtak 85 (2012–2013). Stortingets første og andre gangs behandling hhv. 6. og 10. juni 2013. Fremmet av Justis- og beredskapsdepartementet. Kunngjort 21. juni 2013 kl. 15.35.

Endring i følgende lov:

Lov 22. juni 1962 nr. 8 om Stortingets ombudsmann for forvaltningen (sivilombudsmannsloven).

I

I lov 22. juni 1962 nr. 8 om Stortingets ombudsmann for forvaltningen (sivilombudsmannsloven) skal § 12 annet ledd lyde:

Ombudsmannen kan gi Stortinget og vedkommende forvaltningsorgan særskilt melding om han finner det formålstjenlig.

II

Loven trer i kraft straks.

21. juni. Lov nr. 89 2013**Lov om endringer i sivilombudsmannsloven (nasjonal forebyggende mekanisme)**

Prop.159 L (2012–2013), Innst.471 L (2012–2013), Lovvedtak 123 (2012–2013). Stortingets første og andre gangs behandling hhv. 17. og 21. juni 2013. Fremmet av Justis- og beredskapsdepartementet. Kunngjort 21. juni 2013 kl. 15.35.

Endringer i følgende lov:

Lov 22. juni 1962 nr. 8 om Stortingets Ombudsmann for forvaltningen (sivilombudsmannsloven).

I

I lov 22. juni 1962 nr. 8 om Stortingets Ombudsmann for forvaltningen gjøres følgende endringer:

Ny § 3 a skal lyde:

§ 3 a. Nasjonal forebyggende mekanisme

Ombudsmannen er nasjonal forebyggende mekanisme som beskrevet i artikkel 3 i valgfri protokoll 18. desember 2002 til De forente nasjoners internasjonale konvensjon 10. desember 1984 mot tortur og annen grusom, umenneskelig eller nedverdiggende behandling eller straff.

Ombudsmannen skal etablere et rådgivende utvalg for arbeidet som nasjonal forebyggende mekanisme.

§ 4 første ledd annet punktum skal lyde:

Arbeidsområdet omfatter også frihetsberøvedes forhold i private institusjoner når frihetsberøvelsen har grunnlag i en beslutning truffet av en offentlig myndighet eller finner sted etter tilskyndelse fra en offentlig myndighet eller med samtykke eller tilslutning fra en offentlig myndighet.

Nåværende § 4 første ledd annet punktum blir nytt annet ledd. Innledningen skal lyde:

Ombudsmannens arbeidsområde omfatter ikke:

§ 4 annet ledd bokstav e) skal lyde:

saker som etter Stortingets bestemmelse hører under Ombudsmannsnemnda eller Ombudsmannen for Forsvaret,

§ 7 første ledd nytt annet punktum skal lyde:

Som nasjonal forebyggende mekanisme har Ombudsmannen tilsvarende rett til å kreve opplysninger fra person i tjeneste for private institusjoner som nevnt i § 4 første ledd annet punktum.

Nåværende § 7 første ledd annet punktum blir til tredje punktum.

§ 8 overskriften skal lyde:

§ 8. Adgang til lokaler, tjenestesteder mv.

§ 9 annet ledd fjerde punktum skal lyde:

Den samme taushetsplikt påhviler hans personale og andre som bistår ved utførelsen av Ombudsmannens arbeidsoppgaver.

§ 10. overskriften skal lyde:

§ 10. Avslutning av Ombudsmannens saksbehandling

§ 10 nytt sjuende ledd skal lyde:

Som nasjonal forebyggende mekanisme kan Ombudsmannen gi anbefalinger med sikte på å bedre behandlingen av og forholdene for frihetsberøvede og forebygge tortur og annen grusom, umenneskelig eller nedverdiggende behandling eller straff. Ansvarlig myndighet skal gjennomgå anbefalingene og innlede en dialog med Ombudsmannen om mulige gjennomføringstiltak.

§ 12 første ledd annet punktum skal lyde:

Det skal avgis en særskilt melding om virksomheten som nasjonal forebyggende mekanisme.

Nåværende § 12 første ledd annet punktum blir nytt tredje punktum og skal lyde:

Meldingene trykkes og offentliggjøres.

II

Loven trer i kraft 1. juli 2013.

21. juni. Lov nr. 90 2013

Lov om endringer i utlendingsloven

Prop.162 L (2012–2013), Innst.464 L (2012–2013), Lovvedtak 124 (2012–2013). Stortingets første og andre gangs behandling hhv. 17. og 21. juni 2013. Fremmet av Justis- og beredskapsdepartementet. Kunngjort 21. juni 2013 kl. 15.35.

Endringer i følgende lov:

Lov 15. mai 2008 nr. 35 om utlendingers adgang til riket og deres opphold her (utlendingsloven).

I

I lov 15. mai 2008 nr. 35 om utlendingers adgang til riket og deres opphold her gjøres følgende endringer:

§ 40 nytt sjettede ledd skal lyde:

Oppholdstillatelse til særkullsbarn som nevnt i femte ledd skal som hovedregel nektes dersom referansepersonen (forelderens ektefelle) i løpet av de siste 10 årene er domfelt for overtredelse av straffelovens bestemmelser om seksualforbrytelser og den straffbare handlingen var begått mot et barn under 18 år, med mindre særlige grunner tilsier at oppholdstillatelse likevel bør gis. Oppholdstillatelse kan også nektes dersom det er grunn til å frykte at særkullsbarnet vil bli utsatt for seksuelle overgrep. Dersom forelderens ektefelle er mistenkt eller siktet for et straffbart forhold som kan få betydning for søknaden, skal søknaden stilles i bero. Kongen kan gi nærmere regler om bestemmelsens anvendelse i forskrift.

Nåværende sjettede ledd blir nytt sjuende ledd.

§ 48 første ledd skal lyde:

Oppholdstillatelse med inntil seks måneders varighet kan gis til en søker som skal inngå ekteskap etter innreisen med en referanseperson som nevnt i § 40 første ledd. Det er et vilkår at begge parter er over 18 år. Bestemmelsene i § 40 tredje, femte og sjuende ledd og § 40 a gjelder tilsvarende. Kongen kan fastsette nærmere vilkår i forskrift.

§ 85 skal lyde:

§ 85. Vandelsopplysninger i sak om familieinnvandring, jf. § 40 femte og sjettede ledd og § 48

Politiet kan som ledd i forberedelsen av en sak som nevnt i § 40 femte eller sjettede ledd eller § 48 benytte vandelsopplysninger om referansepersonen eller den referansepersonen har fått familieetablering med, når søkeren er referansepersonens særkullsbarn.

Dersom politiet har vandelsopplysninger av betydning for om oppholdstillatelse skal nektes etter § 40 femte eller sjettede ledd, kan det gis en uttalelse om dette til det organet som avgjør saken.

Kongen kan gi nærmere regler i forskrift om hvilke vandelsopplysninger som skal gis til det organet som avgjør saken, og om utformingen av politiets uttalelse for øvrig.

II

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer.

21. juni. Lov nr. 91 2013

Lov om endringer i utlendingsloven (misbruk av aupairordningen mv.)

Prop.154 L (2012–2013), Innst.459 L (2012–2013), Lovvedtak 126 (2012–2013). Stortingets første og andre gangs behandling hhv. 17. og 21. juni 2013. Fremmet av Justis- og beredskapsdepartementet. Kunngjort 21. juni 2013 kl. 15.35.

Endringer i følgende lov:

Lov 15. mai 2008 nr. 35 om utlendingers adgang til riket og deres opphold her (utlendingsloven).

I

I lov 15. mai 2008 nr. 35 om utlendingers adgang til riket og deres opphold her gjøres følgende endringer:

Ny § 27 b skal lyde:

§ 27 b. Tiltak ved brudd på vilkårene for oppholdstillatelse til au pair eller illeggelse av straff eller særreaksjon

Dersom en vertsfamilie grovt eller gjentatte ganger bryter vilkår gitt i eller i medhold av loven her om oppholdstillatelse til au pair, kan Utlendingsdirektoratet treffe vedtak om at det ikke skal innvilges oppholdstillatelse

til au pair hos vedkommende vertsfamilie. Vedtaket skal gjelde for ett, to eller fem år, avhengig av forholdets art, omfang og varighet.

Det samme gjelder dersom en person i vertsfamilien er ilagt straff eller særreaksjon for et forhold som kan føre til fengselsstraff i mer enn tre måneder og forholdet er begått mot den som på gjerningstidspunktet var au pair hos vedkommende. I slike tilfeller kan vedtaket gjelde for opptil ti år.

Vedtaket etter første eller annet ledd berører ikke retten til opphold etter kapittel 13.

§ 68 annet ledd skal lyde:

Dersom en straffbar handling ble begått før utlendingen fikk permanent oppholdstillatelse, gjelder § 67 første ledd bokstav a og b og annet ledd tilsvarende.

§ 90 første ledd skal lyde:

Vedtaket om bortvisning eller utvisning av en utlending som ikke har oppholdstillatelse eller oppholdsrett etter kapittel 13, eller en nordisk borger som ikke har hatt opphold i riket i mer enn tre måneder, kan iverksettes straks. Vedtaket om bortvisning eller utvisning av en utlending med oppholdsrett etter utlendingsloven § 111 kan iverksettes straks.

II

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer. Kongen kan sette i kraft de enkelte bestemmelser til forskjellig tid.

21. juni. Lov nr. 92 2013

Lov om endringer i utlendingsloven mv. (behandling av sikkerhetssaker)

Prop.141 L (2012–2013), Innst.461 L (2012–2013), Lovvedtak 125 (2012–2013). Stortingets første og andre gangs behandling hhv. 17. og 21. juni 2013. Fremmet av Justis- og beredskapsdepartementet. Kunngjort 21. juni 2013 kl. 15.35.

Endringer i følgende lover:

- 1 Lov 13. juni 1980 nr. 35 om fri rettshjelp.
- 2 Lov 17. desember 1982 nr. 86 om rettsgebyr.
- 3 Lov 15. mai 2008 nr. 35 om utlendingers adgang til riket og deres opphold her (utlendingsloven).

I

I lov 15. mai 2008 nr. 35 om utlendingers adgang til riket og deres opphold her gjøres følgende endringer:

§ 7 oppheves.

§ 10 annet ledd skal lyde:

Det kan gjøres unntak fra retten til visum etter første ledd dersom innvandringsregulerende hensyn taler mot at visum gis, eller det foreligger omstendigheter som ville gitt grunn til å nekte utlendingen adgang til riket eller opphold i medhold av andre bestemmelser i loven.

§ 31 annet ledd skal lyde:

Retten til anerkjennelse som flyktning etter § 28 første ledd bokstav b foreligger heller ikke dersom utlendingen har fått endelig dom for en særlig alvorlig forbrytelse og av den grunn utgjør en fare for det norske samfunnet. Dersom det er grunnlag for utvisning av en utlending av hensyn til grunnleggende nasjonale interesser etter § 126 annet ledd, gjelder § 126 femte ledd.

§ 63 annet ledd skal lyde:

Midlertidig og permanent oppholdstillatelse kan også tilbakekalles dersom en utlending som ikke er borger av et Schengenland, er besluttet sendt ut fra et slikt land med grunnlag i en vurdering som kunne ha ført til utvisning av hensyn til grunnleggende nasjonale interesser, jf. § 126 annet ledd.

§ 66 første ledd bokstav d og e skal lyde:

- d) når en administrativ myndighet i et Schengenland har truffet en endelig avgjørelse om bortvisning eller utvisning av utlendingen på grunn av manglende overholdelse av landets bestemmelser om utlendingers innreise eller opphold, eller
- e) når utlendingen har overtrådt straffeloven §§ 147 a eller 147 b, eller har gitt trygt tilholdssted til noen som utlendingen kjenner til at har begått en slik forbrytelse.

§ 66 første ledd bokstav f oppheves.

§ 66 annet ledd bokstav a og b skal lyde:

- a) når utlendingen ikke har overholdt plikten til å forlate riket innen utreisefristen gitt i medhold av § 90 femte ledd, eller
- b) når utlendingen ikke er gitt en frist for frivillig retur
 - fordi det er fare for unndragelse, jf. § 90 femte ledd bokstav a og § 106 a,

- fordi en søknad er avslått som åpenbart grunnløs eller som følge av vesentlig uriktige eller åpenbart villedende opplysninger, jf. § 90 femte ledd bokstav b, eller
- fordi utlendingen er funnet å utgjøre en trussel mot offentlig orden eller grunnleggende nasjonale interesser, jf. § 90 femte ledd bokstav c.

§ 67 første ledd bokstav c og d skal lyde:

- c) når utlendingen har sonet eller er ilagt straff eller særreaksjon for brudd på straffeloven §§ 228 første ledd, 237, 342 første ledd bokstav b eller c, 352 a, 384 eller 385, eller
- d) når utlendingen har overtrådt straffeloven §§ 147 a eller 147 b, eller har gitt trygt tilholdssted til noen som utlendingen kjenner til at har begått en slik forbrytelse.

§ 67 første ledd bokstav e oppheves.

§ 68 første ledd bokstav b og c skal lyde:

- b) når utlendingen for mindre enn ett år siden her i riket har sonet eller er ilagt straff eller særreaksjon for et forhold som kan føre til fengselsstraff i to år eller mer, eller
- c) når utlendingen har overtrådt straffeloven §§ 147 a eller 147 b, eller har gitt trygt tilholdssted til noen som utlendingen kjenner til at har begått en slik forbrytelse.

§ 68 første ledd bokstav d oppheves.

§ 73 fjerde ledd annet til fjerde punktum oppheves.

§ 76 tredje ledd oppheves. Nåværende fjerde og femte ledd blir nye tredje og fjerde ledd.

Nåværende § 76 sjette ledd blir nytt femte ledd og skal lyde:

Kongen kan ved forskrift gi nærmere regler om saksforberedelse og Utlendingsnemndas kompetanse i saker etter tredje ledd.

§ 77 første ledd skal lyde:

Utlendingsnemnda avgjør som et uavhengig organ de sakene som er lagt til den i § 76 første og tredje ledd.

§ 79 tredje ledd skal lyde:

Søksmål mot staten om gyldigheten av vedtak truffet av Utlendingsnemnda etter loven her, eller om erstatning som følge av slike vedtak, anlegges ved Oslo tingrett. Tilsvarende gjelder for søksmål om vedtak truffet av Utlendingsdirektoratet, departementet og Kongen i statsråd. Tvisteloven § 32–4 annet ledd får ikke anvendelse.

Nåværende § 90 femte ledd oppheves. Nåværende sjette ledd blir femte ledd, der bokstav c skal lyde:

- c. utlendingen er funnet å utgjøre en trussel mot offentlig orden,

§ 90 nåværende sjuende ledd blir sjette ledd og skal lyde:

Dersom slikt pålegg som nevnt i femte ledd ikke blir fulgt, utreisefrist ikke er gitt, eller det er konkrete holdepunkter for å anta at utlendingen ikke vil forlate riket innen utløpet av fristen, kan politiet føre utlendingen ut.

§ 90 nåværende åttende til ellefte ledd blir sjuende til tiende ledd.

§ 92 annet ledd tredje punktum skal lyde:

Ved søknader fra enslige mindreårige asylsøkere eller hvor utelukkelse etter § 31 kan bli utfallet, gis det fritt rettsråd uten behovsprøving også i forbindelse med saksbehandlingen i Utlendingsdirektoratet.

§ 92 tredje ledd første punktum skal lyde:

I sak som nevnt i § 76 tredje ledd har utlendingen rett til fritt rettsråd uten behovsprøving.

§ 104 tredje ledd annet punktum oppheves.

§ 105 første ledd bokstav c og d skal lyde:

- c) utlendingen er asylsøker eller har ulovlig opphold og er ilagt straff for et straffbart forhold eller treffes på fersk gjerning ved utøvelse av et straffbart forhold, som kan føre til høyere straff enn fengsel i seks måneder, eller
- d) det eneste grunnlag for opphold i riket er vernet mot utsendelse etter § 73.

§ 105 første ledd bokstav e oppheves.

§ 106 første ledd bokstav e og f skal lyde:

- e) utlendingen ikke gjør det som er nødvendig for å oppfylle plikten til å skaffe seg gyldig reisedokument, og formålet er å fremstille utlendingen for det aktuelle lands utenriksstasjon for å få utstedt reisedokument, eller
- f) utlendingen er i transitt i norsk lufthavn, med sikte på utsendelse.

§ 106 første ledd bokstav g oppheves.

§ 106 fjerde ledd skal lyde:

Samlet fengslingstid kan ikke overstige 12 uker, med mindre det foreligger særlige grunner. Fengsling for å forberede eller gjennomføre en utsendelse kan bare overstige 12 uker dersom utlendingen ikke samarbeider om gjennomføring av utsendelsen eller det er forsinkelser med å fremskaffe nødvendige dokumenter fra et annet lands myndigheter. Fengsling kan ikke overstige 18 måneder, med mindre utlendingen er utvist som følge av ilagt straff eller særreaksjon.

§ 108 annet ledd bokstav a skal lyde:

- a) Forsettlig eller uaktsomt overtrer de bestemmelsene som er angitt i det følgende, eller forbud, påbud eller vilkår gitt i medhold av disse bestemmelsene:
- § 8 første ledd
 - § 9 første og fjerde ledd
 - § 14 første og annet ledd
 - § 16 første og tredje ledd
 - § 19 første og annet ledd
 - § 20 tredje ledd
 - § 21 første ledd
 - § 27 første ledd, jf. fjerde ledd
 - § 55 første og annet ledd
 - § 71 annet ledd
 - § 83 første og annet ledd
 - § 90 femte ledd
 - § 93 første ledd annet punktum
 - § 100 b første ledd annet punktum
 - § 105 første ledd
 - § 124 første ledd
 - § 126 første ledd

Kapittel 14 skal lyde:

Kapittel 14. Særskilte regler for saker som berører grunnleggende nasjonale interesser eller utenrikspolitiske hensyn

I Materielle regler og saksbehandlingen i forvaltningen

§ 126. *Betydningen av grunnleggende nasjonale interesser og utenrikspolitiske hensyn i saker etter utlendingsloven*

Av hensyn til grunnleggende nasjonale interesser eller utenrikspolitiske hensyn kan det treffes vedtak eller beslutning om å nekte en tillatelse eller rettighet som ellers kunne blitt innvilget etter loven eller forskriften. Tilsvarende kan det settes begrensninger eller vilkår.

Av hensyn til grunnleggende nasjonale interesser kan det treffes vedtak om utvisning eller om tilbakekall av en innvilget tillatelse eller andre rettigheter.

Det kan ikke treffes vedtak om utvisning eller tilbakekall etter annet ledd dersom det i betraktning av forholdets alvor og utlendingens tilknytning til riket vil være et uforholdsmessig tiltak overfor utlendingen selv eller de nærmeste familiemedlemmene. I saker som berører barn, skal barnets beste være et grunnleggende hensyn.

Av hensyn til grunnleggende nasjonale interesser eller utenrikspolitiske hensyn kan en utlending innvilges oppholdstillatelse i Norge, eller det kan treffes annet vedtak eller beslutning til utlendingens fordel.

I saker om beskyttelse etter kapittel 4 og om vern mot utsendelse etter kapittel 9 går reglene i disse kapitlene foran reglene i første og annet ledd i paragrafen her. Vernet mot utsendelse i § 73 første til tredje ledd er ikke til hinder for at det treffes vedtak om utvisning av hensyn til grunnleggende nasjonale interesser, men vedtaket kan ikke iverksettes før grunnlaget for utsendelsesvernet er bortfalt. Det gjelder ikke en rett til anerkjennelse som flyktning etter § 28 første ledd bokstav b, dersom det er grunnlag for å utvise utlendingen av hensyn til grunnleggende nasjonale interesser.

I tillegg til den retten til fritt rettsråd uten behovsprøving som følger av § 92 første og annet ledd, skal det gis fritt rettsråd uten behovsprøving i forbindelse med saksbehandlingen i Utlendingsdirektoratet, dersom

- a) utlendingen har søkt oppholdstillatelse etter § 28 eller har påberopt seg vernet mot utsendelse etter § 73, og
- b) saken kan berøre utenrikspolitiske hensyn eller grunnleggende nasjonale interesser.

Kongen kan gi nærmere regler i forskrift, herunder om forholdet til saksbehandlingsreglene i lovens kapittel 11 og om unntak fra retten til fritt rettsråd.

§ 127. *Vedtaksmyndighet*

Vedtak eller beslutninger i saker som berører grunnleggende nasjonale interesser eller utenrikspolitiske hensyn treffes av Utlendingsdirektoratet, med mindre departementet beslutter at saken skal avgjøres av departementet, eller annet følger av paragrafen her.

I saker hvor Utlendingsdirektoratet mottar en vurdering fra Politiets sikkerhetstjeneste om grunnleggende nasjonale interesser eller fra Utenriksdepartementet om utenrikspolitiske hensyn, skal den mottatte vurderingen som hovedregel legges til grunn.

Det kan ikke innvilges oppholdstillatelse eller treffes annet vedtak eller beslutning til utlendingens fordel etter § 126 fjerde ledd uten samtykke fra departementet.

Vedtak etter § 126 om å utvise en utlending som har oppholdstillatelse i Norge, tilbakekalle en oppholdstillatelse eller nekte fornyelse av en oppholdstillatelse som utlendingen ellers har rett til å få fornyet, treffes av departementet. Departementet treffer også vedtak i tilsvarende saker som gjelder utlending med oppholdsrett etter lovens kapittel 13. Det samme gjelder vedtak om bortfall av vernet mot utsendelse for en utlending som tidligere er utvist, jf. § 73.

Når departementet treffer vedtak eller beslutning etter første eller fjerde ledd, kan departementet også avgjøre alle andre tilknyttede saker.

Kongen kan i forskrift fastsette unntak fra tredje og fjerde ledd, og kan gi nærmere regler om blant annet

- a) når underliggende organer skal forelegge saker som kan berøre grunnleggende nasjonale interesser eller utenrikspolitiske hensyn, for departementet,
- b) innhenting av vurderinger fra Politiets sikkerhetstjeneste og Utenriksdepartementet,
- c) betydningen av uttalelser fra andre organer enn Politiets sikkerhetstjeneste og Utenriksdepartementet.

§ 128. *Instruksjonsmyndighet mv.*

Departementet kan uavhengig av de begrensningene som følger av § 76, instruere om saksbehandlingen og om alle prosessuelle beslutninger i saker som kan berøre grunnleggende nasjonale interesser eller utenrikspolitiske hensyn. Departementet kan ikke instruere om bruk av tvangsmidler som besluttet i medhold av lovens kapittel 12, jf. § 130.

Departementet kan alltid instruere underliggende organer om å innvilge oppholdstillatelse i Norge eller om å treffe et annet vedtak eller beslutning til utlendingens fordel dersom saken berører grunnleggende nasjonale interesser eller utenrikspolitiske hensyn.

Departementet kan instruere i sak om oppholdsstatus etter § 35 (overføringsflyktninger) dersom saken berører grunnleggende nasjonale interesser eller utenrikspolitiske hensyn.

Departementet kan instruere underliggende organer om å forberede avgjørelse av saker hvor departementet skal treffe vedtak eller beslutning.

Kongen kan gi nærmere regler i forskrift.

§ 128 a. *Utteksling av opplysninger mellom offentlige organer*

Kongen kan gi nærmere regler i forskrift om utveksling av opplysninger mellom offentlige organer i saker som kan berøre grunnleggende nasjonale interesser eller utenrikspolitiske hensyn.

§ 129. *Klageadgang mv.*

Departementet er klageinstans i saker som ikke er avgjort av departementet selv i førsteinstans, og hvor grunnleggende nasjonale interesser eller utenrikspolitiske hensyn helt eller delvis har vært avgjørende for utfallet av saken.

I saker hvor departementet treffer vedtak i førsteinstans, kan vedtaket ikke påklages, men hvis det reises søksmål mot departementets vedtak, bærer staten alle kostnader med saken.

Dersom departementet har gitt instruks om oppholdsstatus for utlending som har fått innreisestillatelse etter § 35, skal klage over avgjørelsen behandles av Kongen i statsråd.

En beslutning fra departementet om å nekte samtykke etter § 127 tredje ledd kan ikke påklages.

Vedtak kan iverksettes på et tidligere tidspunkt enn det som følger av § 90. Det kan settes en kortere frist enn sju dager eller unnlates å gi en frist for frivillig retur etter § 90 femte ledd, dersom utlendingen er funnet å utgjøre en trussel mot grunnleggende nasjonale interesser.

Påberoper en utlending seg å være flyktning eller for øvrig gir opplysninger som tyder på at vernet mot utsendelse etter § 73 vil komme til anvendelse, kan et vedtak bare iverksettes før det er endelig dersom

- a) søknaden om opphold er avvist i medhold av § 32,
- b) søkeren tidligere har fått avslag på søknad om asyl i annet land, eller
- c) vilkårene for opphold etter § 28 eller for vern mot utsendelse etter § 73 åpenbart ikke er oppfylt.

Kongen kan gi nærmere regler i forskrift.

§ 130. *Tvangsmidler mv.*

Det kan foretas beslag av reisedokumenter etter § 104, eller pålegges meldeplikt og bestemt oppholdssted etter § 105, dersom

- a) utlendingen er funnet å utgjøre en trussel mot grunnleggende nasjonale interesser og
- b) ikke har innrettet seg etter et vedtak om at vedkommende må forlate riket eller tvangsretur for øvrig ikke lar seg gjennomføre.

En utlending kan pågripes og fengsles etter § 106 dersom utlendingen utgjør en trussel mot grunnleggende nasjonale interesser, og dette er fastslått i et vedtak i utlendingssaken, og det treffes tiltak mot utlendingen med sikte på utsendelse. Bestemmelsene om lengste samlede fengslingstid i § 106 fjerde ledd gjelder ikke.

Under krig eller når krig truer, eller under særlige forhold ellers, kan Kongen av hensyn til grunnleggende nasjonale interesser gi ytterligere bestemmelser om meldeplikt enn det som framgår av § 19 og forskrift gitt i medhold av § 20.

II Saksbehandlingen i domstolen

§ 131. *Forholdet til tvisteloven*

Tvisteloven gjelder når ikke annet følger av regler gitt i eller i medhold av loven her.

§ 132. *Søksmålsfrister og saksforberedelse*

Søksmål om gyldigheten av et vedtak etter dette kapittel eller krav om erstatning som følge av avgjørelsen, skal ikke kunne reises uten at parten har nyttet sin adgang til å klage over gyldigheten av vedtaket, og klagen er avgjort av den høyeste klageinstans som står åpen. Forvaltningsloven § 27 b annet punktum gjelder ikke.

Vedtak som er truffet med begrunnelse i grunnleggende nasjonale interesser eller utenrikspolitiske hensyn etter reglene i kapittelet her, må bringes inn for tingretten innen én måned fra det tidspunkt underretningen om vedtaket er kommet frem til parten.

Det kan gis oppfriskning ved oversittelse av fristen etter annet ledd dersom

- a) det fremlegges opplysninger om vesentlige faktiske forhold som var ukjent eller ikke var inntruffet da saken ble avgjort, og utlendingen bringer saken inn for domstolen så snart som mulig etter at opplysningene blir kjent, eller
- b) en bindende avgjørelse av en internasjonal domstol, eller andre lignende forhold, tilsier at vedtak kan ha vært basert på uriktig anvendelse av folkeretten.

§ 133. *Oppnevning av særskilt advokat*

Som vilkår for at det føres bevis om forhold som ellers kan holdes hemmelig av hensyn til rikets sikkerhet eller forholdet til fremmed stat, jf. tvisteloven § 22–1 første og annet ledd, kan Kongen bestemme at opplysningene bare skal gjøres kjent for en særskilt advokat som oppnevnes for utlendingen. Tilsvarende gjelder ved domstolsbehandling av sak om tvangsmidler ilagt av hensyn til grunnleggende nasjonale interesser, jf. § 130.

Den særskilte advokaten oppnevnes av retten så snart som mulig etter at det er truffet beslutning som nevnt i første ledd, og skal ha godtgjørelse av staten etter reglene i lov om fri rettshjelp. Dette gjelder selv om utlendingen ikke er innvilget fri sakførsel og uten at det foretas behovsprøving.

Det skal oppnevnes samme særskilte advokat på alle trinn av saken, med mindre særlige grunner tilsier noe annet.

Kongen fastsetter nærmere regler i forskrift om hvem som kan oppnevnes som særskilt advokat, herunder om krav til sikkerhetsklarering.

§ 134. *Den særskilte advokatens rolle*

Dersom det er oppnevnt særskilt advokat for utlendingen, skal vedkommende gjøres kjent med de opplysninger og bevis som føres etter samtykke i henhold til tvisteloven § 22–1 annet ledd, jf. § 133 første ledd, og ivareta utlendingens interesser i forbindelse med rettens behandling av disse. Retten bestemmer hvordan den særskilte advokaten skal få tilgang til de graderte opplysningene.

Den særskilte advokaten skal varsles om alle rettsmøter som avholdes i saken, og har rett til å være til stede under hele rettsmøtet.

Den særskilte advokaten skal bevare taushet om innholdet i opplysninger som nevnt i første ledd, om det som kommer frem under behandlingen av opplysningene, og om den delen av rettens dom hvor opplysningene refereres. Taushetsplikten gjelder også etter at vedkommende har avsluttet oppdraget.

Kongen kan gi nærmere regler i forskrift.

§ 135. *Behandling av opplysninger som nevnt i tvisteloven § 22–1 første ledd*

Det skal ikke med grunnlag i opplysninger som nevnt i tvisteloven § 22–1, jf. utlendingsloven § 133 første ledd, føres andre vitner enn det Kongen samtykker til.

Utlendingen og dennes ordinære prosessfullmektig skal ikke delta i den del av saken hvor det behandles opplysninger som nevnt i første ledd. Slike opplysninger gjøres bare kjent for retten og den særskilte advokaten.

Dersom retten finner at vilkårene etter tvisteloven § 22–1 første ledd ikke er til stede, kan retten på begjæring fra den særskilte advokaten eller av eget tiltak beslutte å gi utlendingen innsyn i opplysningene. I så fall kan Kongen bestemme at opplysningene ikke skal brukes som bevis i saken. Ingen som har hatt tilgang til de aktuelle opplysningene, kan delta videre som dommer i saken.

§ 136. *Kommunikasjon mellom den særskilte advokaten, utlendingen og dennes ordinære prosessfullmektig*

Etter at den særskilte advokaten har fått innsyn i opplysninger som nevnt i § 133 første ledd, kan vedkommende ikke drøfte saken muntlig eller skriftlig med utlendingen eller dennes prosessfullmektig, eller uttale seg i rettsmøter hvor utlendingen eller dennes prosessfullmektig er til stede. Den særskilte advokaten kan likevel motta skriftlige henvendelser.

Kongen kan gi nærmere regler i forskrift om kommunikasjonen mellom den særskilte advokaten og utlendingen og dennes ordinære prosessfullmektig. Kongen kan også gi regler i forskrift om den særskilte advokatens adgang til å ha befatning med den aktuelle saken på et senere tidspunkt.

§ 137. *Øvrige regler om rettens behandling av saken*

Saksbehandlingen skal prioriteres og påskyndes så mye som mulig.

Retten kan ikke settes med dommerfullmektig eller meddommere. Tvisteloven § 9–12 første ledd og § 29–17 gjelder ikke.

§ 138. Rettens avgjørelser

Retten avsier dom etter at parten og den særskilte advokaten har hatt mulighet til å uttale seg.

Rettens avgjørelse etter § 135 tredje ledd treffes ved kjennelse. Den særskilte advokaten eller staten kan anke kjennelsen innen to uker.

Utlendingen og dennes prosessfullmektig har ikke rett til innsyn i den delen av sakens avgjørelse som inneholder opplysninger som nevnt i § 133 første ledd.

Nåværende kapittel 14 blir nytt kapittel 15.

Nåværende §§ 126 og 127 blir nye §§ 139 og 140 i kapittel 15.

II

I lov 13. juni 1980 nr. 35 om fri rettshjelp skal § 16 første ledd nr. 4 lyde:

4. for utlending i tilfeller som nevnt i utlendingsloven § 92 tredje ledd annet punktum og fjerde ledd, § 129 annet ledd, eller for den som har rett til fri sakførsel etter statsborgerloven § 27 sjuende ledd annet punktum.

III

I lov 17. desember 1982 nr. 86 om rettsgebyr skal § 10 første ledd nytt punkt 16 lyde:

16. sak etter utlendingsloven § 129 annet ledd, jf. også lov om fri rettshjelp § 16 første ledd nr. 4.

IV

Loven trer i kraft fra den tid Kongen bestemmer. Kongen kan sette i kraft de enkelte bestemmelser til forskjellig tid.

Kongen kan gi nærmere overgangsbestemmelser.

21. juni. Lov nr. 93 2013**Lov om endringer i rettsgebyrloven og lov om notarius publicus (gebyr for notarialforretninger og testamentoppbevaring)**

Prop.148 L (2012–2013), Innst.453 L (2012–2013), Lovvedtak 107 (2012–2013). Stortingets første og andre gangs behandling hhv. 13. og 20. juni 2013. Fremmet av Justis- og beredskapsdepartementet. Kunngjort 21. juni 2013 kl. 15.35.

Endringer i følgende lover:

- 1 Lov 17. desember 1982 nr. 86 om rettsgebyr.
- 2 Lov 26. april 2002 nr. 12 om notarius publicus.

I

I lov 17. desember 1982 nr. 86 om rettsgebyr skal i kapittel 9 ny § 27 c lyde:

For oppbevaring av testament hos domstol i medhold av arveloven § 68 betales 0,8 ganger rettsgebyret.

II

I lov 26. april 2002 nr. 12 om notarius publicus skal § 2 nytt fjerde ledd lyde:

Kongen kan i forskrift gi reglar om gebyr for forretningar etter lova her. Gebyret tilkjem staten. Gebyra er tvangsgrunnlag for utlegg.

III

Loven trer i kraft 1. juli 2013.

21. juni. Lov nr. 94 2013**Lov om endringer i inndelingslova**

Prop.109 L (2012–2013), Innst.393 L (2012–2013), Lovvedtak 109 (2012–2013). Stortingets første og andre gongs behandling hv. 13. og 20. juni 2013. Fremja av Kommunal- og regionaldepartementet. Kunngjort 21. juni 2013 kl. 15.35.

Endringar i følgjande lov:

Lov 15. juni 2001 nr. 70 om fastsetjing og endring av kommune- og fylkesgrenser (inndelingslova).

I

I lov 15. juni 2001 nr. 70 om fastsetjing og endring av kommune- og fylkesgrenser skal desse endringane gjerast:

Overskrifta til § 2 skal lyde:

§ 2. Verkeområde

§ 3 andre ledd skal lyde:

Deling inneber

- a) at ein kommune eller eit fylke blir delt i to eller fleire nye einingar, eller
- b) at ein kommune eller eit fylke blir delt, og dei einskilte delane blir lagde til andre kommunar eller fylke.

§ 5 skal lyde:

§ 5. Vedtak om deling

Stortinget gjer vedtak om deling av eit fylke. Kongen gjer vedtak om deling av ein kommune når kommunen eller kommunane saka gjeld, har slutta seg til forslaget. Dersom éin kommune har uttalt seg mot deling, skal saka leggjast fram for Stortinget for avgjerd.

§ 6 skal lyde:

§ 6. Vedtak om grensejustering

Kongen gjer vedtak om justering av grenser mellom kommunar og mellom fylke. Dersom grensejustering mellom fylke gjeld meir enn éin kommune, skal saka leggjast fram for Stortinget til avgjerd.

§ 12 første og andre ledd skal lyde:

Når det med verknad frå byrjinga av eit kalenderår er gjennomført samanslåing av to eller fleire kommunar eller deling som nemnt i § 3 andre ledd bokstav b, blir alle skattepliktige i eit distrikt som tidlegare har danna ein sjølvstendig kommune, ved den første likninga etter samanslåinga eller deling som nemnt i § 3 andre ledd bokstav b, å ilikne kommuneskatt etter dei skattesatsane som i dette distriktet blei lagde til grunn ved fastsetjinga av forskot på skatt for vedkomande inntektsår. Dette gjeld likevel ikkje dersom kommunestyret i vedkomande distrikt før samanslåinga eller deling som nemnt i § 3 andre ledd bokstav b, har gjort vedtak om at det ved likninga skal nyttast andre skattesatsar, og slikt vedtak er godkjent av Fylkesmannen.

Før samanslåing eller deling som nemnt i første ledd blir sett i verk, skal kommunestyret i den nye kommunen eller kommunane gjere vedtak om kva skattesatsar som skal nyttast ved berekning av forskot på skatt for det komande inntektsåret for alle forskotspliktige skatteytarar i den nye kommunen. Vedtaket må gjerast innan den fristen som er fastsett av Fylkesmannen. Dersom fristen ikkje blir halden, skal Fylkesmannen avgjere kva for satsar som skal brukast.

§ 15 skal lyde:

§ 15. Økonomisk kompensasjon

Ved samanslåing av kommunar eller fylke og deling som nemnt i § 3 andre ledd bokstav b, gir staten delvis kompensasjon for eingongskostnader som er direkte knytte til desse prosessane. I ein overgangsperiode gir staten også kompensasjon for bortfall av rammetilskot.

§ 17 andre ledd andre punktum bokstav a skal lyde:

- a) reglar om lovpålagde organ i stat, fylkeskommune eller kommune

§ 20 første ledd og andre ledd første punktum skal lyde:

Blir ein kommune eller eit fylke delt, jf. § 3 andre ledd, skal § 19 første ledd tilsvarende gjelde forvaltningseigedom som fullt ut eller i svært stor grad tener eitt bestemt område.

Annan eigedom og andre plikter blir å fordele mellom dei kommunar eller fylkeskommunar områda blir lagde til.

§ 23 første ledd skal lyde:

Kommune eller fylkeskommune som er omfatta av grenseendring etter denne lova, kan innan eitt år etter at vedtaket er sett i verk, krevje at det økonomiske oppgjeret – eller delar av det – skal fastsetjast ved skjønn, så fram partane først har prøvd å kome til semje om eit økonomisk oppgjer.

Overskrifta til kapittel VI skal lyde:

Kapittel VI. Gjennomføring av vedtak om samanslåing og vedtak der ein kommune eller eit fylke blir delt, og dei einskilte delane blir lagde til andre kommunar eller fylke

§ 25 skal lyde:

§ 25. Felles kommunestyre- eller fylkestingsmøte

Når det er gjort vedtak om samanslåing av to eller fleire kommunar eller deling av kommunar som nemnt i § 3 andre ledd bokstav b, skal Fylkesmannen snarast mogleg kalle saman til eit felles møte med dei aktuelle kommunestyra. Ved samanslåing eller deling av kommunar som nemnt i § 3 andre ledd bokstav b, kallar departementet saman kommunestyra dersom kommunane ligg i ulike fylke. Ved samanslåing eller deling av fylke som nemnt i § 3 andre ledd bokstav b, kallar departementet saman fylkestinga. På slike fellesmøte skal følgjande saker drøftast:

- a) forslag til namn på den nye kommunen eller det nye fylket
- b) talet på medlemmer i det nye kommunestyret eller fylkestinget

- c) kriterium for samansetjing av og funksjonar til fellesnemnd etter § 26 i denne lova
- d) val av revisor for verksemda i fellesnemnda
- e) oppretting av eventuelle andre fellesorgan for å sikre gjennomføringa av samanslåinga.

§ 26 første ledd første punktum skal lyde:

Ved samanslåing av kommunar eller fylkeskommunar og ved deling som nemnt i § 3 andre ledd bokstav b skal det opprettast ei fellesnemnd til å samordne og ta seg av førebuinga av samanslåinga eller delinga.

§ 26 tredje ledd skal lyde:

Fellesnemnda skal ta hand om det førebuande arbeidet med økonomiplanen og med budsjettet for det første driftsåret etter at samanslåinga eller delinga som nemnt i § 3 andre ledd bokstav b, er sett i verk. Nemnda skal i sin verkeperiode gi fråsegn til departementet om årsbudsjetta og økonomiplanen for dei kommunane eller fylkeskommunane saka gjeld.

§ 26 femte ledd skal lyde:

Nemnda kan få fullmakt til å tilsetje personale i den nye eininga. Dette omfattar også tilsetjing av administrasjonssjef og revisor. Tilsetjing av revisor skjer på bakgrunn av innstilling frå kontrollutvala. Nemnda kan òg få fullmakt til å vidareføre deltaking i interkommunalt samarbeid om revisjon eller vidareføre avtale med annan revisor. Tilsvarende gjeld for sekretariatet for kontrollutvalet. Slikt vedtak skjer etter innstilling frå kontrollutvala.

§ 27 skal lyde:

§ 27. *Konstituering av nytt kommunestyre eller fylkesting*

Når det er gjennomført val til kommunestyre eller fylkesting i løpet av september månad året før ei samanslåing eller deling som nemnt i § 3 andre ledd bokstav b, blir sett i verk, skal det nyvalte kommunestyret eller fylkestinget kallast saman til konstituerande møte innan utgangen av oktober månad. Leiaren av fellesnemnda kallar saman og leier møtet inntil ny ordførar er valt. Elles gjeld reglane i kommunelova § 17 nr. 1 til 3 om konstituerande møte o.a. i kommunestyre og fylkesting.

Funksjonsperioden for kommunestyra og fylkestinga i dei kommunane og fylkeskommunane som skal slåast saman, varer inntil tidspunktet for iverksetjing av samanslåinga eller delinga som nemnt i § 3 andre ledd bokstav b. Deira ansvar og fullmakter er likevel avgrensa til det som er nødvendig for å avslutte verksemda i dei eksisterande einingane.

§ 28 skal lyde:

§ 28. *Lovlegkontroll*

Departementet kan føre kontroll med lovlegheita av budsjettvedtaka i kommunar og fylkeskommunar når utgreiing om samanslåing eller deling som nemnt i § 3 andre ledd bokstav b, er sett i gang.

II

Lova gjeld frå den tida Kongen fastset. Kongen kan setje i kraft dei einskilde føresegnene til ulik tid.

21. juni. Lov nr. 95 2013

Lov om endringer i lov om folkebibliotek

Prop.135 L (2012–2013), Innst.467 L (2012–2013), Lovvedtak 127 (2012–2013). Stortingets første og andre gangs behandling hhv. 17. og 21. juni 2013. Fremmet av Kulturdepartementet. Kunngjort 21. juni 2013 kl. 15.35.

Endringer i følgende lov:

Lov 20. desember 1985 nr. 108 om folkebibliotek.

I

I lov 20. desember 1985 nr. 108 om folkebibliotek gjøres følgende endringer:

Lovens tittel skal lyde:

Lov 20. desember 1985 nr. 108 om folkebibliotek (folkebibliotekloven)

§ 1 skal lyde:

§ 1. *Målsetting*

Folkebibliotekene skal ha til oppgave å fremme opplysning, utdanning og annen kulturell virksomhet, gjennom aktiv formidling og ved å stille bøker og andre medier gratis til disposisjon for alle som bor i landet.

Folkebibliotekene skal være en uavhengig møteplass og arena for offentlig samtale og debatt.

Det enkelte bibliotek skal i sine tilbud til barn og voksne legge vekt på kvalitet, allsidighet og aktualitet.

Bibliotekenes innhold og tjenester skal gjøres kjent.

Folkebibliotekene er ledd i et nasjonalt biblioteksystem.

§ 2 skal lyde:

§ 2. Lovens virkeområde

Loven gjelder for den offentlige folkebibliotekvirksomheten, herunder de lokale folkebibliotekene som kommunen har ansvaret for (lovens kap. II), fylkeskommunens bibliotekoppgaver (lovens kap. III), og særlige bibliotekformål som staten har ansvaret for (lovens kap. IV).

Folkebibliotekvirksomheten omfatter bibliotek tjenester for alle som har spesielle vansker med å bruke biblioteket.

§ 3 skal lyde:

§ 3. Lånesamarbeid, registrering mv.

Bibliotekene skal følge felles regler om lånesamarbeid og registrering, og for innlevering av statistikk. Departementet kan gi nærmere forskrift.

§ 4 andre ledd andre punktum oppheves.

§ 4 tredje ledd skal lyde:

Kommunen fastsetter reglement for folkebiblioteket.

§ 5 overskriften skal lyde:

Kompetanse

§ 5 andre ledd skal lyde:

Departementet kan dispensere fra bestemmelsen i særskilte tilfeller og gir nærmere forskrifter om kvalifikasjonskrav.

§ 6 oppheves.

Kapittel III overskriften skal lyde:

Fylkeskommunens bibliotekoppgaver.

§ 8 oppheves.

Nåværende § 9 blir ny § 6 i kapittel III og skal lyde:

§ 6. Generelt

Fylkeskommunen skal ivareta regionale bibliotekoppgaver og regional bibliotekutvikling, herunder gi råd til lokale myndigheter, yte bibliotekfaglig veiledning og assistanse, og arrangere møter og kurs om bibliotekspørsmål.

Fylkeskommunen kan opprette avtaler om felles bibliotekdrift og lånesamarbeid med en eller flere kommuner.

Ny § 7 i kapittel III skal lyde:

§ 7. Kompetanse

Fylkeskommunen skal ha bibliotekfaglig kompetanse på ledernivå til å gjennomføre fylkeskommunale bibliotekoppgaver. Departementet gir nærmere forskrifter om kvalifikasjonskrav.

§§ 10 og 11 oppheves.

Nåværende § 13 blir ny § 8 i kapittel IV.

Nåværende § 14 blir ny § 9 i kapittel IV og skal lyde:

§ 9. Særlige bibliotekformål

Statlige oppgaver omfatter bibliotekformål som ikke naturlig hører inn under den enkelte kommunes ansvarsområde, eller som er av særlig betydning for opprettholdelse av et nasjonalt biblioteksystem.

Nåværende § 16 blir ny § 10 i kapittel V.

II

Loven trer i kraft fra det tidspunkt Kongen bestemmer.

21. juni. Lov nr. 96 2013

Lov om omsetning av bøker (bokloven)

Prop.144 L (2012–2013), Innst.465 L (2012–2013), Lovvedtak 129 (2012–2013). Stortingets første og andre gangs behandling hhv. 17. og 21. juni 2013. Fremmet av Kulturdepartementet. Kunngjort 21. juni 2013 kl. 15.35.

§ 1. Formål

Formålet med denne loven er å legge til rette for bredde, mangfold og kvalitet i norsk litteratur, samt god tilgjengelighet for alle i Norge. Målet er å ivareta forfatter- og leserinteresser og legge til rette for et mangfold av

aktører. Loven skal bidra til å fremme kultur- og kunnskapsformidling, og styrke skriftkultur og norsk språk i begge målformer.

§ 2. *Lovens virkeområde*

Loven gjelder for omsetning av bøker utgitt av norsk leverandør for salg gjennom norsk forhandler. Loven gjelder likevel ikke ved salg til sluttkunde i annen stat.

Loven gjelder for skjønnlitteratur, sakprosa, fagbøker for profesjonsmarkedet og lærebøker for høyere utdanning, uansett publiseringsformat.

Loven gjelder ikke for omsetning av brukte bøker og skolebøker til grunnskolen og videregående skole.

Kongen kan ved forskrift fastsette særskilte bestemmelser om omsetning av elektroniske bøker og om lovens anvendelse på Svalbard.

§ 3. *Definisjoner*

I denne loven menes med

- a) leverandør: virksomhet som utgir bøker
- b) forhandler: virksomhet som selger bøker til sluttkunde
- c) sluttkunde: siste kjøper i omsetningskjeden.

§ 4. *Normalkontrakt for forfatter og oversetter*

Representanter for forfattere, illustratører og oversettere kan samarbeide med leverandører om normalkontrakter som inneholder bestemmelser om honorarsatser for illustratører, forfattere, samt provisjonssatser for deres agenter, og oversetterhonorar.

§ 5. *Bindende videresalgpris til sluttkunde*

Leverandør skal for sine bokutgivelser sette bindende videresalgpris til sluttkunde.

Den fastsatte prisen er bindende i utgivelsesåret og frem til 1. mai påfølgende kalenderår.

Hvis en bok gis ut i ny utgave, skal det fastsettes en egen bindende videresalgpris for den nye utgaven. Bindingstiden etter annet ledd løper fra tidspunktet for utgivelsen av den nye utgaven. Kongen skal ved forskrift gi nærmere bestemmelser om hva som skal regnes for en ny utgave av en bok.

Kongen kan ved forskrift tillate at det innenfor tidsrommet for den bindende videresalgprisen, gis rabatter til sluttkunde.

§ 6. *Plikt til å skaffe og levere bøker*

På konkret forespørsel fra sluttkunde plikter en forhandler som har formidling av litteratur som kjernevirksomhet, å skaffe bøker som lagerføres av en leverandør.

Ved bestilling fra en forhandler plikter en leverandør å levere bøker som leverandøren lagerfører.

Kongen skal ved forskrift fastsette nærmere bestemmelser om gjennomføringen av forhandlernes og leverandørenes plikter etter første og andre ledd.

Kongen kan i forskrift gi nærmere bestemmelser om at første og andre ledd får anvendelse for forhandlere og leverandører som ikke har omsetning av litteratur som kjernevirksomhet.

§ 7. *Litteraturabonnement*

Leverandører kan samarbeide om å tilby forhandlere forskjellige typer litteraturabonnement. Litteraturabonnementene skal tilbys til samme rabattsats og for øvrig med identiske vilkår til alle forhandlere som tegner samme type abonnement.

Kongen gir ved forskrift nærmere bestemmelser om litteraturabonnementene.

§ 8. *Frakt- og leveringsbetingelser*

Kongen gir forskrift om felles standardbetingelser for betaling, frakt og levering ved bokomsetning.

§ 9. *Vilkår for forhandlinger mellom leverandør og forhandler*

Avtaler regulert i denne loven kan ikke fastsette særlig gunstige vilkår basert på eierskap mellom partene.

For bøker som i henhold til § 5 er undergitt bindende videresalgpris til sluttkunde, skal rabatt på innkjøpsprisen ikke overstige 50 pst. av prisen til sluttkunde. Rabatter i henhold til § 7 gjelder uavhengig av denne bestemmelsen.

Satsen som nevnt i andre ledd er ikke til hinder for at forhandler og leverandør kan inngå individuelle avtaler om at forhandler mot særskilt godtgjørelse skal yte særlige ytelser.

§ 10. *Nemnd*

Det kan klages på overtredelse av lovens bestemmelser til en særskilt uavhengig nemnd. Nemnden gir en rådgivende uttalelse i saken.

Kongen gir ved forskrift nærmere bestemmelser om saksbehandling og sammensetning av nemnden.

§ 11. *Ikraftsetting*

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer.

21. juni. Lov nr. 97 2013**Lov om endringer i medieeierskapsloven**

Prop.142 L (2012–2013), Innst.468 L (2012–2013), Lovvedtak 128 (2012–2013). Stortingets første og andre gangs behandling hhv. 17. og 21. juni 2013. Fremmet av Kulturdepartementet. Kunngjort 21. juni 2013 kl. 15.35.

Endringer i følgende lov:

Lov 13. juni 1997 nr. 53 om eierskap i medier (medieeierskapsloven).

I

I lov 13. juni 1997 nr. 53 om eierskap i medier gjøres følgende endringer:

§ 3 skal lyde:

§ 3. Lovens saklige virkeområde

Loven gjelder:

- a) dagsaviser og andre periodiske publikasjoner som hovedsakelig driver journalistisk produksjon og formidling av nyheter, aktualitetsstoff og samfunnsdebatt,
- b) kringkasting, jf. kringkastingsloven § 1–1 første ledd bokstav a, og
- c) elektroniske massemedier som har tilsvarende formål og funksjon som medier nevnt under bokstav a og b.

Loven gjelder ikke medier som har som hovedformål å drive med reklame eller markedsføring, eller som hovedsakelig er rettet mot medlemmer eller tilsatte i bestemte organisasjoner, foreninger eller selskap.

§ 9 første ledd skal lyde:

Medietilsynet kan gripe inn mot erverv av eierandel i foretak som driver eller har eiermessig innflytelse over medier som nevnt i § 3 første ledd, dersom erververen alene eller i samarbeid med andre har eller får en betydelig eierstilling i mediemarkedet nasjonalt eller regionalt, og dette er i strid med formålet i lovens § 1.

§ 9 sjettede ledd skal lyde:

Bestemmelsene i denne paragrafen gjelder tilsvarende for samarbeidsavtaler som har tilsvarende virkninger som erverv.

§ 10 skal lyde:

§ 10. Nasjonale mediemarkeder

Som nasjonale mediemarkeder defineres:

- a) dagspresse og periodiske publikasjoner,
- b) fjernsyn, og
- c) radio.

I tillegg kan Medietilsynet i forskrift ved behov definere et eget marked for elektroniske medier.

Betydelig eierstilling i mediemarkedet nasjonalt anses normalt å foreligge ved

- a) kontroll av en andel på 1/3 eller mer av ett nasjonalt marked, eller
- b) kontroll av en andel på 1/4 eller mer i ett nasjonalt mediemarked dersom vedkommende allerede kontrollerer 1/3 eller mer i et annet nasjonalt mediemarked.

Medietilsynet kan etter en konkret vurdering komme til at en betydelig eierstilling også foreligger ved kontroll av en andel mellom 1/4 og 1/3 i et nasjonalt mediemarked.

Medietilsynet har ikke anledning til å gripe inn dersom markedsandelen ikke overstiger 1/4 av det aktuelle mediemarkedet.

Medietilsynet skal ved forskrift fastsette nærmere regler om beregning av markedsandeler og prinsipper for tilordning og vektning av oppslutning.

§ 11 skal lyde:

§ 11. Regionale mediemarkeder

Medietilsynet skal i forskrift definere regionale mediemarkeder (produktmarkeder og geografiske markeder) med utgangspunkt i lovens formål. Medietilsynet skal også fastsette når betydelig eierstilling regionalt normalt anses å foreligge. Medietilsynet skal jevnlig, og som utgangspunkt hvert tredje år, vurdere behovet for å definere markedene og betydelig eierstilling regionalt på nytt.

Medietilsynet skal ved forskrift fastsette nærmere regler om beregning av markedsandeler og prinsipper for tilordning og vektning av oppslutning.

§ 12 andre og nytt tredje ledd skal lyde:

Bestemmelsene i denne paragrafen gjelder tilsvarende for samarbeidsavtaler som nevnt i § 9 sjettede ledd.

Medietilsynet kan ved forskrift gi nærmere bestemmelser om melding etter denne paragraf.

§ 13 første ledd skal lyde:

Enhver plikter å gi Medietilsynet og Klagenemnda for mediasaker de opplysninger tilsynet eller Klagenemnda krever for å kunne utføre sine gjøremål etter loven, blant annet for å

- a) undersøke om det foreligger et erverv eller en samarbeidsavtale som er omfattet av lovens virkeområde,
- b) fastsette markedsandeler eller definere markeder,
- c) undersøke om lovens inngrepskriterium er oppfylt,
- d) undersøke om vedtak i medhold av loven er overtrådt, eller
- e) bidra til å skape større åpenhet, oppmerksomhet eller kunnskap om eierforhold i norske medier.

§ 16 bokstav c skal lyde:

- c) gir uriktige eller ufullstendige opplysninger til Medietilsynet eller Klagenemnda for mediasaker, eller

II

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer. Kongen kan sette i kraft de enkelte bestemmelsene til forskjellig tid.

21. juni. Lov nr. 98 2013

Lov om endringer i opplæringslova og privatskolelova (spesialundervisning m.m.)

Prop.129 L (2012–2013), Innst.369 L (2012–2013), Lovvedtak 131 (2012–2013). Stortingets første og andre gongs behandling hv. 17. og 21. juni 2013. Fremja av Kunnskapsdepartementet. Kunngjort 21. juni 2013 kl. 15.35.

Endringar i følgjande lover:

- 1 Lov 17. juli 1998 nr. 61 om grunnskolen og den vidaregåande opplæringa (opplæringslova).
- 2 Lov 4. juli 2003 nr. 84 om private skolar med rett til statstilskott (privatskolelova).

I

I lov 17. juli 1998 nr. 61 om grunnskolen og den vidaregåande opplæringa blir det gjort følgjande endringar:

§ 5–4 første ledd skal lyde:

Eleven eller foreldra til eleven kan krevje at skolen gjer dei undersøkingar som er nødvendige for å finne ut om eleven treng spesialundervisning, og eventuelt kva opplæring eleven treng. Undervisningspersonalet skal vurdere om ein elev treng spesialundervisning, og melde frå til rektor når slike behov er til stades. Skolen skal ha vurdert og eventuelt prøvd ut tiltak innanfor det ordinære opplæringstilbodet med sikte på å gi eleven tilfredsstillande utbytte før det blir gjort sakkunnig vurdering.

§ 5–5 andre ledd skal lyde:

Skolen skal ein gong i året utarbeide skriftleg oversikt over den opplæringa eleven har fått, og ei vurdering av utviklinga til eleven. Utviklinga til eleven skal vurderast ut i frå måla som er satt i eleven sin individuelle opplæringsplan. Skolen sender oversikta og vurderinga til eleven eller til foreldra til eleven og til kommunen eller fylkeskommunen.

§ 8–1 skal lyde:

§ 8–1. Skolen

Grunnskoleelevane har rett til å gå på den skolen som ligg nærast eller ved den skolen i nærmiljøet som dei soknar til. Kommunen kan gi forskrifter om kva for skole dei ulike områda i kommunen soknar til. Kravet i § 38 første leddet bokstav c i forvaltningslova om kunngjering i Norsk Lovtidend gjeld ikkje.

To eller fleire kommunar kan avtale at område i ein kommune soknar til ein skole i nabokommunen. Elles gjeld retten etter første ledd første punktum. Kommunane må gi likelydande forskrift om kva for område i kommunane som soknar til denne skolen. Kommunane skal opprette ein skriftleg samarbeidsavtale. Kommunestyret vedtar sjølv avtalen og endringar i denne. Samarbeidsavtalen skal minst innehalde fråsegn om:

- a) opprekning av avtalepartane og kva kommune som skal drifte skolen som dei gitte områda soknar til
- b) det økonomiske oppgjeret mellom kommunane, som kostnader til skyssordning
- c) varigheita på avtalen
- d) reglar for å tre ut av og avvikle samarbeidet, og
- e) anna som etter lov krev avtale.

Etter søknad kan eleven takast inn på annan skole enn den eleven soknar til.

Når omsynet til dei andre elevane tilseier det, kan ein elev i særlege tilfelle flyttast til ein annan skole enn den skolen eleven har rett til å gå på etter første leddet. Før det blir gjort vedtak om å flytte ein elev, skal ein ha prøvd andre tiltak. Når det er nødvendig, kan eleven flyttast til ein skole utanfor kommunen, men ikkje slik at eleven må flytte ut av heimen eller at skoleskyssen blir uforsvarelg lang.

Ny § 8–3 skal lyde:

§ 8–3. Forholdstal mellom talet på lærarar og talet på elevar

Departementet kan fastsette nærmare forskrifter om forholdstal mellom talet på lærarar og talet på elevar per skole eller per kommune. Forholdstalet kan variere på ulike trinn.

§ 9a–7 nytt tredje ledd skal lyde:

Fristen for forelding er fem år for brot på reglar i dette kapitlet som gjeld psykososialt skolemiljø. Elles gjeld reglane i straffelova om opphør av straff ved forelding.

Ny § 9a–8 skal lyde:

§ 9a–8. Erstatningsansvar og bevisbyrde

Reglane i lov 13. juni 1969 nr. 26 om skadeserstatning kapittel 2 gjeld for saker om psykososialt skolemiljø etter reglane i dette kapitlet.

Hvis det i saker etter første ledd ligg føre tilhøve som gir grunn til å tro at skoleeigar ikkje har følgd opp reglane i eller i medhald av opplæringslova kapittel 9a om psykososialt skolemiljø, skal dette leggjast til grunn med mindre skoleeigaren gjer noko anna truleg.

Nåværende §§ 9a–8 og 9a–9 blir nye §§ 9a–9 og 9a–10.

Ny § 10–11 skal lyde:

§ 10–11. Personale som ikkje er tilsett i undervisningsstilling og som skal hjelpe til i opplæringa

Personale som ikkje er tilsett i undervisningsstilling etter § 10–1 eller § 10–6 kan hjelpe til i opplæringa dersom dei får nødvendig rettleiing. Slik hjelp må berre skje på ei slik måte og i eit slikt omfang at eleven får forsvarleg utbytte av opplæringa. Personale som ikkje er tilsett i undervisningsstilling, skal ikkje ha ansvaret for opplæringa.

§ 13–10 andre ledd andre punktum skal lyde:

Kommunen/fylkeskommunen og skoleeigaren for privat skole etter § 2–12 skal ha eit forsvarleg system for å følgje opp resultatane frå desse vurderingane og nasjonale kvalitetsvurderingar som departementet gjennomfører med heimel i § 14–4.

Kapittel 15 overskriften skal lyde:

Kapittel 15 Bruk av forvaltningslova. Opplysningsplikt m.m.

Ny § 15–5 skal lyde:

§ 15–5. Plikt til å delta i arbeidet med individuell plan

Skolen skal, når det er nødvendig for å ivareta elevanes behov for eit heilskapleg, koordinert og individuelt tilpassa tenestetilbod, delta i samarbeid om utarbeiding og oppfølging av tiltak og mål i individuell plan heimla etter anna lov og forskrift.

II

I lov 4. juli 2003 nr. 84 om private skolar med rett til statstilskott blir det gjort følgjande endringar:

Ny § 3–6a skal lyde:

§ 3–6a. Plikt til å delta i arbeidet med individuell plan

Skolen skal, når det er nødvendig for å ivareta elevanes behov for eit heilskapleg, koordinert og individuelt tilpassa tenestetilbod, delta i samarbeid om utarbeiding og oppfølging av tiltak og mål i individuell plan heimla etter anna lov og forskrift.

Ny § 4–5 skal lyde:

§ 4–5. Personale som ikkje er tilsett i undervisningsstilling og som skal hjelpe til i opplæringa

Personale som ikkje er tilsett i undervisningstilling etter § 4–2 kan hjelpe til i opplæringa dersom dei får nødvendig rettleiing. Slik hjelp må berre skje på ei slik måte og i eit slikt omfang at eleven får forsvarleg utbytte av opplæringa. Personale som ikkje er tilsett i undervisningstilling skal ikkje ha ansvaret for opplæringa.

III

Loven blir satt i kraft på det tidspunkt Kongen bestemmer. De enkelte bestemmelsene kan settes i kraft på ulike tidspunkt.

Endringen i opplæringslovas § 13–10 andre ledd andre punktum trer i kraft straks.

21. juni. Lov nr. 99 2013**Lov om endringer i barnehageloven (politiattest m.m.)**

Prop.120 L (2012–2013), Innst.437 L (2012–2013), Lovvedtak 91 (2012–2013). Stortingets første og andre gangs behandling hhv. 10. og 13. juni 2013. Fremmet av Kunnskapsdepartementet. Kunngjort 21. juni 2013 kl. 15.35.

Endringer i følgende lov:

Lov 17. juni 2005 nr. 64 om barnehager (barnehageloven).

I

I lov 17. juni 2005 nr. 64 om barnehager gjøres følgende endringer:

§ 7 andre ledd skal lyde:

Kommunale barnehageeiere må legge frem opplysninger om tjenstedata. Ikke-kommunale barnehageeiere må legge frem opplysninger om tjenstedata og regnskapsdata. Departementet gir nærmere forskrifter om fremleggelse av tjenstedata og regnskapsdata.

§ 19 skal lyde:

§ 19. *Politiattest*

Den som skal ansettes fast eller midlertidig i barnehage skal legge frem politiattest som nevnt i politiregisterloven § 39 første ledd.

Barnehageeier og kommunen som barnehagemyndighet kan kreve politiattest som nevnt i første ledd for andre personer som regelmessig oppholder seg i barnehagen eller har vesentlig innflytelse på barnehagens drift.

Personer som er dømt for seksuelle overgrep mot mindreårige er utelukket fra fast eller midlertidig ansettelse i barnehager. I andre tilfeller må konsekvensene av merknader på politiattesten vurderes i det enkelte tilfellet.

Departementet gir nærmere forskrifter om gjennomføring av denne paragrafen.

II

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer. Kongen kan sette i kraft de enkelte bestemmelsene til forskjellig tid.

21. juni. Lov nr. 100 2013**Lov om fastsettning og endring av eideoms- og rettshøve på fast eiendom m.m. (jordskiftelova)**

Prop.101 L (2012–2013), Innst.403 L (2012–2013), Lovvedtak 97 (2012–2013). Stortingets første og andre gongs behandling hv. 10. og 13. juni 2013. Fremja av Landbruks- og matdepartementet. Kunngjort 21. juni 2013 kl. 15.35.

Følgjande lov opphevast:

Lov 21. desember 1979 nr. 77 om jordskifte o.a. (jordskifteloven).

Endringar i følgjande lover:

- 1 Lov 13. august 1915 nr. 5 om domstolene (domstolloven).
- 2 Lov 23. oktober 1959 nr. 3 om oreigning av fast eiendom.
- 3 Lov 5. mai 1961 om grannegjerde.
- 4 Lov 16. juni 1961 nr. 12 om ymse beitespørsmål.
- 5 Lov 21. juni 1963 nr. 23 om vegar (veglova).
- 6 Lov 10. februar 1967 om behandlingssmåten i forvaltningssaker (forvaltningsloven).
- 7 Lov 29. november 1968 um særlege råderettar over framand eiendom.
- 8 Lov 28. juni 1974 nr. 58 om odelsretten og åsetesretten.
- 9 Lov 6. juni 1975 nr. 31 om utnytting av rettar og lunnende m.m. i statsallmenningane (fjellova).
- 10 Lov 12. desember 1975 nr. 59 om dokumentavgift (dokumentavgiftsloven).
- 11 Lov 17. desember 1982 nr. 86 om rettsgebyr.
- 12 Lov 15. mai 1992 nr. 47 om laksefisk og innlandsfisk mv. (lakse- og innlandsfiskloven).
- 13 Lov 19. juni 1992 nr. 59 om bygdeallmenninger.
- 14 Lov 19. juni 1992 nr. 60 om skogsdrift m.v. i statsallmenningane.
- 15 Lov 12. mai 1995 nr. 23 om jord (jordlova).
- 16 Lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt (skatteloven).
- 17 Lov 24. november 2000 nr. 82 om vassdrag og grunnvann (vannressursloven).
- 18 Lov 20. mai 2005 nr. 28 om straff (straffeloven).
- 19 Lov 17. juni 2005 nr. 85 om rettsforhold og forvaltning av grunn og naturressurser i Finnmark fylke (finnmarksloven).
- 20 Lov 17. juni 2005 nr. 101 om eideomsregistrering (matrikkellova).
- 21 Lov 15. juni 2007 nr. 40 om reindrift (reindriftsloven).
- 22 Lov 27. juni 2008 nr. 71 om planlegging og byggesaksbehandling (plan- og bygningsloven).
- 23 Lov 26. mars 2010 nr. 9 om vergemål (vergemålsloven).

Kapittel 1. Formål, verkeområde, definisjonar, saksinnhald og sakstilknytning

I Formål, verkeområde og definisjonar

§ 1–1. Formålet med lova

Formålet med lova er å leggje til rette for effektiv og rasjonell utnytting av fast eigedom og ressursar til beste for eigarane, rettshavarane og samfunnet. Dette skal skje ved at jordskifteretten bøter på utenlege eigedoms- og brukstilhøve, klarlegg og fastset grenser og rettar, og behandlar skjønn og andre avgjerder etter denne og andre lover.

Lova skal òg leggje til rette for rettferdig, forsvarleg, rask, effektiv og tillitsskapande behandling av sakene gjennom offentleg rettargang for uavhengige og upartiske jordskifterettar.

§ 1–2. Verkeområde for lova m.m.

Lova gjeld for fast eigedom og rettar over fast eigedom, vassdrag og sjø i heile landet, om ikkje anna er fastsett i denne eller andre lover.

Kongen kan fastsetje at lova heilt eller delvis skal gjelde for Svalbard eller Jan Mayen, og kan da fastsetje særskilde tilpassingar etter tilhøva på staden.

Lova gjeld med dei avgrensingane som følgjer av folkeretten eller av avtale med framand stat.

§ 1–3. Definisjonar

I denne lova tyder

- a) *jordskifteområdet*: den geografiske avgrensinga av jordskiftet, jf. § 6–9 første ledd
- b) *tiltaksjordskifte*: jordskifte som følgje av iverksetjing av offentlege og private tiltak, jf. § 3–2 første ledd andre punktum
- c) *vernejordskifte*: jordskifte som følgje av offentleg regulering av eigarrådvelde, jf. § 3–2 første ledd tredje punktum.

II Saksinnhald og sakstilknytning

§ 1–4. Kva det kan reisast sak om for jordskifteretten

Jordskifteretten kan behandle krav om

- a) endring i eigedomstilhøve og rettar for å skape meir tenlege tilhøve, jf. kapittel 3
- b) fastsetjing av eigedomstilhøve og rettar, jf. § 4–1
- c) fastsetjing av grenser, jf. §§ 4–2 og 4–3
- d) skjønn og andre avgjerder etter andre lover, slik det går fram av kapittel 5 og av reglane i særlovene.

§ 1–5. Kven som kan reise sak

Krav om sak kan setjast fram av den som eig fast eigedom, eller har rett knytt til fast eigedom, eller av festar.

I område med reindrift etter reindriftsloven, kan distriktsstyret, jf. reindriftsloven § 43, siidastyret, jf. reindriftsloven § 52, og leiar av siidaandel, jf. reindriftsloven § 10, krevje jordskifte i dei høve som § 3–8 fjerde ledd og § 3–9 andre ledd nemner. Det same gjeld ved krav om rettsutgreiing etter § 4–1 og grensefastsetjing etter § 4–2.

Offentleg styresmakt og andre tiltakshavarar med heimel til å ekspropriere til tiltak og anlegg, kan krevje jordskifte etter kapittel 3.

Offentleg styresmakt med heimel til å regulere eigarrådvelde, kan krevje jordskifte etter kapittel 3 og grensefastsetjing etter § 4–2.

Retten til å krevje sak kan ein ikkje skrive frå seg.

Kapittel 2. Jordskifterettane

I Organisering av jordskifterettane

§ 2–1. Jordskiftesokn (verneting)

Kongen deler riket inn i jordskiftesokn for jordskifterettane.

§ 2–2. Tilhøvet til domstoloven

Domstoloven gjeld for jordskifterettane om ikkje anna er fastsett, jf. domstoloven § 2 andre ledd.

§ 2–3. Bemanning

Jordskifteretten skal ha ein jordskifterettsleiar som òg er jordskiftedommar, og så mange jordskiftedommarar som til kvar tid er bestemt.

Jordskifteretten skal ha teknisk personale. For teknisk personale gjeld reglane i kapittel 6 i domstoloven så langt dei høver. Domstoladministrasjonen kan skipe ei eiga eining med faglege og tekniske støttestrukturar for jordskifterettane. Eininga kan anten vere sjølvstendig eller vere knytt til ein domstol.

Jordskifteretten kan ha minst ein jordskiftedommarfullmektig som kan utføre oppgåver på vegner av jordskiftedommaren. Domstoladministrasjonen kan gi forskrift om kva for myndigheit dommarfullmektigen skal ha, og kven som kan gi slik myndigheit til dommarfullmektigen.

Domstoloven § 19 andre ledd gjeld ved tilkalling av jordskiftedommarar.

§ 2-4. Utdanningskrav

Jordskiftelagdommarar, jordskiftedommarar og jordskiftedommarfullmektigar må ha jordskiftefagleg utdanning på mastergradsnivå med fagkrins fastsett av departementet.

§ 2-5. Utval av jordskiftemeddommarar

I kvart jordskiftesokn skal det vere eit særskilt utval av jordskiftemeddommarar. Medlemmene i utvalet skal vere kunnige i saker som jordskifteretten i jordskiftesoknet til vanleg har. Jordskifterettsleiaren fastset kor mange jordskiftemeddommarar som skal utpeikast, slik at ein kan rekne med at kvart medlem kan gjere teneste i ei sak i valperioden.

Utvalet skal utpeikast etter reglane i domstoloven om val av meddommarar. Jordskifterettsleiaren fastset kor mange det skal vere i utvalet for kvar kommune. Alle kommunar i jordskiftesoknet skal peike ut minst éin medlem av kvart kjønn til utvalet, og alltid like mange av kvart kjønn. Lagrettemedlemmer, meddommarar og skjønnsmedlemmer er ikkje fritekne for val til utvalet av jordskiftemeddommarar.

II Samansetjinga av jordskifteretten i ulike slags saker. Lovnad frå jordskiftemeddommar med meir**§ 2-6. Samansetjinga av jordskifteretten**

Jordskifteretten skal setjast med ein jordskiftedommar.

Dersom ein part krev det eller jordskiftedommaren meiner det trengst, skal retten setjast med to jordskiftemeddommarar.

I tiltaks- og vernejordskifte skal retten setjast med to jordskiftemeddommarar. Dersom ein part krev det eller jordskiftedommaren meiner det trengst, skal retten setjast med fire jordskiftemeddommarar.

I omfattande saker kan jordskifterettsleiaren fastsetje at ein eller to varajordskiftemeddommarar og ein varajordskiftedommar skal følgje forhandlingane for å ta sete i jordskifteretten ved forfall.

Ei avgjerd om samansetjinga etter andre til fjerde ledd kan ikkje ankast.

§ 2-7. Oppnemning av jordskiftemeddommarar

Utan omsyn til soknegrenser skal jordskiftedommaren nemne opp jordskiftemeddommarar og varajordskiftemeddommarar frå utvalet som er nemnt i § 2-5. Jordskiftedommaren skal nemne opp jordskiftemeddommarar som er kunnige i det saka i hovudsak gjeld. Er det nødvendig for å få jordskiftemeddommarar som er særleg kunnige på eitt eller fleire område, kan jordskiftedommaren nemne opp jordskiftemeddommarar som ikkje er med i utvalet.

Dersom ein oppnemnt jordskiftemeddommar ikkje møter eller ikkje kan gjere teneste, og heller ikkje nokon av dei oppnemnde varajordskiftemeddommarane kan møte innan rimeleg tid, kan jordskiftedommaren nemne opp ein annan jordskiftemeddommar for møtet. Ein slik jordskiftemeddommar treng ikkje høyre til utvalet.

§ 2-8. Innprenting og lovnad

Første gong nokon gjer teneste som jordskiftemeddommar, skal jordskiftedommaren i rettsmøte gjere jordskiftemeddommaren kjend med dei pliktene ein jordskiftemeddommar har. Jordskiftemeddommaren skal love at han vil gjere pliktene sine samvitsfullt og etter beste overttyding i denne saka, og i alle framtidige saker.

Domstoladministrasjonen fastset ordlyden i lovnaden.

Kapittel 3. Jordskifte**I Utenlege eigedomstilhøve og bruk av verkemiddel i jordskifte****§ 3-1. Verkemiddel for å bøte på utenlege eigedomstilhøve**

Jordskifteretten kan bruke verkemidla i §§ 3-4 til 3-10 for å bøte på utenlege eigedomstilhøve slik det går fram av § 3-2. Ei jordskiftesak kan omfatte eitt eller fleire av desse verkemidla. Om jordskifteretten brukar verkemiddel etter §§ 3-4 til 3-10, kan han òg bruke verkemidla i §§ 3-11 og 3-12.

For jordskifte i bygdeallmenningar gjeld lov 19. juni 1992 nr. 59 om bygdeallmenningar § 1-4. For jordskifte i statsallmenningar gjeld lov 6. juni 1975 nr. 31 om utnytting av rettar og lunnende m.m. i statsallmenningane § 16 og lov 19. juni 1992 nr. 60 om skogsdrift mv. i statsallmenningene § 4-2.

§ 3-2. Utenlege eigedomstilhøve

Jordskifteretten kan halde jordskifte etter §§ 3-4 til 3-10 dersom minst éin eigedom eller bruksrett i jordskifteområdet er vanskeleg å bruke på tenleg måte etter tida og tilhøva. Det same gjeld dersom det er grunn til å rekne med at minst éin eigedom eller bruksrett vil bli vanskeleg å bruke på tenleg måte som følgje av eit offentleg eller privat tiltak. Som offentleg tiltak skal òg reknast offentleg regulering av eigarrådvelde eller vedteken reguleringsplan med tilhøyrande omsynssone.

Jordskifteretten kan ikkje gjere andre endringar enn dei som er nødvendige for å bøte på dei utenlege eigedomstilhøva som partane har teke opp i jordskiftet.

§ 3-3. Meir tenlege eigedomstilhøve i jordskifteområdet

Jordskifteretten kan berre halde jordskifte etter §§ 3-4 til 3-10 for å skape meir tenlege eigedomstilhøve i jordskifteområdet.

II Verkemiddel

§ 3-4. Ny utforming av eigedom og alltidvarande bruksrett

Jordskifteretten kan forme ut eigedom og alltidvarande bruksrett på nytt. Bruksretten må liggje til fast eigedom.

Jordskifteretten kan påby at vassleidningar, damanlegg, kraftleidningar og liknande som står på grunn som går i byte etter første ledd, blir overførte til ny eigar. Det same gjeld bygningar.

§ 3-5. Skipping av sameige

Jordskifteretten kan skipe sameige mellom eigedommar dersom dette bøter på dei utenlege eigedomstilhøva på ein betre måte enn det å gi reglar om sambruk mellom eigedommar etter § 3-8 ville ha gjort.

§ 3-6. Oppløysing av sameige og sambruk mellom eigedommar

Jordskifteretten kan løyse opp sameige og sambruk mellom eigedommar. Oppløysinga kan vere delvis eller fullstendig.

§ 3-7. Deling av eigedom

Jordskifteretten kan dele og forme ut ein eigedom med tilhøyrande bruksrettar etter eit fastsett høvetal.

§ 3-8. Reglar om sambruk (bruksordning)

Jordskifteretten kan gi eller endre reglar for eksisterande sambruk mellom eigedommar. Jordskifteretten kan skipe sambruk og gi reglar om sambruk der det ikkje er sambruk frå før, dersom det er særlege grunnar for det. Jordskifteretten kan ordne tilhøva mellom eigar og bruksrettshavar og mellom bruksrettshavarar. Jordskifteretten kan mellom anna avgrense feltet for utøving av bruksrett, og gi reglar om bruksmåte.

Jordskifteretten kan både gi varige og mellombelse reglar.

Jordskifteretten kan gi reglar om sambruk av uteareala til eigarseksjonar. Første og andre ledd gjeld for skipping av sambruk i uteareala til eigarseksjonar.

Jordskifteretten kan gi reglar om bruken i det samiske reinbeiteområdet der det blir drive reindrift. Retten kan ikkje regulere tilhøva mellom dei som driv slik reindrift.

§ 3-9. Pålegg om felles tiltak og pålegg om felles investeringar

Jordskifteretten kan påleggje felles tiltak og påleggje felles investeringar i samband med bruk av eigedommar eller bruksrettar.

Jordskifteretten kan òg påleggje felles tiltak og felles investeringar mellom reindriftra og grunneigarar eller bruksrettshavarar.

§ 3-10. Skiping av lag og fastsetjing av vedtekter. Driftsselskap

Jordskifteretten kan skipe lag for drift eller vedlikehald når fleire skal bruke eigedom eller har bruksrett. Jordskifteretten kan òg endre eksisterande lag.

Jordskifteretten skal fastsetje vedtekter for lag han skipar. I eksisterande lag skal vedtektene endrast i den mon endringar i bruksreglar eller endringar i laget tilseier det.

Tiltak som kan innebere stor risiko, kan berre gjennomførast av eit driftsselskap. Laget tek avgjerd om gjennomføring ved fleirtalsvedtak. Kvar av deltakarane har rett til å vere med i driftsselskapet så langt det svarar til høvetalet. Om nokon vil vere med som ikkje røysta for, skal det seiast frå så snart råd er og seinast tre veker etter at han har fått skriftleg melding om vedtaket med opplysing om denne fristen. Driftsselskapet skal svare vederlag for utnyttingsretten til laget, som fordelar dette til deltakarane etter høvetalet deira.

Når partane er samde, kan andre tiltak enn nemnt i tredje ledd første punktum gjennomførast av eit driftsselskap. Tredje ledd tredje og femte punktum gjeld tilsvarande.

§ 3-11. Omskipping og avløyning av tidsavgrensa bruksrett og alltidvarande bruksrett som ikkje ligg til fast eigedom

Jordskifteretten kan omskipe ein tidsavgrensa bruksrett eller ein alltidvarande bruksrett som ikkje ligg til fast eigedom, dersom bruksretten er til hinder for ei tenleg jordskifteløysing. Fører ikkje omskipping fram, kan jordskifteretten avløyse bruksretten.

Første ledd gjeld ikkje for tomtefeste eller forpakting. Første ledd gjeld heller ikkje rett som samane har til å drive reindrift etter reindriftsloven.

§ 3-12. Avløyning av alltidvarande bruksrett som ligg til fast eigedom, og negativ servitutt

Jordskifteretten kan avløyse ein alltidvarande bruksrett som ligg til fast eigedom, eller ein rett til å forby enkelte slag verksemd, bruk eller tilstand (negative servituttar) dersom dei er til hinder for ei tenleg jordskifteløysing.

III Grunnlaget for jordskifteløysinga

§ 3-13. Eigedoms- og bruksrettstilhøva

Jordskifteretten skal fastsetje eigedomsrettstilhøva og bruksrettstilhøva slik dei er.

Dersom partane er samde om heile eller delar av grunnlaget for jordskifteløysinga, kan jordskifteretten bygge på denne semja.

§ 3-14. Kva jordskifteretten skal verdsetje

Jordskifteretten skal verdsetje det som går i byte.

Fører jordskifteløysinga til at vederlag skal fastsetjast i pengar eller anna, skal jordskifteretten fastsetje vederlaget særskilt.

§ 3–15. *Korleis jordskifteretten skal verdsetje*

Jordskifteretten skal verdsetje det som går i byte, ut frå pårekeleg bruk.

Ved verdsetjing av skog kan verdien av standskogen dragast inn i grunnlaget for jordskiftet.

IV Jordskifteløysinga

§ 3–16. *Avgrensing av jordskifteløysinga*

Jordskifteløysinga skal ikkje gå lenger enn nødvendig for å bøte på dei utenlege tilhøva som partane har teke opp i jordskiftet.

§ 3–17. *Føresegner og løyve*

Jordskifteløysinga skal ikkje vere i strid med bindande offentlege føresegner om arealbruk.

Nødvendige offentlege løyve skal liggje føre når jordskifteretten tek avgjerd om den endelege jordskifteløysinga. Jordskifteretten kan søkje om dei løyva som trengst for å setje i verk jordskiftet.

§ 3–18. *Vern mot tap*

Jordskifteløysinga skal ikkje føre til at kostnadene eller ulempene blir større enn nytten for nokon eigedom eller bruksrett.

§ 3–19. *Korleis jordskifteretten legg ut grunn og bruksrett*

Jordskifteretten skal leggje ut grunn og bruksrettar etter §§ 3–20 til 3–26 på tenleg måte ut frå grunnlaget for jordskiftet.

Jordskifteretten skal med unntak av § 3–20 andre og tredje ledd, § 3–21, § 3–25 eller § 3–26 leggje ut grunn og bruksrettar i jordskifteområdet slik at kvar eigedom får att tilsvarende den verdien som eigdommen misser.

§ 3–20. *Utlegging av grunn og bruksrett*

Jordskifteløysinga kan gå ut på å byte grunn mot grunn, bruksrett mot bruksrett, grunn mot bruksrett og bruksrett mot grunn.

Jordskifteløysinga kan gå ut på å byte grunn eller bruksrettar mot pengar eller andre verdiar dersom det ikkje let seg gjere å leggje ut eigedommane eller bruksrettane etter første ledd.

Jordskifteretten kan bruke pengar for å kompensere for ulike opparbeidingsgrad.

§ 3–21. *Vederlag ved overføring av anlegg til vassforsyning, kraftoverføring og liknande*

Når jordskifteretten med heimel i § 3–4 andre ledd påbyr overføring av anlegg eller bygningar, kan jordskifteløysinga vere eit pengevederlag eller vederlag i andre verdiar.

§ 3–22. *Utlegging av grunn til særskilde formål*

Dersom nokon part treng grunn til særskilde formål, kan han krevje dette utlagt av sin del.

§ 3–23. *Utlegging av grunn og bruksrett som kan endre verdi*

Meiner jordskifteretten at grunn og bruksrett i jordskifteområdet kan få ei utnytting som gir stor verdiendring, bør grunn eller bruksrett ikkje skifte eigar utan at det trengst for eit tenleg jordskifte. Om grunn eller bruksrett skiftar eigar, skal jordskifteretten sjå til at verdiendring som nemnt i første punktum, blir så lik som råd er før og etter jordskiftet.

§ 3–24. *Leigeareal*

Har jordskiftet noko å seie for leigar eller ein annan som har liknande rett, skal jordskifteretten ordne høvet mellom han og eigaren om det trengst. Jordskifteretten bør ta omsyn til leigetilhøve i jordskifteområdet.

§ 3–25. *Utjamning ved overføring av standskog*

Jordskifteretten fastset utjamningsmåten i samband med overføring av standskog. Hogst kan brukast som utjamningsmåte for standskog som står på areal som skiftar eigar, dersom trea eller flata er forsvarleg identifiserte.

§ 3–26. *Vederlag ved avløysing av rettar*

Ved avløysing av bruksrett etter § 3–11 første ledd andre punktum eller § 3–12 skal rettshavaren til vanleg få grunn eller bruksrett i staden for den bruksretten som blir avløyst. Vederlaget kan vere pengar eller andre verdiar dersom det er meir tenleg.

Ved avløysing etter § 3–11 første ledd andre punktum eller § 3–12 kan vederlaget ikkje setjast lågare enn det retten er verd for rettshavaren.

§ 3–27. *Omsyn ved pålegg om felles investeringar etter § 3–9*

Ved vurderinga av kva for investeringar som kan påleggast etter § 3–9, skal jordskifteretten leggje vekt på den framtidige utnyttinga av eigedommane og ta omsyn til dei økonomiske evnene partane har.

§ 3–28. *Fordeling av kostnader*

Kostnader med investeringstiltak etter § 3–9 skal retten dele etter nytten kvar part har av tiltaket.

§ 3–29. Ansvar for gjeld

Når jordskifteretten skipar lag etter § 3–10, svarar kvar av deltakarane i laget overfor tredjemann etter partshøvet i laget.

V Fordeling av planskapt netto verdiauke**§ 3–30. Kompetansen jordskifteretten har**

Jordskifteretten kan fordele planskapt netto verdiauke mellom eigedommar som er omfatta av ein reguleringsplan. Fordelinga kan gjerast dersom planmyndigheita med heimel i plan- og bygningsloven § 12–7 nr. 13 i reguleringsplanen har gitt føresegn om at planskapt verdiauke skal fordelast. Planmyndigheita må i reguleringsplanen ha fastsett den geografiske avgrensinga av området for fordeling.

§ 3–31. Korleis jordskifteretten skal verdsetje

Jordskifteretten skal verdsetje samla planskapt netto verdiauke i området for fordeling. Jordskifteretten skal verdsetje dei delane som kvar part skal ha av verdiauken. Jordskifteretten skal verdsetje alle eigedommane ut frå eigenskapane dei har til utbyggingsformål og uavhengig av kva som går fram av reguleringsplanen.

§ 3–32. Korleis jordskifteretten skal fordele planskapt netto verdiauke

Jordskifteretten skal fordele planskapt netto verdiauke slik at kvar eigar får den delen av den planskapt netto verdiauken som følgjer av § 3–31 andre punktum.

Jordskifteretten skal ved fordeling etter første ledd, så langt råd er, tildele ein part utbyggingsrettar på eller inntil eigedommen parten har. Når ein part får tildelt ein utbyggingsrett som ikkje ligg på eigedommen parten har, følgjer eigedomsretten den tomte som utbyggingsretten gjeld.

Dersom planskapt netto verdiauke berre utgjer ein del av ein utbyggingsrett, har delhavaren med størst del av utbyggingsretten, rett til å krevje heile utbyggingsretten tildelt til seg. Dersom ingen av delhavarane krev utbyggingsretten tildelt til seg, blir den tomte som utbyggingsretten gjeld, eit sameige mellom delhavarane. Tek ein delhavar over etter første punktum, skal andre delhavarar få oppgjer for planskapt netto verdiauke i pengar.

VI Fare for naturskade**§ 3–33. Fare for elvebrot, skred, sandfok og liknande**

Der det er fare for elvebrot, skred, sandfok og liknande, skal jordskifteretten om det ikkje er mogleg å ta omsyn til det i sjølve jordskifteløysinga, fastsetje nødvendig førebyggingsarbeid eller andre tryggingstiltak og gi reglar om korleis kostnadene med arbeidet og vedlikehaldet skal delast. Er det ikkje teke omsyn til faren i jordskifteløysinga, skal jordskifteretten gi reglar for det tilfellet det blir skade, og først og fremst om korleis skaden skal delast.

Når det er gitt reglar etter første ledd, kan skadelidne krevje hjelp av jordskifteretten til å jamne ut skaden, om ikkje anna er fastsett og partane ikkje blir samde. For slike saker gjeld reglane i kapittel 6 så langt dei høver.

VII Andre reglar om jordskifte**§ 3–34. Reglar for bruken av jordskifteområdet**

Jordskifteretten kan fastsetje reglar for bruken av eigedommane i jordskifteområdet som skal gjelde frå det tidspunktet saka etter § 6–19 første ledd ikkje lenger kan trekkjast utan samtykke frå jordskifteretten, og fram til jordskiftet er gjennomført.

Den som må avstå frå bruk som følgje av avgjerd etter første ledd, har krav på vederlag. Jordskifteretten fastset vederlaget.

Dersom jordskifteretten har gitt reglar om bruk etter første ledd, skal dei som har nytte av avgjerda, bere kostnadene etter nytten.

§ 3–35. Skiping og oppmåling av nye matrikkeleiningar

Jordskifteretten kan skipe nye matrikkeleiningar og slå saman matrikkeleiningar etter matrikkellova § 10 femte ledd, og slå saman matrikkeleiningar i samsvar med matrikkellova § 18 og forskrifter gitt med heimel i matrikkellova.

Jordskifteretten skipar og måler opp nye matrikkeleiningar som inngår i sak for jordskifteretten, om ikkje jordskifteretten fastset noko anna. Reglane i matrikkellova gjeld så langt dei høver.

§ 3–36. Frist for iverksetjing av avgjerd

Jordskifteretten skal i samsvar med § 6–27 setje dei fristane som trengst for å setje i verk avgjerder etter kapittel her.

§ 3–37. Sperretid for nytt jordskifte

Det som før har vore under jordskifte etter §§ 3–4 til 3–12 eller etter tidlegare jordskiftelov, kan ikkje takast opp til ny jordskiftebehandling før ti år etter at det førre jordskiftet var rettskraftig avgjort.

Det er òg ein frist på ti år for behandling av nytt krav der jordskifte er nekta fordi vilkåra i §§ 3–2, 3–18 eller 3–19 ikkje var oppfylte. Er vilkåra oppfylte på eit seinare tidspunkt, kan nytt krav om jordskifte takast opp til behandling utan omsyn til tiårsfristen.

Det som før har vore under jordskifte, kan utan hinder av fristen i første ledd takast med i jordskifteområdet når jordskifteretten i ny jordskiftesak utvidar saka etter § 6–9 fjerde ledd.

Første ledd gjeld ikkje når for eksempel skred, elvebrot, anlegg av offentlege vegar og kjøp av tilleggsjord gjer at det ikkje lenger er naturleg å sjå området som tidlegare skifta.

Kapittel 4. Rettsutgreiing og grensefastsetjing og anna

§ 4-1. Rettsutgreiing

Jordskifteretten kan fastsetje innhaldet i rettar og eigedomstilhøve som eiga sak

- a) i sameige
- b) i område der det er sambruk mellom eigedommar eller uklart om det er sambruk
- c) ved registrering av uregistrert jordsameige
- d) i område med reindrift i det samiske reinbeiteområdet
- e) i område der det er sambruk av uteareala som ligg til eigarseksjonar.

§ 4-2. Grensefastsetjing

Jordskifteretten kan fastsetje grenser for fast eigedom og rettar som eiga sak, mellom anna grenser for

- a) grunneigedom, jf. matrikkellova § 5 første ledd bokstav a
- b) anleggseigedom, jf. matrikkellova § 5 første ledd bokstav b
- c) uteareal som inngår i eigarseksjon, jf. matrikkellova § 4 første ledd siste punktum
- d) jordsameige, jf. matrikkellova § 5 første ledd bokstav d
- e) festegrunn, jf. matrikkellova § 5 første ledd bokstav e
- f) offentlig regulering av eigarrådvælde
- g) samisk reinbeite.

Jordskifteretten skal merkje og koordinatfeste grenser etter § 6–29.

§ 4-3. Andre reglar om grensefastsetjing

Jordskifteretten kan i sak etter § 4-2 ta avgjerd om gjerdehald for den grensestrekninga som er til behandling. Når retten tek ei slik avgjerd, gjeld § 3–34 så langt det høver.

Jordskifteretten kan justere grenser etter matrikkellova § 16.

For fastsetjing av grenser for bygdeallmenning eller statsallmenning, gjeld lov 19. juni 1992 nr. 59 om bygdeallmenninger § 1–4 og lov 19. juni 1992 nr. 60 om skogsdrift m.v. i statsallmenningene § 4–2.

Jordskifteretten kan fastsetje slike grenser som er nemnde i lov 15. mars 1940 nr. 3 om vassdragene §§ 2, 3 og 4.

Jordskifteretten set i verk grensemerking i terrenget, koordinatfesting og kartlegging etter finnmarksloven § 45.

Dersom avgjerd etter første til fjerde ledd eller §§ 4-1 og 4-2 fører til at det må registrerast eit nytt jordsameige, eller til at umatrikulert grunneigedom eller festegrunn skal matrikulerast, gjeld § 3–35.

§ 4-4. Tvist om underliggjande rettshøve

Dersom det i sak om rettsutgreiing eller grensefastsetjing er tvist om grenser, eigedomsrett, bruksrett eller anna, skal jordskifteretten etter krav frå ein part, avgjere tvisten når det trengst for å avgjere saka.

Kapittel 5. Skjønn og andre avgjerder etter andre lover

§ 5-1. Skjønn i samband med tiltaksjordskifte og vernejordskifte

Jordskifteretten held skjønn i samband med tiltaksjordskifte og vernejordskifte. Dette gjeld ikkje slike jordskifte i vassdrag.

§ 5-2. Skjønn i samband med jordskifte som følgje av tiltak fastsett av jordskifteretten i vassdrag

Jordskifteretten held skjønn til fastsetjing av erstatninga eigedommar utanfor jordskifteområdet skal ha som følgje av tiltak etter § 3–9.

§ 5-3. Skjønn og andre avgjerder etter andre lover i samband med sak for jordskifteretten

Jordskifteretten held skjønn og tek andre avgjerder i samband med sak for jordskifteretten etter

- a) lov 14. juni 1912 nr. 1 om anlæg av taugbaner og løipestrenger mv. § 8, når det er nødvendig av omsyn til jordskiftet
- b) lov 5. mai 1961 om grannegjerde
- c) lov 16. juni 1961 nr. 12 om ymse beitespørsmål §§ 7, 9 og 14
- d) lov 21. juni 1963 nr. 23 om vegar kapittel VII
- e) lov 29. november 1968 um særlege råderettar over framand eigedom
- f) lov 24. november 2000 nr. 82 om vassdrag og grunnvann § 31 tredje ledd bokstav c, og
- g) lov 15. juni 2007 nr. 40 om reindrift.

§ 5-4. Skjønn og andre avgjerder etter andre lover som eiga sak

Jordskifteretten held skjønn og tek andre avgjerder som eiga sak etter dei lovene som er nemnde i § 5-3. Første punktum gjeld ikkje sak etter lov 14. juni 1912 nr. 1 om anlæg av taugbaner og løipestrenger mv. § 8.

§ 5-5. Avtaleskjønn som eiga sak

Jordskifteretten kan òg halde skjønn i andre tilfelle enn dei som er nemnde i §§ 5-1 til 5-4, dersom partane er samde om det.

§ 5-6. Skjønn og andre avgjerder i samband med sak for jordskifteretten skilt ut som eiga sak

Jordskifteretten kan bestemme at skjønn og andre avgjerder etter §§ 5-1 til 5-3, skal behandlast som eiga sak. Første punktum gjeld ikkje sak etter lov 14. juni 1912 nr. 1 om anlæg av taugbaner og løipestrenger mv. § 8.

§ 5-7. Behandlinga av saker etter kapittel 5

Kapitla 1, 2, 6 og 8 gjeld så langt dei høver for skjønn og andre avgjerder som jordskifteretten held eller tek etter §§ 5-1 til 5-3. I tillegg gjeld § 7-1 andre ledd og § 7-10. Reglane for rettslege skjønn i lov 1. juni 1917 nr. 1 om skjønn og ekspropriasjonssaker gjeld så langt kapittel 1, 2, 6 og 8 ikkje har reglar om behandlinga. I tillegg gjeld reglane i dei lovene som er nemnde i § 5-3, for behandlinga.

Avgjerder som jordskifteretten tek som eiga sak etter §§ 5-4 til 5-6, følgjer reglane for rettsleg skjønn i lov 1. juni 1917 nr. 1 om skjønn og ekspropriasjonssaker. I tillegg gjeld reglane i dei lovene som er nemnde i § 5-3, for behandlinga.

§ 5-8. Tvist

Jordskifteretten avgjer under forretninga tvist om retten til og vilkåra for å fremje skjønn eller andre saker etter kapittel 5, og tvist om kva som skal vere emne for skjønn eller anna avgjerd.

Jordskifteretten avgjer under forretninga tvist om retten til og vilkåra for ekspropriasjon og tvist om kva som skal eksproprierast.

Dersom det i skjønn etter § 5-1 første punktum er tvist om eit underliggjande rettshøve om grenser, egedomsrett eller anna innan jordskifteområdet og som det er nødvendig å ta stilling til for at saka skal kunne avgjerast, skal jordskifteretten etter krav frå ein part, avgjere dette. Jordskifteretten kan som del av skjønn i samband med vernejordskifte etter § 5-1 første punktum, avgjere om det skal ytast erstatning for den råderettsavgrensinga som følgjer av den offentlege reguleringa av eigarrådvelde.

Kapittel 6. Reglar om saksbehandling**I Tilhøvet til tvisteloven og lov om skjønn og ekspropriasjonssaker****§ 6-1. Saksbehandlinga og tilhøvet til tvisteloven og lov om skjønn og ekspropriasjonssaker**

Reglane om saksbehandling i dette kapitlet gjeld for jordskiftesak etter kapittel 3, rettsutgreiing og grensefastsetjing etter kapittel 4, og skjønn og andre avgjerder etter §§ 5-1 til 5-3 i samband med sak for jordskifteretten.

Desse delane, kapitla og paragrafane i tvisteloven gjeld slik det går fram av paragrafane i lova her, og elles så langt dei høver: Kapittel 2, 3 og 8, § 9-6 første og andre ledd, tredje ledd første og andre punktum og fjerde ledd, §§ 9-10 og 9-13 til 9-17, § 10-5 første og andre ledd, kapittel 11, § 12-1 første til tredje ledd, § 13-1 andre og tredje ledd, §§ 13-3 og 13-4, kapittel 13 II, kapittel 14, § 15 første ledd bokstav b, §§ 15-6 til 15-8, kapittel 16, I, II og III, § 16-18, kapittel 17, §§ 18-1 og 18-2, kapittel 19 og 20, femte del og sjette del.

Lov 1. juni 1917 nr. 1 om skjønn og ekspropriasjonssaker gjeld for behandlinga av skjønn og andre avgjerder som eiga sak etter §§ 5-4 til 5-6, jf. § 5-7 andre ledd.

II Førebuing av saka**§ 6-2. Krav om sak**

Sak kan reisast ved skriftleg krav til jordskifteretten. Saka kan reisast munnleg, og kravet kan setjast opp som prosesskriv i samsvar med tvisteloven § 12-1 andre ledd. Kravet skal vere underskrive.

Så langt råd er skal det nemnast i kravet

- a) kva egedommar saka gjeld
- b) namnet og adressa til partane, representantane og prosessfullmektigane
- c) om det trengst meddommarar, og om dei bør ha særskild kunnskap, jf. § 2-7
- d) kva parten vil oppnå med kravet, og
- e) kva bevis som vil bli førte, og annan dokumentasjon.

Kravet skal utformast slik at det gir grunnlag for ei forsvarleg behandling av saka. Innhaldet i kravet må vere slik at dei andre partane kan ta stilling til kravet, og førebu saka. Kravet skal dessutan gi retten grunnlag for å vurdere om han kan behandle saka. Kravet skal om mogleg vise det geografiske området det gjeld på eit kart. Gjeld kravet jordskifte etter kapittel 3, skal det gå fram av kravet kva for utenlege egedomstilhøve ein krev at retten skal bøte på.

§ 6-3. Kvar krav om sak skal setjast fram (verneting)

Krav om sak skal setjast fram for jordskifteretten i det jordskiftesoknet der egedommen ligg. Dersom egedommen ligg i fleire sokn eller det er uvisst i kva for eit sokn egedommen ligg, kan kravet setjast fram for ein jordskifterett i eit av sokna.

Dersom det er sett fram krav for ein rett som ikkje har domsmakt på staden der egedommen ligg, skal retten overføre saka til ein jordskifterett med slik domsmakt. Har fleire rettar domsmakt på staden, kan den som set fram kravet, velje jordskifterett.

For overføring av ei sak til ein annan jordskifterett etter søknad frå ein part eller etter tiltak frå retten sjølv, gjeld domstoloven § 38.

§ 6-4. Avgjerd om vilkåra for å reise sak er til stades

Når kravet kjem inn til jordskifteretten, skal retten undersøkje om vilkåra for å behandle saka er til stades. Har kravet manglar som kan bøtast på, skal retten gi rettleiing og setje frist for retting etter § 6-16. Avgjerd om vilkåra for sak er til stades eller ikkje, skal jordskifteretten ta så snart det er grunnlag for det. Jordskifteretten skal føre inn i rettsboka at behandlinga av ei jordskiftesak har teke til.

§ 6-5. Merknader til kravet

Jordskifteretten skal forkynne kravet for dei andre partane og be dei komme med sitt syn. Partane bør seie si meining om kravet og gi dei opplysingane dei har. Dei bør nemne dei bevisa som vil bli førte, og vise til den dokumentasjonen dei byggjer på. Merknadene treng ikkje gå lenger enn det som er nødvendig for å gi eit tilstrekkeleg grunnlag for den vidare saksførebuinga.

Dersom nokon av partane vil ha meddommarar i det første rettsmøtet i saka, må merknadene innehalde krav om det.

Til vanleg skal merknadene vere skriftlege, men munnlege merknader kan setjast opp skriftleg av retten i samsvar med tvisteloven § 12-1 andre ledd.

Frist for merknader skal normalt ikkje vere kortare enn tre veker.

§ 6-6. Aktiv saksstyring og planlegging

Jordskifteretten skal aktivt og planmessig styre saksførebuinga og saka for å oppnå rask, prosessøkonomisk og forsvarleg behandling. Tvisteloven § 11-6 gjeld så langt han høver for plikta jordskifteretten har til å styre saka aktivt.

Etter drøfting med partane skal retten lage ein plan for behandlinga av saka. Planen skal gi retten og partane oversikt over saksgangen, når viktige avgjerder i saka må takast, og når retten ser for seg at saka kan avsluttast. Retten skal halde partane orienterte om eventuelle endringar i planen.

§ 6-7. Saksførebuinge rettsmøte

Jordskifteretten kan kalle partane inn til saksførebuinge rettsmøte på alle steg i saka. Slike rettsmøte kan vere fjernmøte, jf. tvisteloven § 13-1 andre og tredje ledd.

Saksførebuinge rettsmøte kan setjast med jordskiftedommaren som einedommar.

§ 6-8. Merknader til avgjerder om saksbehandlinga

Partane skal få høve til å uttale seg om tilhøve som har noko å seie for avgjerder om saksbehandlinga. Ein part må setje fram motsegner mot prosesshandlingar så snart han kan.

Elles gjeld tvisteloven § 9-6 så langt han høver for retten partane har til å uttale seg og setje fram motsegner, og for avgjerdene jordskifteretten tek om saksbehandlinga. Tvisteloven § 9-6 tredje ledd siste punktum gjeld likevel ikkje.

§ 6-9. Sakleg og geografisk avgrensing av saka

Jordskifteretten skal gjere ei sakleg og geografisk avgrensing av saka i samsvar med det eller dei krava som reisast, og som partane har fått ytre seg om.

Retten kan setje ein frist for partane til å fremje krav om den saklege eller geografiske avgrensinga av saka. Krav som er sette fram etter denne fristen, skal avvist dersom retten ikkje finn gode grunnar for krava. Det skal mellom anna takast omsyn til kva dei andre partane meiner om krava, og om saka vil bli mykje forseinka.

Retten skal ta avgjerd om avgrensinga så snart det er grunnlag for det.

Om retten meiner det må til for å bøte på dei utenlege eigeomstilhøva i eit jordskifteområde, kan han av eige tiltak gå utanom den geografiske avgrensinga i dei krava som er reiste, og ta med attverande delar av dei eigeommane som jordskiftet gjeld. Jordskifteområdet kan likevel ikkje utvidast meir enn det som trengst for å få løyst saka slik ho er sakleg avgrensa etter dei krava som er reiste.

III Rettsmøte**§ 6-10. Innkalling til rettsmøte**

Jordskifteretten fastset når saka skal behandlast. Retten skal forkynne innkalling til det første ordinære rettsmøtet for alle saka vedkjem. Namna til medlemmene av retten skal stå i innkallinga. Innkallingsfristen skal vere minst to veker.

Til dei andre rettsmøta skal retten forkynne innkalling for partar som er pålagde å møte personleg, og forkynne når det skal reknast som fråvær i saka om parten ikkje møter. Elles skal partane få slikt varsel som retten finn høveleg.

Partar med advokat som prosessfullmektig skal kallast inn ved advokaten. Parten skal varslast med kopi av innkallinga. Har jordskifteretten pålagt ein part plikt til å møte personleg, skal innkallinga forkynnast for parten personleg sjølv om han har advokat.

Er det uklart kven som er eigar eller som har ein rett, eller meiner jordskifteretten det trengst av andre grunnar, kan det kallast inn med kunngjering i eitt eller fleire lokalblad og med oppslag. Det skal gå minst seks veker frå kunngjeringa til jordskifteretten held rettsmøtet.

Tvisteloven § 13-3 gjeld for innkalling av vitne og sakkunnige til rettsmøte.

§ 6-11. Møte- og forklaringsplikt

Partar, vitne og sakkunnige som blir kalla inn i samsvar med § 6-10, har plikt til å møte og gi forklaring etter nærare reglar i § 6-15.

Tvisteloven § 13–4 gjeld for spørsmålet om gyldig fråvær frå rettsmøte. Ved fråvær ved behandling av tvist, gjeld tvisteloven § 16–10.

§ 6–12. Saksbehandlinga i rettsmøte

Jordskifteretten skal sørge for at forhandlingane i rettsmøte går føre seg på tenleg måte. Forhandlingane skal skje konsentrert og forsvarleg utan tidsspille for retten, partane, vitne og sakkunnige. Rettsmøte kan haldast som fjernmøte etter tvisteloven § 13–1 andre og tredje ledd.

Forhandlingane i rettsmøte er munnlege, og bevisa skal først direkte for retten.

For saksbehandlinga gjeld elles reglane om hovudforhandlinga i tvisteloven §§ 9–13 til 9–17 så langt dei høver ved behandlinga av tvist om grenser, eigedomsrett, rettar og anna.

§ 6–13. Rettsbok

Jordskifteretten skal føre rettsbok i rettsmøte. Reglane i tvisteloven kapittel 13 II gjeld så langt dei høver.

Partane skal ha tilgang til rettsboka.

IV Generelle reglar

§ 6–14. Grunnlaget for avgjerdene

Jordskifteretten skal ta avgjerdene sine på grunnlag av behandlinga i rettsmøte, dokumenta i saka, andre bevis og merknader frå partane etter §§ 6–21 og 6–22.

Retten kan ikkje bygge avgjerdene på faktiske tilhøve partane ikkje har hatt oppmoding til å gi merknader om. Dersom retten likevel vil gjere dette, må retten gi partane rettleiing etter § 6–16, og om nødvendig fortsetje behandlinga etter tvisteloven § 9–17 andre ledd, for å få eit forsvarleg avgjerdsgrunnlag.

§ 6–15. Bevis

Partane skal sørge for at saka blir rett og fullstendig opplyst. Dei skal greie ut om saka og tilby dei bevisa dei har. Dei har plikt til å gi forklaringar og bevisilgang.

Kvar part skal òg opplyse om viktige bevis som parten ikkje har hand om, og som parten ikkje har grunn til å rekne med at andre partar er kjende med.

Pliktene etter første og andre ledd gjeld anten beviset er til støtte for parten sjølv eller for dei andre partane.

Jordskifteretten kan sørge for bevisføring om ikkje partane set seg imot det. Retten er ikkje bunden av argumentasjonen partane har om bevis.

Retten kan nytte sakkunnig hjelp i særskilde spørsmål når han meiner det trengst.

Reglane i tvisteloven femte del (kapittel 21 til 28) gjeld så langt dei høver for bevisføringa i jordskifteretten.

§ 6–16. Rettleiing og retting

Jordskifteretten skal rettleie partane om reglar og rutinar for saksbehandlinga og andre formelle tilhøve som dei må kjenne til for å ta vare på interessene sine i saka. Retten skal søkje å førebyggje feil og skal gi rettleiing slik at feil kan rettast.

Retten skal gi rettleiing til partane slik at saka kan få ei rett avgjerd ut frå dei faktiske tilhøva og dei aktuelle reglane.

Retten skal ta særleg omsyn til det behovet som partar utan prosessfullmektig har for rettleiing.

Retten må gi rettleiinga på ein måte som ikkje svekkjer tilliten til at han er upartisk. Retten kan ikkje gi partane råd om standpunkt i tvistespørsmål, eller om kva prosesshandlingar dei bør setje i verk.

Elles gjeld tvisteloven § 11–5 for rettleiing av partane.

Tvisteloven § 16–5 gjeld for retting av feil. Retten kan mellom anna setje frist for retting.

§ 6–17. Minneleg løysing av saker for jordskifteretten

Jordskifteretten skal på eit kvart steg i saka vurdere om mekling kan føre til minneleg løysing.

Mekling skal skje ved at retten i rettsmøte eller gjennom annan kontakt med partane søker å leggje grunnlaget for ei minneleg løysing. Under meklinga skal retten ikkje halde møter med kvar part for seg eller ta imot opplysningar som ikkje kan gjerast kjende for alle partar. Retten kan ikkje komme med løysingsforslag, råd eller synspunkt som kan svekke tilliten til at retten er upartisk.

§ 6–18. Rettsmekling

Tvisteloven kapittel 8 II gjeld så langt det høver for rettsmekling i tvist om grenser, eigedomsrett, rettar og anna for jordskifterettane.

Blir partane samde, kan resultatet av meklinga fastsetjast ved rettsforlik etter § 6–26.

Teknisk personale som nemnt i § 2–3 andre ledd første punktum kan vere rettsmeklarar. Dersom meklinga ikkje fører fram, kan teknisk personale likevel delta i det vidare tekniske arbeidet med saka, om ikkje partane krev at nytt personale tek over dette arbeidet.

Retten skal merkje, koordinatfeste, rapportere og tinglyse resultatet av rettsmeklinga etter §§ 6–29, 6–30 og 6–31.

§ 6–19. Trekking av krav

Når det er ført inn i rettsboka at behandlinga av eit jordskifte har teke til, kan rekvirenten berre trekkje krav om jordskifte dersom retten samtykkjer.

Krav om grensefastsetjing og rettsutgreiing kan trekkjast fram til retten tek avgjerd ved dom etter § 6–23. Tvisteloven § 18–4 gjeld ikkje.

§ 6–20. Delvis avslutting av sakene

Retten kan avslutte delar av sak. Kvar del som blir avslutta for seg, skal reknast som ei eiga sak med omsyn til fullføring, overprøving og ny behandling.

V Forslag til jordskifteavgjerd og fastsetjing av grenser, rettar og anna**§ 6–21. Forslag til jordskifteavgjerd**

Jordskifteretten skal utarbeide forslag til jordskifteavgjerd, og forslaget skal leggjast skriftleg fram for partane.

Før forslaget blir utarbeidd, skal retten gi partane høve til å uttale seg. Partane skal òg få høve til å uttale seg om dei merknadene til forslaget som kjem inn.

Fristen for å uttale seg skal normalt ikkje vere kortare enn to veker.

Forslaget skal behandlast i rettsmøte. Dersom jordskifteretten meiner det held, og ingen av partane set seg imot det, kan forslaget behandlast skriftleg.

§ 6–22. Forslag til fastsetjing av grenser, rettar og anna

Dersom det ikkje er tvist mellom partane, skal jordskifteretten utarbeide forslag til fastsetjing av grenser, eigedomsrett, rettar eller anna, og forslaget skal leggjast skriftleg fram for partane.

Før forslaget blir utarbeidd, skal retten gi partane høve til å uttale seg. Partane skal òg få uttale seg om dei merknadene til forslaget som kjem inn.

Forslaget skal byggje på det partane er samde om.

Forslaget skal forkynnast for partane.

Fristen for å uttale seg skal normalt ikkje vere kortare enn to veker.

Forslaget skal behandlast skriftleg, om ikkje retten eller nokon av partane meiner det er nødvendig med behandling i rettsmøte.

VI Rettslege avgjerder og rettsforlik**§ 6–23. Avgjerdformer**

Ved dom tek jordskifteretten avgjerd om grenser, eigedomsrett, rettar og anna.

Ved orskurd tek retten avgjerd

- a) når ei sak skal avvist fordi formelle vilkår for å ta opp saka ikkje er oppfylte
- b) når ei sak av andre grunnar blir avslutta utan realitetsavgjerd
- c) ved tvist om bevis
- d) når det er fastsett i lov at retten skal bruke orskurd.

Avgjerd om saksbehandlinga skal treffast som vedtak når det ikkje i lov er fastsett at avgjerda skal vere orskurd.

Ved jordskifteavgjerd tek retten avgjerd om

- a) vilkåra for jordskifte i §§ 3–2, 3–3 og 3–18 er oppfylte eller ikkje
- b) sakleg og geografisk avgrensing av saka, verdsetjing av det som skal gå i byte i jordskiftet, val av trasé for vegar og anna undervegs i saka
- c) utsett merking og måling
- d) skjønn og andre avgjerder etter andre lover etter kapittel 5 i samband med sak for jordskifteretten
- e) reglar som etter § 3–34 skal gjelde for ei viss tid
- f) fordeling av planskapt netto verdiauke etter § 3–30
- g) sakskostnader etter § 7–6, og
- h) den endelege jordskifteløysinga.

Om ei avgjerd er teken i feil form, har det ingenting å seie for rettsverknadene eller for prøving av avgjerda. Ved bruk av rettsmiddel etter kapittel 8 skal ein følgje reglane for den avgjerda som retten skulle ha brukt.

§ 6–24. Innhaldet i avgjerdene

I avgjerdene skal dette nemnast: namnet på domstolen, medlemmene av retten, partane, saksnummeret, kva for avgjerd som er teken, og tid og stad for avseiinga av avgjerda.

Avgjerdene skal vere skriftlege og underskrivne av medlemmene av retten.

Når det er meir enn ein dommar i ei sak, skal det gå fram om avgjerda er samrøystes. Ved dissens skal det gå fram kva dissensen gjeld, og kven som har dissentert.

Dom og orskurd skal grunngivast i samsvar med tvisteloven § 19–6 fjerde ledd.

Jordskifteavgjerder skal ha ei grunniving som inneheld

- a) heimelen for avgjerda
- b) ei framstilling av kva avgjerda gjeld
- c) ei framstilling av dei tilhøva som har hatt mest å seie for avgjerda
- d) eventuelle påstandar frå partane, med påstandsgrunnlag, og
- e) dei vurderingane retten har lagt til grunn for avgjerda.

Jordskifteavgjerder skal ha ei slutning som nøyaktig viser kva avgjerda går ut på. Jordskifteavgjerd med endeleg jordskifteløysing skal ha ei slutning som inneheld alt som må til for å setje i verk dei endringane som ligg i jordskifteløysinga.

Avgjerdene skal innehalde fordeling av kostnadene etter reglane i kapittel 7, så fram retten ikkje meiner at kostnadene skal fordelast i ei anna avgjerd seinare i saka.

§ 6–25. *Avseiing av avgjerd. Melding om avgjerd*

For avseiing av avgjerder etter § 6–23 gjeld tvisteloven § 19–4. Jordskifteavgjerd undervegs i saka kan likevel omgjerast fram til saka avsluttast, når særlege grunnar gjer at avgjerda ikkje kan bli ståande.

Partane skal få melding om avgjerder under saksgangen. Avgjerder som setjast til påanking, skal forkynnast. Elles gjeld tvisteloven § 19–5 så langt det høver for melding om avgjerder.

§ 6–26. *Rettsforlik*

Partane kan berre gjere rettsforlik for jordskifteretten i slike spørsmål som retten elles kan avgjere ved dom etter § 6–23 første ledd.

Eit rettsforlik skal førast i rettsboka. Partane og jordskifteretten skal skrive under på rettsforliket.

Retten ser til at forliket nøyaktig viser det partane er samde om. Skal forliket kunne fullbyrdast må retten fastsetje ein oppfyllingsfrist. Før partane gjer forlik skal dei orienterast om verknaden av rettsforlik, jf. tvisteloven § 19–11 tredje ledd.

Dersom rettsforliket ikkje seier noko om fordeling av sakskostnader, skal retten avgjere fordelinga når partane krev det.

Elles gjeld reglane i tvisteloven §§ 19–11 og 19–12 så langt dei høver.

§ 6–27. *Frist for iverksetjing av endeleg jordskifteløysing*

Endeleg jordskifteløysing etter § 6–23 fjerde ledd bokstav h skal innehalde frist for overgang til nye eigedomstilhøve og andre fristar som trengst for å setje i verk endringane i jordskiftet. Utan samtykke frå alle som endringane gjeld, må det ikkje setjast kortare frist enn ein månad rekna frå forkynninga. Fristen skal ikkje vere lengre enn det som trengst for å setje i verk ei avgjerd. Berre i særlege tilfelle kan ein frist setjast til meir enn fem år. Ein frist kan aldri vere lengre enn ti år.

Etter søknad kan jordskifteretten gi utsetjing med å gjennomføre tiltak dersom det blir bevist at det er uråd å gjennomføre tiltaket til fastsett tid, og vedkommande ikkje er skuld i eller rår for det. Om utsetjinga vil vere til skade for nokon av dei andre partane, skal jordskifteretten fastsetje vederlag for skaden.

Jordskifteretten kan etter søknad forlengje fristar for gjennomføring av felles tiltak, sjølv om vilkåra i andre ledd første punktum ikkje er oppfylte.

§ 6–28. *Tvangskraft og rettskraft*

For rettskraft og fullbyrding av avgjerdene jordskifteretten tek gjeld reglane i tvisteloven §§ 19–13 til 19–16 så langt dei høver.

§ 6–29. *Merking og koordinatfesting av grenser*

Jordskifteretten skal så langt råd er merkje og koordinatfeste grenser som blir fastsette i jordskifte. Det same gjeld for grenser som er fastsette ved dom.

Retten kan utsetje varig merking til saka er avslutta og alle avgjerder har fått rettskraft, dersom retten meiner at særlege grunnar talar for det. Retten fastset korleis kostnadene med det endelege grensearbeidet skal dekkjast.

Departementet kan gi forskrift om utforming av grensemerke.

VII Rapportering og tinglysing

§ 6–30. *Rapportering til matrikkelmyndigheita*

Jordskifteretten skal rapportere til matrikkelmyndigheita om at det er sett fram krav om sak, og om resultatet av saka.

§ 6–31. *Tinglysing*

Så snart alle avgjerder har fått rettskraft, skal jordskiftedommaren sørge for at eit utdrag av rettsboka blir tinglyst. Alt av varig verdi skal vere med i utdraget.

Før saka er rettskraftig avgjord og om jordskiftedommaren finn grunn til det, kan melding om reglar i medhald av § 3–34, avgjerd etter § 8–2 tredje ledd og avgjerd om anna som gjeld rettshøva i jordskifteområdet, tinglysast på dei eigedommane det gjeld. Det same gjeld når eit avslutta jordskifte ikkje får rettskraft på grunn av anke.

Kapittel 7. Sakskostnader og gebyr

I Sakskostnader

§ 7–1. *Sakskostnader*

For sak etter kapittel 3 og 4 skal partane betale

- gebyr etter §§ 7–2 til 7–5
- godtgjering til jordskiftedommarar etter domstolloven § 105 a
- kostnader til grensemerke
- godtgjering til ekstrahjelp til verdsetjing etter § 3–14 og til måling og merking av grenser etter §§ 4–2 og 6–29

- e) godtgjering til rettstolkar og til sakkunnige oppnemnd av retten etter lov 21. juli 1916 nr. 2 om vidners og sakkyndiges godtgjørelse
- f) kostnader til utskrifter eller kopiar av tinglyste dokument eller dokument frå statsarkivet som jordskifteretten hentar inn på vegner av partane
- g) sideutgifter etter rettsgebyrloven § 2 andre ledd.

For skjønn og andre avgjerder i samband med jordskifte gjeld reglane om sakskostnader i lov 1. juni 1917 nr. 1 om skjønn og ekspropriasjonssaker.

Lov 17. desember 1982 nr. 86 om rettsgebyr gjeld slik det går fram av lova her, eller så langt ho høver.

II Gebyr

§ 7-2. Inngangsgebyr

Den som krev sak skal betale fem gonger rettsgebyret for krav om sak etter kapittel 3 eller 4. Det same gjeld for krav om utviding av sak etter at jordskifteretten har avgrensa saka sakleg og geografisk, jf. § 6-9.

Dersom kravet blir avvist eller trekt før realitetsbehandling, skal inngangsgebyret setjast ned til to gonger rettsgebyret.

§ 7-3. Grenselengdegebyr

Partane skal betale gebyr for merking og koordinatfesting av nye grenser og for koordinatfesting av eksisterande grenser. Departementet fastset gebyra ved forskrift.

§ 7-4. Partsgebyr

Partane skal betale to gonger rettsgebyret for kvar part i sak etter kapittel 3 og 4.

§ 7-5. Samla gebyr og arbeidstid

Jordskifteretten kan endre dei samla gebyra etter §§ 7-2 til 7-4 dersom arbeidstida i sak etter kapittel 3 og 4 avvik nemnande frå det vanlege.

III Fordeling av sakskostnader

§ 7-6. Fordeling av sakskostnader

I saker etter kapittel 3 og 4 deler jordskifteretten sakskostnadene mellom partane etter den nytten dei har av saka, med dei unntaka som går fram av andre og tredje ledd og § 7-7.

Tiltakshavar skal betale sakskostnadene i tiltaksjordskifte. I vernejordskifte skal vernemyndigheita betale sakskostnadene. Jordskifteretten kan leggje sakskostnader på partar som får netto nytte.

Vernemyndigheita skal betale sakskostnadene i grensefastsetjing etter § 4-2 første ledd bokstav f.

§ 7-7. Sakskostnader som følgje av trekking av sak, avvising med vidare

Jordskifteretten skal leggje sakskostnader knytte til

- a) trekking av ei sak
- b) avvising av ei sak når vilkåra for saka ikkje er oppfylte, eller
- c) for seine krav eller opplysningar på dei som har valda kostnadene.

Utgift som omsynet til berre enkelte eigedommar eller berre ein part har valda, kan leggjast på vedkomande aleine.

IV Kostnader til retts hjelp og til anna sakkunnig hjelp

§ 7-8. Kostnader til retts hjelp og til anna sakkunnig hjelp

Med dei unntaka som går fram av § 7-9, skal kvar part bere sine egne kostnader til retts hjelp og til anna sakkunnig hjelp i sak etter kapittel 3 og 4.

§ 7-9. Erstatning for kostnader til retts hjelp og til anna sakkunnig hjelp

Om det blir sagt dom i tvist, gjeld tvisteloven kapittel 20 for erstatning for kostnader som er direkte knytte til tvistebehandlinga. Dersom tvistesummen er under 125 000 kr, gjeld tvisteloven § 10-5 første og andre ledd.

Når ei sak blir trekt eller blir avvist fordi formelle vilkår for å behandle saka ikkje er oppfylte, gjeld tvisteloven kapittel 20. Tvisteloven kapittel 20 gjeld òg ved trekking av krav om endra sakleg og geografisk avgrensing av saka og ved avvising av eit endringskrav.

V Kostnader knytte til skjønn og andre avgjerder i samband med jordskifte, anke med meir

§ 7-10. Kostnader med skjønn og andre avgjerder etter §§ 5-2 og 5-3

Lov 1. juni 1917 nr. 1 om skjønn og ekspropriasjonssaker § 54 gjeld for kostnader med skjønn og andre avgjerder etter §§ 5-2 og 5-3 som rårar eigedom som ikkje er med i jordskifteområdet.

Kostnader etter første ledd skal delast etter § 3-28 mellom dei partane som er knytte til investeringstiltaket.

§ 7-11. Kostnader med anke over jordskifteavgjerd

Den som ankar ei jordskifteavgjerd, skal betale gebyr for behandling i lagmannsretten etter lov 17. desember 1982 nr. 86 om rettsgebyr § 8. Den som ankar skal bere kostnadene med ankebehandlinga. Er det anka over fleire avgjerder etter § 6-23 samtidig, og førstelagmannen fastset at ankene skal behandlast som ei sak, skal det berre betalast eitt gebyr. I slike høve skal gebyret fordelast mellom dei som har anka etter høvetal. Dersom ankebehandlinga fører til ei

monaleg endring i jordskiftet, skal lagmannsretten dele kostnadene med ankebehandlinga etter nytten kvar part får av det nye jordskiftet.

Dersom ei jordskifteavgjerd blir oppheva etter § 8–10 tredje ledd, skal den som ankar, betale kostnadene med ankebehandlinga på forskot. Dei forskotterte kostnadene med ankebehandlinga skal reknast som ein del av kostnadene med den nye jordskifteavgjerda.

Ved behandling av anke over jordskifteavgjerd skal kvar part bere sine egne kostnader til rettshjelp og til anna sakkunnig hjelp for lagmannsretten. Dersom lagmannsretten seier dom i tvist som ikkje har vore behandla i jordskifteretten, gjeld § 7–9 første ledd. Ved trekking av anke over jordskifteavgjerd og ved avvising av anke over jordskifteavgjerd gjeld § 7–9 andre ledd.

Ved anke over jordskifteavgjerd om utmåling av erstatning i tiltaksjordskifte og i vernejordskifte gjeld lov 1. juni 1917 nr. 1 om skjønn og ekspropriasjonssaker §§ 54 a og 54 b.

§ 7–12. Kostnader ved gjenopning

Reglane i dette kapitlet gjeld for gjenopning med dei unntaka som går fram av andre og tredje ledd.

Den som krev gjenopning, skal betale seks gonger rettsgebyret. Gebyret skal setjast ned til to gonger rettsgebyret dersom gjenopningskravet blir avvist eller blir trekt før realitetsbehandling. Gebyret etter første punktum kjem i staden for inngangsgebyret etter § 7–2 dersom krav om gjenopning blir teke til følgje.

Jordskifteretten deler sakskostnadene mellom partane etter den nytta dei har av heile saka dersom krav om gjenopning blir teke til følgje. Det skal takast omsyn til kostnadsfordelinga i den tidlegare saka.

VI Andre reglar

§ 7–13. Forskott

Jordskifteretten kan krevje forskott frå rekvirenten i sak etter kapittel 3 og 4 for sakskostnader etter § 7–1. Når det er ført inn i rettsboka at behandlinga av eit jordskifte har teke til, kan retten krevje forskott frå alle paratar til dekking av sakskostnader etter § 7–1. Ved forskott etter første og andre punktum, gjeld lov 17. desember 1982 nr. 86 om rettsgebyr § 3.

Jordskifteretten kan fastsetje at det skal reknast rente av innbetalte forskott.

§ 7–14. Betalingsfrist

Pålagde forskott og sakskostnader forfell til betaling 14 dagar etter at den som kravet er retta mot, er gjort kjend med pålegget om å betale. Jordskifteretten kan setje ein annan frist.

Dersom den som krev saka ikkje held betalingsfristen for inngangsgebyret etter § 7–2, for gebyret etter § 7–12 andre ledd første punktum eller for forskott etter § 7–13 første ledd første punktum, skal det reknast jamgodt med at sakskravet er trekt tilbake.

§ 7–15. Statens erstatningsansvar

Ein part som er påført sakskostnader på grunn av feil ved saksbehandlinga til jordskifteretten, kan krevje erstatning frå staten etter tvisteloven § 20–12.

§ 7–16. Panterett for pålagd kostnad eller yting

Ved tinglysing av utdrag av rettsboka etter § 6–31 første ledd i sak etter kapittel 3 og 4, blir kostnad eller yting som jordskifteretten legg på ein part sikra med panterett i matrikkeleininga til parten. Verknaden av tinglysinga fell bort etter 10 år.

Kapittel 8. Rettsmiddel med vidare

§ 8–1. Rettsmiddel og kva for prosessreglar som gjeld ved bruk av rettsmiddel

Avgjerd teken av jordskifteretten kan prøvast med anke til lagmannsretten.

Ved anke over dom, orskurd eller vedtak, gjeld reglane i tvisteloven.

Ved anke over jordskifteavgjerd etter § 6–23 gjeld reglane i kapittel 6 så langt dei høver. I tillegg gjeld tvisteloven slik det går fram av paragrafane i kapitlet her.

Ved anke over skjønn eller andre avgjerder tekne i medhald av §§ 5–1 til 5–3 gjeld reglane i tredje ledd.

Skjønn eller andre avgjerder tekne av jordskifteretten i eiga sak etter §§ 5–4 til 5–6, kan prøvast ved krav om overskjønn til lagmannsretten etter lov 1. juni 1917 nr. 1 om skjønn og ekspropriasjonssaker.

Er det i same sak anka over fleire avgjerder etter § 6–23 samtidig, kan anken behandlast som ei sak for lagmannsretten. Førstelagmannen avgjer om anken skal behandlast som ei sak. Avgjerda kan ikkje ankast.

Avgjerd etter lova her kan gjenopnast etter § 8–14.

§ 8–2. Når avgjerd kan ankast, og utsett iverksetjing av jordskiftet

Med dei unntaka som denne paragrafen nemner, kan anke berre brukast når jordskifteretten har avgjort heile saka.

Ein orskurd kan ankast når han er avsagd.

Jordskifteretten kan gjere vedtak om at det kan ankast før heile saka er avgjort. Når dom gjeld eigedom eller bruksrett for ein som ikkje er godkjend som eigar eller bruksrettsshavar i jordskifteområdet, skal slik avgjerd kunne ankast før heile saka er avgjort. Det same gjeld for nabo til jordskifteområdet. Tvisteloven § 29–3 tredje ledd gjeld for vedtak om å tillate anke før heile saka er avgjort.

Er det brukt rettsmiddel mot ei avgjerd, må iverksetjing av jordskiftet utsetjast til saka er rettskraftig avgjort.

§ 8-3. Frist for anke

Frist for anke er til vanleg ein månad, og følgjer elles tvisteloven § 29-5.

§ 8-4. Avkall på rett til å anke

Rett til å anke kan ein seie frå seg etter tvisteloven § 29-6. Dette gjeld alle avgjerder tekne etter reglane i lova her.

§ 8-5. Ankefråsegna

Ved anke over dom, orskurd, eller vedtak, skal ankefråsegna fylla krava i tvisteloven § 29-9.

Anke over jordskifteavgjerd skal setjast fram anten skriftleg eller munnleg etter reglane i tvisteloven § 12-1 for den jordskifteretten som har hatt saka. Anken skal oppgi

- a) namnet på ankeinstansen
- b) saksnummer og kva avgjerd anken gjeld
- c) om anken gjeld heile avgjerda eller berre visse delar av henne, og
- d) ankegrunnane, der det skal stå kvifor ein ankar og kva ein vil med anken.

Når anken gjeld jordskifteavgjerd og det ikkje ligg føre særlege grunnar, skal alle som var partar i jordskiftesaka, bli partar i ankesaka òg.

§ 8-6. Saksførebuing i jordskifteretten

Ved anke over dom, orskurd, eller vedtak skal jordskifteretten førebu behandlinga av anken etter tvisteloven § 29-10.

Ved anke over jordskifteavgjerd skal jordskifteretten, dersom han ser at det er manglar ved anken eller at fristen kan ha gått ut, gi den ankande parten høve til å rette feilen etter tvisteloven §§ 16-5 og 16-6. Avgjerd om avvising eller oppfrisking skal takast av lagmannsretten etter tvisteloven § 29-10.

Anke over jordskifteavgjerd skal snarast råd forkynnast for dei partane det gjeld, med frist til å uttale seg om anken. Etter uttalefristen skal saka utan opphald sendast til lagmannsretten.

§ 8-7. Samansetjinga av lagmannsretten

Ved prøving av dom, orskurd eller vedtak skal lagmannsretten setjast saman etter domstoloven § 12.

Ved prøving av jordskifteavgjerd skal lagmannsretten setjast med ein jordskiftelagdommar og to oppnemnde jordskiftemeddommarar frå det utvalet som er nemnt i § 2-5. Om ein part krev det, avgjer førstelagmannen om lagmannsretten skal setjast med fire oppnemnde jordskiftemeddommarar. Førstelagmannen avgjer om lagmannsretten skal setjast med ein jordskiftelagdommar, ein lagdommar og ein eller tre oppnemnde jordskiftemeddommarar. Ved oppnemning av jordskiftemeddommarar gjeld § 2-7.

Er det anka over ulike avgjerder i same sak, og behandlinga av saka etter § 8-1 sjetle ledd er samla i ei sak for lagmannsretten, fastset førstelagmannen samansetjinga av retten. Dersom ei av dei anka avgjerdene er ei jordskifteavgjerd, skal jordskiftelagdommaren alltid delta ved behandlinga.

Førstelagmannen avgjer kven som skal vere saksførebuande dommar og leiar for retten.

Avgjerda førstelagmannen tek etter paragrafen her kan ikkje ankast.

§ 8-8. Nekting eller avvising av anken

Anken kan avvist, ankesaka kan hevast og ei anka avgjerd kan opphevast under saksførebuinga i lagmannsretten etter tvisteloven § 29-12 første ledd.

Ved anke over dom gjeld tvisteloven § 29-13.

Ved anke over jordskifteavgjerd kan lagmannsretten nekte å ta anken opp til behandling dersom retten finn det klart at anken ikkje vil føre fram. Tvisteloven § 29-13 andre ledd gjeld i slike høve.

Den saksførebuande dommaren kan ta avgjerd som einedommar etter tredje ledd i denne paragrafen, etter at partane har fått høve til å uttale seg.

Tvisteloven § 29-13 femte ledd gjeld så langt han høver for avgjerd etter tredje og fjerde ledd.

§ 8-9. Tilbakekalling av anke, nye fristar

Om anken blir kalla tilbake, gjeld tvisteloven § 29-19.

Blir anken kalla tilbake, skal lagmannsretten endre fristar for iverksetjing etter §§ 3-36 og 6-27 om det trengst.

§ 8-10. Prøving av jordskifteavgjerd

Lagmannsretten kan prøve alle sider av jordskifteavgjerda.

Fører anke over jordskifteavgjerd ikkje til endring, skal anken forkastast etter tvisteloven § 29-23 andre ledd.

Fører anke over jordskifteavgjerd til endring, skal lagmannsretten ta ei ny jordskifteavgjerd eller oppheve avgjerda etter tvisteloven §§ 29-23 tredje og fjerde ledd og 29-24.

Når lagmannsretten skal treffe ny jordskifteavgjerd, kan lagmannsretten òg trekkje inn dei delane av jordskifteavgjerda frå jordskifteretten som det ikkje er anka over, og gå så langt det er nødvendig for å fylla vilkåra i §§ 3-2, 3-3 og 3-18.

Kjem det opp tvist om grenser, eigedomsrett, rettar eller anna som jordskifteretten ikkje har avgjort endeleg, kan lagmannsretten avgjere tvisten om det trengst av omsyn til jordskiftet.

Tvisteloven § 29-3 andre ledd gjeld for avgjerd om å vise ei sak tilbake til jordskifteretten.

§ 8-11. Hjelp til teknisk arbeid

Jordskifteretten skal gi teknisk hjelp når lagmannsretten ber om det i saker etter lova her.

Lagmannsretten kan fastsetje at jordskifteretten skal merkje av dei nye grensene som følgjer av ankebehandlinga.

§ 8–12. Frist for å setje i verk jordskiftet

Lagmannsretten set nye fristar for å setje i verk jordskiftet. Dersom ny frist ikkje er gitt i ankeavgjerda, og ein part krev det, kan førstelagmannen gi nye fristar.

§ 8–13. Anke til Høgsterett

Høgsterett er ankeinstans for avgjerder som er tekne av lagmannsretten etter reglane i denne lova. Tvisteloven kapittel 30 gjeld ved anke. Ei avgjerd som nemnd i § 8–1 tredje og fjerde ledd, kan berre ankast på grunn av feil ved rettsbruken eller den saksbehandlinga som ligg til grunn for avgjerda.

§ 8–14. Gjenopning

Ei sak avgjord av jordskifteretten eller lagmannsretten etter lova her kan gjenopnast etter tvisteloven kapittel 31.

§ 8–15. Særlege vilkår ved gjenopning av jordskifteavgjerd

Ei sak der det er teke jordskifteavgjerd, kan gjenopnast på dei vilkåra som er sette i tvisteloven kapittel 31, og dessutan når føresetnadene som er lagde til grunn for avgjerda, endrar seg slik at avgjerande tiltak i jordskifteløysinga ikkje kan gjennomførast og det er tvillaust at §§ 3–2, 3–3 og 3–18 ikkje er oppfylt for minst éin part.

Det kan ikkje krevjast slik gjenopning dersom fristen etter §§ 3–36 og 6–27 for gjennomføring av tiltaket er ute.

§ 8–16. Nærare om behandlinga av sak om gjenopning

Krav om gjenopning av sak avgjord av jordskifteretten, skal rettast til ein jordskifterett med jordskiftesokn som grenser til domstolen som har teke avgjerda.

Gjenopningsdomstolen skal gjere dei endringane som trengst for å rette opp mishøvet. Gjeld endringa grenser og liknande der kostnadene ikkje vil stå i rimeleg høve til det ein oppnår, kan endringar gjerast opp heilt eller delvis i pengar, skog eller andre verdiar.

Elles gjeld reglane om gjenopning i tvisteloven kapittel 31 så langt dei høver.

Kapittel 9. Ymse reglar

§ 9–1. Utbetaling av pengevederlag

Pengevederlag for eigedom eller rett som det ligg hefte på, eller som er beslaglagd, må ikkje utbetalast til eigaren eller rettshavaren utan samtykke frå dei som har slikt hefte eller beslag.

Lov 17. februar 1939 nr. 2 om deponering i gjeldshøve gjeld tilsvarande for deponering av pengevederlag som ikkje kan utbetalast etter første ledd.

§ 9–2. Skyldnader knytte til eigedom som er med i jordskifte

Ein skyldnad som ligg på ein eigedom for anlegg som er sett i verk med offentleg tilskott, som for eksempel skogplantings-, senkings-, uttappings- eller førebyggingsarbeid, skal følgje det grunnstykket skyldnaden har samanheng med, om det let seg gjere utan avgjerande ulempe for det som er formålet med jordskiftet. Det same gjeld skyldnad til å halde ved like andre anlegg som for eksempel gravplassar.

§ 9–3. Meldeplikt etter kulturminnelova

Medan jordskiftet blir halde, har jordskiftedommaren meldeplikt etter lov 9. juni 1978 nr. 50 om kulturminner, ved sida av eigar og brukar.

§ 9–4. Fordeling av skogfond

Jordskifteretten kan fordele inneståande skogfondmidlar ved ny utforming av eigedom etter § 3–4, ved oppløysing av sameige etter § 3–6 og ved deling av eigedom etter § 3–7. Fordelinga skal leggjast fram for skogbruksmyndigheita til uttale.

Skogbruksmyndigheita skal gi jordskifteretten innsyn i saldo for skogfondrekneskapen for dei aktuelle partane.

§ 9–5. Iverksetjing

Lova gjeld frå den tid Kongen fastset. Samstundes held lov 21. desember 1979 nr. 77 om jordskifte opp å gjelde.

§ 9–6. Overgangsreglar

Saker som er til behandling i jordskifterettane når lova her tek til å gjelde, skal behandlast ferdig etter lov 21. desember 1979 nr. 77 om jordskifte.

Anke som er innlevert før lova her tek til å gjelde, men som ikkje er behandla ferdig og avgjord, skal behandlast av lagmannsretten, og med lagmannsretten samansett etter § 8–7. Lagmannsretten skal leggje lov 21. desember 1979 nr. 77 om jordskifte til grunn for prøving av saksbehandling og materielle tilhøve.

§ 9–7. Endringar i andre lover

Når lova tek til å gjelde, skal det gjerast desse endringane i andre lover:

1. I lov 13. august 1915 nr. 5 om domstolene skal det gjerast slike endringar:

§ 10 første ledd skal lyde:

Lagmannsrettene skal ha en førstelagmann som leder og så mange lagmenn, lagdommere og jordskiftelagdommere som til enhver tid er bestemt.

§ 10 andre ledd nytt tredje punktum skal lyde:
Dette gjelder også for jordskiftelagdommere.

Nåværende tredje og fjerde punktum blir fjerde og femte punktum.

§ 12 nytt andre ledd skal lyde:

Førstelagmannen kan i sak som er anket fra jordskifterett, beslutte at en av de tre dommerne nevnt i første ledd, skal være jordskiftelagdommer. Også i andre saker som gjelder bruks- eller eiendomsrett til fast eiendom, kan førstelagmannen beslutte tilsvarende sammensetning av retten. Førstelagmannens beslutning etter første og annet punktum kan ikke ankes.

§ 12 andre og tredje ledd blir nye tredje og fjerde ledd.

§ 14 skal lyde:

I straffesaker sættes lagmandsretten med lagrette eller med meddommere og i sivile saker med meddommere i de tilfælde, som straffeprosessloven, tvisteloven og jordskiftelova bestemmer.

§ 15 første ledd nytt tredje punktum skal lyde:

Det samme må jordskiftelagdommeren ved ankebehandling av jordskifteavgjerd.

§ 25 nytt femte ledd skal lyde:

Dersom ikke staten stiller rettslokale til rådighet for jordskifteretten, skal vedkommende kommune eller kommuner skaffe rettslokale. Andre til fjerde ledd gjelder tilsvarende for lokaler jordskifteretten bruker til rettsmøter.

§ 33 a første ledd andre punktum skal lyde:

Kongen oppnevner tre dommere, en jordskiftedommer, en representant fra de øvrige tilsatte i domstolene og to advokater til styret, og Stortinget velger to medlemmer.

§ 54 andre ledd nytt andre punktum skal lyde:

Jordskiftedommere og jordskiftelagdommere må ha fylt 25 år og ha jordskiftefaglig utdanning på mastergradsnivå med fagkrets fastsatt etter jordskiftelova § 2–4.

§ 54 tredje ledd nytt andre punktum skal lyde:

Jordskiftedommerfullmektiger må ha fylt 21 år og ha jordskiftefaglig utdanning på mastergradsnivå med fagkrets fastsatt etter jordskiftelova § 2–4.

§ 55 første ledd skal lyde:

Dommere til Høyesterett, lagmannsrettene, tingrettene og jordskifterettene utnevnes som embetsmenn av Kongen etter Grunnloven § 21.

§ 55 a første ledd tredje punktum skal lyde:

Når Innstillingsrådet behandler saker som gjelder utnevning eller konstitusjon av jordskiftelagdommere og jordskiftedommere, deltar en jordskiftelagdommer eller en jordskiftedommer og en jordskifte kandidat i stedet for henholdsvis en dommer og juristen ansatt i det offentlige.

§ 55 b andre ledd andre punktum skal lyde:

Til dommerembeter i tingretten, i lagmannsretten og i jordskifteretten gir domstollederen skriftlig uttalelse.

§ 55 d skal lyde:

Midlertidige dommere til Høyesterett, lagmannsrettene, tingrettene og jordskifterettene kan bare konstitueres eller tilsettes i de tilfeller som er nevnt i §§ 55 e til 55 g.

§ 55 e første ledd siste punktum skal lyde:

Konstitusjon av dommer til jordskifterett kan skje for inntil fire år.

§ 55 e andre ledd første punktum skal lyde:

En dommer eller en pensjonert dommer, med unntak av jordskiftelagdommer og dommer i jordskifterettene, kan likevel alltid konstitueres ved en annen domstol for å foreta vigsler.

§ 55 g skal lyde:

Dommerfullmektiger tilsettes for inntil to år av domstollederen.

Jordskiftedommerfullmektiger tilsettes for inntil tre år.

Domstollederen kan forlenge dommerfullmektigens tjeneste, men samlet tjeneste kan ikke overstige tre år. Jordskifterettslederen kan forlenge jordskiftedommerfullmektigens tjeneste, men samlet tjeneste kan ikke overstige fire år. Departementet kan fastsette unntak fra varigheten av dommerfullmektigens og jordskiftedommerfullmektigens funksjonstid.

Departementet kan gi nærmere bestemmelser om tilsetting av dommerfullmektiger og jordskiftedommerfullmektiger.

§ 55 h første punktum skal lyde:

En midlertidig dommer, herunder dommerfullmektig og jordskiftedommerfullmektig, kan ikke sies opp eller forflyttes mot sin vilje og kan bare avskjediges etter rettergang og dom i den perioden konstitusjonen eller tilsetningen gjelder for.

Ny § 62 a skal lyde:

Lagmannsrettene skal ha jordskifteteknisk personale.

§ 109 nytt annet punktum skal lyde:

Det samme gjelder i forholdet mellom jordskiftedommer og jordskiftedommerfullmektig.

§ 121 b skal lyde:

En dommer i Høyesterett, lagmannsrettene, tingrettene og jordskifterettene kan ikke utøve rettshjelp til stadighet eller mot vederlag.

§ 121 c første ledd innleiinga skal lyde:

En dommer i Høyesterett, lagmannsrettene, tingrettene og jordskifterettene må søke om godkjenning for sidegjøremål

§ 121 e første ledd første punktum skal lyde:

Sidegjøremål for dommere i Høyesterett, lagmannsrettene, tingrettene og jordskifterettene skal registreres.

§ 235 første ledd tredje punktum skal lyde:

Når Tilsynsutvalget behandler saker som gjelder en jordskiftelagdommer eller en jordskiftedommer, deltar en jordskiftelagdommer eller jordskiftedommer i stedet for en dommer.

§ 236 første ledd skal lyde:

Tilsynsutvalget kan treffe vedtak om disiplinærtiltak når en dommer i Høyesterett, lagmannsretten, tingretten eller jordskifteretten forsettlig eller uaktsomt overtrer de plikter som stillingen medfører, eller for øvrig opptrer i strid med god dommerskikk.

§ 241 nytt tredje ledd skal lyde:

Dette gjelder på tilsvarende måte når denne eller annen lov krever jordskiftefaglig utdanning på mastergradsnivå.

2. I lov 23. oktober 1959 nr. 3 om oreigning av fast eiendom skal det gjerast slike endringar:

§ 30 nr. 21 skal lyde:

21. Lov 21. juni 2013 nr. 100 om fastsetjing og endring av eigedoms- og rettshøve på fast eiendom m.m. (jordskiftelova)

3. I lov 5. mai 1961 om grannegjerde skal det gjerast slike endringar:

§ 5 tredje punktum skal lyde:

Twist etter denne paragrafen kan avgjerast av jordskifteretten.

§ 8 første ledd andre punktum skal lyde:

Fell det då urimeleg mykje av gjerdeholdsskyldnaden på ein av grannane etter den nytta han har av gjerdet, kan gjerdeholdsskyldnaden delast mellom dei av jordskifteretten.

§ 9 andre punktum skal lyde:

Der lende, grindhald eller andre tilhøve gjer gjerdehaldet dyrare på det eine stykket enn på det andre, skal skilnaden jamnast ut med avstyting i lengda eller på annan måte som jordskifteretten fastset.

§ 10 første ledd skal lyde:

Der det er tenlegast så, kan jordskifteretten taka avgjerd om at grannane skal ha heile eller noko av gjerdehaldet i lag eller at den eine skal ha det heile åleine mot at den andre yter honom tilskot som jordskifteretten fastset.

Overskrifta Gjerdeskjøn skal lyde:

Avgjerd om gjerdehald

§ 14 skal lyde:

Jordskifteretten avgjer spørsmål om gjerdehald i samband med sak for jordskifterett, eller som eiga sak. Jordskiftelova § 5–7 gjeld for behandlinga i jordskifteretten av saker etter lova her.

I spørsmål om gjerdehaldstvang og gjerdehaldsdeling kan ny avgjerd krevjast når minst 15 år er gått. Det same gjeld etter eigedomsdeling og etter andre særlege omskifte i dei tilhøva som låg til grunn for avgjerda.

§ 15 første ledd første punktum skal lyde:

Kjem jordskifteretten til at der er skyldnad til å halde gjerde, tek jordskifteretten turvande avgjerder om korleis gjerdet skal vera, og kva tid det seinast skal bli sett i lovleg stand.

§ 16 skal lyde:

Kostnaden ved avgjerd om gjerdehald etter §§ 7 og 8 ber partane i høve til den nytta kvar av dei har av gjerde, såframt ikkje jordskifteretten finn grunn til ei anna deling. Om kostnaden elles gjeld det som er fastsett i tvisteloven kapittel 20.

§ 17 første ledd første og andre punktum skal lyde:

Avgjerdene jordskifteretten tek er tvangsgrunnlag på same måte som orskurder. Klagen har ikkje utsetjande verknad om ikkje jordskifteretten vedtek noko anna.

§ 17 andre ledd tredje punktum skal lyde:

Er det ikkje tvangsgrunnlag frå før, kan tvist om kostnadsspørsmålet avgjerast av jordskifteretten når arbeidet er gjort.

4. I lov 16. juni 1961 nr. 12 om ymse beitespørsmål skal det gjerast slike endringar:

§ 11 første ledd skal lyde:

Vert det tvist om krav etter § 7 eller § 9, kan kvar av partane krevje at jordskifteretten skal avgjere spørsmålet. Jordskiftelova § 5–7 gjeld for behandlinga i jordskifteretten av saker etter lova her.

§ 11 andre og tredje ledd skal lyde:

Kostnaden ved avgjerda ber eigaren eller innehavaren så framt jordskifteretten ikkje finn grunn til ei anna deling.

Pengesummar nokon har krav på etter avgjerd i medhald av denne paragrafen kan søkjast inn etter dei reglar som gjeld om fullføring av domar.

§ 14 andre ledd første punktum skal lyde:

Den som har beiterett og som vert råka av forbodet i denne paragrafen, kan krevja retten sin avløyst av jordskifteretten.

5. I lov 21. juni 1963 nr. 23 om vegar skal det gjerast slike endringar:

§ 53 første ledd første og andre punktum skal lyde:

Jordskifteretten kan gjere vedtak om eigedomsinngrep til bygging, utbetring, vedlikehald og drift av privat veg, her òg gangstig, kløvveg og liknande, mot vederlag til den det råkar, dersom det må reknast for klårt at inngrepet vil vere meir til gagn enn skade. På same måte og vilkår kan jordskifteretten òg gi rett til å bruke veg som alt ligg der.

§ 53 tredje ledd første, andre og tredje punktum skal lyde:

Jordskifteretten tar avgjerd om kva inngrepet skal gå ut på, kor langt det skal gå, og kva for vilkår som i tilfelle skal settast for inngrepet. Jordskifteretten kan fastsette at vederlag for bruksrett til veg som alt ligg der, skal omfatte ein forholdsmessig part av utgiftene til anlegg og vedlikehald av veggen. Sak for jordskifterett til fastsetting av slikt vederlag kan krevjast av bae partane.

§ 53 fjerde ledd første og andre punktum skal lyde:

I det mon eigedomsinngrepet gjeld bruksrett eller annan særleg rett, og det er fastsett årleg vederlag, kan partane etter fem år krevje ny behandling av vederlaget, korleis inngrepet skal vere og kor langt det skal gå og andre vilkår for jordskifteretten. Under dei same føresetnader kan eigar eller brukar av den tenande eigedomen også krevje at jordskifteretten avgjer om inngrepet i det heile skal stå ved lag.

§ 54 tredje ledd skal lyde:

Blir dei interesserte ikkje samde om korleis plikta til vedlikehald eller utbetring skal fordelast, kan kvar av dei krevje at desse spørsmåla skal avgjerast av jordskifteretten.

§ 54 fjerde ledd skal lyde:

Er slik avgjerd og avgjerd etter § 53 tredje ledd teke etter reglar i § 55, må krav om avgjerd vere sett fram innan tre månader etter at mottakaren fekk melding om avgjerda eller kunne ha gjort seg kjent med ho og om fristen.

§ 54 femte ledd skal lyde:

Når fem år er gått sidan bindande avgjerd er tatt etter reglane i § 55 eller av jordskifteretten, kan dei interesserte eller veglaget krevje ny avgjerd av veglaget eller av jordskifteretten.

§ 55 andre ledd tredje punktum skal lyde:

I mangel av semje om slik fordeling skal veglaget leggje si avgjerd i saka fram til endeleg avgjerd for jordskifteretten etter § 54 tredje ledd.

§ 55 tredje ledd fjerde punktum skal lyde:

Veglaget har tilsynet med at pliktene blir stetta slik som fastsett av veglaget, jordskifteretten eller på anna vis.

§ 60 første ledd skal lyde:

Med unntak av skjønn som nemnt i andre ledd, skal skjønn etter denne lova haldast som rettslege skjønn etter skjønnslova.

§ 60 andre ledd opphevast.

§ 60 nytt andre ledd skal lyde:

Jordskifteretten tek avgjerder og held skjønn etter kapittel VII. Dette gjeld avgjerder og skjønn i samband med sak for jordskifterett og avgjerder og skjønn som eiga sak. Jordskiftelova § 5–7 gjeld for behandlinga i jordskifteretten av saker etter lova her.

6. I lov 10. februar 1967 om behandlingmåten i forvaltningssaker skal § 4 første ledd bokstav b lyde:

- b) saker som forvaltningsorganet selv behandler eller avgjør i medhold av rettspleielovene (straffeprosesslovene, domstolloven, tvisteloven, voldgiftsloven, tvangsfullbyrdelsesloven, skjønnsloven) eller lover som knytter seg til disse lovene (konkursloven, skifteloven og gjeldsordningsloven), eller jordskiftelova eller rettsgebyrloven.

7. I lov 29. november 1968 um særlege råderettar over framand eigedom skal det gjerast slike endringar:

§ 6 andre ledd første punktum skal lyde:

I slike høve skal den som krev omskipinga, svara mellomlag i jord, rettar eller pengar.

§ 7 andre ledd første punktum skal lyde:

I slike høve skal eigaren, svara vederlag i jord, rettar eller pengar.

Overskrifta Skjøn blir endra til:

Avgjerd om omskiping, avskipping eller utvising

§ 18 skal lyde:

Jordskifteretten tek avgjerder etter §§ 5 til 7 og § 13 i saker i samband med sak for jordskifterett og som eiga sak. Jordskiftelova § 5–7 gjeld for behandlinga i jordskifteretten av saker etter lova her.

Når retten er omskipa i avgjerd etter §§ 5 eller 6, kan om- eller avskipping etter denne lova ikkje krevjast før minst 20 år har gått, eller nye tilhøve gjev rimeleg grunn til det. Det same gjeld når om- eller avskipping er nekta i realitetsavgjerd etter lova her.

§ 19 skal lyde:

Når partane er samde om det, utfører jordskifteretten nødvendig oppmålingsarbeid som del av saka. Jordskiftelova §§ 6–29, 7–1 andre ledd og 8–1 gjeld tilsvarande.

Kostnaden ved avgjerd i jordskifteretten etter denne lova skal leggjast på den parten som krev avgjerd, når ikkje jordskifteretten finn grunn til anna. Er omskipnaden til gagn for baa partar, kan kostnaden delast med ein høveleg sum på kvar.

8. I lov 28. juni 1974 nr. 58 om odelsretten og åsetesretten skal det gjerast slike endringar:

§ 16 tredje ledd andre og tredje punktum opphevast.

§ 16 femte ledd opphevast.

§ 32 første ledd andre punktum opphevast.

9. I lov 6. juni 1975 nr. 31 om utnytting av rettar og lunnende m.m. i statsalmenningane skal § 16 andre ledd lyde:

Jordskifteretten kan ordne beitebruken når fjellstyret har gjort vedtak om beiteordning etter første ledd, og nokon beiterettshavar som denne ordninga vedkjem, har kravt saka inn for jordskifteretten innan 6 månader.

10. I lov 12. desember 1975 nr. 59 om dokumentavgift skal det gjerast slike endringar:

§ 7 femte ledd andre punktum skal lyde:

Denne regel gjelder også ved jordskifte etter lov 21. juni 2013 nr. 100 om fastsetjing og endring av eigedoms- og rettsforhold på fast eigedom m.m.

11. I lov 17. desember 1982 nr. 86 om rettsgebyr skal § 22 første ledd nr. 9 lyde:

- 9. melding eller utdrag av rettsboken etter jordskiftelova § 6–31 og skjøte som inngår som del av jordskiftet og dette bekrefte av jordskifteretten i skjøtet.

12. I lov 15. mai 1992 nr. 47 om laksefisk og innlandsfisk m.v. skal § 25 åttande ledd lyde:

For gjennomføring av felles organisering kan bruksordning kreves etter jordskiftelova. Departementet kan kreve bruksordning etter jordskiftelova § 3–8 når ingen av partene vil kreve det eller resultatet av minnelig ordning ikke er hensiktsmessig.

13. I lov 19. juni 1992 nr. 59 om bygdeallmenninger skal det gjerast slike endringar:

§ 1–4 (jordskifte) skal lyde:

Bygdeallmenning kan inngå i slikt jordskifte som omhandlet i jordskiftelova §§ 3–4 og 3–9.

Jordskifteretten kan ordne beiteforhold i bygdeallmenning dersom styret for allmenningen først har gjennomført beiteordning der, og innehaver av beiteretten har krevet sak inn for jordskifteretten innen seks måneder.

Jordskifteretten kan fastsette grenser mellom statsallmenning og bygdeallmenning, mellom bygdeallmenninger og mellom bygdeallmenning og annen tilstøtende eiendom. Jordskiftelova § 4–2 gjelder tilsvarende for fastsetting av grensene.

For øvrig får jordskiftelovas bestemmelser ikke anvendelse på bygdeallmenninger.

§ 6–3 andre ledd første punktum skal lyde:

Beiteordning som er fastsatt av jordskifteretten etter § 1–4 annet ledd, skal allmenningsstyret besørge inntatt i bruksreglene for allmenningen.

14. I lov 19. juni 1992 nr. 60 om skogsdrift m.v. i statsallmenningene skal § 4–2 (jordskifte) lyde:

Statsallmenning kan inngå i slikt jordskifte som omhandlet i jordskiftelova §§ 3–4 og 3–9.

Jordskifteretten kan fastsette grenser mellom statsallmenning og bygdeallmenning, mellom statsallmenninger og mellom statsallmenning og annen tilstøtende eiendom. Jordskiftelova § 4–2 gjelder tilsvarende for fastsetting av grensene.

For øvrig får jordskiftelovas bestemmelser ikke anvendelse på statsallmenninger.

Krav om jordskifte som nevnt i første ledd, eller om grensefastsetting etter annet ledd, kan fremsettes av departementet, av allmenningsstyret og av fjellstyret.

15. I lov 12. mai 1995 nr. 23 om jord skal det gjerast slike endringar:

§ 10 tredje punktum skal lyde:

Dersom ein bruksrettshavar til torvuttak meiner føresegnene fører med seg at retten hans vert minka urimeleg mykje, kan han leggje spørsmålet om endring i brukstilhøva fram for jordskifteretten, jf. jordskiftelova § 3–8.

§ 12 femte ledd nytt tredje punktum skal lyde:

Andre punktum gjeld ikkje når jordskifteretten deler ein eigedom etter jordskiftelova § 3–7.

Jordlova III åttande ledd opphevast.

16. I lov 26. mars 1999 nr. 14 om skatt av formue og inntekt skal § 9–2 tredje ledd bokstav g lyde:

g. jordskifte etter jordskiftelova

17. I lov 24. november 2000 nr. 82 om vassdrag og grunnvann skal § 31 tredje ledd bokstav c lyde:

av jordskifteretten etter begjæring fra en deltaker eller etter henvisning fra vassdragsmyndigheten.

18. I lov 20. mai 2005 nr. 28 om straff skal § 412 nr. 101 opphevast.

19. I lov 17. juni 2005 nr. 85 om rettsforhold og forvaltning av grunn og naturressurser i Finnmark fylke skal det gjerast slike endringar:

§ 45 overskrifta skal lyde:

Grensemerking m.m. og tinglysing

§ 45 første ledd skal lyde:

Rettskraftige dommer fra utmarksdomstolen samt erklæringer og avtaler som er avgitt eller inngått i samsvar med Finnmarkskommisjonens konklusjoner, kan bringes inn for jordskifteretten som gjennomfører grensemerking i terrenget, koordinatfesting og kartlegging av grensene i samsvar med dommen, erklæringen eller avtalen. Saksbehandlingsreglene i jordskiftelova gjelder så langt de passer. Jordskifteretten settes uten jordskiftemeddommere. Det skal ikke betales gebyr etter jordskiftelova §§ 7–2 til 7–4. Partene skal heller ikke betale for kostnadene ved grensemerking, koordinatfesting og kartlegging av grensene. For tinglysing gjelder jordskiftelova § 6–31.

20. I lov 17. juni 2005 nr. 101 om eigedsregistrering skal det gjerast slike endringar:

§ 24 sjette ledd opphevast.

§ 24 sjuande ledd blir nytt sjette ledd.

21. I lov 15. juni 2007 nr. 40 om reindrift skal det gjerast slike endringar:

§ 8 tredje ledd skal lyde:

Dersom eiere og brukere som rår over den største delen av et fjellområde som er høvelig til tamreindrift, ønsker området disponert til slik virksomhet, men hindres i dette av enkelte grunneiere som ikke vil være med, kan bestemmelsene om felles tiltak i jordskiftelovas § 3–9 brukes tilsvarende.

§ 21 andre ledd andre punktum skal lyde:

Kan ikke partene bli enige om at forutsetningene for å kreve utvisning av tomt er til stede, eller om stedsvalg, størrelse og avgrensing, vilkår og vederlag, avgjøres dette av jordskifteretten.

§ 22 andre ledd andre punktum skal lyde:

Eventuell skade som følge av omlegging av flyttlei eller åpning av ny flyttlei erstattes etter avgjørelse ved jordskifteretten.

§ 24 andre ledd tredje punktum skal lyde:

Hvis ikke grunneieren og eventuelle bruksberettigede gir sitt samtykke, kan departementet gi tillatelse til utføring av anlegget mot vederlag fastsatt av jordskifteretten for skade og ulempe.

§ 25 tredje ledd tredje punktum skal lyde:

Oppnås ikke enighet om betalingen, kan beløpets størrelse kreves fastsatt ved jordskifteretten.

§ 63 tredje ledd skal lyde:

Spørsmål om tiltak kommer i strid med første ledd, kan avgjøres på forhånd av jordskifteretten. Jordskifteretten kan også avgjøre hvordan og på hvilke vilkår tiltaket kan gjennomføres. Krav for jordskifteretten kan fremmes av den som akter å sette et tiltak i verk eller av distriktsstyret ved lederen. Er distriktsstyre ikke opprettet, kan krav fremmes av reindriftsutøver i distrikt som vil bli berørt av tiltaket.

§ 69 overskrifta skal lyde:

Gjerder til støtte for reineierens driveplikt og sikring mot erstatningsansvar

§ 69 første ledd første punktum skal lyde:

I et reinbeitedistrikt kan så vel distriktsstyret som den enkelte reineier i mangel av minnelig overenskomst få avgjort ved jordskifteretten om reineieren skal ha adgang til å føre opp gjerde til støtte for sin driveplikt og sikring mot erstatningsansvar.

§ 69 andre ledd skal lyde:

På samme måte kan en grunneier kreve avgjort ved jordskifteretten om noen del av utgiftene ved oppføring av gjerde som nevnt i § 19 og § 68 annet ledd bør utliknes på reineierne.

§ 70 første ledd blir ny § 70 som skal lyde:

§ 70. *Skade voldt av rein*

I mangel av enighet som er bekreftet skriftlig av reineieren eller av distriktsstyret ved lederen, avgjøres krav om erstatning for skade voldt av rein ved skjønn ved jordskifteretten eller tingretten.

I kapittel 9 skal ny § 70 a lyde:

§ 70 a. *Saksbehandlingen av erstatningskrav*

Krav om skjønn etter § 70 bør framsettes snarest mulig. I kravet om skjønn skal det gis så vidt mulig nøyaktige opplysninger om tid og sted for skadeordelsen, skadens art og omfang og erstatningskravet størrelse. Det bør så vidt mulig gis opplysninger som kan ha betydning for å fastslå hvem som eier den reinen som har gjort skaden. Eventuelle vitner bør også oppgis.

Retts leder skal snarest mulig foreta befarung etter at krav om skjønn er innkommet. Med på befarungen skal være representant fra vedkommende kommune og reindriftsetaten for å bistå retts leder med faglige vurderinger. Om mulig skal også lederen i vedkommende reinbeitedistrikt være med, foruten den som har krevd skjønn. Er det åpenbart at det ikke er skjedd noen skade voldt av reinen, kan retts leder avvise kravet om skjønn av eget tiltak.

Skjønnet skal fremmes så snart som mulig. Gjelder det skade voldt av rein som antas å høre hjemme i reinbeitedistrikt, skal distriktsstyret ved lederen alltid innkalles til skjønnet.

Skjønnsstyreren kan på ethvert trinn av saksbehandlingen forsøke megling med sikte på en minnelig ordning.

Skjønnet skal vurdere om skaden er voldt av rein og er av en slik art at den kan kreves erstattet og i tilfelle taksere skaden og fastsette erstatningsbeløpet.

I kapittel 9 skal ny § 70 b lyde:

§ 70 b. *Forholdet til jordskiftelova*

Saker jordskifteretten behandler med hjemmel i loven her, skal følge reglene i jordskiftelova § 5–7. I tillegg gjelder reglene i § 70 a for saker jordskifteretten behandler etter § 70.

22. I lov 27. juni 2008 nr. 71 om planlegging og byggesaksbehandling skal § 12–7 nr. 13 lyde:

13. krav om fordeling av planskapt netto verdiøkning ved ulike felles tiltak innenfor en nærmere bestemt del av planområdet i henhold til jordskifteloven § 3–30,

23. lov 26. mars 2010 nr. 9 om vergemål skal § 39 første ledd bokstav e lyde:

- e) å kreve sak etter jordskiftelova,

21. juni. Lov nr. 101 2013

Lov om endringer i småbåtloven (bruk av vannscooter)

Prop.82 L (2012–2013), Innst.291 L (2012–2013), Lovvedtak 61 (2012–2013). Stortingets første og andre gangs behandling hhv. 14. og 21. mai 2013. Fremmet av Miljøverndepartementet. Kunngjort 21. juni 2013 kl. 15.35.

Endringer i følgende lov:

Lov 26. juni 1998 nr. 47 om fritids- og småbåter.

I

I lov 26. juni 1998 nr. 47 om fritids- og småbåter gjøres følgende endringer:

Lovens tittel skal lyde:

Lov 26. juni 1998 nr. 47 om fritids- og småbåter (småbåtloven)

§ 40 skal lyde:

§ 40. Bruk av vannscootere og liknende mindre fartøyer

Denne bestemmelsen gjelder vannscooter og liknende motordrevne mindre fartøyer som er konstruert for å føre personer, og som etter alminnelig språkbruk ikke kan betegnes som båter.

Sjøfartsdirektoratet avgjør i tvilstilfeller om fartøyer av en viss type omfattes av første ledd.

Departementet kan i forskrift gi nærmere regler for bruk av fartøyer som nevnt i første ledd, herunder bestemme at bruk av slike fartøyer av hensyn til miljø eller sikkerhet ikke er tillatt i en bestemt avstand fra land, i verneområder og i en bestemt avstand fra verneområder. Departementet kan bestemme at det for avgrensede områder likevel er tillatt med organisert vannscooterkjøring i forbindelse med trening og konkurranse innenfor forbudsområder fastsatt i medhold av første punktum.

I særlige tilfeller der hensynet til natur, næring, sikkerhet eller støy tilsier det, kan departementet i forskrift forby eller begrense bruk av fartøyer som nevnt i første ledd i andre områder enn de som er nevnt i tredje ledd første punktum. Departementets myndighet etter tredje ledd annet punktum og fjerde ledd kan delegeres til kommunen.

Uten hinder av bestemmelser i forskrift gitt i medhold av tredje og fjerde ledd er bruk av fartøyer som nevnt i første ledd tillatt i forbindelse med:

- politi-, rednings- og ambulansetjeneste, samt oppsyns- og tilsynstjeneste etablert med hjemmel i lov,
- Forsvarets øvelser, forflytninger og transporter, og
- marinarkeologiske og andre vitenskapelige undersøkelser.

Kongen kan i forskrift gjøre unntak fra bestemmelser i forskrift gitt i medhold av tredje og fjerde ledd for bruk av fartøyer som nevnt i første ledd til andre transportformål.

§ 40a skal lyde:

§ 40a. Straff

Den som forsettlig eller uaktsomt overtrer bestemmelsene i § 40 tredje eller fjerde ledd eller bestemmelser i forskrift fastslått med hjemmel i § 40 tredje eller fjerde ledd eller medvirker til dette, straffes med bøter.

II

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer.

21. juni. Lov nr. 102 2013

Lov om stillingsvern mv. for arbeidstakere på skip (skipsarbeidsloven)

Prop.115 L (2012–2013), Innst.456 L (2012–2013), Lovvedtak 110 (2012–2013). Stortingets første og andre gangs behandling hhv. 13. og 20. juni 2013. Fremmet av Nærings- og handelsdepartementet. Kunngjort 21. juni 2013 kl. 15.35.

Følgende lov oppheves:

Sjømannslov 30. mai 1975 nr. 18.

Endringer i følgende lover:

- 1 Lov 3. desember 1948 nr. 7 om pensjonstrygd for sjømenn.
- 2 Lov 12. desember 1958 nr. 10 om yrkesskadetrygd.
- 3 Lov 12. juni 1987 nr. 48 om norsk internasjonalt skipsregister.
- 4 Lov 24. juni 1994 nr. 39 om sjøfarten (sjøloven).
- 5 Lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd (folketrygdloven).
- 6 Lov 10. juni 2005 nr. 40 om Likestillings- og diskrimineringsombudet og Likestillings- og diskrimineringsnemnda (diskrimineringsombudsloven).
- 7 Lov 16. februar 2007 nr. 9 om skipssikkerhet (skipssikkerhetsloven).
- 8 Lov 19. desember 2008 nr. 123 om endringer i sjømannslov 30. mai 1975 nr. 18 mv.

Kapittel 1 Innledende bestemmelser

§ 1–1. Lovens formål

Lovens formål er:

- a. å sikre trygge ansettelsesforhold og likebehandling i arbeidslivet til sjøs,
- b. sammen med skipssikkerhetsloven å sikre et arbeidsmiljø som gir grunnlag for en helsefremmende og meningsfylt arbeidssituasjon og full trygghet mot fysiske og psykiske skadevirkninger, og med en velferdsmessig standard som til enhver tid er i samsvar med den teknologiske og sosiale utvikling i samfunnet,
- c. å legge til rette for tilpasninger i arbeidsforholdet knyttet til den enkelte arbeidstakers forutsetninger og livssituasjon,
- d. å gi grunnlag for at arbeidsgiver og arbeidstakerne selv kan ivareta og utvikle arbeidsmiljøet i virksomheten i samarbeid med arbeidslivets parter og med nødvendig veiledning og kontroll fra offentlig myndighet,
- e. å bidra til et inkluderende arbeidsliv.

§ 1–2. Lovens virkeområde

- (1) Loven får anvendelse for arbeidstaker som har sitt arbeid om bord på norsk skip. Kapittel 8 til 10 får også anvendelse for andre som har sitt arbeid om bord på norsk skip.
- (2) Loven gjelder ikke for arbeidstaker som:
 - a. bare arbeider om bord mens skipet ligger i havn,
 - b. gjør tjeneste på Forsvarets skip, med unntak av sivilt personell på skip befraktet av Forsvaret.
- (3) Departementet kan gi utfyllende forskrifter til første og annet ledd, herunder om:
 - a. i hvilken utstrekning loven ikke får anvendelse på arbeidstaker som utfører arbeid som etter sin karakter ikke utgjør en del av skipets ordinære drift,
 - b. i hvilken utstrekning loven skal gjelde for arbeidstaker som omfattes av tjenestemannsloven,
 - c. hva som etter loven er å anse som skip,
 - d. hvorvidt og i hvilken utstrekning loven skal gjelde for arbeidstaker som har sitt arbeid om bord på annen innretning i sjøen enn skip, og utenlandsk skip så langt folkeretten tillater det og skipet befinner seg i Norges territorialfarvann, herunder i Svalbards eller Jan Mayens territorialfarvann.

§ 1–3. Ufravikelighet

- (1) Loven kan ikke fravikes ved avtale til ugunst for arbeidstaker, med mindre det er særskilt fastsatt i loven eller i forskrift gitt med hjemmel i loven.
- (2) For arbeidstaker som har sitt arbeid om bord på skip registrert i norsk internasjonalt skipsregister (NIS) fastsetter NIS-loven § 8 første ledd om og i hvilken utstrekning loven kan fravikes.

Kapittel 2 Arbeidsgiverens og rederiets plikter mv.

§ 2–1. Arbeidsgiveren

Med arbeidsgiveren menes i denne lov den som har ansatt arbeidstaker for arbeid om bord på skip.

§ 2–2. Arbeidsgiverens alminnelige plikter og ansvar

- (1) Arbeidsgiveren skal sørge for at bestemmelser gitt i eller i medhold av loven og arbeidsavtalen blir overholdt, bortsett fra i tilfeller der rederiet i loven er pålagt å sørge for dette.
- (2) Arbeidsgiveren er ansvarlig overfor egne arbeidstakere for at de får oppfylt de økonomiske krav og rettigheter de har etter arbeidsavtalen og etter bestemmelser gitt i eller i medhold av loven.
- (3) Er arbeidsgiveren en annen enn rederiet, har arbeidsgiveren plikt til å medvirke til at rederiets plikter etter § 2–4 første og tredje ledd blir overholdt. Videre plikter arbeidsgiveren skriftlig å underrette arbeidstakeren om hvem som til enhver tid er rederiet og hvilke plikter rederiet har etter § 2–4.

§ 2–3. Rederiet

- (1) Med rederiet menes i denne lov den som i henhold til skipssikkerhetsloven § 4 er å anse som rederi.
- (2) Departementet kan gi forskrifter om hvem som skal anses som rederi etter første ledd.

§ 2–4. Rederiets alminnelige plikter og ansvar mv.

- (1) Er arbeidsgiveren en annen enn rederiet, har rederiet plikt til å påse at bestemmelser gitt i eller i medhold av loven eller i arbeidsavtalen blir overholdt overfor arbeidstaker som har sitt arbeid på skipet.
- (2) Rederiet skal sørge for at bestemmelser gitt i eller i medhold av loven blir overholdt der det er særskilt fastsatt.

(3) Rederiet er solidarisk ansvarlig med arbeidsgiveren for utbetaling av lønn, feriepenger og de økonomiske krav arbeidstaker som har sitt arbeid på skipet har etter bestemmelsene i lovens kapittel 4 eller i forskrifter gitt i medhold av dette kapitlet.

(4) Den som på vegne av rederiet mottar opplysninger om arbeidsgivers forhold i medhold av bestemmelsen her, har taushetsplikt. Opplysningene kan bare benyttes til å sikre eller undersøke at bestemmelser gitt i eller i medhold av loven eller i arbeidsavtalen blir overholdt overfor arbeidstaker som har sitt arbeid på skipet.

(5) Departementet kan gi utfyllende forskrifter til bestemmelsen.

§ 2-5. Arbeidstakerens krav mot rederiet

(1) Arbeidstakeren må fremme skriftlig krav overfor rederiet i henhold til § 2-4 tredje ledd senest innen seks måneder etter kravets forfallsdato. Rederiet skal betale kravet innen tre uker etter at kravet er kommet frem.

(2) Rederiet kan nekte å dekke kravet dersom arbeidstakeren visste at forutsetningen for arbeidsoppdraget var at lønn mv. ikke skulle dekkes av arbeidsgiver.

(3) Solidaransvaret gjelder ikke krav som omfattes av lønnsgarantiloven og forskrifter gitt i medhold av loven når det er åpnet konkurs hos arbeidsgiver.

(4) Departementet kan gi utfyllende forskrifter til bestemmelsen.

§ 2-6. Varsling om kritikkverdige forhold

(1) Arbeidstaker har rett til å varsle om kritikkverdige forhold i rederiet eller hos arbeidsgiver. Klage på skipstjenesten og arbeidsforholdene for øvrig fremsettes etter § 9-7.

(2) Arbeidstakerens fremgangsmåte ved varslingen skal være forsvarlig. Arbeidstaker har uansett rett til å varsle i samsvar med varslingsplikt eller fastsatte rutiner for varsling. Det samme gjelder varsling til tilsynsmyndigheter eller andre offentlige myndigheter.

(3) Arbeidsgiveren og rederiet har bevisbyrden for at varsling har skjedd i strid med denne bestemmelsen.

§ 2-7. Vern mot gjengjeldelse ved varsling

(1) Gjengjeldelse mot arbeidstakere som varsler i samsvar med § 2-6 er forbudt. Dersom arbeidstaker fremlegger opplysninger som gir grunn til å tro at det har funnet sted gjengjeldelse i strid med første punktum, skal det legges til grunn at slik gjengjeldelse har funnet sted hvis ikke arbeidsgiveren eller rederiet sannsynliggjør noe annet.

(2) Første ledd gjelder tilsvarende ved gjengjeldelse mot arbeidstaker som gir til kjenne at retten til å varsle etter § 2-6 vil bli brukt, for eksempel ved å fremskaffe opplysninger.

(3) Den som er blitt utsatt for gjengjeldelse i strid med første eller andre ledd, kan kreve oppreisning uten hensyn til arbeidsgivers eller rederiets skyld. Oppreisning fastsettes til det beløp som retten finner rimelig under hensyn til partenes forhold og omstendighetene for øvrig. Erstatning for økonomisk tap kan kreves etter alminnelige regler.

Kapittel 3 Ansettelse mv.

§ 3-1. Krav om skriftlig arbeidsavtale

(1) Det skal inngås skriftlig arbeidsavtale mellom arbeidsgiver og arbeidstaker. Den skal inneholde opplysninger om forhold av vesentlig betydning i arbeidsforholdet.

(2) Skriftlig arbeidsavtale skal foreligge snarest mulig, og senest ved tiltredelse av tjenesten om bord.

(3) Arbeidstakeren har rett til å la seg bistå av en tillitsvalgt eller annen representant både ved utarbeidelse av og ved endringer i arbeidsavtalen.

(4) Departementet kan gi forskrift om:

- a. minimumskrav til innholdet i den skriftlige avtalen,
- b. kontraktsformular,
- c. unntak fra annet ledd når det er nødvendig på grunn av særlige forhold utenfor partenes kontroll,
- d. krav til endring av arbeidsavtalen eller til skriftlig informasjon til arbeidstaker ved endringer i arbeidsforholdet.

§ 3-2. Ansettelse med prøvetid

(1) Prøvetid på inntil seks måneder kan avtales skriftlig.

(2) Har arbeidstakeren vært fraværende fra arbeidet i prøvetiden og dette ikke skyldes arbeidsgiveren, kan prøvetiden forlenges med en periode som tilsvarer lengden av fraværet. Forlengelse kan bare skje dersom arbeidsgiver har orientert arbeidstaker skriftlig både om adgangen til forlengelse ved ansettelsen og om forlengelsen innen utløpet av prøveperioden.

§ 3-3. Informasjon om ledige stillinger i virksomheten

Arbeidsgiver skal informere arbeidstakerne om ledige stillinger i virksomheten.

§ 3-4. Midlertidig ansettelse

(1) Arbeidstaker skal ansettes fast. Avtale om midlertidig ansettelse kan likevel inngås:

- a. for et bestemt tidsrom, for en bestemt reise eller for arbeid av forbigående varighet, når arbeidets karakter tilsier det,
- b. for arbeid som utføres i stedet for en annen eller andre (vikariat),
- c. for praksisarbeid.

(2) En arbeidstaker som har vært midlertidig ansatt i mer enn ett år, har krav på skriftlig varsel om tidspunktet for fratreden senest en måned før dette tidspunktet. Varselet skal anses for å være gitt når det er kommet fram til arbeidstakeren. Dersom fristen ikke overholdes, kan arbeidsgiveren ikke kreve at arbeidstakeren fratrer før en måned etter at varsel er gitt.

(3) Midlertidige arbeidsavtaler opphører ved det avtalte tidsrommets utløp eller når det bestemte arbeidet eller arbeidet av forbigående varighet er avsluttet, med mindre annet er skriftlig avtalt eller fastsatt i tariffavtale. En arbeidstaker som har vært sammenhengende midlertidig ansatt i mer enn fire år etter første ledd bokstav a og b, skal anses som fast ansatt slik at reglene om oppsigelse av arbeidsforhold kommer til anvendelse. Ved beregning av ansettelsestid etter andre punktum skal det ikke gjøres fradrag for arbeidstakers fravær.

(4) Arbeidsgiver skal minst én gang per år drøfte bruken av midlertidige ansettelser etter denne bestemmelsen med de tillitsvalgte.

§ 3-5. Virkninger av ulovlig midlertidig ansettelse

(1) Dersom det foreligger brudd på bestemmelsene i § 3-4, skal retten etter påstand fra arbeidstaker avsi dom for at det foreligger et fast arbeidsforhold eller at arbeidsforholdet fortsetter. I særlige tilfeller kan retten likevel, etter påstand fra arbeidsgiver, bestemme at arbeidsforholdet skal opphøre dersom den etter en avveining av partenes interesser finner at det vil være åpenbart urimelig at arbeidsforholdet fortsetter.

(2) Ved brudd på bestemmelsene i § 3-4 kan arbeidstakeren kreve erstatning. Erstatningen fastsettes i samsvar med § 5-11 annet ledd.

§ 3-6. Fortrinnsrett til ny ansettelse

(1) Arbeidstaker som er sagt opp på grunn av virksomhetens forhold, har fortrinnsrett til ny ansettelse i virksomheten, med mindre det gjelder en stilling vedkommende ikke er kvalifisert til.

(2) Fortrinnsretten gjelder også:

- a. arbeidstaker som er midlertidig ansatt, og som på grunn av virksomhetens forhold ikke får fortsatt ansettelse. Denne bestemmelsen gjelder likevel ikke arbeidstaker i vikariat,
- b. arbeidstaker som har akseptert tilbud om redusert stilling i stedet for oppsigelse.

(3) Fortrinnsretten gjelder ikke dersom arbeidsgiver er avhengig av å foreta ansettelse straks, og arbeidstaker ikke kan varsles eller tiltre i tide.

(4) Fortrinnsretten gjelder bare arbeidstaker som har vært ansatt i virksomheten i til sammen 12 måneder i de siste to årene.

(5) Fortrinnsretten gjelder i ett år fra oppsigelsesfristens utløp eller fra opphør av midlertidig ansettelse.

(6) Fortrinnsretten faller bort dersom arbeidstaker ikke har akseptert tilbud om ansettelse i en passende stilling senest 14 dager etter at tilbudet ble mottatt.

(7) Har flere fortrinnsrett til en stilling, skal arbeidsgiver følge de regler for utvelgelse som gjelder ved oppsigelse på grunn av driftsinnskrenkning eller rasjoneringstiltak.

§ 3-7. Fortrinnsrett for deltidsansatte

(1) Deltidsansatte har fortrinnsrett til utvidet stilling fremfor at arbeidsgiver foretar ny ansettelse i virksomheten.

(2) Deltidsansatte har fortrinnsrett til utvidet stilling fremfor at arbeidsgiver foretar ny ansettelse i virksomheten.

(3) Fortrinnsretten er betinget av at arbeidstaker er kvalifisert for stillingen og at utøvelse av fortrinnsretten ikke vil innebære vesentlige ulemper for virksomheten.

(4) Fortrinnsrett etter § 3-6, med unntak av annet ledd bokstav a, går foran fortrinnsrett for deltidsansatte.

§ 3-8. Virkninger av brudd på reglene om fortrinnsrett

(1) Dersom retten kommer til at en arbeidstaker med fortrinnsrett skulle ha vært ansatt i en bestemt stilling, skal retten etter påstand fra vedkommende avsi dom for ansettelse i stillingen, med mindre dette finnes urimelig.

(2) Ved brudd på reglene om fortrinnsrett kan arbeidstaker kreve erstatning. Erstatningen fastsettes i samsvar med § 5-11 annet ledd.

§ 3-9. Bruk av arbeidsformidlingsvirksomhet

(1) Arbeidsgiver som benytter seg av arbeidsformidlingsvirksomhet, skal dokumentere at denne virksomheten oppfyller krav som er stilt i eller i medhold av arbeidsmarkedsloven.

(2) Departementet kan gi forskrift med nærmere bestemmelser om arbeidsgivers dokumentasjon.

Kapittel 4 Lønn mv.

§ 4-1. Beregning av lønn

(1) Lønn løper fra og med den dagen som er fastsatt i arbeidsavtalen, men senest fra og med den dagen arbeidstaker tiltreer tjenesten.

(2) Skal lønn beregnes pr. dag når den er avtalt med et bestemt beløp pr. måned, utgjør en dags lønn 1/30 av månedslønnen.

(3) Er lønnen satt til et bestemt beløp for en reise, og denne varer kortere enn forutsatt, har arbeidstaker krav på hele beløpet, med mindre annet er avtalt. Varer reisen lenger enn forutsatt, har arbeidstaker krav på et forholdsmessig tillegg, med mindre annet er avtalt.

(4) Denne bestemmelsen får ikke anvendelse for beregning og utbetaling av lott for arbeidstaker på fiske- og fangstfartøy.

§ 4-2. *Utbetaling av lønn og feriepenger*

(1) Utbetaling av lønn skal skje minst én gang i måneden. Utbetaling av feriepenger skjer i henhold til ferieloven og lov 6. juni 1972 nr. 43 om ferie for fiskere.

(2) Arbeidstaker har rett til månedlig skriftlig oppgave over tilgodehavende og utbetalte beløp, med angivelse av lønn, tilleggsutbetalinger og eventuelle trekk.

(3) Arbeidstaker kan kreve fast månedlig overføring via bank av hele eller deler av sitt tilgodehavende til husstandsmedlemmer eller andre.

(4) Departementet kan gi forskrift med nærmere krav til gjennomføring av kravene i denne bestemmelsen, herunder fastsette særregler for fiskeri og fangst.

§ 4-3. *Trekk i lønn og feriepenger*

(1) Trekk i lønn eller feriepenger kan ikke gjøres med mindre:

- a. det er hjemlet i lov,
- b. det er fastsatt i tariffavtale,
- c. det på forhånd er skriftlig avtalt, eller
- d. det gjelder erstatning for skade eller tap som arbeidstaker i forbindelse med arbeidet forsettlig eller grovt uaktsomt har påført virksomheten, og arbeidstaker skriftlig har erkjent erstatningsansvar, eller dette er fastslått ved dom, eller arbeidstaker rettsstridig fratrer sin stilling.

(2) Trekk i lønn eller feriepenger etter første ledd bokstav c og d skal begrenses til den del av kravet som overstiger det arbeidstaker med rimelighet trenger til underhold for seg og sin husstand.

(3) Før trekk i lønn eller feriepenger etter første ledd bokstav d foretas, skal arbeidsgiver drøfte grunnlaget for trekket og beløpets størrelse med arbeidstaker og med arbeidstakers tillitsvalgte eller to representanter valgt av arbeidstaker, med mindre arbeidstaker selv ikke ønsker det.

§ 4-4. *Lønn ved sykdom og skade*

(1) Arbeidstaker som er arbeidsufør som følge av sykdom eller skade, har rett til lønn så lenge arbeidsforholdet består.

(2) Retten til lønn faller bort i den utstrekning arbeidstaker har rett til sykepenger etter folketrygdloven kapittel 8 eller tilsvarende ytelse etter utenlandsk trygdeordning. Retten til lønn faller under enhver omstendighet bort 12 måneder fra uførheten oppstod. For arbeidstaker som ikke omfattes av reglene om rett til sykepenger etter folketrygdloven kapittel 8 og som heller ikke mottar tilsvarende ytelse fra trygdeordning i sitt hjemland, faller retten til lønn bort 16 uker fra arbeidsuførheten oppstod.

(3) Retten til lønn faller bort dersom skaden eller sykdommen er svikaktig fortiet ved ansettelsen, eller er pådratt forsettlig etter ansettelsen.

(4) Denne bestemmelsen får ikke anvendelse for arbeidstaker på fiske- og fangstfartøy med mindre det er avtalt løpende tidslønn.

§ 4-5. *Lønn ved skipsforlis*

(1) Er arbeidstaker sagt opp fordi skipet ved sjøulykke er gått tapt eller er blitt umulig å reparere, har arbeidstaker krav på lønn så lenge vedkommende er arbeidsledig, men ikke ut over en måned etter oppsigelsesfristens utløp.

(2) Denne bestemmelsen får ikke anvendelse for arbeidstaker på fiske- og fangstfartøy med mindre det er avtalt løpende tidslønn.

§ 4-6. *Rett til fri hjemreise*

(1) Ved opphør av arbeidsforholdet fra arbeidsgivers side skal arbeidsgiver sørge for arbeidstakers hjemreise til bosted og dekke utgifter til dette og til nødvendig underhold. Det samme gjelder når:

- a. arbeidstaker som har vært ansatt i seks måneders sammenhengende tjeneste i utenriksfart hos samme arbeidsgiver eller på samme skip,
- b. midlertidig ansettelse etter § 3-4 opphører,
- c. gravid arbeidstaker har fått permisjon etter §§ 7-2 eller 7-4,
- d. arbeidstaker har rett til å fratse tjenesten om bord etter § 9-5,
- e. skipet er gått tapt ved sjøulykke eller blitt umulig å reparere,
- f. arbeidstaker på grunn av sykdom, skade eller andre medisinske grunner ikke lenger er i stand til å utføre sine arbeidsoppgaver,
- g. arbeidsgiver er insolvent eller av andre grunner ute av stand til å oppfylle sine forpliktelser overfor arbeidstaker,
- h. arbeidstaker er suspendert.

(2) Er arbeidstaker gitt avskjed etter reglene i § 5-14, kan arbeidsgiver kreve at arbeidstaker selv dekker arbeidsgivers utgifter etter første ledd.

(3) Departementet kan gi nærmere forskrift om retten til fri hjemreise, herunder om:

- a. hjemreise til annet sted enn bosted,
- b. kortere opptjeningstid enn seks måneder etter første ledd bokstav c der særlige forhold foreligger,
- c. særlige regler for arbeidstaker som ved ansettelsestidspunktet var under 18 år,

- d. innholdet av arbeidstakers rettigheter ved hjemreisen,
- e. statens plikt til å sørge for hjemreise og dekke utgiftene der arbeidsgiver unnlater å gjøre det, samt statens rett til refusjon fra arbeidsgiver for pådratte utgifter,
- f. unntak for arbeidstakere på fiske- og fangstfartøy.

§ 4–7. Rederiets garantiplikt

(1) Rederiet skal sørge for at det blir stilt garanti for bestemte ytelser til arbeidstaker som ikke er omfattet av norske trygdeordninger eller av EØS-avtalens trygdeforordning, og som:

- a. arbeider om bord på skip registrert i norsk internasjonalt skipsregister, eller
- b. er ansatt i tjeneste hos utenlandsk arbeidsgiver som driver næringsvirksomhet om bord på skip i utenriksfart, registrert i norsk ordinært skipsregister (NOR).

(2) Rederiet skal også sørge for at det blir stilt garanti for bestemte ytelser til arbeidstaker som er ansatt i hotell- og restaurantvirksomheten om bord på turistskip, registrert i norsk internasjonalt skipsregister (NIS), og som omfattes av EØS-avtalens trygdeforordning.

(3) Departementet kan gi nærmere forskrifter om:

- a. hvem som kan stille garantier,
- b. dokumentasjon for at nødvendig garanti foreligger,
- c. omfang og innhold av garantiene,
- d. virkningen av at garantier ikke er stilt eller er opphørt,
- e. garantistens og statens regresskrav i arbeidsgivers konkursbo,
- f. anmerkning av garanti i skipsregisteret.

§ 4–8. Rederiets inntreden i arbeidstakers rettigheter

Har rederiet dekket arbeidstakers krav på lønn mv. i anledning arbeidstakers arbeid på skipet, trer rederiet inn i arbeidstakers rettigheter i tilknytning til slike krav, herunder arbeidstakers sjøpanterett etter sjøloven § 51.

Kapittel 5 Opphør av arbeidsforhold

§ 5–1. Drøfting før beslutning om oppsigelse

(1) Før arbeidsgiver fatter beslutning om oppsigelse, skal spørsmålet så langt det er praktisk mulig drøftes med arbeidstaker og med arbeidstakers tillitsvalgte, med mindre arbeidstaker selv ikke ønsker det. Både grunnlaget for oppsigelsen og eventuell utvelgelse mellom flere arbeidstakere av hvem som skal sies opp, skal drøftes.

(2) Vurderer arbeidsgiver å gå til oppsigelse av minst ti arbeidstakere uten at oppsigelsene er begrunnet i de enkelte arbeidstakers forhold, skal det innledes drøftelser med arbeidstakernes tillitsvalgte. Drøftelsene skal omhandle muligheten for å unngå oppsigelser eller redusere antallet, og tiltak for å minske skadevirkningene av oppsigelsene for arbeidstakerne. Arbeidsgiver skal så tidlig som mulig gi tillitsvalgte relevante opplysninger skriftlig.

§ 5–2. Oppsigelsesfrister

(1) Den gjensidige oppsigelsesfristen er én måned. For skipsførere er den gjensidige fristen likevel tre måneder. Oppsigelsesfristen regnes fra dato til dato.

(2) Har arbeidstaker vært ansatt i minst fem år sammenhengende i virksomheten når oppsigelsen gis, er den gjensidige oppsigelsesfristen minst to måneder. Har arbeidsforholdet vart i minst ti år sammenhengende, er den gjensidige oppsigelsesfristen minst tre måneder.

(3) Er arbeidstaker skriftlig ansatt med en bestemt prøvetid, er den gjensidige oppsigelsesfristen 14 dager.

(4) Arbeidstaker som er permittert uten lønn i forbindelse med driftsinnskrenkning eller driftsstans, kan si opp arbeidsavtalen med en frist på 14 dager regnet fra den dag oppsigelsen blir mottatt av arbeidsgiver.

(5) Dersom skipet har gått tapt ved sjøulykke eller blitt umulig å reparere og dette gjør det nødvendig å avslutte arbeidsforholdet, er arbeidsgiverens oppsigelsesfrist én måned. For oppsigelse av skipsførere er oppsigelsesfristen likevel tre måneder.

(6) Oppsigelsesfristene i første, annet og tredje ledd kan fravikes ved skriftlig avtale. Kortere frister kan likevel bare avtales i tariffavtale eller etter at oppsigelse har funnet sted. En avtalt oppsigelsesfrist kan uansett ikke være kortere for arbeidsgiver enn for arbeidstaker.

§ 5–3. Formkrav ved oppsigelse

(1) Oppsigelse skal skje skriftlig.

(2) Oppsigelse fra arbeidsgivers side skal leveres til arbeidstaker personlig eller sendes i rekommandert brev til arbeidstakers oppgitte adresse. Er arbeidstaker i arbeid om bord, skal oppsigelsen hvis mulig leveres arbeidstaker personlig. Oppsigelsen skal anses for å ha funnet sted når den er kommet frem til arbeidstaker.

(3) Oppsigelsen skal inneholde opplysninger om:

- a. arbeidstakers rett til å kreve forhandling og reise søksmål etter §§ 6–1 og 6–2,
- b. arbeidstakers rett til å fortsette i stillingen etter § 5–10,
- c. de frister som gjelder for å kreve forhandling, reise søksmål og for krav om å fortsette i stillingen,
- d. fortrinnsrett etter § 3–6, dersom oppsigelsen er begrunnet i virksomhetens forhold,
- e. hvem som er arbeidsgiver og rett saksøkt i en eventuell tvist.

(4) Dersom arbeidstakeren krever det, skal arbeidsgiver skriftlig oppgi de omstendigheter som påberopes som grunn for oppsigelsen.

§ 5-4. Virkninger av formfeil ved oppsigelse

(1) Dersom arbeidsgivers oppsigelse ikke er gitt skriftlig eller ikke inneholder opplysninger som nevnt i § 5-3 tredje ledd og arbeidstaker går til søksmål innen fire måneder etter at oppsigelsen fant sted, skal oppsigelsen kjøennes ugyldig, med mindre det er åpenbart urimelig.

(2) Er oppsigelsen mangelfull, kan arbeidstakeren kreve erstatning. Dette gjelder selv om arbeidstakeren ikke krever dom for ugyldighet eller slik dom ikke blir avsagt, jf. første ledd. Erstatningen fastsettes i samsvar med § 5-11 annet ledd.

§ 5-5. Oppsigelsesvern i arbeidsavtaler med bestemt prøvetid

(1) Blir arbeidstaker som er ansatt på bestemt prøvetid sagt opp, må oppsigelsen være begrunnet i arbeidstakers tilpasning til arbeidet, faglige dyktighet eller pålitelighet. Oppsigelse må være gitt innen utløpet av prøvetiden.

(2) Bestemmelsen i første ledd innskrenker ikke arbeidsgivers rett til å si opp arbeidstaker etter § 5-6.

§ 5-6. Vern mot usaklig oppsigelse

(1) En arbeidstaker kan ikke sies opp uten at det er saklig begrunnet i virksomhetens, arbeidsgivers eller arbeidstakers forhold.

(2) Skyldes oppsigelsen driftsinnskrenkning eller rasjonaliseringstiltak, er den ikke saklig begrunnet dersom arbeidsgiver har annet passende arbeid å tilby arbeidstaker. Ved avgjørelse av om en oppsigelse har saklig grunn i driftsinnskrenkning eller rasjoneringsstiltak, skal det foretas en avveining mellom virksomhetens behov og de ulemper oppsigelsen påfører den enkelte arbeidstaker.

(3) Registrering av et skip i norsk internasjonalt skipsregister (NIS) gir alltid saklig grunn til oppsigelse dersom arbeidsgiver ikke har annet passende arbeid å tilby arbeidstaker.

(4) Overdragelse av en samlet virksomhet er ikke i seg selv saklig grunn for oppsigelse fra tidligere eller ny arbeidsgiver. Ved oppsigelse fra ny arbeidsgivers side skal det ved vurderingen av om oppsigelsen er saklig legges vekt på om begrunnelsen også ville kunne anses saklig om overdragelsen ikke hadde funnet sted.

§ 5-7. Oppsigelsesvern ved sykdom eller skade

(1) En arbeidstaker som er helt eller delvis borte fra arbeidet på grunn av sykdom eller skade, kan ikke av denne grunn sies opp i de første 12 månedene etter at arbeidsuførheten inntrådte.

(2) Oppsigelse som finner sted innenfor det tidsrom arbeidstakeren er vernet mot oppsigelse etter denne paragraf, skal anses å ha sin grunn i arbeidsuførheten, dersom ikke noe annet gjøres overveiende sannsynlig.

(3) En arbeidstaker som vil påberope seg oppsigelsesvern etter denne paragraf, må innen rimelig tid gi varsel om grunnen til fraværet. Om arbeidsgiver krever det, må det samlede fraværet bekreftes ved legeattest.

§ 5-8. Oppsigelsesvern ved svangerskap og etter fødsel eller adopsjon

(1) Arbeidstaker som er gravid, kan ikke av den grunn sies opp. Oppsigelse som finner sted mens arbeidstaker er gravid, skal anses å ha sin grunn i dette forholdet dersom ikke noe annet gjøres overveiende sannsynlig. Graviditeten må dokumenteres ved legeattest dersom arbeidsgiver krever det.

(2) Arbeidstaker som har permisjon etter §§ 7-2 til 7-6, kan ikke sies opp av disse grunner. Er arbeidstaker lovlig oppsagt til fratreden i permisjonstiden, er oppsigelsen gyldig, men oppsigelsestiden legges til permisjonstiden.

§ 5-9. Oppsigelsesvern ved militærtjeneste mv.

(1) Arbeidstaker kan ikke sies opp på grunn av permisjon etter § 7-11.

(2) Oppsigelse som finner sted umiddelbart før eller innenfor det tidsrom arbeidstaker er vernet mot oppsigelse etter denne paragraf, skal anses å ha sin grunn i dette forhold, dersom ikke noe annet gjøres overveiende sannsynlig.

§ 5-10. Rett til å fortsette i stillingen

(1) Ved tvist om et arbeidsforhold lovlig er brakt til opphør etter reglene i § 5-6, kan arbeidstakeren fortsette i stillingen så lenge forhandlinger pågår etter § 6-1.

(2) Har arbeidstakeren reist søksmål innen de frister som følger av § 6-2, kan retten etter krav fra arbeidstakeren bestemme at vedkommende skal fortsette i stillingen under sakens behandling dersom den finner det klart urimelig at arbeidsforholdet ikke opprettholdes i dette tidsrommet.

§ 5-11. Virkninger av usaklig oppsigelse

(1) Finner retten at oppsigelsen er i strid med §§ 5-5 til 5-9, skal oppsigelsen kjøennes ugyldig dersom arbeidstakeren krever det. I særlige tilfeller kan retten likevel, etter påstand fra arbeidsgiver, bestemme at arbeidsforholdet skal opphøre dersom den etter avveining av partenes interesser finner at det vil være åpenbart urimelig at arbeidsforholdet fortsetter.

(2) Arbeidstaker kan kreve erstatning dersom oppsigelsen er i strid med §§ 5-5 til 5-9. Erstatningen fastsettes til det beløp som retten finner rimelig under hensyn til det økonomiske tap, arbeidsgivers og arbeidstakers forhold og omstendighetene for øvrig.

§ 5–12. Opphør av arbeidsforhold grunnet alder

- (1) Arbeidsforholdet kan bringes til opphør når arbeidstaker fyller 70 år. Lavere aldersgrense kan følge av annet grunnlag når grensen er saklig begrunnet og ikke uforholdsmessig inngripende, jf. § 10–3 annet ledd.
- (2) Arbeidstaker har krav på skriftlig varsel om tidspunktet for fratreden. Fratreden kan tidligst kreves seks måneder etter den første dag i måneden etter at varslet er kommet frem til arbeidstaker.
- (3) Før varsel gis skal arbeidsgiver så langt det er mulig innkalle arbeidstaker til en samtale, med mindre arbeidstaker selv ikke ønsker det.
- (4) Arbeidstaker som ønsker å fratre, har en tilsvarende varslingsfrist på en måned, likevel slik at kravet til skriftlighet ikke gjelder.
- (5) Departementet kan gi utfyllende forskrifter til bestemmelsen.

§ 5–13. Suspensjon

- (1) Er det grunn til å anta at arbeidstakeren har gjort seg skyldig i forhold som kan medføre avskjed etter § 5–14 og virksomhetens behov tilsier det, kan arbeidsgiver pålegge arbeidstakeren å fratre arbeidsforholdet mens saken undersøkes.
- (2) Suspensjonen skal straks oppheves dersom vilkårene etter første ledd ikke lenger er til stede. Suspensjon utover tre måneder må være begrunnet i forholdets særlige art.
- (3) Frem til suspensjonen opphører, beholder arbeidstakeren sin lønn.
- (4) Bestemmelsene i §§ 5–1 første ledd, 5–3 og 5–11 gjelder tilsvarende så langt de passer.

§ 5–14. Avskjed

- (1) En arbeidstaker kan gis avskjed med påbud om øyeblikkelig fratreden dersom vedkommende har gjort seg skyldig i grovt pliktbrudd eller annet vesentlig mislighold av arbeidsavtalen.
- (2) Ved avskjed gjelder §§ 5–1 første ledd og 5–3 tilsvarende.
- (3) Er avskjeden urettmessig, skal retten kjenne den ugyldig dersom arbeidstakeren krever det. I særlige tilfeller kan retten likevel, etter påstand fra arbeidsgiver, bestemme at arbeidsforholdet skal opphøre dersom den etter avveining av partenes interesser finner at det vil være åpenbart urimelig at arbeidsforholdet fortsetter. Retten kan også bestemme at arbeidsforholdet skal opphøre når den finner at vilkårene for saklig oppsigelse er til stede.
- (4) Arbeidstakeren kan kreve erstatning dersom avskjeden er urettmessig. Erstatningen fastsettes i samsvar med § 5–11 annet ledd.

§ 5–15. Fratredelseshavn ved arbeidsforholdets opphør

- (1) Dersom oppsigelsesfristen utløper eller en midlertidig ansettelse opphører mens skipet er i sjøen, gjelder arbeidsforholdet til skipet kommer i havn.
- (2) Arbeidsforholdet opphører ikke i havner som bare anløpes for å bunkre, bringe i land syke og skadede og heller ikke ved andre uforutsette, kortvarige anløp av hensyn til de ombordværendes, skipets eller lastens sikkerhet.

§ 5–16. Attest

- (1) En arbeidstaker som fratrer etter lovlig oppsigelse har krav på skriftlig attest fra arbeidsgiver. Attesten skal inneholde opplysninger om arbeidstakers navn, fødselsdato, hva arbeidet har bestått i og om arbeidsforholdets varighet.
- (2) Bestemmelsen i første ledd begrenser ikke arbeidstakerens rett til å kreve en mer utførlig attest i arbeidsforhold hvor dette er sedvane og ikke annet er fastsatt i tariffavtale.
- (3) En arbeidstaker som er gitt avskjed har også krav på attest, men arbeidsgiveren kan uten nærmere angivelse av grunnen opplyse i attesten at arbeidstakeren er gitt avskjed.

Kapittel 6 Tvister om arbeidsforhold**§ 6–1. Rett til å kreve forhandlinger**

- (1) En arbeidstaker kan kreve forhandlinger med arbeidsgiver dersom det gjøres gjeldende at:
 - a. en oppsigelse eller avskjed er ulovlig,
 - b. lovens regler om fortrinnsrett er brutt,
 - c. en midlertidig ansettelse eller suspensjon er ulovlig,
 - d. forhold nevnt i bokstav a til c gir rett til å kreve erstatning,
 - e. en nektelse av permisjon er ulovlig.
- (2) Krav om forhandlinger må fremsettes skriftlig til arbeidsgiver innen to uker fra:
 - a. oppsigelsen eller avskjeden fant sted,
 - b. arbeidsgiver avslo krav fra arbeidstaker om fortrinnsrett til ny stilling eller permisjon,
 - c. arbeidstaker fratradte ved tvist om det har foreligget ulovlig midlertidig ansettelse,
 - d. suspensjonens opphørstidspunkt.
- (3) Arbeidsgiver skal sørge for at forhandlingsmøte blir holdt snarest mulig og senest innen to uker etter at kravet er mottatt.
- (4) Arbeidsgiver kan kreve forhandlinger med arbeidstaker dersom arbeidstaker reiser søksmål eller underretter arbeidsgiver om at søksmål vil bli reist uten at forhandlinger har vært holdt. Krav om forhandlinger må fremsettes skriftlig så snart som mulig og senest to uker etter at arbeidsgiver er underrettet om at søksmål er eller vil bli reist.

Arbeidsgiver skal sørge for at forhandlingsmøte blir holdt. Er søksmål reist, skal arbeidsgiver skriftlig underrette retten om at forhandlinger vil bli holdt. Arbeidstaker plikter å møte til forhandlingene.

(5) Arbeidstaker og arbeidsgiver har rett til å la seg bistå av rådgiver under forhandlingene. De skal være slutført senest to uker etter datoen for det første forhandlingsmøtet, med mindre det er enighet om å fortsette. Det skal settes opp protokoll, som skal underskrives av partene og deres rådgivere.

(6) Departement kan gi forskrifter om forhandlinger, herunder om:

- a. forhandlingssted,
- b. utgiftsdekning for arbeidstaker til reise og opphold,
- c. forhandlinger ved norsk utenriksstasjon,
- d. protokollformular.

§ 6-2. *Søksmålsfrister*

(1) Med mindre partene i den enkelte sak er enige om en lengre frist, er søksmålsfristen åtte uker ved:

- a. tvist om oppsigelse og avskjed,
- b. brudd på lovens regler om fortrinnsrett,
- c. tvist om det har foreligget ulovlig midlertidig ansettelse eller suspensjon.

(2) Krever arbeidstakeren bare erstatning, er søksmålsfristen seks måneder.

(3) Søksmålsfristen regnes fra forhandlingenes avslutning. Er forhandlinger ikke holdt, regnes fristen fra de tidspunktene som fremgår av § 6-1 annet ledd.

(4) Det er ingen søksmålsfrist ved oppsigelse eller avskjed dersom formkravene i § 5-3 første, annet og tredje ledd ikke er oppfylt.

(5) Retten kan bestemme at arbeidsforholdet skal fortsette etter § 5-10, dersom søksmål med krav om dette reises innen åtte uker fra tidspunktet for arbeidstakers fratreden eller fra forhandlingenes avslutning.

§ 6-3. *Fristforlengelse og oppfriskning*

(1) Ved tvist om en oppsigelses rettmessighet ved fravær som omhandlet i § 5-7 løper fristene for å kreve forhandling eller gå til søksmål fra det tidspunkt forbudet mot oppsigelse etter § 5-7 første ledd opphører.

(2) Ved oppsigelse under fravær på grunn av barns eller barnepassers sykdom etter § 7-8 eller fravær på grunn av pleie av nære pårørende etter § 7-9, forlenges fristen for å kreve forhandlinger eller gå til søksmål med det antall dager arbeidstaker var fraværende etter at oppsigelsen fant sted.

(3) Oppfriskning av søksmålsfristene kan kreves etter bestemmelsene i tvisteloven §§ 16-12 til 16-14.

§ 6-4. *Tvister i Norge om arbeidsforhold*

(1) I forbindelse med søksmål om rettigheter og plikter etter denne lov kan retten også behandle krav om oppgjør av lønn og feriepenger. Det samme gjelder andre krav som står i sammenheng med eller kommer i stedet for det kravet søksmålet gjelder, dersom det ikke vil være til vesentlig ulempe for behandlingen av saken. Rettens avgjørelse etter forrige punktum kan ikke angripes.

(2) Mekling i forliksråd finner ikke sted for krav som er gjenstand for forhandlinger etter § 6-1 eller krav som nevnt i denne paragrafs første ledd.

(3) Ved søksmål som omfattes av § 6-2 første og annet ledd, skal retten påskynde saken mest mulig og om nødvendig beramme den utenom tur.

(4) Under hovedforhandling og under ankeforhandling i lagmannsrett settes retten med to meddommere oppnevnt etter forslag fra partene. Foreligger ikke forslag innen den frist dommeren har bestemt, eller blir flere saksøkere eller saksøkte ikke enige om noe felles forslag, kan dommeren oppnevne meddommere etter domstolloven § 94.

(5) Retten kan likevel settes uten meddommere, dersom partene og retten er enig i at meddommere er unødvendig.

§ 6-5. *Tvister i utlandet om arbeidsforhold*

(1) Tvist om arbeidsforholdet mellom arbeidstaker og arbeidsgiver eller mellom arbeidstaker og rederiet mens skipet er i utlandet må ikke bringes inn for utenlandsk myndighet.

(2) Tvist etter første ledd kan forelegges norsk utenriktjenestemann. Utenriktjenestemannen avgjør saken etter å ha innhentet partenes forklaringer. Avgjørelsen kan innen seks måneder bringes inn for retten i Norge. I tvist om avskjed eller oppsigelse kan utenriktjenestemannen ikke avgjøre saken, men kan forberede og lede forhandlinger etter § 6-1.

(3) Departementet kan gi forskrifter om behandling av tvister etter annet ledd.

Kapittel 7 Rett til permisjon

§ 7-1. *Svangerskapskontroll*

Arbeidstaker som er gravid, har rett til fri fra arbeidet med lønn i forbindelse med svangerskapskontroll, dersom slik kontroll ikke med rimelighet kan finne sted utenfor arbeidstiden. Fraværet skal arrangeres slik at det ikke er til vesentlig ulempe for skipets drift.

§ 7-2. *Svangerskapspermisjon*

Arbeidstaker som er gravid, har rett til permisjon når svangerskapet har vart i seks måneder.

§ 7-3. Omsorgspermisjon

- (1) Faren har i forbindelse med fødselen rett til to ukers permisjon for å bistå moren. Bor foreldrene ikke sammen, kan retten til permisjon utøves av en annen som bistår moren.
- (2) Adoptivforeldre og fosterforeldre har rett til to ukers permisjon i forbindelse med at omsorgen for barnet overtas. Dette gjelder ikke ved stebarnsadoptsjon eller hvis barnet er over 15 år.

§ 7-4. Fødselspermisjon

Etter fødselen skal moren ha permisjon de første seks ukene, med mindre hun fremlegger legeattest om at det er bedre for henne å komme i arbeid.

§ 7-5. Foreldrepermisjon

- (1) Foreldre har rett til permisjon etter at barnet er født i til sammen 12 måneder, medregnet permisjon etter reglene i §§ 7-2 og 7-4. Foreldrene har uansett rett til permisjon i det tidsrom det ytes foreldrepenger fra folketrygden.
- (2) Hver av foreldrene har i tillegg til permisjon etter første ledd rett til 12 måneder permisjon, som må tas ut umiddelbart etter foreldrenes permisjon etter første ledd. Arbeidstaker som har delvis permisjon etter § 7-6 har likevel ikke rett til permisjon etter dette leddet.
- (3) Rett til permisjon etter første ledd kan utøves av en annen som har omsorg for barnet, dersom ikke begge foreldrene har omsorg for barnet. Arbeidstaker som er alene om omsorgen for barnet har rett til to års permisjon etter annet ledd.
- (4) Adoptivforeldre og fosterforeldre har rett til permisjon etter reglene i denne paragraf når omsorgen for barnet overtas. Det samme gjelder arbeidstaker som har eller får tildelt foreldreansvar når den andre av foreldrene dør, og som har hatt mindre enn vanlig samvær med barnet. Retten til permisjon gjelder ikke ved stebarnsadoptsjon eller hvis barnet er over 15 år.

§ 7-6. Delvis permisjon

- (1) Permisjon etter §§ 7-2, 7-4 og 7-5 første ledd kan tas ut som delvis permisjon.
- (2) Delvis permisjon baseres på skriftlig avtale mellom arbeidsgiver og arbeidstaker. Arbeidstakers ønske om hvordan uttaket av permisjon skal gjennomføres, skal oppfylles med mindre dette medfører vesentlige ulemper for arbeidsgiver. Arbeidstaker har rett til å la seg bistå av en tillitsvalgt eller annen representant. Avtale om delvis permisjon kan endres eller opphøre når særlige grunner gjør det nødvendig.
- (3) Delvis permisjon må tas ut innenfor en tidsramme på tre år.

§ 7-7. Varslingsplikt

Permisjon etter §§ 7-2 til 7-6 skal varsles arbeidsgiver snarest mulig og senest en uke i forveien ved fravær utover to uker, senest fire uker i forveien ved fravær utover 12 uker og senest 12 uker i forveien ved fravær utover et år. Oversittelse av fristene medfører ikke at arbeidstaker må utsette permisjonen, dersom permisjon er nødvendig på grunn av forhold som arbeidstaker ikke hadde kjennskap til ved fristens utløp.

§ 7-8. Barns og barnepassers sykdom

- (1) Arbeidstaker som har omsorg for barn, har rett til permisjon ved barnets sykdom og tilhørende legeundersøkelse og ved sykdom eller tilsvarende permisjon hos den person som har det daglige tilsynet med barnet.
- (2) Arbeidstaker som har omsorg for barn, har også rett til permisjon i forbindelse med barnets opphold ved helseinstitusjon eller etter utskrivning, og ellers når barnet har nedsatt funksjonsevne eller sykdom eller skade som er svært alvorlig eller langvarig.
- (3) Bestemmelsene i første og annet ledd kan fravikes i tariffavtale for skip i utenriksfart registrert i norsk ordinært skipsregister (NOR).
- (4) Departementet kan gi forskrift om slik permisjon, herunder om omfanget av permisjonen og for hvilke barn retten til permisjon gjelder.

§ 7-9. Omsorg for og pleie av nære pårørende

- (1) En arbeidstaker som pleier nære pårørende i hjemmet i livets slutfase, har rett til permisjon. Arbeidstakeren har også rett til permisjon for nødvendig omsorg for nære pårørende.
- (2) Bestemmelsene i første ledd kan fravikes i tariffavtale for skip i utenriksfart registrert i norsk ordinært skipsregister (NOR).
- (3) Departementet kan gi forskrift om slik permisjon, herunder om:
 - a. hvilke personer som skal anses som nære pårørende,
 - b. omfanget av permisjonen,
 - c. dokumentasjon av nødvendig omsorg,
 - d. varslingsplikt.

§ 7-10. Utdanningspermisjon

- (1) Arbeidstaker som har vært i arbeidslivet i minst tre år og som har vært ansatt hos arbeidsgiver de siste to årene, har rett til hel eller delvis permisjon i inntil tre år for å delta i organisert utdanningstilbud.
- (2) Bestemmelsene i første ledd kan fravikes i tariffavtale for skip i utenriksfart registrert i norsk ordinært skipsregister (NOR).
- (3) Departementet kan gi forskrift om utdanningspermisjon, herunder om:

- a. krav til utdanningstilbudets innhold,
- b. forhold hos arbeidsgiver som gir rett til å nekte permisjon,
- c. rett til ny utdanningspermisjon,
- d. varsel til arbeidsgiver om bruk av retten til permisjon,
- e. varsel fra arbeidsgiver om at vilkårene for permisjon ikke anses oppfylt,
- f. unntak fra retten til permisjon for visse arbeidsgivere.

§ 7–11. Militærtjeneste mv.

(1) En arbeidstaker har rett til permisjon ved pliktig eller frivillig militærtjeneste eller lignende allmenn vernetjeneste. Det samme gjelder ved frivillig tjenestegjøring av til sammen 24 måneders varighet i styrker organisert av norske myndigheter for deltakelse i internasjonale fredsoperasjoner, hvis arbeidstaker snarest mulig etter å ha inngått bindende avtale om tjenestegjøring i slike styrker varsler arbeidsgiver om dette.

(2) En arbeidstaker som ønsker å fortsette i stillingen etter tjenestegjøringen, skal varsle arbeidsgiver før tjenesten begynner. Arbeidsgiveren plikter ikke å ta arbeidstakeren tilbake i arbeid før en måned etter mottak av varsel om fra hvilken dag arbeidstakeren kan gjenoppta arbeidet.

§ 7–12. Offentlige verv

(1) En arbeidstaker har rett til permisjon i det omfang det er nødvendig for å oppfylle lovbestemt møteplikt i offentlige organer.

(2) Bestemmelsene i første ledd kan fravikes i tariffavtale for skip i utenriksfart registrert i norsk ordinært skipsregister (NOR).

Kapittel 8 Rederiets og skipsførerens omsorgsplikter

§ 8–1. Omsorgsplikt ved sykdom og skade

(1) Rederiet skal sørge for forsvarlig sykepleie, herunder legehjelp, legemidler og underhold, om bord eller i land, dersom den som har sitt arbeid om bord er blitt syk eller er kommet til skade. Vedkommende skal så vidt mulig undersøkes av lege, dersom det er grunn til å tro at sykdommen eller skaden innebærer fare for vedkommende selv eller andre om bord. Må det anses påkrevet, skal vedkommende bringes i land.

(2) Rederiets plikt til å sørge for sykepleie varer så lenge vedkommende er i tjeneste om bord. Er vedkommende fortsatt syk eller skadet ved fratreden, gjelder det samme i inntil 16 uker etter fratreden, med mindre vedkommende er medlem av folketrygden eller en tilsvarende offentlig trygdeordning i sitt hjemland som overtar forpleiningsplikten.

(3) Rederiet skal sørge for at omsorgen overtas av norsk utenriktjenestemann, dersom den som har sitt arbeid om bord blir etterlatt i utlandet på grunn av skade eller sykdom. Er dette ikke praktisk mulig, skal rederiet sørge for at det på annen måte skaffes forsvarlig pleie, og underrette de nærmeste pårørende dersom vedkommende ber om det.

(4) Skipsføreren skal medvirke til gjennomføringen av omsorgsplikten etter denne paragraf.

(5) Departementet kan gi forskrifter om det nærmere innhold og omfang av omsorgsplikten etter denne paragraf.

§ 8–2. Omsorgsplikt ved dødsfall og begravelse

(1) Rederiet skal sørge for underretning til nærmeste pårørende og for begravelse eller hjemsendelse av båren, dersom den som har sitt arbeid om bord dør mens vedkommende:

- a. er i tjeneste om bord,
- b. har rett til sykepleie etter § 8–1,
- c. er under reise for rederiets eller arbeidsgiverens regning.

(2) Skipsføreren skal medvirke til gjennomføringen av omsorgsplikten etter denne paragraf.

§ 8–3. Omkostningsdekning

Omkostninger som rederiet eller skipsføreren pådrar seg ved gjennomføring av sine plikter etter §§ 8–1 og 8–2, kan rederiet kreve dekket av arbeidsgiver. Arbeidsgiver kan kreve dekning av omkostningene hos folketrygden eller hos tilsvarende offentlig ordning i arbeidstakers hjemland, så langt dette følger av de relevante reglene.

§ 8–4. Erstatning for eiendeler

(1) Går eiendeler som tilhører den som har sitt arbeid om bord tapt eller blir skadet, er rederiet erstatningsansvarlig. Dette gjelder likevel ikke for gjenstander som vedkommende bærer på seg. Ansvarer kan lempes under hensyn til vedkommendes eget forhold og omstendighetene for øvrig.

(2) Departementet kan gi utfyllende bestemmelser til første ledd.

§ 8–5. Eiendeler som etterlates om bord

(1) Rederiet skal sørge for å ta vare på og eventuelt ettersende eiendeler som den som har sitt arbeid om bord, etterlater når vedkommende forlater skipet ved arbeidsforholdets opphør eller på et annet tidspunkt.

(2) Ting som ikke tåler oppbevaring eller forsendelse, eller som ikke kan oppbevares uten vesentlig omkostning eller ulempe, kan rederiet la selge. Tilsvarende gjelder dersom den som har sitt arbeid om bord, ikke innen ett år etter at vedkommende forlot skipet har fremmet krav om å få eiendelene utlevert.

(3) Skipsføreren skal medvirke til gjennomføringen av omsorgsplikten etter denne paragrafen.

Kapittel 9 Skipstjenesten

§ 9-1. Kontrolltiltak

- (1) Rederiet kan bare iverksette kontrolltiltak overfor den som har sitt arbeid om bord, når tiltaket har saklig grunn i arbeidsforholdet og det ikke innebærer en uforholdsmessig belastning for arbeidstaker.
- (2) Rederiet plikter så tidlig som mulig å drøfte behov, utforming, gjennomføring og vesentlig endring av kontrolltiltak i virksomheten med de tillitsvalgte.
- (3) Personopplysningsloven gjelder for rederiets behandling av opplysninger om arbeidstakere i forbindelse med kontrolltiltak, med mindre annet er fastsatt i denne eller annen lov.
- (4) Departementet kan gi nærmere forskrifter til bestemmelsen, herunder om kravene til informasjon om kontrolltiltak og om jevnlig evaluering av slike tiltak.

§ 9-2. Rett til å ta med eiendeler om bord

- (1) Den som har sitt arbeid om bord, kan i rimelig omfang ta med seg ting til personlig bruk. Vedkommende må ikke bringe om bord narkotika eller andre farlige giftstoffer, eller ta med våpen eller ammunisjon uten tillatelse fra skipsføreren.
- (2) Ved mistanke om at noe ulovlig er brakt om bord, kan mulige tilholdssteder undersøkes i nærvær av vedkommende.

§ 9-3. Skipsførers plikter ved alvorlige forbrytelser om bord

- (1) Dersom skipet ikke er i norsk havn, skal skipsføreren ved alvorlig straffbar handling om bord, snarest mulig foreta undersøkelse, sikre bevis og ta opp forklaring. Dette gjelder likevel ikke hvis handlingen er begått på et fremmed lands territorium og etterforskes av stedets myndigheter.
- (2) Inntil relevante myndigheter kan ta seg av saken, kan skipsføreren iverksette tiltak og anvende maktmidler som er nødvendige og forholdsmessige for å sikre kontroll med den som har begått handlingen.
- (3) Departementet kan gi forskrift om tiltak og maktmidler etter første og annet ledd.

§ 9-4. Rett til å gå i land i fritiden

Den som har sitt arbeid om bord, har rett til å gå i land i sin fritid under skipets opphold i havn. Dette gjelder likevel ikke dersom skipets forhold gjør det nødvendig at vedkommende blir om bord. I så fall har vedkommende krav på passende godtgjøring.

§ 9-5. Rett til å fratre

- (1) Den som har sitt arbeid om bord, har rett til å fratre dersom:
 - a. skipet ikke oppfyller krav i skipssikkerhetsloven eller i forskrift fastsatt i medhold av loven til teknisk, operativ og personlig sikkerhet, og manglene klart utgjør en fare for skipet eller for de som har sitt arbeid om bord,
 - b. rederiet unnlater å etterkomme krav om besiktelse i henhold til skipssikkerhetsloven § 43 femte ledd bokstav c og forskrifter fastsatt i medhold av den bestemmelsen,
 - c. skipet mister retten til å føre norsk flagg,
 - d. det foreligger krig eller krigslignende forhold i farvann der skipet skal seile eller i havn som skipet er bestemt for,
 - e. det i havn som skipet er bestemt for, foreligger en epidemisk sykdom med omfattende utbredelse, eller betydelige helseskadelige miljøforurensninger,
 - f. vedkommende er ansatt for en bestemt reise, og reisen blir vesentlig endret.
- (2) Fratreden kan skje før avreise fra havn eller i første havn skipet anløper etter at vedkommende ble kjent med forholdet.

§ 9-6. Bestemmelser som skal være tilgjengelige

- (1) Rederiet skal sørge for at denne lov, skipssikkerhetsloven og relevante internasjonale konvensjoner er tilgjengelige om bord, sammen med tilhørende forskrifter.
- (2) Kopi av arbeidstakers arbeidsavtale og av tariffavtale som utgjør en del av arbeidsavtalen, skal likeledes være tilgjengelige om bord. Det samme gjelder kopi av kontrakt for andre som har sitt arbeid om bord.

§ 9-7. Rett til å fremsette klage

- (1) Den som har sitt arbeid om bord, har rett til å klage til rederiet på forhold vedrørende skipstjenesten og arbeidsforholdet for øvrig. Er rederiet ikke vedkommendes arbeidsgiver, skal rederiet i nødvendig utstrekning konsultere arbeidsgiver og kan eventuelt overlate til denne å behandle og avgjøre klagen i første omgang.
- (2) Rederiet skal sørge for at klager blir tilstrekkelig undersøkt, og skal etablere prosedyrer for rettferdig, effektiv og rask behandling av klager.
- (3) Gjengjeldelse mot den som fremsetter klage i samsvar med etablerte prosedyrer, er forbudt. For øvrig gjelder § 2-7 tilsvarende.
- (4) Departementet kan gi forskrift om klage til rederiet, herunder om:
 - a. behandling og avgjørelse av klagen om bord på skipet,
 - b. prosedyrer for klagebehandling i rederiet.
- (5) Den som har sitt arbeid om bord, kan også klage til tilsynsmyndigheten på forhold som angitt i første ledd. Departementet kan gi forskrift om slik klage, herunder om:

- a. hvem klage kan fremsettes overfor,
- b. klagen først skal behandles av rederiet,
- c. hvilke klager tilsynsmyndigheten kan behandle og avgjøre,
- d. saksbehandlingen for øvrig,
- e. vedtak fra tilsynsmyndigheten kan påklages videre,
- f. klage fra arbeidstaker på utenlandsk skip.

Kapittel 10 Vern mot diskriminering

§ 10-1. Forbud mot diskriminering

- (1) Direkte og indirekte diskriminering på grunn av politisk syn, medlemskap i arbeidstakerorganisasjon eller alder er forbudt.
- (2) Trakassering og instruks om å diskriminere personer av grunner nevnt i første ledd, anses som diskriminering.
- (3) Bestemmelsene i dette kapittel gjelder tilsvarende ved diskriminering av arbeidstaker som arbeider deltid eller er midlertidig ansatt.
- (4) Ved diskriminering på grunn av kjønn gjelder likestillingsloven.
- (5) Ved diskriminering på grunn av etnisitet, religion og livssyn gjelder diskrimineringsloven om etnisitet.
- (6) Ved diskriminering på grunn av nedsatt funksjonsevne gjelder diskriminerings- og tilgjengelighetsloven.
- (7) Ved diskriminering på grunn av seksuell orientering, kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk gjelder diskrimineringsloven om seksuell orientering.

§ 10-2. Hva kapitlet omfatter

- (1) Bestemmelsene i dette kapittel gjelder alle sider ved arbeidsforholdet, herunder:
 - a. utlysning av stilling, ansettelse, omplassering og forfremmelse,
 - b. opplæring og annen kompetanseutvikling,
 - c. lønns- og arbeidsvilkår,
 - d. opphør.
- (2) Bestemmelsene i dette kapittel gjelder tilsvarende for rederiets valg og behandling av personer som har sitt arbeid om bord.
- (3) Bestemmelsene i dette kapittel gjelder tilsvarende for innmelding i og deltakelse i en arbeidstaker-, arbeidsgiver- eller yrkesorganisasjon. Dette gjelder også for fordeler som slike organisasjoner gir sine medlemmer.
- (4) Bestemmelsene i dette kapittel får ikke anvendelse ved forskjellsbehandling som skyldes medlemskap i arbeidstakerorganisasjon for så vidt gjelder lønns- og arbeidsvilkår i tariffavtaler.

§ 10-3. Unntak fra forbudet mot diskriminering

- (1) Forskjellsbehandling som har et saklig formål, ikke er uforholdsmessig inngripende overfor den eller de som forskjellsbehandles og som er nødvendig for utøvelse av arbeid eller yrke, anses ikke som diskriminering etter loven her.
- (2) Forskjellsbehandling som er nødvendig for å oppnå et saklig formål og som ikke er uforholdsmessig inngripende overfor den eller de som forskjellsbehandles, er ikke i strid med forbudet mot indirekte diskriminering, diskriminering på grunn av alder eller diskriminering av arbeidstaker som arbeider deltid eller er midlertidig ansatt.
- (3) Departementet kan i forskrift gi nærmere bestemmelser om rekkevidden av unntaket fra forbudet mot aldersdiskriminering i annet ledd.

§ 10-4. Innhenting av opplysninger ved ansettelse

- (1) Arbeidsgiver må ikke i utlysning etter nye arbeidstakere eller på annen måte be om at søkerne skal gi opplysninger om hvordan de stiller seg til politiske, religiøse eller kulturelle spørsmål eller om de er medlemmer av arbeidstakerorganisasjoner. Arbeidsgiver må heller ikke iverksette tiltak for å innhente slike opplysninger på annen måte.
- (2) Forbudet i første ledd gjelder ikke dersom innhenting av opplysninger om hvordan søkerne stiller seg til politiske spørsmål eller om de er medlemmer av arbeidstakerorganisasjon er begrunnet i stillingens karakter, eller det inngår i formålet for vedkommende virksomhet å fremme bestemte politiske syn og arbeidstakers stilling vil være av betydning for gjennomføringen av formålet. Dersom slike opplysninger vil bli krevet, må dette angis i utlysingen av stillingen.
- (3) Arbeidsgiver kan heller ikke innhente opplysninger som angitt i likestillingsloven § 18, diskrimineringsloven om etnisitet § 17 og diskrimineringsloven om seksuell orientering § 16.

§ 10-5. Positiv særbehandling

Særbehandling som bidrar til å fremme likebehandling er ikke i strid med bestemmelsene i dette kapittel. Særbehandlingen skal opphøre når formålet med den er oppnådd.

§ 10-6. Opplysningsplikt

Arbeidssøker som mener seg forbigått i strid med bestemmelsene i dette kapittel, kan kreve at arbeidsgiver skriftlig opplyser om hvilken utdanning, praksis og andre klart konstaterbare kvalifikasjoner for arbeidet den som ble ansatt har.

§ 10-7. Forbud mot gjengjeldelse

Det er forbudt å gjøre bruk av gjengjeldelse overfor arbeidstaker som har fremmet klage eller på annen måte tatt opp sak om brudd på bestemmelsene i dette kapittel, eller som har gitt uttrykk for at slik sak kan bli fremmet. Forbudet gjelder ikke dersom arbeidstaker opptrer grovt uaktsomt.

§ 10-8. Bevisbyrde

Dersom den som har sitt arbeid om bord eller arbeidssøker fremlegger opplysninger som gir grunn til å tro at det har funnet sted diskriminering i strid med bestemmelse i dette kapittel eller at det er gjort bruk av gjengjeldelse i strid med § 10-7, må arbeidsgiveren eller rederiet sannsynliggjøre at det likevel ikke har funnet sted slik diskriminering eller gjengjeldelse.

§ 10-9. Virkningene av brudd på diskrimineringsforbudet

(1) Den som er blitt diskriminert i strid med § 10-1, eller utsatt for gjengjeldelse i strid med § 10-7, kan kreve oppreisning og erstatning uavhengig av om arbeidsgiveren eller rederiet kan bebreides for diskrimineringen. Erstatningen skal dekke økonomisk tap som følge av diskrimineringen. Oppreisning for ikke-økonomisk skade fastsettes til det som er rimelig ut fra skadens omfang og art, partenes forhold og omstendighetene for øvrig.

(2) Bestemmelser i tariffavtaler, arbeidsavtaler, reglementer, vedtekter mv. som er i strid med dette kapittel, er ugyldige.

Kapittel 11 Informasjon og drøfting**§ 11-1. Plikt til informasjon og drøfting**

(1) I virksomhet som jevnlig sysselsetter minst 50 arbeidstakere, skal arbeidsgiver informere om og drøfte spørsmål av betydning for ansettelsesforholdene med arbeidstakernes representanter.

(2) Bestemmelsene i dette kapittel kommer til anvendelse for passasjerskip og for skip i fart på innsjøer og elver.

(3) Departementet kan gi forskrift om beregningen av antall arbeidstakere i virksomheten.

§ 11-2. Gjennomføring av plikten til informasjon og drøfting

(1) Plikten til informasjon og drøfting omfatter:

- a. informasjon om den aktuelle og forventede utvikling av virksomhetens aktiviteter og økonomiske situasjon,
- b. informasjon og drøfting om den aktuelle og forventede bemanningssituasjonen i virksomheten, inkludert eventuell fare for innskrenkninger og de tiltak arbeidsgiver vurderer i den forbindelse,
- c. informasjon og drøfting om beslutninger som kan føre til vesentlig endring i arbeidsorganisering eller ansettelsesforhold.

(2) Informasjon etter første ledd bokstav a skal skje på et passende tidspunkt. Informasjon og drøfting etter første ledd bokstav b og c skal skje så tidlig som mulig.

(3) Informasjonen skal gis slik at det er mulig for arbeidstakernes representanter å sette seg inn i saken, foreta en passende undersøkelse, vurdere saken og forberede eventuell drøfting. Drøftingen skal bygge på informasjon fra arbeidsgiver, finne sted på det nivå for ledelse og representasjon som saken tilsier og skje på en måte og med et innhold som er passende. Drøftingen skal gjennomføres slik at det er mulig for arbeidstakernes representanter å møte arbeidsgiveren og få et grunnlagt svar på uttalelser de måtte avgi. Drøfting etter første ledd bokstav c skal ta sikte på å komme fram til en avtale.

§ 11-3. Fortrolige opplysninger

Dersom virksomhetens behov tilsier at bestemte opplysninger ikke bør gis videre, kan rederiet pålegge arbeidstakernes representanter og eventuelle rådgivere taushetsplikt. Arbeidsgiver kan i særlige tilfeller unnlate å gi informasjon eller gjennomføre drøfting dersom det på det aktuelle tidspunktet åpenbart vil være til betydelig skade for virksomheten at opplysningene blir kjent.

§ 11-4. Fravik

Bestemmelsene i dette kapittel gjelder så langt ikke annet følger av tariffavtale eller annen lovgivning.

Kapittel 12 Tilsyn og sanksjoner**§ 12-1. Tilsyn og sertifisering**

(1) Det føres tilsyn med loven etter bestemmelsene i tredje ledd.

(2) Kongen fastsetter hvem som skal ha tilsynsmyndighet etter loven.

(3) For tilsyn og sertifisering gjelder det som er bestemt i skipssikkerhetsloven §§ 13, 41 annet og tredje ledd, 43 til 46 og 48.

§ 12-2. Forvaltningstiltak

For forvaltningstiltak gjelder det som er bestemt i skipssikkerhetsloven §§ 49 til 52.

§ 12-3. Overtredelsesgebyr

(1) Dersom noen som har handlet på vegne av arbeidsgiveren, har overtrådt bestemmelser gitt i eller i medhold av §§ 3-1, 3-3, 3-4 fjerde ledd, 3-9, 4-2, 4-3 tredje ledd, 5-16, kapittel 7 eller kapittel 11, jf. § 2-2 første ledd, kan tilsynsmyndigheten ilegge arbeidsgiveren overtredelsesgebyr.

(2) Dersom noen som har handlet på vegne av rederiet, har overtrådt bestemmelser gitt i eller i medhold av §§ 9–1 annet ledd eller 9–7, jf. § 2–4 annet ledd, eller en bestemmelse gitt i eller i medhold av noen av bestemmelsene som nevnt i første ledd, jf. § 2–4 første ledd, kan tilsynsmyndigheten ilegge rederiet overtredelsesgebyr.

(3) Overtredelsesgebyr etter første og annet ledd kan ilegges selv om ingen enkeltperson har utvist skyld.

(4) Ved avgjørelsen av om det skal ilegges overtredelsesgebyr og ved utmåling av gebyret skal det særlig legges vekt på:

- a. hvor alvorlig overtredelsen er,
- b. om overtredelsen kunne ha vært forebygget gjennom interne systemer eller ved instruksjon, opplæring, kontroll eller andre tiltak,
- c. om overtredelsen er begått for å fremme arbeidsgiverens eller rederiets interesser,
- d. om arbeidsgiveren eller rederiet har hatt eller kunne oppnådd noen fordel ved overtredelsen,
- e. om det foreligger gjentakelse,
- f. arbeidsgiverens eller rederiets økonomiske evne.

(5) Skipssikkerhetsloven §§ 55 fjerde ledd og 57 gjelder tilsvarende.

(6) Departementet kan gi utfyllende forskrifter til bestemmelsen.

§ 12–4. *Straff*

Med bøter eller fengsel inntil 6 måneder straffes den som på vegne av arbeidsgiveren eller rederiet forsettlig eller grovt uaktsomt lar en arbeidstaker være ansatt på vesentlig andre vilkår enn de som fremgår av loven, forskrifter gitt i medhold av loven eller tariffavtale som gjelder for arbeidstakeren. Ved vurderingen av om en overtredelse av første punktum er vesentlig, skal det særlig legges vekt på overtredelsens omfang og virkninger og graden av utvist skyld.

Kapittel 13 Øvrige bestemmelser

§ 13–1. *Ikrafttredelse*

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer. De enkelte bestemmelser kan settes i kraft til ulik tid.

§ 13–2. *Endringer i andre lover*

Fra det tidspunkt loven trer i kraft, gjøres følgende endringer i andre lover:

1. I lov 3. desember 1948 nr. 7 om pensjonstrygd for sjømenn skal § 1 annet ledd bokstav b lyde:

- b) Skip under 100 tonnasjeenheter/registertonn brutto som er innført i norsk skipsregister, dersom rederiet samtidig disponerer større skip som går inn under bokstav a, og arbeidstakerne om bord er fast ansatt i rederiet etter bestemmelser i skipsarbeidsloven med rett og plikt til å tjenestegjøre på samtlige av rederiets skip,

2. I lov 12. desember 1958 nr. 10 om yrkesskadetrygd skal § 2 første ledd bokstav e tredje punktum lyde:

Likeledes har rederen rett til å få godtgjort av arbeids- og velferdsetaten utlegg til begravelse etter reglene i folketrygdloven dersom han etter skipsarbeidsloven § 8–2 første ledd har måttet bekoste begravelsen.

3. Sjømannslov 30. mai 1975 nr. 18 oppheves.

4. I lov 12. juni 1987 nr. 48 om norsk internasjonalt skipsregister § 8 gjøres følgende endringer:

§ 8 første ledd skal lyde:

Bestemmelsene i skipsarbeidsloven §§ 3–1 fjerde ledd, §§ 3–3 til 3–8, § 4–2 tredje ledd, § 4–6 første ledd bokstav a, § 5–1 annet ledd, § 5–2 første ledd annet punktum, annet og tredje ledd, § 5–3 annet og tredje ledd bokstav a til d, § 5–4, § 5–6 annet og fjerde ledd, § 5–7, § 5–9, §§ 5–10 og 5–12, §§ 6–1 til 6–3, §§ 7–2 og 7–3, §§ 7–5 til 7–12, § 8–4 og kapittel 11 kan fravikes i tariffavtale.

§ 12 annet ledd bokstav d skal lyde:

- d) plikten til å stille garanti eller tegne slik forsikring som nevnt i § 4–7 i skipsarbeidsloven er overtrådt.

5. I lov 24. juni 1994 nr. 39 om sjøfarten skal § 408 annet ledd annet punktum lyde:

Om opptak av forklaring gjelder skipsarbeidsloven § 9–3 første ledd tilsvarende for passasjerer.

6. I lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd skal § 8–24 tredje ledd bokstav c lyde:

- c) permisjon etter skipsarbeidsloven §§ 7–2 til 7–5, 7–8 og 7–9, eller

7. I lov 10. juni 2005 nr. 40 om Likestillings- og diskrimineringsombudet og Likestillings- og diskrimineringsnemnda skal § 1 annet ledd nr. 10 lyde:

- 10 Skippsarbeidsloven kapittel 10, med unntak av §§ 10–1 tredje ledd og 10–9.

8. I lov 16. februar 2007 nr. 9 om skipssikkerhet gjøres følgende endringer:

§ 1 skal lyde:

§ 1. Lovens formål

Loven skal trygge liv og helse, miljø og materielle verdier ved å legge til rette for god skipssikkerhet og sikkerhetsstyring, herunder hindre forurensning fra skip, sikre et fullt forsvarlig arbeidsmiljø og trygge arbeidsforhold om bord på skipet, samt et godt og tidsmessig tilsyn.

Kapittel 4 overskriften skal lyde:

Kapittel 4 Arbeidsmiljø og personlig sikkerhet

§ 21 første ledd skal lyde:

Et skip skal ha nødvendige innretninger og utstyr og det skal treffes slike sikkerhetstiltak og andre forholdsregler som er nødvendige for å unngå eller redusere fare for liv og helse og sikre et fullt forsvarlig arbeidsmiljø for dem som har sitt arbeid om bord.

§ 22 skal lyde:

§ 22. Tilrettelegging og utføring av arbeidet om bord

Arbeidet om bord skal tilrettelegges og utføres slik at hensynet til liv, helse og arbeidsmiljø blir ivarettatt på en god og hensiktsmessig måte. Ved tilretteleggingen skal det tas hensyn til den enkeltes forutsetninger for å kunne utføre arbeidet på en måte som er sikkerhetsmessig forsvarlig.

Departementet kan gi forskrifter med nærmere bestemmelser om de kravene som stilles etter første ledd for å unngå eller redusere farer forbundet med arbeidet eller for å sikre et fullt forsvarlig arbeidsmiljø, herunder om:

- a) kartlegging av farene og iverksettelse av hensiktsmessige tiltak,
- b) nødvendige tiltak til opplæring og øvelse samt instruksjon av dem som har sitt arbeid om bord,
- c) tilgjengelighet av hensiktsmessig sikkerhets- og verneutstyr,
- d) plikt til å informere og drøfte farer forbundet med arbeidet og sikkerheten med dem som har sitt arbeid om bord,
- e) tilrettelegging av arbeidssituasjonen for dem som har sitt arbeid om bord for å gi mulighet for variasjon, for faglig og personlig utvikling og for selvbestemmelse,
- f) nødvendig informasjon, medvirkning og kompetanseutvikling under omstillingsprosesser,
- g) tiltak for å sikre et godt psykososialt arbeidsmiljø,
- h) plikt til å samarbeide med andre om arbeidsmiljøet om bord,
- i) plikt til å legge forholdene til rette for varslings.

Ny § 22 a skal lyde:

§ 22 a. Sertifikat for arbeids- og levevilkår

Et skip skal ha sertifikat for arbeids- og levevilkår som dokumentasjon på at skipet på tidspunktet for utstedelsen tilfredsstiller krav til arbeids- og levevilkår fastsatt i eller i medhold av denne lov og skipsarbeidsloven.

Sertifikatet utstedes av tilsynsmyndigheten eller den departementet bestemmer og skal til enhver tid være tilgjengelig om bord. Sertifikatet kan inneholde særskilte vilkår.

Departementet kan gi forskrift om krav til sertifikatet, herunder om:

- a) hvilke skip som skal være utstyrt med sertifikat,
- b) utstedelse, gyldighet og vilkår,
- c) erklæring om samsvar med relevante konvensjoner for skip og fiskefartøyer,
- d) adgang til å fravike kravene i første og annet ledd,
- e) anerkjennelse av utenlandske sertifikater.

§ 25 annet ledd annet punktum oppheves.

Overskriften i § 27 skal lyde:

§ 27. Legemidler og rett til behandling av syke

Ny § 28 a skal lyde:

§ 28 a. Arbeidsgiverens plikter etter dette kapitlet

Er arbeidsgiveren en annen enn rederiet, skal vedkommende medvirke til at skipet har et fullt forsvarlig arbeidsmiljø etter reglene i dette kapittel.

Departementet kan gi nærmere forskrift om kravene som stilles til arbeidsgiveren etter første ledd, herunder om plikt til å samarbeide med andre om arbeidsmiljøet om bord.

§ 29 første ledd bokstav a skal lyde:

- a. arbeidet om bord er tilrettelagt slik at det kan utføres sikkerhetsmessig forsvarlig og at kravene til arbeidsmiljøet ivaretas, jf. § 22 og forskrifter gitt i medhold av bestemmelsen,

§ 29 annet ledd bokstav a skal lyde:

- a) skipet har nødvendige innretninger og utstyr og at det er truffet nødvendige sikkerhetstiltak og andre forholdsregler for å sikre liv, helse og et fullt forsvarlig arbeidsmiljø for de som arbeider om bord, jf. § 21 og forskrifter gitt i medhold av bestemmelsen,

§ 30 første ledd bokstav b skal lyde:

- b) arbeidet om bord tilrettelegges slik at det kan utføres sikkerhetsmessig forsvarlig og at kravene til arbeidsmiljøet ivaretas, jf. § 22 og forskrifter gitt i medhold av bestemmelsen,

§ 41 tredje ledd skal lyde:

Departementet kan gi forskrift eller inngå avtale om at tilsyn eller tilsynsmyndighet i enkelttilfeller eller på avgrensede områder kan overlates til private eller til utenlandske eller internasjonale myndigheter.

§ 43 skal lyde:

§ 43. Tilsynet med norske skip

Det skal føres tilsyn med norske skip, herunder med arbeidsvilkår og arbeidsmiljø for dem som har sitt arbeid om bord.

Departementet kan i forskrift bestemme at tilsyn ikke skal finne sted helt eller delvis, med mindre Norges folkerettslige forpliktelser er til hinder for slikt unntak.

Tilsynet etter første og annet ledd kan omfatte forhold som nevnt i skipsarbeidsloven og i kapittel 3, 4, 5 og 6 i denne loven og skal ha som formål å bringe på det rene om de kravene som fremgår i eller i medhold av disse lovene, er oppfylt.

Rederiet har plikt til å be om tilsyn etter første ledd når dette er nødvendig for å oppfylle krav i eller i medhold av skipsarbeidsloven eller denne lov.

Departementet kan gi forskrifter om tilsynet, herunder om:

- a. hyppighet, innhold og omfang, herunder besiktelse,
- b. den praktiske gjennomføringen, herunder besiktelse,
- c. rett for den som har sitt arbeid om bord til å kreve tilsyn, herunder besiktelse.

§ 44 første ledd skal lyde:

Det kan foretas tilsyn av utenlandske skip, herunder med arbeidsvilkår og arbeidsmiljø for dem som har sitt arbeid om bord.

§ 45 skal lyde:

§ 45. Plikt til å medvirke til tilsynet

Rederiet, arbeidsgiveren, skipsføreren og andre som har sitt arbeid om bord skal medvirke til tilsynet etter dette kapittel, og skal blant annet:

- a. gi alle opplysninger som er nødvendige for utøvelsen av tilsynet,
- b. utlevere skipsbøker, rapporter, tegninger og annet materiale.

Plikt til medvirkning som nevnt i første ledd påhviler også andre, så langt slik medvirkning ikke kommer i strid med deres taushetsplikt i henhold til lov eller avtale.

Tilsynsmyndigheten skal til enhver tid ha adgang til skipet og rederi- og arbeidsgiverkontorer.

Departementet kan gi forskrifter med nærmere bestemmelser om innholdet, omfanget og gjennomføringen av medvirkningen og om tilsynets adgang til skipet og rederi- og arbeidsgiverkontorer.

§ 46 første ledd skal lyde:

Rederiet, arbeidsgiveren og skipsføreren skal yte bistand til utenlandske og internasjonale tilsynsmyndigheter på en slik måte og i et slikt omfang som følger av Norges folkerettslige forpliktelser.

§ 49 skal lyde:

§ 49. Pålegg om tiltak

Er krav som følger av lov eller forskrift ikke etterkommet, kan tilsynsmyndigheten pålegge rederiet eller arbeidsgiveren å gjennomføre nødvendige tiltak innen en bestemt frist.

Er pålegg ikke etterkommet innen den fastsatte tidsfristen, kan det iverksettes tiltak som nevnt i § 50 til § 54.

Departementet kan gi forskrifter med nærmere bestemmelser om rederiets og arbeidsgiverens plikt til å gjennomføre tiltak etter første ledd.

§ 50 første ledd første punktum skal lyde:

Hvis rederiet eller eventuelt arbeidsgiveren ikke har etterkommet et pålegg etter § 49 innen den fastsatte fristen, kan tilsynsmyndigheten treffe vedtak om tvangsmulkt for å sikre at pålegget blir etterkommet.

§ 50 annet ledd annet punktum skal lyde:

Ved fastsettelse av tvangsmulktens størrelse skal det blant annet legges vekt på viktigheten av rettigheter og hensyn til sikkerhet, miljø og arbeidsmiljø som pålegget skal ivareta og kostnadene med å oppfylle pålegget.

§ 51 første ledd skal lyde:

Hvis rederiet eller arbeidsgiveren ikke etterkommer pålegg etter § 49 eller betaler gebyrer i henhold til § 48 innen den fastsatte tidsfristen, kan tilsynsmyndigheten trekke tilbake relevante sertifikater.

§ 52 første ledd bokstav a og b skal lyde:

- a) skipet ikke oppfyller krav i lov eller forskrift til teknisk, operativ eller miljømessig sikkerhet eller til arbeidsmiljø og personlig sikkerhet, og manglene klart utgjør en fare for de interessene som vedkommende krav er satt til å beskytte,
- b) det foreligger alvorlige brudd på bestemmelser i skipsarbeidsloven eller i forskrifter gitt i medhold av den,

Ny § 71 a skal lyde:

§ 71a. *Rett til å fremsette klage og vern mot gjengjeldelse*

For rett til å fremsette klage gjelder det som er bestemt i eller i medhold av skipsarbeidsloven § 9–7.

9. I lov 19. desember 2008 nr. 123 om endringer i sjømannsloven oppheves del I og del II.

21. juni. Lov nr. 103 2013

Lov om endringer i vegtrafikkloven (miljøfartsgrenser)

Prop.126 L (2012–2013), Innst.350 L (2012–2013), Lovvedtak 111 (2012–2013). Stortingets første og andre gangs behandling hhv. 13. og 20. juni 2013. Fremmet av Samferdselsdepartementet. Kunngjort 21. juni 2013 kl. 15.35.

Endringer i følgende lov:

Lov 18. juni 1965 nr. 4 om vegtrafikk (vegtrafikkloven).

I

I lov 18. juni 1965 nr. 4 om vegtrafikk gjøres følgende endringer:

§ 6 tredje ledd skal lyde:

I trafikkregler gitt i medhold av § 4 og skiltregler gitt i medhold av § 5 kan det fastsettes nærmere bestemmelser om fartsgrenser, herunder om lavere fartsgrense for bestemte grupper av motorvogner og lavere fartsgrense, for bestemt eller ubestemt tid, også av hensyn til miljøet.

§ 33 nr. 2 første punktum skal lyde:

Kongen kan gi forskrift om at retten til å føre førerkortpliktig motorvogn skal gå tapt for en bestemt tid av hensyn til trafiksikkerheten eller allmenne hensyn, dersom rettighetshaveren har fått nærmere angitte straffbare handlinger registrert et bestemt antall ganger i løpet av en fastsatt tidsperiode.

II

Loven trer i kraft straks.

21. juni. Lov nr. 104 2013

Lov om endringer i yrkestransportlova (gjennomføring av forordning (EF) nr. 1071/2009, 1072/2009 og 1073/2009 og endringer i organiseringa av løyvestyresmaktene mv.)

Prop.124 L (2012–2013), Innst.325 L (2012–2013), Lovvedtak 66 (2012–2013). Stortingets første og andre gongs behandling hv. 28. mai og 3. juni 2013. Fremmet av Samferdselsdepartementet. Kunngjort 21. juni 2013 kl. 15.35.

Endringer i følgende lov:

Lov 21. juni 2002 nr. 45 om yrkestransport med motorvogn og fartøy (yrkestransportlova).

I

Lov 21. juni 2002 nr. 45 om yrkestransport med motorvogn og fartøy vert endra slik:

§ 4 skal lyde:

§ 4. *Løyve for persontransport med motorvogn*

(1) Den som mot vederlag vil drive nasjonal eller internasjonal persontransport med motorvogn, må ha løyve. Det same gjeld den som utfører persontransport mot vederlag på liknande måte som drosje når tilbud om transport vert retta til ålmenta på offentlig plass.

(2) Løyve kan tildelast den som

- a) driv ei faktisk og varig verksemd i Noreg,
- b) har god vandel,
- c) har tilfredsstillande økonomisk evne, og
- d) har tilstrekkeleg fagleg kompetanse.

§ 5 første ledd første punktum skal lyde:

(1) Den som mot vederlag vil drive nasjonal eller internasjonal godstransport med motorvogn eller motorvogn med tilhengar, med tillaten totalvekt over ei vektgrense som vert nærare fastsett av departementet, må ha løyve.

§ 9 første ledd skal lyde:

(1) Den som mot vederlag vil drive persontransport utanfor rute med motorvogn registrert for inntil 9 personar, må ha særskilt drosjeløyve. § 4 andre ledd gjeld tilsvarende.

§ 10 første ledd skal lyde:

(1) Den som har forretningsstad i Noreg og som vil utføre transport av personar eller gods mot vederlag til eller frå utlandet, må ha rett til å utføre tilsvarende transport innanlands og dessutan ha særskilt samtykke frå vedkommande stat dersom dette krevst.

§ 12 skal lyde:

§ 12. Løyve

(1) Løyve etter §§ 4 og 5 vert gjevne av Statens vegvesen.

(2) Løyve etter § 9 vert gjevne av fylkeskommunen.

§ 14 skal lyde:

§ 14. Internasjonal transport og kabotasje utanfor EØS

(1) Tillatingar etter § 10 første ledd vert gjevne av Statens vegvesen.

(2) Samtykke til transport etter § 10 andre og tredje ledd vert gjeve av departementet.

Ny § 26 a skal lyde:

§ 26 a. Erklæring om at transportleiarar ikkje er skikka til å leie transportverksemd

(1) Løyvestyresmaktene skal erklære at ein transportleiar er uskikka til å leie transportverksemd dersom transportleiararen ikkje lenger oppfyller kravet til god vandel. Det skal gå fram av erklæringa at ho gjeld for den perioden kravet til god vandel ikkje er oppfylt.

(2) Departementet kan gje nærare forskrift om erklæring om uskikka transportleiarar.

§ 27 skal lyde:

§ 27. Kor lenge eit løyve gjeld

(1) Løyve etter §§ 4 og 5 gjeld i ti år.

(2) Løyve etter § 9 gjeld utan avgrensing i tid, jf. likevel § 9 andre ledd.

(3) Behovsprøvde løyve etter §§ 6 og 7 gjeld i ti år. Ved bruk av konkurranse ved tildeling av løyve, eller når det følgjer av forskrift gjeve med heimel i denne lova, gjeld løyve for den tid inngått kontrakt om offentleg tenesteyting gjeld. Løyve som er gjevne når denne lova tok til å gjelde, gjeld for den tida dei er gjevne for. Løyvestyresmaktene kan ta att eit løyve før løyvetida er ute i samband med innføring av konkurranse for vedkommande rute eller ruteområde.

(4) Departementet kan i løyvetida gjere endringar i forskriftene for løyvepliktig verksemd og i vilkår som er sette for eit løyve. Vil løyvehavaren ikkje halde fram med drifta på dei nye vilkåra, skal han få ei rimeleg tid til å leggje ned verksemda.

Ny § 29 a skal lyde:

§ 29 a. Elektronisk register over dei som har og dei som søker om løyve etter lova her

(1) Departementet skal opprette og drive eit elektronisk register over dei som har forretningsstad i Noreg, og som har eller som søker om løyve etter lova her. Registeret skal innehalde opplysningar knytt til løyve, mellom anna opplysningar om namn og juridisk form på verksemda, verksemda si adresse, namn på transportleiarar og løyvetype som er tildelt verksemda. I tillegg skal registeret innehalde opplysningar om vandel knytt til person og verksemd.

(2) Registeret skal koplast saman med dei elektroniske registra i dei andre EØS-landa for utveksling av informasjon etter vilkår som vert nærare fastsette av departementet.

(3) Departementet kan gje nærare forskrift om registeret.

II

1. Lova gjeld frå den tid Kongen fastset.

2. Endringane i yrkestransportlova §§ 9 og 10 gjeld likevel frå 1. juli 2013.

3. Løyve som er gjevne når denne lova tek til å gjelde, gjeld for ei tid som vert nærare fastsett av departementet.

29. april Nr. 671 2013**Forskrift om endring i forskrift om opptak, studier og eksamen ved Det teologiske Menighetsfakultetet**

Hjemmel: Fastsatt av styret ved Det teologiske Menighetsfakultet 29. april 2013 med hjemmel i lov 1. april 2005 nr. 15 om universiteter og høyskoler (universitets- og høyskoleloven) § 3–9. Kunngjort 21. juni 2013 kl. 15.35.

I

I forskrift 2. november 2005 nr. 1367 om opptak, studier og eksamen ved Det teologiske Menighetsfakultet gjøres følgende endring:

§ 29 oppheves. Ny § 29 skal lyde:

§ 29. Trekk fra eksamen

Studenter som ønsker å trekke seg fra eksamen som de er meldt opp til, må gjøre dette innen kunngjort frist for eksamener som avvikles i hovedeksamensperiodene (15. mai–15. juni/15. november–15. desember). For ordinære eksamener utenfor hovedeksamensperiodene er trekkfristen 14 dager før eksamensdatoen. Den som trekker seg etter disse fristene uten å ha gyldig grunn til det, får registrert ikke møtt. Ikke møtt teller som et eksamensforsøk.

II

Endringen trer i kraft 1. august 2013.

8. juni Nr. 672 2013**Forskrift om sertifikat etter sjøloven § 182a**

Hjemmel: Fastsatt av Justis- og beredskapsdepartementet 8. juni 2013 med hjemmel i lov 24. juni 1994 nr. 39 om sjøfarten (sjøloven) § 182a femte ledd.

EØS-henvisninger: EØS-avtalen vedlegg XIII nr. 56w (direktiv 2009/20/EF). Kunngjort 21. juni 2013 kl. 15.35.

§ 1. Krav til sertifikatets innhold

Sertifikat som nevnt i sjøloven § 182a skal inneholde følgende informasjon:

- skipets navn, IMO-nummer og registreringssted,
- rederens navn og hovedforretningssted,
- hva slags type forsikring og sikkerhet som foreligger, og forsikringsdekningens eller sikkerhetens utløpsdato,
- navn på forsikringsgiver eller den som har stilt annen sikkerhet, og dennes hovedforretningssted, og, når det er relevant, stedet forsikringen er tegnet.

Hvis sertifikatet ikke er utstedt på engelsk, fransk eller spansk, skal det inneholde en oversettelse til ett av disse språkene.

§ 2. Fremvisning av sertifikat

På anmodning fra Sjøfartsdirektoratet, havnemyndigheter, tollvesenet, lostjenesten eller andre som Sjøfartsdirektoratet bemyndiger, har fører på norsk skip plikt til å vise fram sertifikat som nevnt i sjøloven § 182a. Tilsvarende plikt for fører av utenlandsk skip foreligger når skipet anløper eller forlater havn eller laste- eller losseplass i Norge eller på den norske delen av kontinentalsokkelen eller utfører oppgaver i norsk territorialfarvann.

§ 3. Ikrafttredelse

Forskriften trer i kraft 1. juli 2013.

14. juni Nr. 673 2013**Ikraftsetting av lov 14. juni 2013 nr. 50 om endringer i naturmangfoldloven**

Hjemmel: Fastsatt ved kgl.res. 14. juni 2013 med hjemmel i lov 14. juni 2013 nr. 50 om endringer i naturmangfoldloven del II. Fremmet av Miljøverndepartementet. Kunngjort 21. juni 2013 kl. 15.35.

Loven trer i kraft fra 1. juli 2013.

14. juni Nr. 674 2013**Ikraftsetting av lov 14. juni 2013 nr. 51 om endringer i naturmangfoldloven og friluftsløven**

Hjemmel: Fastsatt ved kgl.res. 14. juni 2013 med hjemmel i lov 14. juni 2013 nr. 51 om endringer i naturmangfoldloven og friluftsløven del III. Fremmet av Miljøverndepartementet. Kunngjort 21. juni 2013 kl. 15.35.

Loven trer i kraft 1. juli 2013.

17. juni Nr. 675 2013**Forskrift om endring i forskrift om kontroll av Salmonella og andre matbårne zoonotiske smittestoffer og forskrift om kontroll med Salmonella i fjørfe, fjørfefôr, fjørfekjøtt og egg**

Hjemmel: Fastsatt av Mattilsynet 17. juni 2013 med hjemmel i lov 19. desember 2003 nr. 124 om matproduksjon og mattrygghet mv. (matloven) § 5, § 6, § 7, § 8, § 10, § 13, § 14, § 15, § 16 og § 19, jf. delegeringsvedtak 19. desember 2003 nr. 1790 og delegeringsvedtak 5. mai 2004 nr. 884.
EØS-henvisninger: EØS-avtalen vedlegg I kap. I del 7.2 nr. 51 (forordning (EU) nr. 1190/2012). Kunngjort 21. juni 2013 kl. 15.35.

I

I forskrift 23. desember 2005 nr. 1703 om kontroll av Salmonella og andre matbårne zoonotiske smittestoffer gjøres følgende endringer:

EØS-henvisningen skal lyde:

EØS-henvisninger: EØS-avtalen vedlegg I kap. I del 7.1 nr. 8b (forordning (EF) nr. 2160/2003 som endret ved forordning (EF) nr. 1237/2007), del 7.2 nr. 52 (forordning (EF) nr. 199/2009), nr. 29 (forordning (EF) nr. 1177/2006), nr. 51 (forordning (EU) nr. 1190/2012), nr. 53 (forordning (EU) nr. 200/2010), nr. 55 (forordning (EU) nr. 517/2011) og nr. 57 (forordning (EU) nr. 200/2012).

§ 2 fjerde ledd skal lyde:

EØS-avtalen vedlegg I kapittel I del 7.2 nr. 51 (forordning (EU) nr. 1190/2012) vedrørende et unionsmål for reduksjon av *Salmonella Enteritidis* og *Salmonella Typhimurium* i flokker av kalkun, som angitt i europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 2160/2003 gjelder som forskrift med de tilpasninger som følger av vedlegg I, protokoll I til avtalen og avtalen for øvrig.

II

I forskrift 8. juni 2007 nr. 603 om kontroll med Salmonella i fjørfe, fjørfefôr, fjørfekjøtt og egg gjøres følgende endring:

EØS-henvisningen skal lyde:

EØS-henvisninger: EØS-avtalen vedlegg I kap. I del 7.1 nr. 8b (forordning (EF) nr. 2160/2003 som endret ved forordning (EF) nr. 1237/2007), del 7.2 nr. 52 (forordning (EF) nr. 199/2009), nr. 29 (forordning (EF) nr. 1177/2006), nr. 51 (forordning (EU) nr. 1190/2012), nr. 53 (forordning (EU) nr. 200/2010), nr. 55 (forordning (EU) nr. 517/2011) og nr. 57 (forordning (EU) nr. 200/2012).

III

Denne forskriften trer i kraft straks.

Forordninger

Avsnittet forordninger i forskrift 23. desember 2005 nr. 1703 om kontroll av Salmonella og andre matbårne zoonotiske smittestoffer endres slik:

Forordning (EF) nr. 584/2008 fjernes.

Ny forordning (EU) nr. 1190/2012 settes inn som html-tekst.

Forordning (EU) nr. 1190/2012 skal lyde:

Forordning (EU) nr. 1190/2012

Uoffisiell oversettelse.

Nedenfor gjengis til informasjon EØS-avtalen vedlegg I kapittel I del 7.2 nr. 51 (forordning (EU) nr. 1190/2012) med endringer og tillegg som følger av EØS-tilpasningen av rettsakten i samsvar med vedlegg I til EØS-avtalen.

**KOMMISJONSFORORDNING (EU) nr. 1190/2012
av 12. desember 2012**

om et unionsmål for reduksjon av *Salmonella Enteritidis* og *Salmonella Typhimurium* i kalkunflokker, som fastsatt i europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 2160/2003

EUROPAKOMMISJONEN HAR –

under henvisning til traktaten om Den europeiske unions virkemåte,

under henvisning til europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 2160/2003 av 17. november 2003 om bekjempelse av *Salmonella* og andre spesifiserte zoonotiske smittestoffer som overføres gjennom næringsmidler,¹ særlig artikkel 4 nr. 1 annet ledd, og

og ut fra følgende betraktninger:

- 1) Forordning (EF) nr. 2160/2003 har som formål å sikre at det treffes korrekte og virkningsfulle tiltak for å påvise og bekjempe *Salmonella* og andre zoonotiske smittestoffer i alle relevante ledd i produksjon, bearbeiding og distribusjon, særlig på primærproduksjonsnivå, for å redusere deres prevalens og den risikoen de utgjør for folkehelsen.
- 2) I henhold til forordning (EF) nr. 2160/2003 skal det fastsettes et unionsmål for å redusere prevalensen av alle salmonellaserotyper hos kalkuner på primærproduksjonsnivå som er av betydning for folkehelsen. En slik reduksjon er viktig for å sikre at kriteriene for *Salmonella* i ferskt kjøtt fra kalkuner, som er oppført i del E i vedlegg II til nevnte forordning og i kapittel 1 i vedlegg I til kommisjonsforordning (EF) nr. 2073/2005 av 15. november 2005 om mikrobiologiske kriterier for næringsmidler,² skal kunne oppfylles.
- 3) I henhold til forordning (EF) nr. 2160/2003 skal unionsmålet omfatte et tall som angir den høyeste prosentandelen av epidemiologiske enheter som fortsatt er positive, og/eller den minste prosentvise reduksjonen i antallet epidemiologiske enheter som fortsatt er positive, når målet senest skal være oppnådd og definisjonen av prøveprogrammene som er nødvendige for å kontrollere at målet er oppnådd. Det skal også, når det er relevant, omfatte en definisjon av serotyper som er av betydning for folkehelsen.
- 4) I henhold til forordning (EF) nr. 2160/2003 bør det ved fastsettelsen av unionsmålet tas hensyn til de erfaringer som er gjort i forbindelse med gjeldende nasjonale tiltak og til de opplysninger som er oversendt Kommissjonen eller Den europeiske myndighet for næringsmiddeltrygghet (EFSA) i henhold til gjeldende unionskrav, særlig i forbindelse med de opplysninger som er omhandlet i europaparlaments- og rådsdirektiv 2003/99/EF av 17. november 2003 om overvåking av zoonoser og zoonotiske smittestoffer, om endring av rådsvedtak 90/424/EØF og om oppheving av rådsdirektiv 92/117/EØF,³ særlig artikkel 5.
- 5) I kommisjonsforordning (EF) nr. 584/2008 av 20. juni 2008 om gjennomføring av europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 2160/2003 med hensyn til fellesskapsmålet for å redusere prevalensen av *Salmonella Enteritidis* og *Salmonella Typhimurium* hos kalkuner,⁴ er målet for reduksjon av den høyeste prosentandelen av kalkunflokker som fortsatt er positive for disse to salmonellaserotypene, fastsatt til høyst 1 % innen 31. desember 2012 både for flokker av oppføringskalkuner og voksne avlskalkuner.
- 6) Unionens sammendragsrapport om tendenser og kilder til zoonoser, zoonotiske smittestoffer og utbrudd av næringsmiddeloverført sykdom i 2010⁵ viste at *Salmonella Enteritidis* og *Salmonella Typhimurium* er de serovarene som oftest er forbundet med sykdommer hos mennesker. Særlig gikk antall tilfeller hos mennesker som skyldtes *Salmonella Enteritidis* ytterligere og merkbart ned i 2010.
- 7) I mars 2012 vedtok EFSA en vitenskapelig uttalelse om kvantitativ vurdering av virkningen av fastsettelsen av et nytt mål for reduksjon av *Salmonella* i kalkuner.⁶ Det konkluderes i uttalelsen med at *Salmonella Enteritidis* er den vanligste overførte zoonotiske salmonellaserotypen fra foreldre til avkom hos fjørfe. EFSA påpekte også at Unionens kontrolltiltak for kalkuner har bidratt til en betydelig reduksjon i antall påviste tilfeller av salmonellose hos mennesker, forårsaket av kalkuner, sammenlignet med situasjonen i 2007. Målet bør derfor bekreftes.
- 8) Monofasiske stammer av *Salmonella Typhimurium* har de senere årene utviklet seg til å bli en av de salmonellaserotypene som hyppigst påvises hos flere dyrearter og i kliniske isolater fra mennesker, noe som påpekes i Unionens sammendragsrapport om tendenser og kilder til zoonoser, zoonotiske smittestoffer og utbrudd av næringsmiddeloverført sykdom i 2010. I henhold til EFSA's vitenskapelige uttalelse om overvåking og vurdering av risikoen for folkehelsen ved «*Salmonella Typhimurium*-lignende stammer», som ble vedtatt 22. september 2010⁷, skal stammer av monofasiske *Salmonella Typhimurium* med antigenformel 1,4,[5],12:i:-, som omfatter stammer med eller uten O5-antigenet, anses som varianter av *Salmonella Typhimurium* og den risiko de utgjør for folkehelsen skal sammenlignes med risikoen ved andre stammer av *Salmonella Typhimurium*. *Salmonella Typhimurium*-stammer med antigenformel 1,4,[5],12:i:- bør derfor inngå i målet.
- 9) For å kunne kontrollere at unionsmålet er nådd, er det nødvendig å ta prøver fra flokker av kalkuner gjentatte ganger. For at resultatene skal kunne vurderes og sammenlignes, er det nødvendig å fastsette et felles prøveprogram.
- 10) Nasjonale bekjempelsesprogrammer for å nå unionsmålet for 2013 for kalkunflokker er blitt framlagt med sikte på samfinansiering fra Unionen i samsvar med rådsvedtak 2009/470/EF av 25. mai 2009 om utgifter på veterinærområdet.⁸ De tekniske endringene som gjøres i vedlegget til denne forordning, får direkte anvendelse. Kommissjonen trenger derfor ikke å godkjenne de nasjonale bekjempelsesprogrammene til gjennomføring av denne forordning på nytt. Det er derfor ikke behov for en overgangsperiode.
- 11) Av klarhetshensyn bør forordning (EF) nr. 584/2008 oppheves.
- 12) Tiltakene fastsatt i denne forordning er i samsvar med uttalelse fra Den faste komité for næringsmiddelkjeden og dyrehelsen, og verken Europaparlamentet eller Rådet har motsatt seg dem –

1 EUT L 325 av 12.12.2003, s. 1.

2 EUT L 338 av 22.12.2005, s. 1.

3 EUT L 325 av 12.12.2003, s. 31.

4 EUT L 162 av 21.6.2008, s. 3.

5 EFSA Journal 2012; 10(3):2597.

6 EFSA Journal 2012; 10(4):2616.

7 EFSA Journal 2010; 8(10):1826.

8 EUT L 155 av 18.6.2009, s. 30.

VEDTATT DENNE FORORDNING:

*Artikkel 1
Unionsmål*

1. Unionsmålet i henhold til artikkel 4 nr. 1 i forordning (EF) nr. 2160/2003 når det gjelder reduksjon av *Salmonella Enteritidis* og *Salmonella Typhimurium* hos kalkuner (heretter kalt «unionsmål»), er
- å redusere den største årlige prosentandelen av flokker av oppføringskalkuner som fortsatt er positive for *Salmonella Enteritidis* og *Salmonella Typhimurium* til høyst 1 %, og
 - å redusere den største årlige prosentandelen av flokker av voksne avlskalkuner som fortsatt er positive for *Salmonella Enteritidis* og *Salmonella Typhimurium* til høyst 1 %.

For medlemsstater med under 100 flokker av voksne avlskalkuner eller oppføringskalkuner er unionsmålet imidlertid at høyst én flokk av voksne avlskalkuner eller oppføringskalkuner årlig fortsatt er positiv.

Med hensyn til monofasisk *Salmonella Typhimurium*, skal serotyper med antigenformel 1,4,[5],12:i:- omfattes av unionsmålet.

2. Prøveprogrammet som er nødvendig for å kontrollere om unionsmålet er oppnådd, er fastsatt i vedlegget (heretter kalt «prøveprogrammet»).

*Artikkel 2
Ny vurdering av unionsmålet*

Kommisjonen skal foreta en ny vurdering av unionsmålet, idet den tar hensyn til opplysningene som er samlet inn i samsvar med prøveprogrammet og kriteriene fastsatt i artikkel 4 nr. 6 bokstav c) i forordning (EF) nr. 2160/2003.

*Artikkel 3
Oppheving av forordning (EF) nr. 584/2008*

Forordning (EF) nr. 584/2008 oppheves.

Henvisninger til den opphevede forordningen skal forstås som henvisninger til denne forordning.

*Artikkel 4
Ikrafttredelse*

Denne forordning trer i kraft den 20. dag etter at den er kunngjort i *Den europeiske unions tidende*.

Denne forordning er bindende i alle deler og kommer direkte til anvendelse i alle medlemsstater.

Utfærdiget i Brussel, 12. desember 2012.

For Kommisjonen
José Manuel BARROSO
President

Vedlegg

Prøveprogram som er nødvendig for å kontrollere om unionsmålet som nevnt i artikkel 1 nr. 2 er oppnådd

1. *UTVALGSGRUNNLAG*

Utvalgsgrunnlaget skal omfatte alle flokker av oppføringskalkuner og avlskalkuner innenfor rammen av de nasjonale bekjempelsesprogrammene fastsatt i artikkel 5 i forordning (EF) nr. 2160/2003.

2. *OVERVÅKING AV KALKUNER*

2.1. *Prøvetakingsfrekvens*

- Driftsansvarlige for næringsmiddelforetak skal ta prøver av alle flokker av oppføringskalkuner og avlskalkuner på følgende måte:
 - prøvetaking av flokker av oppføringskalkuner og avlskalkuner skal finne sted høyst tre uker før slakting. Vedkommende myndighet kan tillate prøvetaking i løpet av de siste seks ukene før slakting når kalkunene holdes i over 100 dager eller omfattes av økologisk kalkunproduksjon i samsvar med kommisjonsforordning (EF) nr. 889/2008.¹
 - prøvetaking av flokker av avlskalkuner skal finne sted:
 - i oppdrettsflokker: på daggamle dyr, ved fire ukers alder og to uker før de flyttes til verpefase eller -enhet
 - i voksne flokker: minst hver tredje uke under verpeperioden på driftsenheten eller rugeriet,
 - på driftsenheten for flokker av avlskalkuner som legger rugeegg beregnet på handel innenfor Unionen.
 - Vedkommende myndighet kan beslutte å anvende ett av alternativene nevnt i annet strekpunkt i ii) på hele prøveprogrammet for alle flokker. Prøvetaking av avlsflokker som legger rugeegg beregnet på handel innenfor Unionen, skal finne sted i driftsenheten.

- iv) Dersom unionsmålet er oppnådd i minst to sammenhengende kalenderår i hele medlemsstaten, kan vedkommende myndighet som unntak fra annet strekpunkt i ii) beslutte at prøvetakingen i driftsenheten begrenses til hver fjerde uke. Vedkommende myndighet kan beslutte å beholde eller gå tilbake til et intervall på tre uker mellom prøvetakingene dersom det påvises forekomst av de relevante salmonellaserotypene i en avlsflokk i driftsenheten og/eller i andre tilfeller der vedkommende myndighet finner det hensiktsmessig.
- b) Prøvetaking utført av vedkommende myndighet skal minst innebære:
 - i) prøvetaking av flokker av avlskalkuner:
 - en gang per år alle flokker med minst 250 voksne avlskalkuner som er mellom 30 og 45 uker gamle samt alle driftsenheter med avlskalkuner hvis forfedre i første og andre ledd var av eliteklasse. Vedkommende myndighet kan avgjøre at prøvetakingen også kan gjennomføres på rugeriet, og
 - alle flokker på driftsenheter der *Salmonella Enteritidis* eller *Salmonella Typhimurium* er påvist i prøver som den driftsansvarlige har tatt på rugeriet eller som er tatt innenfor rammen av offentlige kontroller for å undersøke infeksjonens opprinnelse,
 - ii) prøvetaking av flokker av oppføringskalkuner skal finne sted en gang per år i minst én flokk ved 10 % av de driftsenhetene med minst 500 oppføringskalkuner,
 - iii) prøvetaking kan foretas på grunnlag av en risikovurdering og i tillegg hver gang vedkommende myndighet anser det som nødvendig.
 - iv) en prøvetaking utført av vedkommende myndighet kan erstatte prøvetaking utført av den driftsansvarlige for et næringsmiddelforetak, som nevnt i bokstav a).

2.2. Prøvetakingsprotokoll

2.2.1. Alminnelige anvisninger for prøvetaking

Vedkommende myndighet eller den driftsansvarlige for et næringsmiddelforetak skal sikre at prøvene tas av personer som har fått opplæring.

Prøvetaking av flokker av avlskalkuner skal gjennomføres i samsvar med nr. 2.2 i vedlegget til kommisjonsforordning (EU) nr. 200/2010.²

Ved prøvetaking av flokker av oppføringskalkuner skal det tas minst to prøver med svabersko/-sokker fra hver flokk. Svaberskoene/-sokkene trekkes over støvlene, og prøven tas ved å gå rundt i fjørføhuset. Prøver som tas med svabersko/-sokker fra en kalkunflokk kan samles til én prøve.

Før svaberskoene/-sokkene tas på, skal overflaten fuktes med

- a) fortynningsmidler som sikrer best mulig gjenfinning (0,8 % natriumklorid, 0,1 % pepton i sterilt deionisert vann), eller
- b) sterilt vann, eller
- c) eventuelle andre fortynningsmidler som er godkjent av det nasjonale referanselaboratoriet nevnt i artikkel 11 nr. 3 i forordning (EF) nr. 2160/2003, eller
- d) autoklaveres med fortynningsmidler i en beholder.

Sokkene fuktes ved å helle væske i dem før de tas på, eller ved å riste dem i en beholder med fortynningsmiddel.

Alle deler av huset skal være representert etter størrelse i prøvetakingen. Hver prøve som tas med svabersko/-sokker skal dekke ca. 50 % av husets areal.

Etter endt prøvetaking skal sokkene tas forsiktig av slik at materialet som henger fast i dem, ikke faller av. Svaberskoene/-sokkene kan vrenses slik at materialet beholdes. De skal plasseres i en pose eller beholder og merkes.

Vedkommende myndighet kan på grunnlag av en vurdering i hvert enkelt tilfelle av epidemiologiske parametere som f.eks. biosikkerhet og flokkens spredning eller størrelse, beslutte å øke det minste antallet prøver for å sikre en representativ prøvetaking.

Dersom vedkommende myndighet tillater det, kan en prøve som tas med svabersko/-sokker erstattes med en støvprøve på 100 g som er samlet inn fra overflater med synlig støv på flere steder i fjørføhuset. Som et alternativ kan en eller flere fuktete stoffsvabere med et samlet overflateareal på minst 900 cm² brukes til å samle inn støv fra flere overflater i hele huset. Hver svabersko/-sokk skal være godt dekket med støv på begge sider.

2.2.2. Særlige anvisninger for visse typer driftsenheter

- a) Når det gjelder frittstående kalkunflokker, skal det tas prøver bare inne i fjørføhuset.
- b) Når det ikke er mulig å få tilgang til husene på grunn av begrenset plass i flokker med høyst 100 kalkuner, og det derfor ikke er mulig å ta svabersko/-sokkeprøver ved å gå rundt i husene, kan det tas prøver med hendene med samme type stoffsvaber som brukes til støv, ved at svaberskoen/-sokken gnis over overflater med fersk avføring eller, dersom dette ikke er mulig, ved andre egnede prøvetakingsmetoder for avføring.

2.2.3. Prøvetaking utført av vedkommende myndighet

Vedkommende myndighet skal ved ytterligere prøvetaking og/eller dokumentkontroll forsikre seg om at resultatene ikke er påvirket av antimikrobielle stoffer eller andre stoffer som hemmer bakterievekst.

Når det ikke er påvist forekomst av *Salmonella Enteritidis* eller *Salmonella Typhimurium*, men derimot påvist antimikrobielle stoffer eller en bakterieveksthemmende virkning, skal kalkunflokket anses som en infisert flokk i henhold til unionsmålet nevnt i artikkel 1 nr. 2.

2.2.4. *Transport*

Prøver skal uten unødig opphold sendes som eksprespost eller med kurér til laboratoriene angitt i artikkel 11 og 12 i forordning (EF) nr. 2160/2003. Under transporten skal de beskyttes mot varme over 25° C og sollys.

Dersom det ikke er mulig å sende prøvene innen 24 timer etter prøvetakingen, skal de oppbevares i kjøleskap.

3. *LABORATORIEANALYSE*

3.1. *Klargjøring av prøvene*

På laboratoriet skal prøvene holdes nedkjølt inntil de skal undersøkes, noe som skal skje innen 48 timer fra mottak og innen 96 timer etter prøvetaking.

Paret med svabersko/-sokker pakkes forsiktig ut slik at avføringsmaterialet som sitter fast på dem, ikke faller av, og samles og legges i 225 ml bufret peptonvann som er oppvarmet til romtemperatur. Svabersko/-sokkeprøvene skal være fullstendig dekket av peptonvann, og det kan derfor tilsettes mer peptonvann ved behov.

Støvprøven skal helst analyseres separat. For oppføringsflokker kan vedkommende myndighet imidlertid vedta å samle den med svabersko/-sokkeprøven for analyse.

Prøven skal blandes til den er helt mettet, og deretter dyrkes etter påvisningsmetoden angitt i nr. 3.2.

Andre prøver (f.eks. fra avlsflokker eller rugerier) skal klargjøres i samsvar med nr. 2.2.2 i vedlegget til forordning (EU) nr. 200/2010.

Dersom Den europeiske standardiseringsorganisasjon (CEN) og Den internasjonale standardiseringsorganisasjon (ISO) har fastsatt standarder for klargjøring av avføring for å påvise *Salmonella*, skal disse anvendes og erstatte bestemmelsene om klargjøring av prøver fastsatt i dette nummer.

3.2. *Påvisningsmetode*

Påvisningsmetoden som er anbefalt av EU-referanselaboratoriet for *Salmonella* i Bilthoven, Nederland, skal benyttes.

Metoden beskrives i vedlegg D til EN/ISO 6579 (2002): «Detection of *Salmonella* spp. in animal faeces and in samples of the primary production stage».

Ved denne påvisningsmetoden brukes et halvfast medium (modifisert halvfast Rappaport-Vassiladis-medium, MSRV) som eneste selektive anrikingsmedium.

3.3. *Serotypebestemmelse*

For flokker av avlskalkuner skal minst ett isolat fra hver positive prøve serotypebestemmes i henhold til Kaufmann-White-skjemaet.

For flokker av oppføringskalkuner skal minst ett isolat fra hver positive prøve som tas av vedkommende myndighet, serotypebestemmes i henhold til Kauffmann-White-LeMinor-skjemaet.

Driftsansvarlige for næringsmiddelforetak skal minst sørge for at ingen av isolatene tilhører serotypene *Salmonella Enteritidis* eller *Salmonella Typhimurium*, herunder monofasiske stammer med antigenformel 1,4,[5],12:i:-.

3.4. *Alternative metoder*

For prøver som er tatt på initiativ fra den driftsansvarlige for et næringsmiddelforetak, kan analysemetodene fastsatt i artikkel 11 i europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 882/2004³ benyttes i stedet for metodene for klargjøring av prøvene, påvisningsmetoden og serotypebestemmelsen fastsatt i nr. 3.1, 3.2 og 3.3 i dette vedlegg, dersom de er validert i samsvar med EN/ISO-standard 16140.

3.5. *Lagring av stammer*

Laboratorier skal sikre at minst én isolert stamme av *Salmonella* spp. per flokk og per år kan innsamles av vedkommende myndighet og lagres for mulig framtidig fagtyping eller prøving for antimikrobiell følsomhet ved bruk av de vanlige metodene for kultursamling, som skal sikre at stammene forblir intakte i en periode på minst to år fra analysedatoen.

Vedkommende myndighet kan beslutte at isolater av *Salmonella* spp. fra prøvetaking foretatt av driftsansvarlige for næringsmiddelforetak også lagres for framtidig fagtyping og prøving for antimikrobiell følsomhet, slik at isolater kan analyseres i samsvar med artikkel 2 i kommisjonsvedtak 2007/407/EF.⁴

4. *RESULTATER OG RAPPORTERING*

4.1. *Beregning av prevalens for å kontrollere om unionsmålet er oppnådd*

En kalkunflokk skal anses som positiv med hensyn til kontrollen av om unionsmålet er oppnådd dersom forekomst av *Salmonella Enteritidis* og/eller *Salmonella Typhimurium* (bortsett fra vaksinstammer, men herunder også monofasiske stammer med antigenformel 1,4,[5],12:i:-) er påvist i flokken.

Positive kalkunflokker skal medregnes bare én gang per parti, uavhengig av antall prøvetakinger og prøvinger, og skal rapporteres bare i det året den første positive prøven ble påvist. Prevalensen skal beregnes separat for flokker av oppfôringskalkuner og flokker av voksne avlskalkuner.

4.2. Rapportering

4.2.1 Rapporteringen skal omfatte:

- a) Det samlede antallet flokker av oppfôringskalkuner og voksne avlskalkuner som det er tatt prøver av minst én gang i løpet av rapporteringsåret.
- b) Det samlede antallet flokker av verpehøner som er positive for enhver salmonellaserotype i medlemsstaten.
- c) Antallet flokker av oppfôringskalkuner og voksne avlskalkuner som er positive for *Salmonella Enteritidis* og *Salmonella Typhimurium*, herunder monofasiske stammer med antigenformel 1,4,[5],12:i:-.
- d) Antallet flokker av oppfôringskalkuner og voksne avlskalkuner som er positive for hver enkelt salmonellaserotype eller for uspesifisert *Salmonella* (isolater som ikke kan typebestemmes eller som ikke er serotypebestemt).

4.2.2 Opplysningene nevnt i bokstav a)–d) i nr. 4.2.1 skal gis separat for prøvetakingen som foretas innenfor rammen av det overordnede nasjonale kontrollprogrammet for *Salmonella* for:

- a) prøvetaking foretatt av de driftsansvarlige for næringsmiddelforetak som fastsatt i nr. 2.1 bokstav a), og
- b) prøvetaking foretatt av vedkommende myndighet som fastsatt i nr. 2.1 bokstav b).

4.2.3 Resultatene av prøvetakingen skal anses som relevante opplysninger om næringsmiddelkjeden som fastsatt i avsnitt III i vedlegg II til europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 853/2004⁵

Vedkommende myndighet skal minst få framlagt følgende opplysninger om hver kalkunflokk som det er tatt prøver av:

- a) Permanent, entydig identifikasjon av driftsenheten.
- b) Permanent, entydig identifikasjon av flokken.
- c) Prøvetakingsmåned.
- d) Antall fugler per flokk.

Resultatene og alle andre relevante opplysninger skal omfattes av rapporten om utviklingstrekk og kilder fastsatt i artikkel 9 nr. 1 i europaparlaments- og rådsdirektiv 2003/99/EF.⁶

Den driftsansvarlige for næringsmiddelforetaket skal uten unødig opphold underrette vedkommende myndighet om påvisning av *Salmonella Enteritidis* og *Salmonella Typhimurium*, herunder monofasiske stammer med antigenformel 1,4,[5],12:i:-, uten unødig opphold. Den driftsansvarlige for næringsmiddelforetaket skal instruere analyselaboratoriet om å handle i samsvar med dette.

1 EUT L 250 av 18.9.2008, s. 1.

2 EUT L 61 av 11.3.2010, s. 1.

3 EUT L 165 av 30.4.2004, s. 1.

4 EUT L 153 av 14.6.2007, s. 26.

5 EUT L 139 av 30.4.2004, s. 55.

6 EUT L 325, 12.12.2003, s. 31.

19. juni Nr. 676 2013

Forskrift om endring i forskrift om bustøtte

Heimel: Fastsatt av Kommunal- og regionaldepartementet 19. juni 2013 med heimel i lov 24. august 2012 nr. 64 om bustøtte (bustøttelova) § 6, § 7, § 8, § 10 og § 14. Kunngjort 21. juni 2013 kl. 15.35.

I

I forskrift 29. november 2012 nr. 1283 om bustøtte blir det gjort følgjande endringar:

§ 3 siste ledd skal lyde:

Har husstanden særskilt høge buutgifter fordi nokon i husstanden er funksjonshemma og har behov for ein spesialtilpassa bustad, kan den øvre grensa for buutgiftene aukast med kr 4 500 per år.

§ 4 skal lyde:

§ 4. Utgangspunktet for fastsetting av eigendelen

Eigendelen som blir trekt i frå buutgiftene, jf. § 1, blir bestemt av den omrekna inntekta, jf. § 7.

Minste eigendel er kr 18 900 per år for alle. For husstandar med ei omrekna inntekt over kr 90 000 blir 17 prosent av den omrekna inntekta som overstig kr 90 000 lagt til eigendelen.

Eit progressivt ledd blir lagt til eigendelen for omrekna inntekter over kr 161 000. Det er 0,3 prosent av ei omrekna inntekt på kr 161 001. Satsen aukar deretter med 0,3 prosentpoeng for kvar kr 1 000 den omrekna inntekta aukar.

Inntektsgrensa i tredje ledd er kr 201 000 for husstandar som har eit medlem som har varig uførepensjon eller yrkesskadepensjon, jf. lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd kapitla 12 og 13, og som i tillegg er ung ufør, jf. § 3–21 i loven.

§ 8 siste ledd skal lyde:

Dersom forventta inntekt for den perioden det blir søkt om bustøtte for ligg 10 prosent under det som følgjer av den siste likninga, kan eit overslag for omrekna inntekt i perioden bli lagt til grunn for utrekninga av bustøtte. Inntektsgrensene for heile året, jf. føresegna ovanfor og § 14, gjeld likevel ved slik inntektsnedgang.

§ 14 skal lyde:

§ 14. Rett til å krevje for mykje utbetalt bustøtte tilbake

Dersom etterkontroll etter bustøtteleva § 10 første ledd bokstav d, syner at husstanden har hatt ei omrekna inntekt i kalenderåret, som er kr 100 000 over den øvre inntektsgrensa som gjev rett til bustøtte, kan støtta for heile året krevjast tilbake utan omsyn til skuld. Dersom den øvre inntektsgrensa er endra i løpet av kalenderåret skal den høgste inntektsgrensa nyttast.

Krav om tilbakebetaling etter første ledd, som er under kr 10 000 skal ikkje betalast tilbake. Dette gjeld ikkje for krav om tilbakebetaling etter bustøtteleva § 10 første ledd, bokstavane a, b og c.

II

Denne forskrifta blir satt i kraft frå 1. juli 2013.

19. juni Nr. 677 2013

Forskrift om endring i diverse forskrifter som følge av endringer i klagesystemet på medieområdet

Hjemmel: Fastsatt av Kulturdepartementet 19. juni 2013 med hjemmel i Stortingets årlige budsjettvedtak og delegeringsvedtak 24. mai 2013 nr. 519. Kunngjort 21. juni 2013 kl. 15.35.

I

I forskrift 26. november 2009 nr. 1409 om produksjonstilskudd til dagsaviser gjøres følgende endring:

§ 13 annet ledd skal lyde:

Forvaltningsloven kommer til anvendelse på Medietilsynets saksbehandling etter denne forskriften. Enkeltvedtak truffet av Medietilsynet i henhold til denne forskriften kan påklages til Klagenemnda for mediasaker (Medieklagenemnda).

II

I forskrift 17. mars 1997 nr. 248 om tilskudd til samiske aviser gjøres følgende endring:

§ 11 første ledd skal lyde:

Forvaltningsloven kommer til anvendelse på Medietilsynets saksbehandling etter denne forskriften. Enkeltvedtak truffet av Medietilsynet i henhold til denne forskriften kan påklages til Klagenemnda for mediasaker (Medieklagenemnda).

III

I forskrift 22. oktober 2003 nr. 1256 om tilskudd til minoritetsspråklige publikasjoner gjøres følgende endring:

§ 6 annet ledd skal lyde:

Enkeltvedtak truffet av Medietilsynet i henhold til denne forskriften kan påklages til Klagenemnda for mediasaker (Medieklagenemnda).

IV

I forskrift 7. september 2009 nr. 1168 om tilskudd til audiovisuelle produksjoner gjøres følgende endringer:

§ 1–3 første ledd skal lyde:

Tilskuddsordningen forvaltes av Norsk filminstitutt. Enkeltvedtak med hjemmel i denne forskriften kan påklages til departementet, jf. forvaltningsloven § 28. Vedtak truffet av Norsk filminstitutt etter kunstnerisk vurdering ved konsulent eller et ekspertpanel, kan ikke påklages til departementet når det gjelder det kunstneriske eller filmfaglige skjønn etter denne forskriften, jf. forvaltningsloven § 28 fjerde ledd andre punktum.

§ 1–3 andre ledd skal lyde:

Søkere som får avslag som nevnt i første ledd andre punktum etter kunstnerisk vurdering ved konsulent, har krav på en ny og uavhengig kunstnerisk vurdering hos Norsk filminstitutt. Søker må selv be om slik vurdering.

V

I forskrift 3. november 2009 nr. 1334 om tilskudd til manuskriptutvikling og utdanningsrettede tiltak gjøres følgende endringer:

§ 3 første ledd skal lyde:

Tilskuddsordningen forvaltes av Norsk filminstitutt. Enkeltvedtak med hjemmel i denne forskriften kan påklages til departementet, jf. forvaltningsloven § 28. Vedtak truffet av Norsk filminstitutt etter kunstnerisk vurdering ved konsulent eller et ekspertpanel, kan ikke påklages til departementet når det gjelder det kunstneriske eller filmfaglige skjønn etter denne forskriften, jf. forvaltningsloven § 28 fjerde ledd andre punktum.

§ 3 andre ledd skal lyde:

Søkere som får avslag som nevnt i første ledd andre punktum etter kunstnerisk vurdering ved konsulent, har krav på en ny og uavhengig kunstnerisk vurdering hos Norsk filminstitutt. Søker må selv be om slik vurdering.

VI

Forskriften trer i kraft straks.

19. juni Nr. 678 2013**Forskrift om endring i forskrift om gebyr og avgift i forbindelse med akvakulturvirksomhet**

Hjemmel: Fastsatt av Fiskeri- og kystdepartementet 19. juni 2013 med hjemmel i lov 17. juni 2005 nr. 79 om akvakultur (akvakulturloven) § 26. Kunngjort 21. juni 2013 kl. 15.35.

I

I forskrift 21. desember 2001 nr. 1597 om gebyr og avgift i forbindelse med akvakulturvirksomhet gjøres følgende endringer:

§ 3 første ledd skal lyde:

For hver lokalitet til produksjon av matfisk, stamfisk eller matfisk til forsøks, forsknings-, undervisnings- og visningsformål, samt slaktemerd hvor klarert er lik eller større enn 65 tonn, skal det betales en årlig avgift på kr 14 000,- for tilsyn og kontroll. For lokalitet til fiskepark skal innehaver av tillatelsen betale en årlig avgift på kr 1000,- for tilsyn og kontroll.

§ 3 andre ledd skal lyde:

For hver lokalitet til produksjon av matfisk av laks, ørret og regnbueørret hvor klarert biomasse er fra og med 1561 til og med 3119 tonn, i Troms og Finnmark fra og med 1801 til og med 3599 tonn, betales en tilleggsavgift på kr 9000,-. For hver lokalitet til produksjon av matfisk av laks, ørret og regnbueørret hvor klarert biomasse er lik eller større enn 3120 tonn, i Troms og Finnmark lik eller større enn 3600 tonn, betales en tilleggsavgift på kr 16 000.

§ 3 tredje ledd skal lyde:

Innehaver av tillatelse til akvakultur av stamfisk av laks, ørret og regnbueørret betaler en tilleggsavgift på kr 16 000,- for tilsyn og kontroll per stamfisktillatelse.

II

Endringene trer i kraft straks.

20. juni Nr. 679 2013**Forskrift om endring i forskrift om bruk av kjøretøy og forskrift om tekniske krav og godkjenning av kjøretøy, deler og utstyr (kjøretøyforskriften)**

Hjemmel: Fastsatt av Vegdirektoratet 20. juni 2013 med hjemmel i lov 18. juni 1965 nr. 4 om vegtrafikk (vegtrafikkloven) § 4, § 13, § 14 og § 36, jf. delegeringsvedtak 21. mars 1986 nr. 750 og delegeringsvedtak 24. november 1980 nr. 1. Kunngjort 21. juni 2013 kl. 15.35.

I

I forskrift 25. januar 1990 nr. 92 om bruk av kjøretøy gjøres følgende endringer:

§ 1–4 punkt 1 bokstav a skal lyde:

- a) Dekk på bil, motorsykkel, moped, traktor, motorredskap, tilhenger eller tilhengerredskap skal ha mønsterdybde minst 1,6 mm.

§ 1–6 punkt 2 skal lyde:

2. Er kjøretøy plassert til fare eller hinder for trafikken og det ikke straks flyttes til egnet sted, skal føreren varsle andre kjørende med varsel trekant, nødsignallys eller på annen måte. Varseltrekanten skal plasseres i god avstand – om mulig minst 150 m – fra kjøretøyet slik at andre kjørende kan se det i tide.

§ 1–6 punkt 3 skal lyde:

3. I bil (gruppe N og M), og på motorsykel og moped (gruppe L) skal det medføres minst en refleksevest som oppbevares lett tilgjengelig for fører. Refleksvesten må tilfredsstille kravene i forskrift 19. august 1994 nr. 819 om konstruksjon, utforming og produksjon av personlig verneutstyr og være i størrelse som passer fører. Refleksvesten skal brukes når en person beveger seg utenfor kjøretøyet ved nødstands langs veg.

Gjeldende punkt 3 blir videreført i punkt 4.

§ 3–1 punkt 2 bokstav b oppheves.

§ 3–1 punkt 2 bokstav f oppheves.

§ 3–1 punkt 2 gjeldende bokstav c–e blir nye bokstav b–d.

§ 3–1 punkt 2 gjeldende bokstav g–i blir nye bokstav e–g.

§ 3–1 punkt 3 skal lyde:

3. Innenfor det antall personer kjøretøyet er registrert for, er følgende personbefordring tillatt:
 - a) Inntil 2 personer på ståplattform under innsamling av husholdnings- og næringsavfall, i hastighet under 30 km/t, under forutsetning av at arbeidsmiljøloven med tilhørende forskrifter følges.

II

I forskrift 4. oktober 1994 nr. 918 om tekniske krav og godkjenning av kjøretøy, deler og utstyr (kjøretøyforskriften) gjøres følgende endring:

§ 41–2 skal oppheves.

III

Endringene under romertall I trer i kraft fra 1. august 2013, med unntak av endringene i § 1–6 punkt 3 som trer i kraft fra 1. januar 2014.

Endringen under romertall II trer i kraft fra 1. januar 2014.

20. juni Nr. 680 2013

Forskrift om endring i forskrift om spesialistgodkjenning av helsepersonell og turnusstillinger for leger

Hjemmel: Fastsatt av Helse- og omsorgsdepartementet 20. juni 2013 med hjemmel i lov 2. juli 1999 nr. 64 om helsepersonell m.v. (helsepersonelloven) § 51. Kunngjort 21. juni 2013 kl. 15.35.

I

I forskrift 21. desember 2000 nr. 1384 om spesialistgodkjenning av helsepersonell og turnusstillinger for leger gjøres følgende endringer:

§ 3 fjerde ledd oppheves.

§ 4 andre ledd oppheves.

§ 5 oppheves.

II

Forskriften trer i kraft 1. juli 2013.

21. juni Nr. 681 2013

Forskrift om ekstern kvalitetssikring og vedtaksmyndighet etter energiloven

Hjemmel: Fastsatt ved kgl.res. 21. juni 2013 med hjemmel i lov 29. juni 1990 nr. 50 om produksjon, omforming, overføring, omsetning, fordeling og bruk av energi m.m. (energiloven) § 2–1 og § 2–2. Fremmet av Olje- og energidepartementet. Kunngjort 21. juni 2013 kl. 15.35.

§ 1. Definisjoner

I denne forskrift menes med:

- a) *Konsept:* prinsipløsning som ivaretar et behov i kraftsystemet.

- b) *Stort kraftledningsanlegg*: ett eller flere anlegg som krever anleggskonsesjon etter energiloven § 3–1, og med spenningsnivå på minst 300 kV og lengde på minst 20 km.
- c) *Oppgradering*: ombygging eller utvidelse av anlegg for overføring av elektrisk energi. Som oppgraderinger inngår også avvik fra eksisterende kraftledningstrasé med over 20 km forutsatt at tilknytningspunktene ikke endres vesentlig. Drift av eksisterende anlegg i en begrenset overgangsperiode av systemtekniske årsaker er ikke til hinder for at ombyggingen regnes som oppgradering.

§ 2. *Ekstern kvalitetssikring og departementets uttalelse*

Planlegger av nye, store kraftledningsanlegg skal utarbeide en konseptvalgutredning som redegjør for behov og alternative konsepter. Planlegger av nye, store kraftledningsanlegg, skal sørge for en ekstern kvalitetssikring av behov og konseptvalg. Departementet skal avgi en uttalelse om behov og konseptvalg basert på konseptvalgutredningen og den eksterne kvalitetssikringen.

Oppgraderinger utløser ikke krav som nevnt i første ledd. Departementet kan i særlige tilfeller bestemme at en oppgradering skal utløse krav som nevnt i første ledd. Det skal blant annet legges vekt på lengden av anlegget, eventuelle alternative konsepter og systemløsninger, konfliktnivå og investeringskostnader.

Første ledd gjelder ikke elektriske anlegg som også krever konsesjon etter energiloven § 4–2, havenergilova § 3–2, godkjenning etter petroleumsloven § 4–2 eller tillatelse etter petroleumsloven § 4–3.

Departementet kan etter søknad gi unntak fra kravet første ledd dersom ekstern kvalitetssikring åpenbart er unødvendig.

§ 3. *Vedtak*

Kongen i statsråd fatter vedtak om konsesjon etter energiloven § 3–1 for:

- a) nye, store kraftledningsanlegg,
- b) nye elektriske anlegg for tilknytning av vannkraftverk som krever konsesjon av Kongen i statsråd etter vassdragslovgivningen.

Første ledd gjelder ikke:

- a) elektriske anlegg som også krever konsesjon etter energiloven § 4–2,
- b) elektriske anlegg som også krever konsesjon etter havenergilova § 3–2.

§ 4. *Ikrafttreden*

Denne forskrift trer i kraft 1. juli 2013.

21. juni Nr. 682 2013

Forskrift om endring i forskrift om maskiner

Hjemmel: Fastsatt av Arbeidsdepartementet 21. juni 2013 med hjemmel i lov 17. juni 2005 nr. 62 om arbeidsmiljø, arbeidstid, stillingsvern mv. (arbeidsmiljøloven) § 1–3 nr. 3, § 1–4 første ledd og § 5–5, lov 29. november 1996 nr. 72 om petroleumsvirksomhet § 10–18 første ledd, lov 11. juni 1976 nr. 79 om produktkontroll (produktkontrollloven) § 4, lov 24. mai 1929 nr. 4 om tilsyn med elektriske anlegg og elektrisk utstyr (eltilsynsloven) § 10, jf. delegeringsvedtak 1. september 2003 nr. 1161 og lov 16. juni 1994 nr. 20 om tekniske kontrollorgan som har til oppgave å gjennomføre samsvarsvurderingar § 7.

EØS-henvisninger: EØS-avtalen vedlegg II kap. XXIV nr. 1c (direktiv 2006/42/EF), nr. 1a (direktiv 97/68/EF endret ved direktiv 2002/88/EF, direktiv 2004/26/EF og direktiv 2010/26/EU) og kap. VI nr. 10a (direktiv 2000/14/EF endret ved direktiv 2005/88/EF). Kunngjort 21. juni 2013 kl. 15.35.

I

I forskrift 20. mai 2009 nr. 544 om maskiner gjøres følgende endring:

I maskinforskriftens vedlegg XII: Miljøkrav til forbrenningsmotorer, underkapittel 3. Grenseverdier, skal nytt siste ledd lyde:

- For følgende maskiner i kategori b), maskiner med håndtak øverst, forlenges unntaksperioden til 31. juli 2013:
- motorsag med håndtak øverst for profesjonell trepleie hvor det er installert motor av klasse SH:2 eller SH:3
 - profesjonelle håndholdte hekksakser hvor det er installert motor av klasse SH:2 eller SH:3.

II

Endringen trer i kraft straks.

21. juni Nr. 683 2013

Forskrift om endring i forskrift 13. oktober 2006 nr. 1157 om spesielle tillatelser til å drive enkelte former for fiske og fangst (konsesjonsforskriften)

Hjemmel: Fastsatt ved kgl.res. 21. juni 2013 med hjemmel i lov 26. mars 1999 nr. 15 om retten til å delta i fiske og fangst (deltakerloven) § 12, § 14, § 18, jf. § 11 annet ledd bokstav a og § 30. Fremmet av Fiskeri- og kystdepartementet. Kunngjort 21. juni 2013 kl. 15.35.

I

I forskrift 13. oktober 2006 nr. 1157 om spesielle tillatelser til å drive enkelte former for fiske og fangst (konesjonsforskriften) gjøres det følgende endringer:

§ 2–26 annet og tredje ledd (nye) skal lyde:

Ved kontrahering av nybygg kan Fiskeridirektoratets regionkontor gi tillatelse til å benytte leiefartøy i fiskeriene som er nevnt i første ledd. Det er en forutsetning at rederiet har forhåndstilsagn om utskiftingstillatelse etter § 1–5, og at leiefartøyet ikke har fisket i henhold til annen leiefartøytillatelse i løpet av siste to år. Det er videre en forutsetning at rederiet enten har inngått bindende kontrakt om kjøp av nybygg med levering senest om to år, eller bindende kontrakt om kjøp av nybygg med levering senest innen utløpet av inneværende kalenderår og kan dokumentere at levering av nybygg er forsinket som følge av forhold utenfor rederiets kontroll.

Tillatelse etter annet ledd kan ikke gis lengre varighet enn utskiftingstillatelsens varighet. Tillatelse etter annet ledd tredje punktum første alternativ kan ikke gis ut over bindende avtalt dato for levering av nybygg. Tillatelse etter annet ledd tredje punktum annet alternativ kan ikke gis lengre varighet enn det er dokumentert forsinkelse.

§ 4–6 fjerde og femte ledd (nye) skal lyde:

Ved kontrahering av nybygg kan Fiskeridirektoratets regionkontor gi tillatelse til å benytte leiefartøy i fiskeriene som er nevnt i første ledd. Det er en forutsetning at rederiet har forhåndstilsagn om utskiftingstillatelse etter § 1–5, og at leiefartøyet ikke har fisket i henhold til annen leiefartøytillatelse i løpet av siste to år. Det er videre en forutsetning at rederiet enten har inngått bindende kontrakt om kjøp av nybygg med levering senest om to år, eller bindende kontrakt om kjøp av nybygg med levering senest innen utløpet av inneværende kalenderår og kan dokumentere at levering av nybygg er forsinket som følge av forhold utenfor rederiets kontroll.

Tillatelse etter fjerde ledd kan ikke gis lengre varighet enn utskiftingstillatelsens varighet. Tillatelse etter fjerde ledd tredje punktum første alternativ kan ikke gis ut over bindende avtalt dato for levering av nybygg. Tillatelse etter fjerde ledd tredje punktum annet alternativ kan ikke gis lengre varighet enn det er dokumentert forsinkelse.

II

Forskriften trer i kraft straks.

21. juni Nr. 684 2013**Forskrift om endring i forskrift 13. oktober 2006 nr. 1157 om spesielle tillatelser til å drive enkelte former for fiske og fangst (konesjonsforskriften)**

Heimel: Fastsett ved kgl.res. 21. juni 2013 med heimel i lov 26. mars 1999 nr. 15 om retten til å delta i fiske og fangst (deltakerloven) § 12 tredje ledd. Fremma av Fiskeri- og kystdepartementet. Kunngjort 21. juni 2013 kl. 15.35.

I

I forskrift 13. oktober 2006 nr. 1157 om spesielle tillatelser til å drive enkelte former for fiske og fangst (konesjonsforskriften) blir det gjort følgende endringer:

§ 2–2 (endra) skal lyde:

§ 2–2. (*størrelsesbegrensning*)

Det kan ikke tildeles torsketråltillatelse for fartøy som har større lasteromsvolum enn 2500 m³.

§ 2–15 (endra) skal lyde:

§ 2–15. (*størrelsesbegrensning*)

Det kan ikke tildeles seitråltillatelse for fartøy som har større lasteromsvolum enn 2500 m³.

§ 3–3 (endra) skal lyde:

§ 3–3. (*størrelsesbegrensning*)

Det kan ikke tildeles rekeetråltillatelse for fartøy som har større lasteromsvolum enn 2500 m³.

II

Denne forskrift trer i kraft straks.

21. juni Nr. 685 2013**Ikraftsetting av lov 21. juni 2013 nr. 98 om endringer i opplæringslova og privatskolelova (spesialundervisning m.m.)**

Hjemmel: Fastsett ved kgl.res. 21. juni 2013 med hjemmel i lov 21. juni nr. 98 om endringer i opplæringslova og privatskolelova (spesialundervisning m.m.) del III. Fremmet av Kunnskapsdepartementet. Kunngjort 21. juni 2013 kl. 15.35.

Lov om endringer i opplæringslova og privatskolelova (spesialundervisning m.m.) trer i kraft 1. august 2013.

21. juni Nr. 686 2013

Forskrift om endring i merverdiavgiftsforskriften og bokføringsforskriften

Hjemmel: Fastsatt av Finansdepartementet 21. juni 2013 med hjemmel i lov 19. juni 2009 nr. 58 om merverdiavgift (merverdiavgiftsloven) § 2–1 og lov 19. november 2004 nr. 73 om bokføring (bokføringsloven) § 16. Kunngjort 21. juni 2013 kl. 15.35.

I

I forskrift 15. desember 2009 nr. 1540 til merverdiavgiftsloven (merverdiavgiftsforskriften) gjøres følgende endring:

§ 2–1–1 skal lyde:

§ 2–1–1. *Registrerings- og dokumentasjonsplikt mv. for avgiftssubjekter som ikke har forretningssted eller hjemsted i merverdiavgiftsområdet*

- (1) Avgiftssubjektet og representanten skal oppbevare et eksemplar av salgsdokumentet. Begge er ansvarlige for at bokføringsplikten etter bokføringsloven overholdes.
- (2) Skattekontoret kan i særlige tilfeller fravike kravet i første ledd første punktum.

II

I forskrift 1. desember 2004 nr. 1558 om bokføring gjøres følgende endring:

§ 5–2–1 fjerde ledd oppheves.

III

Forskriften trer i kraft 1. juli 2013.

21. juni Nr. 687 2013

Ikraftsetting av lov 21. juni 2013 nr. 85 om endringer i straffeloven 1902 og straffeloven 2005 mv. (forberedelse av terror m.m.)

Hjemmel: Fastsatt ved kgl.res. 21. juni 2013 med hjemmel i lov 21. juni 2013 nr. 85 om endringer i straffeloven 1902 og straffeloven 2005 mv. (forberedelse av terror m.m.) del VII nr. 1. Fremmet av Justis- og beredskapsdepartementet. Kunngjort 21. juni 2013 kl. 15.35.

Loven trer i kraft straks.

21. juni Nr. 688 2013

Ikraftsetting av lov 21. juni 2013 nr. 99 om endringer i barnehageloven (politiattest m.m.)

Hjemmel: Fastsatt ved kgl.res. 21. juni 2013 med hjemmel i lov 21. juni 2013 nr. 99 om endringer i barnehageloven (politiattest m.m.) del II. Fremmet av Kunnskapsdepartementet. Kunngjort 21. juni 2013 kl. 15.35.

Loven trer i kraft 1. august 2013.

21. juni Nr. 689 2013

Tilsyn med Justis- og beredskapsdepartementets arbeid med samfunnssikkerhet og beredskap

Hjemmel: Fastsatt ved kgl.res. 21. juni 2013. Fremmet av Statsministerens kontor. Kunngjort 21. juni 2013 kl. 15.35.

1. Ansvar for å føre tilsyn med Justis- og beredskapsdepartementets arbeid med samfunnssikkerhet og beredskap legges til Helse- og omsorgsdepartementet.
2. Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap kan bistå Helse- og omsorgsdepartementet i departementets tilsyn med Justis- og beredskapsdepartementet. Direktoratet vil da være underlagt Helse- og omsorgsdepartementets instruksjonsmyndighet og rapportere til Helse- og omsorgsdepartementet.

21. juni Nr. 690 2013

Ikraftsetting av lov 21. juni 2013 nr. 77 om endringer i forsvarspersonelloven

Hjemmel: Fastsatt ved kgl.res. 21. juni 2013 med hjemmel i lov 21. juni 2013 nr. 77 om endringer i forsvarspersonelloven del II. Fremmet av Forsvarsdepartementet. Kunngjort 21. juni 2013 kl. 15.35.

Endringene trer i kraft straks.

21. juni Nr. 691 2013

Ikrafttredelse av lov 21. juni 2013 nr. 103 om endringer i vegtrafikkloven (miljøfartsgrenser)

Hjemmel: Fastsatt ved kgl.res. 21. juni 2013 med hjemmel i lov 21. juni 2013 nr. 103 om endringer i vegtrafikkloven (miljøfartsgrenser) del II. Fremmet av Samferdselsdepartementet. Kunngjort 21. juni 2013 kl. 15.35.

Loven trer i kraft straks.

17. juni Nr. 695 2013

Vedtak om endring i Stortingets vedtak 27. november 2012 nr. 1213 om fastsetting av avgifter mv. til folketrygden for 2013

Heimel: Kunngjøring frå Finansdepartementet av stortingsvedtak 17. juni 2013 med heimel i Kongeriget Norges Grundlov 17. mai 1814 § 75 bokstav a og lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd (folketrygdloven) kap. 23. Kunngjort 24. juni 2013 kl. 16.20.

Frå 1. juli 2013 gjer ein følgjande endring i Stortingets vedtak 27. november 2012 nr. 1213 om fastsetting av avgifter mv. til folketrygden for 2013:

§ 3 første ledd nytt tredje strekpunkt skal lyde:

- Ved beregning av arbeidsgiveravgift fra og med 4. termin 2013 skal satsen i sone Ia være 14,1 pst. dersom differansen mellom satser på henholdsvis 14,1 pst. og 10,6 pst. overstiger 450 000 kroner i 2013. For veitransportforetak er den tilsvarende beløpsgrensen fra og med 4. termin 2013 225 000 kroner. Disse beløpsgrensene gjelder også som øvre grense for samlet bagatellmessig støtte ved avgiftsberegningen fra og med 4. termin 2013, jf. annet strekpunkt ovenfor.

Nogjeldande tredje til sjuande strekpunkt blir fjerde til nytt åttande strekpunkt.

§ 4 andre ledd nytt siste punktum skal lyde:

Ved avgiftsberegningen fra og med 4. termin 2013 er øvre grense for differansen som nevnt i første punktum 450 000 kroner.

§ 4 fjerde ledd skal lyde:

Bestemmelsen i § 3 annet strekpunkt femte og sjette punktum, jf. tredje strekpunkt, om begrensningene for samlet bagatellmessig støtte gjelder tilsvarende for virksomheter som anvender reduserte satser etter denne bestemmelse.

17. juni Nr. 696 2013

Vedtak om endring i Stortingets vedtak 27. november 2012 nr. 1215 om produktavgift til folketrygden for fiskeri-, hval- og selfangstnæringen for 2013

Heimel: Kunngjøring frå Finansdepartementet av stortingsvedtak 17. juni 2013 med heimel i Kongeriget Norges Grundlov 17. mai 1814 § 75 bokstav a og lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd (folketrygdloven) § 23–5 annet ledd. Kunngjort 24. juni 2013 kl. 16.20.

Frå 1. juli 2013 gjer ein følgjande endring i Stortingets vedtak 27. november 2012 nr. 1215 om produktavgift til folketrygden for fiskeri-, hval- og selfangstnæringen for 2013:

II første setning skal lyde:

Produktavgiften skal være 3 pst. fra og med 1. juli 2013.

17. juni Nr. 697 2013

Vedtak om endring i Stortingets vedtak 27. november 2012 nr. 1217 om særavgifter til statskassen for budsjettåret 2013

Heimel: Kunngjøring frå Finansdepartementet av stortingsvedtak 17. juni med heimel i Kongeriget Norges Grundlov 17. mai 1814 § 75 bokstav a, lov 19. mai 1933 nr. 11 om særavgifter, lov 19. juni 1959 nr. 2 om avgifter vedrørende motorkjøretøyer og båter og lov 12. desember 1975 nr. 59 om dokumentavgift (dokumentavgiftsloven). Kunngjort 24. juni 2013 kl. 16.20.

Frå 1. juli 2013 gjer ein følgjande endringar i Stortingets vedtak 27. november 2012 nr. 1217 om avgift på motorvogner mv. A. Engangsavgift for budsjetterminen 2013:

§ 2 første ledd skal lyde:

Avgift skal betales med følgende beløp:

<i>Avgiftsgrupper</i>	<i>Egenvekt (kg)</i>	<i>Motor- effekt (kW)</i>	<i>NO_x - utslipp (mg/km)</i>	<i>CO₂ - utslipp (g/km)</i>	<i>Slag- volum (cm³)</i>	<i>Sats per enhet (kr)</i>	<i>Vrakpant- avgift (kr)</i>
<i>Avgiftsgruppe A</i>							2 400
Personbiler, varebiler klasse 1, busser under 6 m med inntil 17 seteplasser	0–1 150					37,59	
	1 151–1 400					81,94	
	1 401–1 500					163,90	
	over 1 500					190,61	
		0–65				0	
		66–90				275,00	
		91–130				790,00	
		over 130				1 960,00	
			over 0			35,00	
Motorvogn med plikt til å dokumentere drivstofforbruk og CO ₂ -utslipp, og med – utslipp 110 g/km og over				0–110		0	
				111–125		764,00	
				126–165		770,00	
				166–235		1 796,00	
				over 235		2 883,00	
– CO ₂ -utslipp under 110 g/km t.o.m. 50 g/km gjøres følgende fradrag per g/km for den del av utslippet som ligger under 110 g/km t.o.m. 50 g/km							
– CO ₂ -utslipp under 50 g/km gjøres følgende fradrag per g/km for den del av utslippet som ligger under 50 g/km						966,00	
Motorvogn uten plikt til å dokumentere drivstofforbruk og CO ₂ -utslipp							
– bensindrevne					0–1 100	14,60	
					1 101–1 650	48,63	
					1 651–2 050	114,14	
					over 2 050	123,12	
– ikke bensindrevne					0–1 100	11,19	
					1 101–1 650	39,71	
					1 651–2 050	93,17	
					over 2 050	96,92	
<i>Avgiftsgruppe B</i>							2 400
Varebiler klasse 2, lastebiler med tillatt totalvekt mindre enn 7 501 kg og godsrom med lengde under 300 cm og bredde under 190 cm	22 pst. av A	22 pst. av A	25 pst. av A				
Motorvogn med plikt til å dokumentere drivstofforbruk og CO ₂ -utslipp, og med – utslipp 110 g/km og over				0–110		0	
				111–125		191,00	
				126–165		192,50	
				over 165		449,00	
– CO ₂ -utslipp under 110 g/km t.o.m. 50 g/km gjøres følgende fradrag per g/km for den del av utslippet som ligger under 110 g/km t.o.m. 50 g/km							
– CO ₂ -utslipp under 50 g/km gjøres følgende fradrag per g/km for den del av utslippet som ligger under 50						241,50	
Motorvogn uten plikt til å dokumentere drivstofforbruk og CO ₂ -utslipp					25 pst. av A		
<i>Avgiftsgruppe C</i>							2 400
Campingbiler	22 pst. av A	22 pst. av A	0 pst. av A	22 pst. av A	22 pst. av A		
<i>Avgiftsgruppe D</i> (opphevet)							
<i>Avgiftsgruppe E</i>							0
Beltebiler						36 pst. av verdiavgifts- grunnlaget	
<i>Avgiftsgruppe F</i>							0
Motorsykler						10 837	
		0–11				0	

Avgiftsgrupper	Egenvekt (kg)	Motor- effekt (kW)	NO _x - utslipp (mg/km)	CO ₂ - utslipp (g/km)	Slag- volum (cm ³)	Sats per enhet (kr)	Vrakpant- avgift (kr)
		over 11				482,28	
					0–125	0	
					126–900	37,22	
					over 900	81,62	
Avgiftsgruppe G							2 400
Beltemotorsykler (snøscootere)	0–100					15,27	
	101–200					30,55	
	over 200					61,07	
		0–20				40,74	
		21–40				81,44	
		over 40				162,87	
					0–200	3,19	
					201–400	6,37	
					over 400	12,73	
Avgiftsgruppe H							2 400
Motorvogn i avgiftsgruppe A, som ved første gangs registrering her i landet blir registrert på løyveinnehaver til bruk som ordinær drosje (ikke reserve- eller erstatningsdrosje) eller for transport av funksjonshemmede	40 pst. av A	40 pst. av A	100 pst. av A	100 pst. av A	100 pst. av A		
Avgiftsgruppe I						3 569	2 400
Avgiftspliktige motorvogner som er 30 år eller eldre							
Avgiftsgruppe J							2 400
Busser under 6 m med inntil 17 seteplasser, hvorav minst 10 er fastmontert i fartsretningen	40 pst. av A	40 pst. av A	0 pst. av A				
Motorvogn med plikt til å dokumentere drivstofforbruk og CO ₂ -utslipp, og med – utslipp 110 g/km og over					0–110	0	
					111–125	305,60	
					126–165	308,00	
					over 165	718,40	
– CO ₂ -utslipp under 110 t.o.m. 50 g/km gjøres følgende fradrag per g/km for den del av utslippet som ligger under 110 g/km t.o.m. 50 g/km						325,60	
– CO ₂ -utslipp under 50 g/km gjøres følgende fradrag per g/km for den del av utslippet som ligger under 50 g/km						386,40	
Motorvogn uten plikt til å dokumentere drivstofforbruk og CO ₂ -utslipp							40 pst. av A

20. juni Nr. 698 2013

Forskrift om at minstemål på 35 cm ikke lenger skal gjelde for notfanget sei i området mellom 62° N og 66° 33' N i 2013

Hjemmel: Fastsatt av Fiskeridirektoratet 20. juni 2013 med hjemmel i forskrift 22. desember 2004 nr. 1878 om utøvelse av fisket i sjøen § 43. Kunngjort 24. juni 2013 kl. 16.20.

§ 1.

I fisket etter sei med not i området mellom 62° N og 66° 33' N skal minstemålet på 35 cm ikke lenger gjelde.

§ 2.

Denne forskrift trer i kraft fra 24. juni 2013 kl. 23.59 og gjelder til og med 31. desember 2013.

21. juni Nr. 699 2013**Ikraftsetting av lov 21. juni 2013 nr. 101 om endringer i småbåtloven (bruk av vannscooter)**

Hjemmel: Fastsatt ved kgl.res. 21. juni 2013 med hjemmel i lov 21. juni 2013 nr. 101 om endringer i småbåtloven (bruk av vannscooter) del II. Fremmet av Miljøverndepartementet. Kunngjort 24. juni 2013 kl. 16.20.

Loven trer i kraft fra 1. juli 2013.

21. juni Nr. 700 2013**Forskrift om opphevelse av forskrift 22. juni 2012 nr. 567 om bruk av vannscooter og lignende**

Hjemmel: Fastsatt ved kgl.res. 21. juni 2013 med hjemmel i lov 26. juni 1998 nr. 47 om fritids- og småbåter § 41. Fremmet av Miljøverndepartementet. Kunngjort 24. juni 2013 kl. 16.20.

Forskrift 22. juni 2012 nr. 567 om bruk av vannscooter og lignende oppheves med virkning fra og med 1. juli 2013.

21. juni Nr. 701 2013**Forskrift om bruk av vannscooter og lignende**

Hjemmel: Fastsatt av Miljøverndepartementet 21. juni 2013 med hjemmel i lov 26. juni 1998 nr. 47 om fritids- og småbåter § 40. Kunngjort 24. juni 2013 kl. 16.20.

§ 1. Virkeområde

Forskriften gjelder vannscootere og lignende motordrevne fartøy. Forskriften gjelder ikke undervannsscootere med elektromotor.

Forskriften gjelder i Norges territorialfarvann og innenlands farvann, herunder elver, kanaler og innsjøer.

§ 2. Definisjoner

I denne forskrift betyr:

- Vannscooter:* En farkost med skroglengde mindre enn 4 meter, utstyrt med innenbords forbrenningsmotor som driver et vannjetaggregat som hovedfremdriftsmiddel, og som er konstruert for å bli betjent av en eller flere personer som sitter, står eller kneler på, fremfor i, skroget.
- Lignende motordrevne fartøy:* Vannmotorsykler, vannmopeder, motorisert surfebrett eller liknende.
- Land:* Fastlandet, samt øyer, holmer og skjær større enn 200 m² ved midlere høyvann.

§ 3. Generelle regler om bruk av vannscooter og lignende motordrevne fartøy

Bruk av vannscootere og lignende motordrevne fartøy som ikke er CE-merket er forbudt.

Fører av vannscooter og lignende motordrevne fartøy plikter å opptre aktsomt, slik at det ikke oppstår risiko for farlige situasjoner eller miljøskader. Ved kjøring i farled skal fartsretning følges.

Ved bruk av vannscooter og lignende motordrevne fartøy gjelder de nærmere bestemmelsene som er gitt om bruk av småbåter og fritidsbåter i og i medhold av lov 26. juni 1998 nr. 47 om fritids- og småbåter. Det vises herunder til forskrift 3. mars 2009 nr. 259 om krav til minstealder og båtførerbevis mv. for fører av fritidsbåt.

Det vises videre til Sjøveisreglene fastsatt i forskrift 1. desember 1975 nr. 5 om forebygging av sammenstøt på sjøen, herunder særlig regler om vikeplikt mellom fartøy, samt forskrift 15. desember 2009 nr. 1546 om fartsbegrensninger i sjø, elv og innsjø, samt forskrift 24. februar 1983 nr. 624 om begrenset fart ved passering av badende og om forbud mot ferdsel m.v. innenfor oppmerkede badeområder.

§ 4. Forbudssoner hvor det ikke er tillatt å kjøre med vannscooter og lignende motordrevne fartøy

Det er ikke tillatt å kjøre vannscooter og lignende motordrevet fartøy i sjø:

- i et heldekkende belte på 400 meter ut fra land,
- i verneområder, og
- i et heldekkende belte på 400 meter fra alle verneområder.

Det er ikke tillatt å kjøre vannscooter og lignende motordrevet fartøy i vassdrag, herunder innsjøer:

- i et heldekkende belte på 500 meter ut fra land i verneområder,
- i et heldekkende belte på 500 meter fra alle verneområder, og
- i innsjøer mindre enn 2 km² jf. lov 10. juni 1977 nr. 82 om motorferdsel i utmark og vassdrag § 4 tredje ledd.

§ 5. Transportkjøring gjennom forbudsbeltene

Det er tillatt med transportkjøring gjennom forbudsbeltene for å komme seg fra land og ut til områder utenfor forbudsbeltene. Transportkjøring skal i utgangspunktet skje i farled. Dersom det ikke foreligger en farled nær stedet vannscooteren starter fra er det tillatt å kjøre ut gjennom forbudsbeltet utenom farled over en avstand på inntil 1000 meter på følgende vilkår:

- det skal velges korteste mulige vei gjennom forbudsbeltet, og

- b. man skal holde en avstand på minst 30 meter fra land, herunder ved passering av øyer og holmer etc., med mindre det er nødvendig å passere i nærmere avstand gjennom smale sund for å komme ut gjennom forbudsbeltet.

Transportkjøring i forbudsbeltet, både i og utenfor farled, skal ikke foregå i større hastighet enn 5 knop. Under transportkjøring skal det holdes så stø kurs som mulig, og det er ikke tillatt med hopping på bølger, sikksakkjøring mellom andre fartøy, eller annen type adferd som kan forårsake risiko for sammenstøt.

Transportkjøring er uansett ikke tillatt i følgende områder:

- a. verneområder,
- b. elvestrekninger, og
- c. innenfor badebøyene i oppmerkede badeområder jf. forskrift 24. februar 1983 nr. 624 § 3.

§ 6. *Adgang til å fastsette ytterligere forbudsområder*

I særlige tilfelle der hensynet til natur, næring, sikkerhet eller støy tilsier det, kan departementet unntaksvis forby eller begrense bruk av vannscootere og lignende motordrevne fartøy i andre avgrensede områder enn de som er forbudt med hjemmel i § 4.

Departementet kan delegere myndighet etter første ledd til kommunen.

§ 7. *Unntak*

Uten hinder av forbudene i denne forskrift er bruk av fartøy som nevnt i § 1 tillatt i forbindelse med:

- a. politi-, rednings- og ambulansetjeneste, samt oppsyns- og tilsynstjeneste etablert med hjemmel i lov,
- b. forsvarets øvelser, forflytninger og transporter,
- c. marinarkeologiske og andre vitenskapelige undersøkelser, og
- d. organisert trenings- og konkurransekjøring i regi av motorsportklubber som er underlagt de bestemmelser og reguleringer som er fastsatt av Norges Motorsportforbund og Norges Idrettsforbund, på godkjente baner regulert etter plan- og bygningsloven.

§ 8. *Tilsyn og straff*

Politiet og Statens naturoppsyn fører tilsyn og kontroll med at bestemmelsene gitt i eller i medhold av forskriften blir overholdt.

Den som forsettlig eller uaktsomt overtrer bestemmelser i denne forskrift eller medvirker til dette, straffes med bøter etter lov 26. juni 1998 nr. 47 om fritids- og småbåter § 40a.

§ 9. *Ikrafttredelse*

Forskriften trer i kraft 1. juli 2013.

21. juni Nr. 702 2013

Ikraftsetting av lov 21. juni 2013 nr. 78 om endringer i bioteknologiloven (straffebestemmelsen og assistert befruktning til personer med seksuelt overførbare sykdommer)

Hjemmel: Fastsatt ved kgl.res. 21. juni 2013 med hjemmel i lov 21. juni 2013 nr. 78 om endringer i bioteknologiloven (straffebestemmelsen og assistert befruktning til personer med seksuelt overførbare sykdommer) del II. Fremmet av Helse- og omsorgsdepartementet. Kunngjort 24. juni 2013 kl. 16.20.

Loven trer i kraft fra 1. juli 2013.

21. juni Nr. 703 2013

Ikraftsetting av lov 21. juni 2013 nr. 64 om endringer i barnelova (farskap og morskap)

Hjemmel: Fastsatt ved kgl.res. 21. juni 2013 med hjemmel i lov 21. juni 2013 nr. 64 om endringer i barnelova (farskap og morskap) del II nr. 1. Fremmet av Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet. Kunngjort 24. juni 2013 kl. 16.20.

Loven trer i kraft 1. januar 2014, med unntak av § 1 a, § 5 andre og fjerde ledd, § 15 nytt andre ledd, § 78 fjerde ledd og § 81 første ledd som trer i kraft 1. juli 2014.

21. juni Nr. 704 2013

Ikraftsetting av lov 21. juni 2013 nr. 58 om forbud mot diskriminering på grunn av seksuell orientering, kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk (diskrimineringsloven om seksuell orientering)

Hjemmel: Fastsatt ved kgl.res. 21. juni 2013 med hjemmel i lov 21. juni 2013 nr. 58 om forbud mot diskriminering på grunn av seksuell orientering, kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk (diskrimineringsloven om seksuell orientering) § 26. Fremmet av Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet. Kunngjort 24. juni 2013 kl. 16.20.

Loven trer i kraft 1. januar 2014.

21. juni Nr. 705 2013**Ikraftsetting av lov 21. juni 2013 nr. 59 om likestilling mellom kjønnene (likestillingsloven)**

Hjemmel: Fastsatt ved kgl.res. 21. juni 2013 med hjemmel i lov 21. juni 2013 nr. 59 om likestilling mellom kjønnene (likestillingsloven) § 30 første punktum. Fremmet av Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet. Kunngjort 24. juni 2013 kl. 16.20.

Loven trer i kraft 1. januar 2014.

21. juni Nr. 706 2013**Ikraftsetting av lov 21. juni 2013 nr. 60 om forbud mot diskriminering på grunn av etnisitet, religion og livssyn (diskrimineringsloven om etnisitet)**

Hjemmel: Fastsatt ved kgl.res. 21. juni 2013 med hjemmel i lov 21. juni 2013 nr. 60 om forbud mot diskriminering på grunn av etnisitet, religion og livssyn (diskrimineringsloven om etnisitet) § 28 første punktum. Fremmet av Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet. Kunngjort 24. juni 2013 kl. 16.20.

Loven trer i kraft 1. januar 2014.

21. juni Nr. 707 2013**Ikraftsetting av lov 21. juni 2013 nr. 61 om forbud mot diskriminering på grunn av nedsatt funksjonsevne (diskriminerings- og tilgjengelighetsloven)**

Hjemmel: Fastsatt ved kgl.res. 21. juni 2013 med hjemmel i lov 21. juni 2013 nr. 61 om forbud mot diskriminering på grunn av nedsatt funksjonsevne (diskriminerings- og tilgjengelighetsloven) § 33 første punktum. Fremmet av Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet. Kunngjort 24. juni 2013 kl. 16.20.

Loven trer i kraft 1. januar 2014.

21. juni Nr. 708 2013**Forskrift om endring i forskrift for sykehjem og boform for heldøgns omsorg og pleie og forskrift om behandling av helseopplysninger i nasjonal database for elektroniske resepter (Reseptformidlerforskriften)**

Hjemmel: Fastsatt ved kgl.res. 21. juni 2013 med hjemmel i lov 24. juni 2011 nr. 30 om kommunale helse- og omsorgstjenester m.m. (helse- og omsorgstjenesteloven) § 3–2 andre ledd og lov 18. mai 2001 nr. 24 om helseregistre og behandling av helseopplysninger (helseregisterloven) § 8. Fremmet av Helse- og omsorgsdepartementet. Kunngjort 24. juni 2013 kl. 16.20.

I

I forskrift 14. november 1988 nr. 932 for sykehjem og boform for heldøgns omsorg og pleie skal § 4–9 andre og tredje ledd lyde:

Dersom boformen har barn blant sine beboere, skal også verge eller pårørende på forhånd orienteres om forslag til endringer av betydning for barnets liv og trivsel i boformen, og gis anledning til å uttale seg.

Ledelsen for boformen skal så langt det er mulig ta hensyn til beboerens, vergens eller de pårørendes synspunkter.

II

I forskrift 21. desember 2007 nr. 1610 om behandling av helseopplysninger i nasjonal database for elektroniske resepter (Reseptformidlerforskriften) skal overskriften i § 5–3 lyde:

Informasjon og innsyn for pårørende og mindreårige mv.

III

Forskriften her trer i kraft 1. juli 2013.

21. juni Nr. 709 2013**Delvis ikraftsetting av lov 21. juni 2013 nr. 92 om endringer i utlendingsloven mv. (behandling av sikkerhetssaker)**

Hjemmel: Fastsatt ved kgl.res. 21. juni 2013 med hjemmel i lov 21. juni 2013 nr. 92 om endringer i utlendingsloven mv. (behandling av sikkerhetssaker) del IV. Fremmet av Justis- og beredskapsdepartementet. Kunngjort 24. juni 2013 kl. 16.20.

Delt ikraftsetting. § 128a og § 7 fjerde ledd annet punktum og lovens del IV trer i kraft straks.

21. juni Nr. 710 2013**Forskrift om endring i forskrift 30. juni 2006 nr. 749 om bruk av politiarrest**

Hjemmel: Fastsatt ved kgl.res. 21. juni 2013 med hjemmel i lov 22. mai 1981 nr. 25 om rettergangsmåten i straffesaker (Straffeprosessloven) § 183. Fremmet av Justis- og beredskapsdepartementet. Kunngjort 24. juni 2013 kl. 16.20.

I

I forskrift 30. juni 2006 nr. 749 om bruk av politiarrest skal § 3–1 lyde:

Den innsatte skal overføres innen to døgn etter pågripelsen, med mindre dette av praktiske grunner ikke er mulig. Er den innsatte under 18 år skal overføring skje snarest mulig og senest dagen etter pågripelsen. Dersom overføring skjer senere, skal begrunnelsen nedtegnes i arrestjournalen.

*II**Ikraftsetting*

Endringen gjelder fra 1. juli 2013.

21. juni Nr. 711 2013**Ikraftsetting av lov 21. juni 2013 nr. 90 om endringer i utlendingsloven**

Hjemmel: Fastsatt ved kgl.res. 21. juni 2013 med hjemmel i lov 21. juni 2013 nr. 90 om endringer i utlendingsloven del II. Fremmet av Justis- og beredskapsdepartementet. Kunngjort 24. juni 2013 kl. 16.20.

Loven trer i kraft 1. juli 2013.

21. juni Nr. 712 2013**Ikraftsetting av lov 21. juni 2013 nr. 91 om endringer i utlendingsloven (misbruk av aupairordningen mv.)**

Hjemmel: Fastsatt ved kgl.res. 21. juni 2013 med hjemmel i lov 21. juni 2013 nr. 91 om endringer i utlendingsloven (misbruk av aupairordningen mv.) del II. Fremmet av Justis- og beredskapsdepartementet. Kunngjort 24. juni 2013 kl. 16.20.

Loven trer i kraft 1. juli 2013.

21. juni Nr. 713 2013**Ikraftsetting av lov 21. juni 2013 nr. 87 om endringer i passloven (politiets adgang til å benytte passregisteret)**

Hjemmel: Fastsatt ved kgl.res. 21. juni 2013 med hjemmel i lov 21. juni 2013 nr. 87 om endringer i passloven (politiets adgang til å benytte passregisteret) del II. Fremmet av Justis- og beredskapsdepartementet. Kunngjort 24. juni 2013 kl. 16.20.

Loven trer i kraft straks.

21. juni Nr. 714 2013**Ikraftsetting av lov 21. juni 2013 nr. 57 om endring i markedsføringsloven**

Hjemmel: Fastsatt ved kgl.res. 21. juni 2013 med hjemmel i lov 21. juni 2013 nr. 57 om endring i markedsføringsloven del II. Fremmet av Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet. Kunngjort 24. juni 2013 kl. 16.20.

Loven trer i kraft 1. juli 2013.

21. juni Nr. 715 2013**Delegering av myndighet til Samferdselsdepartementet etter lov om merking av forbruksvarer m.v.**

Hjemmel: Fastsatt ved kgl.res. 21. juni 2013 med hjemmel i lov 18. desember 1981 nr. 90 om merking av forbruksvarer m.v. § 3, § 6, § 7 fjerde ledd, § 8 og § 10 fjerde ledd. Fremmet av Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet. Kunngjort 24. juni 2013 kl. 16.20.

Kongens myndighet etter lov 18. desember 1981 nr. 90 om merking av forbruksvarer m.v. § 3, § 6, § 7 fjerde ledd, § 8 og § 10 fjerde ledd delegeres til Samferdselsdepartementet for fastsettelse av forskrift om merking av dekk vedrørende drivstoffeffektivitet med mer (dekkmerkeforskriften).

21. juni Nr. 716 2013**Ikraftsetting av lov 21. juni 2013 nr. 76 om endringer i kirkeloven**

Hjemmel: Fastsatt ved kgl.res. 21. juni 2013 med hjemmel i lov 21. juni 2013 nr. 76 om endringer i kirkeloven del II. Fremmet av Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet. Kunngjort 24. juni 2013 kl. 16.20.

Lov om endringer i kirkeloven trer i kraft 1. januar 2014.

21. juni Nr. 717 2013**Delegering av Kongens myndighet etter lov 20. juni 2008 nr. 42 om forbud mot diskriminering på grunn av nedsatt funksjonsevne (diskriminerings- og tilgjengelighetsloven) § 11 fjerde ledd og § 16 andre ledd til Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet**

Hjemmel: Fastsatt ved kgl.res. 21. juni 2013 med hjemmel i lov 20. juni 2008 nr. 42 om forbud mot diskriminering på grunn av nedsatt funksjonsevne (diskriminerings- og tilgjengelighetsloven) § 11 fjerde ledd og § 16 andre ledd. Fremmet av Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet. Kunngjort 24. juni 2013 kl. 16.20.

Delegering av Kongens myndighet etter lov 20. juni 2008 nr. 42 om forbud mot diskriminering på grunn av nedsatt funksjonsevne (diskriminerings- og tilgjengelighetsloven) § 11 fjerde ledd og § 16 andre ledd til Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet.

19. juni Nr. 718 2013**Forskrift om eksport av forsvarsmateriell, flerbruksvarer, teknologi og tjenester**

Hjemmel: Fastsatt av Utenriksdepartementet 19. juni 2013 med hjemmel i lov 18. desember 1987 nr. 93 om kontroll med eksport av strategiske varer, tjenester og teknologi m.v. § 1, jf. delegeringsvedtak 18. desember 1987 nr. 967.

EØS-henvisninger: EØS-avtalen vedlegg II kap. XIX punkt 3q (direktiv 2009/43/EF). Kunngjort 25. juni 2013 kl. 15.30.

*Kap. 1. Innledende bestemmelser***§ 1. Hva forskriften omfatter**

Forskriften gjelder eksport av nærmere angitte varer, teknologi, herunder immaterielle ytelser, tekniske datapakker eller produksjonsrettigheter for varer, samt visse tjenester.

Særlige bestemmelser gjelder for eksport av angitte ytelser fra en leverandør i en EØS-stat til en mottaker i en annen EØS-stat når det uttrykkelig fremgår av denne forskrift.

§ 2. Definisjoner

(1) Med *forsvarsrelaterte varer* menes de produkter som til enhver tid er oppført på liste I som utgjør vedlegg I til denne forskrift.

(2) Med *flerbruksvarer* menes de produkter som til enhver tid er oppført på liste II som utgjør vedlegg II til denne forskrift.

(3) Med *eksport* menes enhver utførsel fra norsk tollområde av varer, tjenester og teknologi som omfattes av denne forskrift.

(4) Med *overføring* menes eksport av forsvarsrelaterte varer fra en leverandør eller tollager i en EØS-stat til en mottaker i en annen EØS-stat.

(5) Med *leverandør* menes enhver juridisk eller fysisk person som er rettslig ansvarlig for eksport av ytelser etter denne forskrift.

(6) Med *mottaker* menes enhver juridisk eller fysisk person som er rettslig ansvarlig for mottak av ytelser etter denne forskrift.

(6) Med *lisens* menes tillatelse fra Utenriksdepartementet til å eksportere nærmere angitte ytelser til en juridisk eller fysisk person.

(7) Med *overføringslisens* menes tillatelse fra nasjonale myndigheter i en EØS-stat, som gir leverandøren rett til å overføre forsvarsrelaterte varer til en mottaker i annen EØS-stat.

(8) Med *transitt* menes transport av varer over norsk tollområde uten omlasting, når avsender og mottaker befinner seg utenfor norsk tollområde.

*Kap. 2. Lisens***§ 3. Lisensplikt**

Eksport av visse varer, nærmere angitt teknologi, herunder immaterielle ytelser, tekniske datapakker eller produksjonsrettigheter for varer eller visse tjenester krever lisens fra Utenriksdepartementet om ikke annet følger av denne forskrift. Departementet avgjør i tvilstilfeller om en ytelse er lisenspliktig eller ikke. Lisensplikten gjelder også ved eksport av varer fra tollager.

§ 4. Lisensplikt etter varelisten

Eksport av varer og tilhørende teknologi oppført på liste I og II som utgjør vedlegg til denne forskrift, krever lisens fra Utenriksdepartementet.

§ 5. Lisensplikt for tjenester

Tjenester knyttet til varer og teknologi oppført på liste I og II samt tjenester for øvrig som kan tjene til å utvikle et lands militære evne, som ytes i utlandet eller her i landet for bruk i utlandet, krever lisens fra Utenriksdepartementet.

§ 6. Lisensplikt for handel og formidling

Handel, formidling eller annen bistand ved salg av varer og teknologi som omfattes av liste I fra et fremmed land til et annet, krever lisens fra Utenriksdepartementet. Tilsvarende gjelder ved formidling av varer oppført i liste II samt tilhørende teknologi og tjenesteytelse der det er kjent eller grunn til å forstå at varen, teknologien eller tjenesten er eller kan være ment, helt eller delvis, for bruk i forbindelse med utvikling, produksjon, håndtering, drift, vedlikehold, lagring, deteksjon, identifikasjon eller spredning av kjemiske, biologiske eller kjernefysiske våpen eller andre kjernefysiske sprenglegemer, og i forbindelse med utvikling, produksjon, vedlikehold eller lagring av missiler som kan levere slike våpen.

§ 7. Lisensplikt for øvrige varer, teknologi og tjenester

I tillegg til liste I og II er eksport av følgende varer, teknologi og tjenester lisenspliktige:

- a) enhver vare, teknologi og tjenesteytelse der eksportøren er kjent med eller har grunn til å forstå at varen, teknologien eller tjenesten er eller kan være ment, helt eller delvis, for bruk i forbindelse med utvikling, produksjon, håndtering, drift, vedlikehold, lagring, deteksjon, identifikasjon eller spredning av kjemiske, biologiske eller kjernefysiske våpen eller andre kjernefysiske sprengemidler. Tilsvarende regler gjelder for eksport av enhver vare, teknologi eller tjeneste som kan benyttes til utvikling, produksjon, vedlikehold eller lagring av missiler som kan levere slike våpen,
- b) enhver vare, teknologi eller tjeneste til militær bruk til områder som er underlagt våpenembargo vedtatt av FNs sikkerhetsråd med hjemmel i FN-paktens kapittel VII eller andre tiltaksregimer Norge har sluttet seg til,
- c) enhver vare, teknologi og tjeneste til militær bruk til områder hvor det er krig, krig truer eller til land hvor det er borgerkrig.
- d) enhver vare, teknologi og tjeneste som direkte kan tjene til å utvikle en stats militære evne på en måte som ikke er forenlig med vesentlige norske sikkerhets- og forsvarsinteresser.

§ 8. Unntak fra lisensplikt

Lisensplikten i § 3, jf. § 4 – § 7, gjelder ikke for:

- a) varer oppført på liste II i utenlandsk eie og som returneres til utlandet etter å ha vært midlertidig innført i Norge i forbindelse med utstilling, demonstrasjon eller reparasjon,
- b) redningsutstyr og oljevernutstyr som utføres i forbindelse med hjelpeaksjoner,
- c) skytevåpen, våpendeler og ammunisjon som utføres i henhold til våpenloven, jf. forskrift 25. juni 2009 nr. 904 om skytevåpen, våpendeler og ammunisjon, femte del,
- d) varer som utføres til den europeiske romorganisasjonen ESA, eller en representant for denne, og som er strengt nødvendig for organisasjonens offisielle virksomhet. Unntaket gjelder bare for leveranser til ESAs medlemsland,
- e) varer oppført på liste II som utelukkende er i transitt gjennom norsk tollområde, når avsender og mottaker befinner seg utenfor norsk tollområde. Det samme gjelder varer oppført på liste I dersom både avsender og mottaker befinner seg innenfor EØS,
- f) varer, teknologi og tjenester til bruk på norsk kontinentalsokkel,
- g) varer, teknologi og tjenester til bruk om bord på norskeide skip under norsk flagg og norskeide luftfartøyer, i utenriksfart,
- h) eksport fra norsk forsvarsmyndighet, forutsatt at eiendomsretten til varen ikke overføres og varen skal benyttes av norske styrker i utlandet. Unntaket gjelder også for varer som norsk forsvarsmyndighet sender ut for reparasjon, vedlikehold, oppdatering eller lignende, med retur til Norge. I henhold til disse unntaksbestemmelsene skal forsvarsmyndigheten hvert år, innen 15. februar, sende rapport til Utenriksdepartementet om all utførsel som nevnt ovenfor foretatt i løpet av det foregående kalenderår,
- i) forsvarsmateriell som eies av et NATO-lands eller et EØS-stats forsvarsmyndighet, og som returneres til utlandet etter å ha vært midlertidig innført til Norge i forbindelse med øvelse eller trening.

Kap 3. Eksport av forsvarsrelaterte varer til mottakere i EØS**§ 9. Overføringslisens**

Overføring av forsvarsrelaterte varer til mottakere i EØS kan kun skje på grunnlag av en generell overføringslisens, en global overføringslisens eller en individuell overføringslisens utferdiget av Utenriksdepartementet. Reglene om overføringslisenser gjelder kun forsvarsrelaterte varer oppført på liste I som utgjør vedlegg til denne forskrift.

§ 10. Generell overføringslisens

Generelle overføringslisenser av forsvarsrelaterte varer kunngjøres av Utenriksdepartementet. Lisensene kan benyttes av leverandører i Norge etter forutgående registrering hos Utenriksdepartementet. Generelle

overføringslisenser gjelder bestemte varekategorier, til en kategori eller kategorier av mottakere i EØS og det kan settes særlige vilkår for lisensene.

Generelle overføringslisenser skal kunngjøres dersom:

- a) mottakeren inngår i en EØS-stats væpnede styrker eller en offentlig oppdragsgiver på forsvarsområdet som foretar innkjøp som utelukkende skal brukes av en EØS-stats væpnede styrker,
- b) mottakeren er et foretak som er sertifisert i samsvar med § 13,
- c) overføringen gjøres med sikte på demonstrasjon, evaluering eller utstilling,
- d) overføringen gjøres med sikte på vedlikehold eller reparasjon, dersom mottakeren er den opprinnelige leverandøren av de forsvarsrelaterte varene.

§ 11. *Global overføringslisens*

Ved overføring av forsvarsrelaterte varer som ikke omfattes av en generell overføringslisens, kan Utenriksdepartementet, etter skriftlig søknad fra leverandør i Norge, utferdige en global overføringslisens. Lisensene gis for en periode på tre år med mulighet for forlengelse. Globale overføringslisenser gjelder bestemte forsvarsrelaterte varer eller kategorier av varer til mottakere eller kategori av mottakere i en eller flere EØS-stater. Det kan settes særlige vilkår for lisensene.

§ 12. *Individuell overføringslisens*

Ved overføring av forsvarsrelaterte varer som ikke omfattes av en generell overføringslisens og en global overføringslisens ikke kan innvilges, kan Utenriksdepartementet, etter skriftlig søknad fra leverandør i Norge, utferdige en individuell overføringslisens. Lisensen gjelder en spesifisert mengde forsvarsrelaterte varer til en mottaker i en EØS-stat i en eller flere sendinger.

En individuell overføringslisens skal benyttes dersom:

- a) søknaden om overføringslisens er begrenset til en overføring,
- b) det er nødvendig for å beskytte Norges grunnleggende sikkerhetsinteresser, eller av hensyn til den offentlige orden,
- c) det er nødvendig for å overholde Norges internasjonale forpliktelser, eller
- d) det er tungtveiende grunner til å tro at leverandøren ikke vil være i stand til å oppfylle vilkårene for å få en global overføringslisens.

Kap. 4. Sertifisering av norske foretak som mottakere i EØS

§ 13. *Sertifisering av foretak i Norge*

Utenriksdepartementet kan, etter skriftlig søknad, sertifisere foretak etablert i Norge for mottak av forsvarsrelaterte varer under generelle overføringslisenser kunngjort av andre EØS-stater.

Utenriksdepartementet skal gjennom sertifiseringen vurdere det mottakende foretaks pålitelighet, særlig med hensyn til foretakets evne til å overholde eksportbegrensningene for forsvarsrelaterte produkter mottatt i henhold til en generell overføringslisens fra en annen EØS-stat. Ved vurderingen vil det særlig legges vekt på følgende kriterier:

- a) dokumentert erfaring fra forsvarsvirksomhet, der det særlig tas hensyn til foretakets historikk med hensyn til overholdelse av eksportrestriksjoner, eventuelle rettsavgjørelser i denne forbindelse, eventuelle tillatelser til å produsere eller markedsføre forsvarsrelaterte varer, og hvorvidt foretaket har erfarent lederpersonale,
- b) relevant industriell virksomhet i forbindelse med forsvarsrelaterte varer i EØS, særlig evne til system-/delsystemintegrasjon,
- c) særskilt utpeking av en overordnet leder som skal være personlig ansvarlig for overføringer og eksport,
- d) en skriftlig erklæring fra foretaket, undertegnet av den overordnede lederen nevnt i bokstav c), om at foretaket vil iverksette alle nødvendige tiltak for å overholde og håndheve alle særlige vilkår knyttet til sluttbruk og eksport av hver bestanddel eller hver vare det har mottatt,
- e) en skriftlig erklæring fra foretaket, undertegnet av den overordnede lederen nevnt i bokstav c), om at det med behørig aktsomhet, som svar på anmodninger og forespørsler fra Utenriksdepartementet, vil fremskaffe detaljerte opplysninger om sluttbrukere eller sluttbruk av alle eksporterte varer som er overført eller mottatt i henhold til en overføringslisens fra en annen medlemsstat,
- f) en beskrivelse, kontrassegnert av den overordnede lederen nevnt i bokstav c), av det interne programmet for sikring av samsvar med kravene eller av foretakets ledelsessystem for overføring eller eksport. I den nevnte beskrivelsen skal det gis nærmere opplysninger om de organisasjonsmessige, menneskelige og tekniske ressursene ledelsen rår over i forbindelse med overføringer og eksport, ansvarskjeden i foretaket, internkontrollrutiner, holdningsskapende tiltak og opplæring av personalet, fysiske og tekniske sikkerhetsordninger, journalføring og sporbarhet av overføringer og eksport.

§ 14. *Utstedelse av sertifikat*

Utenriksdepartementet utsteder et sertifikat til godkjente mottakende foretak i Norge. Sertifikatet skal inneholde informasjon om utstedende myndighet, foretakets navn og adresse, gyldighetstid samt en erklæring om at foretaket oppfyller kravene til sertifisering. Sertifikatet kan også inneholde vilkår knyttet til innhenting av informasjon som er nødvendig for kontroll av om kriteriene i § 13, 2. ledd er oppfylt samt suspensjon eller tilbakekalling av sertifikatet.

Sertifikatets gyldighetstid fastsettes av Utenriksdepartementet, men kan ikke overstige fem år.

Sertifiserte foretak i Norge vil bli meldt inn til EUs sentrale register og som publiseres på EU-kommisjonens hjemmeside.

§ 15. Kontroll med sertifiserte foretak

Utenriksdepartementet vil minst hvert tredje år kontrollere at mottakende foretak oppfyller kravene for sertifisering, jf. § 13, 2. ledd, samt eventuelle vilkår fastsatt i sertifikatet, jf. § 14. Dersom det sertifiserte foretaket ikke lenger oppfyller kravene vil Utenriksdepartementet pålegge foretaket å iverksette tiltak for å sikre oppfyllelse av samtlige krav og vilkår. Utenriksdepartementet kan også suspendere eller tilbakekalle sertifiseringen.

Kap 5. Registrering, rapportering og oppfølging

§ 16. Registrering

Leverandøren skal føre et detaljert og fullstendig register over eksport av forsvarsrelaterte varer oppført på liste I som utgjør vedlegg til denne forskrift. Registeret skal inneholde dokumenter med følgende opplysninger:

- a) en beskrivelse av varen og dens referanse til liste I,
- b) mengde og verdi,
- c) overføringsdatoer,
- d) leverandørens og mottakerens navn og adresse,
- e) dersom det er kjent eller påkrevet etter § 24, sluttbruken og sluttbrukeren av varen,
- f) dokumentasjon på at opplysninger vedrørende eksportbegrensninger er oversendt mottakeren,
- g) tolldeklarasjon med ekspedisjons- og løpenummer.

§ 17. Rapportering

Leverandøren skal rapportere til Utenriksdepartementet kvartalsvis, på fastsatt skjema, om all eksport og overføring av forsvarsrelaterte varer oppført på liste I.

§ 18. Arkivering

Leverandøren skal oppbevare registre og lisenser i minst ti år fra utløpet av det kalenderåret eksporten fant sted. Utenriksdepartementet kan pålegge leverandøren å fremvise denne dokumentasjonen for kontroll.

§ 19. Informasjon om vilkår

Leverandøren skal informere mottakerne om vilkår for lisensen, herunder begrensninger i forbindelse med sluttbruk eller re-eksport.

§ 20. Oppfølging av eksport

Leverandøren skal påse at forsvarsrelaterte varer, flerbruksvarer, teknologi eller tjenester som overføres eller eksporteres, er i samsvar med innvilget lisens, går til fastsatt bestemmelsessted, ikke fraviker godkjent beskrivelse eller kvantum angitt i lisensen, samt at eksporten skjer innen den gyldighetstid og på de særlige vilkår som er fastsatt i lisensen.

§ 21. Kontroll ved eksport

Leverandøren skal ved eksport av lisenspliktige varer og teknologi legge frem gyldig lisens for tollmyndigheten senest ved fremleggelse av tolldeklarasjon.

Kap 6. Generelle bestemmelser

§ 22. Lisenssøknad

Lisenssøknad skal fremmes skriftlig og på fastsatt skjema undertegnet av den som har fullmakt til å handle på leverandørens vegne. For overføringslisenser gjelder også særskilte regler i kap. 3.

Leverandøren skal legge frem alle opplysninger og dokumentasjon som Utenriksdepartementet finner nødvendig for behandling av søknaden.

Ved avtaler om eksport av lisenspliktige varer bør det alltid tas forbehold om at søknad om lisens innvilges.

§ 23. Vilkår for innvilgelse av lisens

Utenriksdepartementet kan sette vilkår i tråd med formålet til lov 18. desember 1987 nr. 93 for innvilgelse av lisens i medhold av denne forskrift.

§ 24. Sluttbrukererklæring

Utenriksdepartementet kan kreve at leverandøren fremlegger en sluttbrukererklæring.

§ 25. Tilbakekalling av lisens

Lisens gitt i medhold av denne forskrift kan tilbakekalles, suspenderes eller begrenses dersom leverandøren misbruker lisensen eller misligholder vilkårene i denne. Det samme gjelder dersom leverandøren handler i strid med bestemmelser gitt i denne forskrift. Lisens kan også tilbakekalles, suspenderes eller begrenses dersom det fremkommer nye opplysninger eller de politiske eller faktiske forhold i mottakerstaten eller området endres, og dette vesentlig endrer grunnlaget for lisensen. For øvrig gjelder de alminnelige regler om omgjøring av enkeltvedtak.

§ 26. Endring, forlengelse og overdragelse av lisens

Leverandøren må søke Utenriksdepartementet om endring eller forlengelse av innvilgede lisenser samt for å overdra slike til andre.

§ 27. Retur av lisens

Lisenser som ikke er benyttet eller ikke kan benyttes som forutsatt, returneres til Utenriksdepartementet med en redegjørelse for årsaken. Det samme gjelder om en innvilget lisens har gått tapt.

Kap 7. Sluttbestemmelser**§ 28. Ikrafttreden**

Forskriften trer i kraft straks. Fra samme tidspunkt oppheves forskrift 10. januar 1989 nr. 51 til gjennomføring av utførselsreguleringen for strategiske varer, tjenester og teknologi.

Vedlegg I**Liste I – forsvarsrelaterte varer (2012)**

Se her for å lese vedlegg I:

Vedlegg II**Liste II – flerbruksvarer (2012)**

Se her for å lese vedlegg II:

19. juni Nr. 719 2013**Forskrift om endring i forskrift om regulering av fisket etter norsk vårgytende sild i 2013**

Hjemmel: Fastsatt av Fiskeridirektoratet 19. juni 2013 med hjemmel i lov 6. juni 2008 nr. 37 om forvaltning av viltlevande marine ressursar (havressurslova) § 11 og lov 26. mars 1999 nr. 15 om retten til å delta i fiske og fangst (deltakerloven) § 21, jf. delegeringsvedtak 11. februar 2000 nr. 99 og forskrift 19. desember 2012 nr. 1335 om regulering av fisket etter norsk vårgytende sild i 2013 § 31. Kunngjort 25. juni 2013 kl. 15.30.

I

I forskrift 19. desember 2012 nr. 1335 om regulering av fisket etter norsk vårgytende sild i 2013 gjøres følgende endringer:

§ 2 første og andre ledd (endret) skal lyde:

Uten hinder av forbudet i § 1 kan norske fartøy med adgang til å delta i fisket etter norsk vårgytende sild, fiske og lande inntil 377 590 tonn norsk vårgytende sild i Norges territorialfarvann og økonomiske sone nord for 62° N, i fiskerisonen ved Jan Mayen, i EU-sonen nord for 62° N, Islands økonomiske sone og i internasjonalt farvann på de vilkår som er fastsatt i denne forskrift. Av dette kvantum avsettes 833 tonn til Island. Det avsettes videre 3 100 tonn til forsknings- og undervisningskvoter, samt 700 tonn til agn.

Av totalkvoten kan inntil 34 695 tonn fiskes i EU-sonen nord for 62° N.

§ 22 (endret) skal lyde:

§ 22. Fiske sør for 62° N

Det er forbudt å fiske norsk vårgytende sild sør for 62° N i Norges territorialfarvann og økonomiske sone.

Uten hensyn til forbudet i første ledd er det i perioden fra og med 1. januar til og med 30. april likevel tillatt for alle fartøygrupper å fiske norsk vårgytende sild innenfor en linje regnet fra 12 nautiske mil av grunnlinjene i området fra 62° N til 61° N.

Uten hensyn til forbudet i første ledd er det i perioden fra og med 15. februar til og med 30. april tillatt for fartøy i kystfartøygruppen å fiske norsk vårgytende sild innenfor 4 nautiske mil fra grunnlinjene mellom 61° N og en rett linje mellom Lindesnes fyr og Hanstholm fyr.

Fangster av norsk vårgytende sild belastes det enkelte fartøys kvote av norsk vårgytende sild.

Fiskeridirektoratet kan endre og oppheve bestemmelsene i denne paragrafen, herunder begrense deltakelsen eller sperre områder.

II

Denne forskrift trer i kraft straks.

19. juni Nr. 720 2013**Forskrift om opphevelse av instruks for helseråd, politi og tollvesenets tjenestemenn og instruks om prøvetaking**

Hjemmel: Fastsatt av Helse- og omsorgsdepartementet 19. juni 2013 med hjemmel i lov 19. desember 2003 nr. 124 om matproduksjon og mattrygghet mv. (matloven) § 23 og § 30, jf. delegeringsvedtak 19. desember 2003 nr. 1790 og delegeringsvedtak 16. januar 2004 nr. 93. Kunngjort 25. juni 2013 kl. 15.30.

§ 1. Opphevelse

Instruks 3. mai 1935 nr. 9656 for helseråd, politi og tollvesenets tjenestemenn og instruks 3. mai 1935 nr. 9657 om prøvetaking oppheves.

§ 2. Ikrafttredelse

Denne forskriften trer i kraft straks.

20. juni Nr. 721 2013**Forskrift om endring i forskrift om regulering av fisket etter sild i Nordsjøen og Skagerrak i 2013**

Hjemmel: Fastsatt av Fiskeridirektoratet 20. juni 2013 med hjemmel i lov 6. juni 2008 nr. 37 om forvaltning av villlevende marine ressurser (havressurslova) § 11, § 12, § 16, § 27, § 36, § 37 og § 42 og lov 26. mars 1999 nr. 15 om retten til å delta i fiske og fangst (deltakerloven) § 21, jf. delegeringsvedtak 11. februar 2000 nr. 99 og forskrift 20. desember 2012 nr. 1386 om regulering av fisket etter sild i Nordsjøen og Skagerrak i 2013 § 26 andre ledd. Kunngjort 25. juni 2013 kl. 15.30.

I

I forskrift 20. desember 2012 nr. 1386 om regulering av fisket etter sild i Nordsjøen og Skagerrak i 2013 gjøres følgende endringer:

§ 14 tredje ledd andre setning (ny) skal lyde:

Kvotteenheten for maksimalkvoten i EU-sonen oppheves fra og med 21. juni 2013.

§ 25 (endret) skal lyde:

§ 25. Geografiske sperreområder og avregning av kvote

I perioden fra og med 15. februar til og med 30. april er det forbudt å fiske all sild i området mellom 62° N og en rett linje mellom Lindesnes fyr og Hanstholm fyr innenfor 12 nautiske mil regnet fra grunnlinjene. Forbudet omfatter også norsk vårgytende sild, med unntak av et begrenset fiske etter norsk vårgytende sild for fartøy i kystfartøygruppen i den grad slik adgang følger av forskrift om regulering av fisket etter norsk vårgytende sild i 2013.

Sild som fiskes innenfor grunnlinjene i området mellom 62°–61° N i perioden 1. januar til 15. februar skal avregnes kvoten for norsk vårgytende sild.

II

Denne forskrift trer i kraft straks.

21. juni Nr. 722 2013**Forskrift om endring i forskrift om eiendomsmegling (dokumentasjon av budrunder)**

Hjemmel: Fastsatt av Finansdepartementet 21. juni 2013 med hjemmel i lov 29. juni 2007 nr. 73 om eiendomsmegling § 1–4, § 6–7 og § 6–10. Kunngjort 25. juni 2013 kl. 15.30.

I

I forskrift 23. november 2007 nr. 1318 om eiendomsmegling gjøres følgende endringer:

§ 1–3 første ledd skal lyde:

(1) Reglene om budjournal i § 3–5, oppdragsgivers opplysningsplikt om budgivning i § 6–2 tredje punktum, oppdragstakers plikter ved budgivning i § 6–3, innsyn i budjournal i § 6–4 og bestemmelsene i eiendomsmeglingsloven § 6–7 annet ledd nr. 3 til 6 og nr. 9 til 13 kan fravikes ved oppdrag omfattet av eiendomsmeglingsloven § 1–4 annet ledd.

§ 1–4 første ledd skal lyde:

(1) Reglene om oppdragsgivers opplysningsplikt om budgivning i § 6–2 tredje punktum, oppdragstakers plikter ved budgivning i § 6–3 og innsyn i budjournal i § 6–4 kan fravikes ved oppdrag som er omfattet av eiendomsmeglingsloven § 1–4 fjerde ledd.

§ 6–2 nytt tredje punktum skal lyde:

Dessuten skal det gis opplysninger om fremgangsmåten ved budgivningen og budgivers rettigheter og plikter.

I § 6–3 gjøres følgende endringer:

Annet ledd tredje og nytt fjerde punktum skal lyde:

Oppdragstaker skal så langt det er nødvendig og mulig orientere oppdragsgiver, budgivere og øvrige interessenter skriftlig om mottatte bud, herunder budets størrelse, forbehold og akseptfrist, og legge til rette for at disse får rimelig tid til å områ seg. Megler skal så snart som mulig bekrefte skriftlig overfor budgivere at budene deres er mottatt.

Nåværende annet ledd fjerde punktum blir annet ledd femte punktum.

Nytt fjerde og femte ledd skal lyde:

(4) Oppdragstaker skal kun formidle bud, aksepter og avslag som er gitt skriftlig. Oppdragstaker skal innhente gyldig legitimasjon og signatur fra budgiver før bud formidles.

(5) Med «skriftlig» i annet og fjerde ledd menes også elektronisk melding når informasjonen i denne er tilgjengelig også for ettertiden. Eiendomsmeglingsforetaket skal oppbevare slike meldinger i samsvar med reglene om arkivering i § 3–7.

II

Endringene trer i kraft 1. januar 2014, med virkning for oppdrag som inngås fra denne datoen.

21. juni Nr. 723 2013

Forskrift om endring i forskrift om engangsavgift på motorvogner

Hjemmel: Fastsatt av Finansdepartementet 21. juni 2013 med hjemmel i lov 19. juni 1959 nr. 2 om avgifter vedrørende motorkjøretøyer og båter og Stortingets årlige avgiftsvedtak. Kunngjort 25. juni 2013 kl. 15.30.

I

I forskrift 19. mars 2001 nr. 268 om engangsavgift på motorvogner skal § 3–1 fjerde ledd lyde:

For motorvogner som benytter forbrenningsmotor i kombinasjon med elektrisk motor (hybridbiler), inngår ikke effekten knyttet til den elektriske motoren i effektavgiftsgrunnlaget. Videre skal det gjøres et fradrag på 10 pst. i vektavgiftsgrunnlaget. Dersom motorvognen er utstyrt med batteripakke som kan lades fra ekstern strømkilde (ladbare hybridbiler), skal fradraget i vektavgiftsgrunnlaget utgjøre 15 pst.

II

Endringen trer i kraft 1. juli 2013.

21. juni Nr. 724 2013

Forskrift om endring i forskrift om utøvelse av fisket i sjøen

Hjemmel: Fastsatt av Fiskeridirektoratet 21. juni 2013 med hjemmel i lov 6. juni 2008 nr. 37 om forvaltning av viltlevande marine ressurser (havressurslova) § 16 og forskrift 22. desember 2004 nr. 1878 om utøvelse av fisket i sjøen § 98. Kunngjort 25. juni 2013 kl. 15.30.

I

I forskrift 22. desember 2004 nr. 1878 om utøvelse av fisket i sjøen gjøres følgende endringer:

§ 38 annet ledd (endret) skal lyde:

Det er likevel forbudt å ha mer enn 10 % bifangst av breiflabb og 5 % bifangst av torsk i vekt i de enkelte fangster og ved landing.

§ 48 fjerde ledd siste setning oppheves.

II

Denne forskriften trer i kraft straks.

21. juni Nr. 725 2013

Forskrift om stopp i det ordinære fisket etter tobis i EU-sonen i 2013

Hjemmel: Fastsatt av Fiskeridirektoratet 21. juni 2013 med hjemmel i lov 6. juni 2008 nr. 37 om forvaltning av viltlevande marine ressurser (havressurslova) § 11 og forskrift 10. desember 2012 nr. 1190 om regulering av fiske etter tobis i 2013 § 7 første ledd. Kunngjort 25. juni 2013 kl. 15.30.

§ 1. Stopp i fisket

Det ordinære fisket etter tobis i EU-sonen i 2013, jf. forskrift 2. april 2013 nr. 331 om maksimalkvoter ved fiske etter tobis i 2013 § 1 andre ledd, stoppes med virkning fra og med 21. juni 2013.

§ 2. Straff

Den som forsettlig eller uaktsomt overtrer bestemmelser i denne forskriften straffes i henhold til lov 6. juni 2008 nr. 37 om forvaltning av viltlevande marine ressurser § 60, § 64 og § 65. På samme måte straffes medvirkning og forsøk.

§ 3. Ikrafttredelse

Denne forskriften trer i kraft straks.

21. juni Nr. 726 2013**Ikrafttredelse av lov 21. juni 2013 nr. 75 om førstehandsomsetning av viltlevande marine ressurser (fiskesalslagslova)**

Hjemmel: Fastsatt ved kgl.res. 21. juni 2013 med hjemmel i lov 21. juni 2013 nr. 75 om førstehandsomsetning av viltlevande marine ressurser (fiskesalslagslova) § 24 første ledd. Fremmet av Fiskeri- og kystdepartementet. Kunngjort 25. juni 2013 kl. 15.30.

Loven trer i kraft 1. januar 2014.

21. juni Nr. 727 2013**Forskrift om endring i forskrift 15. desember 1995 nr. 989 om forbud mot tobakksreklame m.v.**

Hjemmel: Fastsatt ved kgl.res. 21. juni 2013 med hjemmel i lov 9. mars 1973 nr. 14 om vern mot tobakksskader (tobakksskadeloven) § 22 femte ledd, § 24 fjerde ledd og § 43. Fremmet av Helse- og omsorgsdepartementet. Kunngjort 25. juni 2013 kl. 15.30.

I

I forskrift 15. desember 1995 nr. 989 om forbud mot tobakksreklame m.v. gjøres følgende endringer:

§ 4 første ledd bokstav b skal lyde:

- b) *Reklame:* Massekommunikasjon i markedsføringsøyemed, herunder avbildninger av tobakksvarer, røykeutstyr, tobakksimitasjoner og tobakkssurrogater, avbildninger av varemerker (logo, symbol, navn e.l.), plakater, skilt og lignende innretninger, utstillinger, lavprisannonsering, samt distribusjon til forbrukere av trykksaker, vareprøver mv.

I kapittel II skal ny § 7a lyde:

§ 7a. Pris- og produktopplysninger

På utsalgssteder for tobakksvarer og røykeutstyr kan pris- og produktopplysninger kun gis i nøytrale lister med svart skrift på et hvitt ark uten bruk av illustrasjoner, farger, logo mv. Utforming og bruk av lister kan bare skje i den utstrekning det er hensiktsmessig for en rasjonell omsetning.

Det er ikke tillatt å fremheve noen tobakkstyper, merkenavn eller priser fremfor andre.

Lister med pris- og produktopplysninger kan henges opp ved kassen eller fremvises til kunden på forespørsel. Det er ikke tillatt med mer enn én liste ved hver kasse.

Denne bestemmelsen gjelder ikke for spesialforretninger for tobakksvarer og utsalgssteder for avgiftsfritt salg på flyplasser.

§ 8 første ledd innledningen og nr. 1 og 2 skal lyde:

I den utstrekning et forhold vil rammes av reklameforbudet i tobakksskadeloven § 22, herunder bestemmelsene i forskriften her, gjøres følgende unntak:

1. Annonsering eller annen opplysning i trykt skrift om etablering av ny spesialforretning for tobakksvarer, med angivelse av utsalgets navn, sted og åpningstider samt vareutvalg, begrenset til følgende betegnelser: Sigaretter, sigarer, røyketobakk, skråtobakk, tobakk, snus, råttobakk, sigarettpapir, sigaretttrullere, piper. Opplysningene kan bare gis i skrift og farge som vanlig ellers i vedkommende annonse eller trykt skrift og uten illustrasjoner. Tilsvarende gjelder ved eierskifte av utsalget.
2. Utendørs skilt av sedvanlig størrelse og utstyr, i nøytral typografisk utforming som bare har opplysningsfunksjon, som f.eks. «Tobakk», i tilknytning til spesialforretninger for tobakk. Unntaket omfatter ikke lysreklame eller bevegelige skilt.

§ 11 første ledd skal lyde:

Direktoratet kan pålegge retting og fastsette tvangsmulkt etter bestemmelsene i tobakksskadeloven § 36. Slike vedtak kan påklages til Markedsrådet.

II

Forskriften trer i kraft 1. juli 2013.

21. juni Nr. 728 2013**Forskrift om endring i forskrift 1. desember 1995 nr. 928 om miljørettet helsevern i barnehager og skoler m.v.**

Hjemmel: Fastsatt ved kgl.res. 21. juni 2013 med hjemmel i lov 9. mars 1973 nr. 14 om vern mot tobakksskader (tobakksskadeloven) § 26 tredje ledd og § 27 fjerde ledd. Fremmet av Helse- og omsorgsdepartementet. Kunngjort 25. juni 2013 kl. 15.30.

I

I forskrift 1. desember 1995 nr. 928 om miljørettet helsevern i barnehager og skoler m.v. skal § 18 lyde:

§ 18. Tobakksforbud i skoler og barnehager

Tobakksbruk er forbudt i skoler og barnehager, jf. tobakksskadeloven § 26 og § 27.

II

Forskriften trer i kraft 1. juli 2014.

21. juni Nr. 729 2013**Endring i instruks for departementenes arbeid med samfunnssikkerhet og beredskap, Justis- og beredskapsdepartementets samordningsrolle, tilsynsfunksjon og sentral krisehåndtering**

Hjemmel: Fastsatt ved kgl.res. 21. juni 2013. Fremmet av Justis- og beredskapsdepartementet. Kunngjort 25. juni 2013 kl. 15.30.

I

I instruks 15. juni 2012 nr. 535 for departementenes arbeid med samfunnssikkerhet og beredskap, Justis- og beredskapsdepartementets samordningsrolle, tilsynsfunksjon og sentral krisehåndtering gjøres følgende endring:

Pkt. V nr. 6 oppheves.

II

Endringen trer i kraft straks.

21. juni Nr. 730 2013**Delt ikrafttredelse av lov 21. juni 2013 nr. 102 om stillingsvern mv. for arbeidstakere på skip (skipsarbeidsloven), delt opphevelse av sjømannslov 30. mai 1975 nr. 18 og delt ikrafttredelse av lov 19. desember 2008 nr. 123 om endringer i sjømannslov 30. mai 1975 nr. 18 mv.**

Hjemmel: Fastsatt ved kgl.res. 21. juni 2013 med hjemmel i lov 21. juni 2013 nr. 102 om stillingsvern mv. for arbeidstakere på skip (skipsarbeidsloven) § 13–1 og § 13–2, lov 19. desember 2008 nr. 123 om endringer i sjømannslov 30. mai 1975 nr. 18 mv. del V. Fremmet av Nærings- og handelsdepartementet. Kunngjort 25. juni 2013 kl. 15.30.

1. —
2. Delt ikraftsetting av skipsarbeidsloven. Loven settes i kraft 20. august 2013, med unntak av lovens kapittel 10 som settes i kraft 1. januar 2014.
3. Delt opphevelse av sjømannslov 30. mai 1975 nr. 18. Loven oppheves fra 20. august 2013, med unntak av lovens kapittel IIA som oppheves fra 1. januar 2014.
4. Delt ikraftsetting av lov 19. desember 2008 nr. 123 om endringer i sjømannslov 30. mai 1975 nr. 18 mv. Del III og IV settes i kraft fra 20. august 2013.
5. —

21. juni Nr. 731 2013**Delegering av tilsynsmyndighet til Sjøfartsdirektoratet etter lov 21. juni 2013 nr. 102 om stillingsvern mv. for arbeidstakere på skip (skipsarbeidsloven)**

Hjemmel: Fastsatt ved kgl.res. 21. juni 2013 med hjemmel i lov 21. juni 2013 nr. 102 om stillingsvern mv. for arbeidstakere på skip (skipsarbeidsloven) § 12–1. Fremmet av Nærings- og handelsdepartementet. Kunngjort 25. juni 2013 kl. 15.30.

Tilsynsmyndighet etter lov om stillingsvern mv. for arbeidstakere på skip (skipsarbeidsloven) § 12–1 annet ledd skal være Sjøfartsdirektoratet.

21. juni Nr. 732 2013**Forskrift om universell utforming av informasjons- og kommunikasjonsteknologiske (IKT)-løsninger**

Hjemmel: Fastsatt ved kgl.res. 21. juni 2013 med hjemmel i lov 20. juni 2008 nr. 42 om forbud mot diskriminering på grunn av nedsatt funksjonsevne (diskriminerings- og tilgjengelighetsloven) § 2, § 11 og § 16. Fremmet av Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet. Kunngjort 25. juni 2013 kl. 15.30.

§ 1. Forskriftens formål

Forskriftens formål er å sikre universell utforming av informasjons- og kommunikasjonsteknologiske løsninger, uten at det medfører en uforholdsmessig byrde for virksomheten. Med universell utforming menes at utforming eller tilrettelegging av hovedløsningen i informasjons- og kommunikasjonsteknologi er slik at virksomhetens alminnelige funksjon kan benyttes av flest mulig.

§ 2. Virkeområde

Forskriften gjelder IKT-løsninger som retter seg mot allmennheten i Norge. Forskriften gjelder der IKT-løsningen underbygger en virksomhets alminnelige funksjon og er en del av virksomhetens hovedløsning. Forskriften er begrenset til å gjelde nettløsninger og automater.

Forskriften gjelder på alle samfunnsområder med unntak av familieliv og andre forhold av personlig karakter.

Forskriften retter seg mot virksomheter som informerer og tilbyr sine tjenester til allmennheten ved bruk av IKT-løsninger som omfattes av denne forskriften. Forskriften gjelder ikke tilpasning eller tilrettelegging av IKT-løsninger for enkeltpersoner.

Forskriften gjelder ikke der utformingen av IKT-løsninger reguleres av annen lovgivning.

Forskriften gjelder ikke på Svalbard og Jan Mayen, på installasjoner og fartøy i virksomhet på norsk kontinentalsokkel eller på norske skip og luftfartøyer uansett hvor de befinner seg.

§ 3. Definisjoner

I forskriften menes med

- a. *Informasjons- og kommunikasjonsteknologi (IKT):* Teknologi og systemer av teknologi som anvendes til å uttrykke, skape, omdanne, utveksle, lagre, mangfoldiggjøre og publisere informasjon, eller som på annen måte gjør informasjon anvendbar.
- b. *Automat:* maskin eller annen innretning som brukeren opererer alene for å kjøpe en vare eller få utført en tjeneste.
- c. *Nettløsning:* Formidling av informasjon eller tjeneste som er tilgjengelig i nettleser eller tilsvarende, tilgjengelig via en URI (Uniform Resource Identifier) og som benytter http-protokollen (Hypertext Transfer Protocol) eller tilsvarende for å tilgjengeliggjøre innhold.
- d. *Hovedløsning:* IKT-løsninger som er en integrert del av den måten virksomheten informerer og tilbyr sine tjenester til allmennheten på og som er knyttet til virksomhetens alminnelige funksjon.
- e. *Ny IKT-løsning:* Total utskifting av en teknisk løsning, versjonsoppgradering, utskifting eller større endring av kildekode og større endring av utseende eller utforming. Gradvise endringer over tid som til sammen utgjør en endring som nevnt i denne bokstav, kan også regnes som ny IKT-løsning.
- f. *Brukergrensesnitt:* Møtepunktet mellom menneske og maskin, og den delen av maskinen brukeren kommer i direkte kontakt med, herunder fysisk maskinvare og logiske programvarekomponenter.
- g. *Standard:* Normativt dokument, herunder spesifikasjoner, retningslinjer og veiledninger.

§ 5. Krav til utforming av IKT-løsninger

Nettløsninger skal minst utformes i samsvar med standard Web Content Accessibility Guidelines 2.0 (WCAG 2.0)/ISO/IEC 40500:2012, på nivå A og AA med unntak for retningslinjene 1.2.3, 1.2.4 og 1.2.5, eller tilsvarende denne standard.

Automater skal minst utformes i samsvar med følgende standarder, eller tilsvarende disse standarder:

- a. CEN/TS 15291:2006 – Identification Card Systems: – Man-machine interface: Technical Specification: Guidance on design of accessible card systems
- b. NS-EN 1332-1:2009 – Identification card systems – Man-machine interface – Part 1: Design principles for the user interface
- c. EN 1332-2:1998 – Identification Card Systems: – Man-machine interface Part 2: Dimensions and location of a tactile identifier for ID-1 cards
- d. NS-EN 1332-3:2008 – Identification Card Systems: – Man-machine interface Part 3: Keypads
- e. NS-EN 1332-4:2007 – Identification Card Systems: – Man-machine interface Part 4: Coding of user requirements for people with special needs
- f. NS-EN 1332-5:2006 – Identification Card Systems: – Man-machine interface Part 5: Raised tactile symbols for differentiation of application on ID-1 cards
- g. NS-EN ISO 9241-20:2009 – Ergonomics of human-system interaction — Part 20: Accessibility guidelines for information/communication technology (ICT) equipment and services
- h. ISO 20282-1:2006 – Ease of operation of everyday products — Part 1: Context of use and user characteristics
- i. ISO/TS 20282-2:2006 – Ease of operation of everyday products — Part 2: Test method

- j. ISO/TR 22411:2008 – Ergonomics data and guidelines for the application of ISO/IEC Guide 71 to products and services to address the needs of older persons and persons with disabilities.

§ 6. *Tilsyn og krav om dokumentasjon*

Direktoratet for forvaltning og IKT fører tilsyn etter forskriften.

Virksomhet som har ansvar etter forskriften, skal kunne dokumentere at krav i § 5 er overholdt. Ansvarsforhold i virksomheten og hvilke standarder som er benyttet for den aktuelle tekniske løsningen skal dokumenteres.

Direktoratet for forvaltning og IKT kan kreve de opplysninger og foreta de undersøkelser som er nødvendige for å gjennomføre sine oppgaver, herunder kreve tilgang til IKT-løsninger som reguleres av forskriften.

Retten til å kreve dokumentasjon eller tilgang lokaler og IKT-løsninger etter tredje ledd gjelder uten hinder av taushetsplikt.

§ 7. *Pålegg om iverksetting av tiltak*

Direktoratet for forvaltning og IKT kan pålegge virksomheten å iverksette nødvendige tiltak for å sikre oppfyllelse av forskriftens krav om universell utforming av IKT-løsninger. Direktoratet for forvaltning og IKT kan sette tidsfrist for oppfyllelse av pålegget.

§ 8. *Tvangsmulkt*

Direktoratet for forvaltning og IKT kan treffe vedtak om tvangsmulkt etter lov 20. juni 2008 nr. 42 om forbud mot diskriminering på grunn av nedsatt funksjonsevne § 16. Tvangsmulkt ilegges først når frist for oppfyllelse av pålegg om iverksetting av tiltak er overskredet. Tvangsmulkt fastsettes som løpende dagmulkt.

Tvangsmulkten begynner å løpe dersom ny frist for å etterkomme pålegget oversettes, og skal normalt løpe fram til pålegget er oppfylt. Ilagt mulkt kan settes ned eller frafalles når særlige grunner taler for det.

Tvangsmulkt skal kun fastsettes der det anses nødvendig for at pålegget skal bli oppfylt innen rimelig tid og være av en slik størrelse at det stimuleres til oppfyllelse av pålegget.

§ 9. *Klage*

Vedtak etter denne forskriften truffet av Direktoratet for forvaltning og IKT kan påklages til Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet. Klagen sendes Direktoratet for forvaltning og IKT.

§ 10. *Søksmål*

Søksmål om gyldigheten av vedtak truffet av Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet skal reises innen tre måneder etter at underretning om vedtaket er kommet frem.

Søksmål kan ikke bringes inn for domstolene uten at klageadgangen er utnyttet og klagen er endelig avgjort.

§ 11. *Dispensasjon*

Direktoratet for forvaltning og IKT kan etter søknad dispensere fra tidspunktet for gjennomføring av forskriftens krav dersom det foreligger særlig tungtveiende grunner. Tungtveiende grunner kan være hensynet til personvern, økonomi, sikkerhet eller der utviklingsforløpet for en anskaffelse ikke lar seg tilpasse tidsfrist og overgangsordning etter § 12 andre ledd.

§ 12. *Ikraftsettelse og overgangsregler*

Forskriften trer i kraft 1. juli 2013.

Virksomheter som har plikter i henhold til denne forskriften, skal sørge for at nye IKT-løsninger er universelt utformet senest 12 måneder etter at denne forskriften er trådt i kraft. Eksisterende IKT-løsninger skal være universelt utformet innen 1. januar 2021.

21. juni Nr. 733 2013

Forskrift om endring i forskrift 3. mai 2002 nr. 418 om notarius publicus

Hjemmel: Fastsatt ved kgl.res. 21. juni 2013 med hjemmel i lov 26. april 2002 nr. 12 om notarius publicus § 1 og § 2. Fremmet av Justis- og beredskapsdepartementet. Kunngjort 25. juni 2013 kl. 15.30.

I

I forskrift 3. mai 2002 nr. 418 om notarius publicus gjøres følgende endringer:

§ 1 første ledd skal lyde:

Forskriften gjelder for alle notarialforretninger med mindre annet følger av lov eller forskrift.

Ny § 13 skal lyde:

§ 13. *Gebyr for notarialforretninger*

For notarialbekreftelser betales 0,3 ganger rettsgebyret for hver notarialattest, jf. § 12. Gebyret betales forskuddsvis. Dette gjelder ikke for notarialforretninger etter lov 26. april 2002 nr. 12 om notarius publicus § 1 annet og tredje ledd og forskriftens § 2 annet ledd nr. 3 og 4.

Nåværende § 13 blir ny § 14.

II

Forskriften trer i kraft 1. juli 2013.

21. juni Nr. 734 2013**Vedtak om sammenslåing av Norges veterinærhøgskole og Universitetet for miljø- og biovitenskap**

Hjemmel: Fastsatt ved kgl.res. 21. juni 2013 med hjemmel i Kongeriget Norges Grundlov 17. mai 1814 § 28. Fremmet av Kunnskapsdepartementet. Kunngjort 25. juni 2013 kl. 15.30.

Norges veterinærhøgskole og Universitetet for miljø- og biovitenskap organiseres fra 1. januar 2014 som én institusjon under navnet Norges miljø- og biovitenskapelige universitet.

21. juni Nr. 735 2013**Ikraftsetjing av lov 21. juni 2013 nr. 94 om endringer i inndelingslova**

Heimel: Fastsatt ved kgl.res. 21. juni 2013 med heimel i lov 21. juni 2013 nr. 94 om endringer i inndelingslova del II. Fremja av Kommunal- og regionaldepartementet. Kunngjort 25. juni 2013 kl. 15.30.

Endringane i lov 15. juni 2001 nr. 70 om fastsetjing og endring av kommune- og fylkesgrenser tek til å gjelde frå 1. januar 2014.

21. juni Nr. 736 2013**Ikraftsetting av lov 21. juni 2013 nr. 100 om fastsetjing og endring av eigedoms- og rettshøve på fast eigedom m.m. (jordskiftelova)**

Hjemmel: Fastsatt ved kgl.res. 21. juni 2013 med hjemmel i lov 21. juni 2013 nr. 100 om fastsetjing og endring av eigedoms- og rettshøve på fast eigedom m.m. (jordskiftelova) § 9–5. Fremmet av Landbruks- og matdepartementet Kunngjort 25. juni 2013 kl. 15.30.

Loven trer i kraft fra 1. januar 2016.

21. juni Nr. 737 2013**Delegering av Kongens myndighet etter lov 21. juni 2013 nr. 100 om fastsetjing og endring av eigedoms- og rettshøve på fast eigedom m.m. (jordskiftelova)**

Hjemmel: Fastsatt ved kgl.res. 21. juni 2013 med hjemmel i lov 21. juni 2013 nr. 100 om fastsetjing og endring av eigedoms- og rettshøve på fast eigedom m.m. (jordskiftelova). Fremmet av Landbruks- og matdepartementet. Kunngjort 25. juni 2013 kl. 15.30.

Delegasjon av Kongens myndighet etter lov om fastsetjing og endring av eigedoms- og rettshøve på fast eigedom m.m. (jordskiftelova) til Landbruks- og matdepartementet.

Landbruks- og matdepartementet kan delegere myndighet til Domstoladministrasjonen.

Rettelser

Det som er rettet er satt i kursiv.

Nr. 7/2010 s. 1230 (i forskrift 3. mai 2010 nr. 763 om endring i forskrift 18. august 2009 nr. 1117 om rester av plantevernmidler i næringsmidler og fôrvarer)

Forordning (EF) nr. 396/2005, artikkel 3 nr. 2 bokstav f skal lyde:

- f) «*bestemmelsesgrensen*» (*LOQ*): den laveste tillatte restkonsentrasjonen som kan måles og rapporteres ved rutinemessig overvåking med godkjente kontrollmetoder,

Oversikt over rettelser som er inntatt i 2013-årgangen

År	Feil i hefte nr.	Side	Gjelder	Se rettelse i nr.
1989	14	701	Forskrift nr. 562	5
2008	11	1564	Forskrift nr. 1119	7
2009	11	1877	Forskrift nr. 1286	1
2010	7	1230	Forskrift nr. 763	9
2012	11	1968	Forskrift nr. 959	2
2012	15	2529	Forskrift nr. 1329	3
2012	15	2575	Forskrift nr. 1352	8
2013	1	38	Forskrift nr. 11	8
2013	4	639	Forskrift nr. 265	6

Returadresse:
Lovdata
Postboks 2016 Vika
N-0125 Oslo

NORSK LOVTIDEND

Avd. I Lover og sentrale forskrifter
Avd. II Regionale og lokale forskrifter

Utgiver: Justis- og beredskapsdepartementet
Redaksjon: Stiftelsen Lovdata

Manuskripter for kunngjøring

Manuskripter sendes i ett eksemplar med kunngjørings skjema til Lovdata:

Med e-post: ltavd1@lovdata.no for avdeling I
ltavd2@lovdata.no for avdeling II

Elektronisk: Se Lovdatas nettsted (www.lovdata.no).

Bestilling av abonnement

Med post: Samme adresse som over.

Elektronisk: Se Lovdatas nettsted.

		Norge	Norden	Verden
Abonnement for 2013 koster	Avd. I	kr 1540	kr 2300	kr 3180
	Avd. I og II	kr 1920	kr 3320	kr 4700

Innholdet i heftene vil bli kunngjort fortløpende på Lovdatas nettsted – www.lovdata.no
– også en versjon av den trykte utgaven av heftet i PDF-format vil være tilgjengelig.
På samme sted finnes ajourførte versjoner av lovene og sentrale og lokale forskrifter.

Samlemapper: Det vil bli sendt ut etiketter for bruk på ringpermer.

Alle andre henvendelser om Norsk Lovtidend kan rettes til:

Lovdata
Postboks 2016, Vika
0125 Oslo

Tlf. 23 11 83 00
Faks 23 11 83 01
E-post: lovtid@lovdata.no